

årsredovisning 2003

om skandia

Skandia bildades 1855 och har varit noterat på Stockholmsbörsen sedan 1863. Därmed är Skandia det enda noterade bolag som varit inregistrerat sedan Stockholmsbörsen startade.

Skandia är en av världens ledande, oberoende leverantörer av kvalitetsprodukter för långsiktigt sparande. Affärsidén är att erbjuda produkter och tjänster som tillgodoser kundernas skiftande sparbehov i olika skeden av livet och den ekonomiska konjunkturen.

Skandia har alltid varit ett internationellt företag. 80 procent av Skandias försäljning kommer från andra marknader än den svenska och två av tre medarbetare arbetar utanför Sverige.

Skandia finns i 20 länder på fyra kontinenter. Skandias huvudmarknader är Storbritannien och Sverige och basen är Europa, men Skandia är också verksamt på utvalda tillväxtmarknader i Asien, Latinamerika och Australien.

Skandia har sammanlagt mer än 200 produkter i sortimentet, skräddarsydda för de lokala marknaderna. Skandias produkter anpassas ständigt efter kundernas skiftande behov och önskemål och rådande konjunktur och lagstiftning. Sortimentet förändras i en sådan takt att det i princip finns en helt ny produktportfölj vartannat år.

Skandias strategi är att koncentrera sig på de områden där företagets kärnkompetens finns: fondurval, produktutveckling, marknadsföring och marknadsstöd. När det gäller fondförvaltning och distribution samarbetar Skandia med leverantörer som är världsledande inom sina områden. På så sätt kan Skandia erbjuda sina kunder hög kvalitet, valfrihet och kostnadseffektivitet.

innehåll

Året som gått	2
VD har ordet	6
Skandiaaktien	10
Skandias idé	14
Marknadsförutsättningar	18
Skandias organisation	21
Samhällsansvar	22
Humankapitalet	24
Ersättningsfrågor	25
Produkter och marknader	26
Förvaltningsberättelse	
Koncernöversikt	44
Koncernledning	58
Styrelse och revisorer	60
Ägarstyrning och styrelsearbete	62
Förslag till vinstdisposition	64
Revisionsberättelse	65
Redovisningsprinciper	67
Embedded value	73
Risikanalys	77
Skandias stock option-program 2000-2003	80
Finanssidor	
Resultaträkning	82
Balansräkning	84
Eget kapital	86
Kassaflödesanalys	87
Fem år i sammandrag	88
Noter	92
Fakta om placeringstillgångar	103
Moderbolaget	107
Ordlista och nyckeltal	116
Adresser	118

Kontaktpersoner Investor Relations

Chef för Investor Relations
Harry Vos, telefon +46-8-788 36 43

Ekonomisk information och aktieägarfrågor
Monica Karlsson, telefon +46-8-788 27 24
Telefax +46-8-788 33 96

Strategi & Kommunikation

Odd Eiken, vVD, telefon +46-8-788 28 80
Telefax +46-8-788 30 80

Ekonomisk information och rapportering

Skandia publicerar följande ekonomiska rapporter:
26 maj 2004
Delårsrapport januari-mars 2004
13 augusti 2004
Delårsrapport januari-juni 2004
18 november 2004
Delårsrapport januari-september 2004
22 februari 2005
Bokslutskommuniké 2004

Beställning av information

Nedanstående information kan beställas från Skandia, telefon +46-8-788 10 00, telefax +46-8-788 30 80, eller via Internet <http://www.skandia.com>

Årsredovisning 2003

Skandia Livs årsredovisning 2003

Financial Supplement 2003

året som gått

Den styrelse som valdes av 2003 års bolagsstämma har ägnat tid åt att genomlysna befintliga strategier, planer och policies i syfte att bekräfta eller förändra dessa. Till styrelsens huvudprioriteringar har också hört att genomföra en granskning av tidigare förhållanden och omständigheter som väckt diskussion samt att göra en omfattande genomgång av hela produktportföljen.

Ett av de mest omfattande projekten har varit genomgången av marknader och produkter. Detta har inneburit en anpassning mot förkortade återbetalningstider för produkterna, minskad kapitalbindning och uthållig lönsamhet.

Allteftersom genomlysningen fortskridit har ett stort antal förändringar och justeringar genomförts, bland dem:

- **Förändring av produktportföljen.** Produktportföljen har gått igenom och ett antal produkter har förändrats, bland annat i syfte att skapa en bättre relation mellan

risk och avkastning för såväl Skandia som kunderna.

- **Avyttring av verksamheter.** I enlighet med slutsatserna av den strategiska genomgången beslöts under året att avveckla bankverksamheten i Schweiz och fondförsäkringsverksamheten i Japan.
- **Besparingar.** Under hösten 2002 beslutades om ett besparingsprogram motsvarande 1 miljard SEK, vilket genomfördes under 2003. Ytterligare ett program syftande till besparingar om 200 MSEK att realiserades under 2004, annonserades under hösten 2003.
- **Förstärkta rutiner för styrning och uppföljning.** Policies, system och rutiner för ekonomisk rapportering, riskhantering och uppföljning har gått igenom och förstärkts.
- **Redovisningsprinciper.** I väntan på nya internationella redovisningsregler har Skandia vidtagit ett antal åtgärder för att tydliggöra redovisningen, där resultat och

finansiell ställning enligt årsredovisningslagen ges ökad vikt.

- **Code of Conduct för Skandias verksamhet.** En uppförandekod för hela koncernen, som också är vägledande för samtliga värderingsbaserade policies, har införts.
- **Ny kompensationspolicy.** Uppstramade och tydligare regler har införts vad gäller de vägledande principerna för Skandias kompensationspolicy.

viktiga händelser

Januari

Sverigerörelsen. I syfte att åstadkomma ökade samordnings- och stordriftsfördelar inrättades under hösten 2002 en gemensam koordineringsfunktion för Skandias bolag i Sverige. Under året har en större genomlysning gjorts av den svenska verksamhetens processer och erbjudanden. En stor del av arbetet har bestått i att definiera och förfina Skandias erbjudande

till olika kundgrupper. Arbetet omfattar också samordning av bland annat kundtjänst, utskick av kundhandlingar och kontakter med företagskunder.

Mars

Breddat ägande i Bankhall. I mars sålde Skandia 5 procent av aktiekapitalet i dotterbolaget Bankhall till Norwich Union som är Storbritanniens största försäkringsbolag och ingår i Aviva-koncernen. För att ytterligare befästa Bankhalls position som den ledande mötesplatsen och säljstödplatsen för oberoende finansrådgivare har Skandia breddat ägandet. Norwich Union har även en option att kunna förvärva ytterligare 4,99 procent av aktiekapitalet mellan 2005 och 2009. Bankhall, som Skandia förvärvade under 2002, är en ledande leverantör av tjänster till cirka 7 700 oberoende rådgivare på den brittiska marknaden.

Joint venture i Kina. Skandia beviljades, tillsammans med Beijing

State-owned Assets Management (BSAMC), licens att i ett joint venture-bolag bedriva livförsäkringsverksamhet i Beijing, Kina. Licensen är den första internationella livförsäkringslicens via joint venture-bolag som beviljats i Beijing och ger Skandia möjligheten att börja verka på en av världens största framtidsmarknader för långsiktigt sparande.

April

Förändringar i styrelse och ledning. I början av april lämnade Willem Mesdag på egen begäran sitt uppdrag som ledamot i Skandias styrelse. På nomineringskommitténs förslag beslöt bolagsstämman senare att i och med detta minska antalet ordinarie styrelseledamöter från åtta till sju. Vid bolagsstämman nyvaldes Björn Björnsson, Leif Victorin och Bengt Braun till styrelsen. Samtidigt lämnade Lars Ramqvist, Günter Rexrodt och Melker Schörling styrelsen. Vid styrelsens konstituerande sam-

manträde utsågs Bengt Braun till ordförande och Leif Victorin utsågs till VD efter Lars-Eric Petersson.

Oberoende granskning av Skandia och Skandia Liv. Inför bolagsstämman i april begärde Sveriges Aktiesparares Riksförbund att en särskild granskare skulle tillsättas med uppdrag att utreda ett antal frågor med anknytning till Skandias och Skandia Livs verksamhet.

Efter beslut av bolagsstämman gav Skandias styrelse ett sådant granskningsuppdrag till advokaten Otto Rydbeck och auktoriserade revisorn Göran Tidström. Uppdraget omfattade granskning av ett antal transaktioner mellan Skandia och Skandia Liv, principerna för redovisning enligt embedded value-metoden samt ersättningar och incitamentsprogram.

Maj

American Skandia. Den 1 maj slutfördes Prudential Financials förvärv av aktier i American Skandia.

Class action i USA. En class action-stämning (grupptalan) mot American Skandia avvisades under sommaren av en federal domstol i New York. Kärandenas advokater har överklagat avvisningsbeslutet och samtidigt justerat sin talan. Även den justerade talan har avvisats i första instans. För ytterligare information, se vidare not 42.

Avnoteringar. Skandiaaktien avnoterades från Köpenhamns Fondbörs den 30 maj 2003. Under hösten ansöktes också om avnotering från Frankfurtbörsen. Fortsättningsvis kommer Skandiaaktien att vara noterad på börserna i Stockholm och London.

Juni

Avveckling av Global Business Development. Sommaren 2003 beslutades att avveckla affärsenheten Global Business Development och att föra ut utvecklingsarbetet i respektive affärsregion.

Ny framgång i EG-domstolen. Skandia vann det så kallade tjänstepensionsmålet i EG-domstolen. Domen öppnar möjligheter för arbetsgivare att göra skatteavdrag för premier på tjänstepensionsförsäkringar som tecknas i livförsäkringsbolag i andra EU-länder.

September

Utvärdering av embedded value. Under året bad styrelsen konsultföretaget Tillinghast-Towers Perrin (Tillinghast) att genomföra en granskning av Skandias embedded value-metodik. Granskningen gav bland annat vid handen att Skandias metodik är i överensstämmelse med gällande marknadspraxis. Tillinghast konstaterade också att Skandias tillämpning av metoden är jämförelsevis konservativ. Skandia kommer att fortsätta redovisa resultat enligt

embedded value-metoden som en etablerad och kompletterande rapportering till aktieägarna. Samtidigt har åtgärder vidtagits för att uppnå en bättre balans mellan rapportering enligt årsredovisningslagen, rapportering av kassaflöden och rapportering enligt embedded value-metoden.

Oktober

Ny VD i Skandia Liv. Ola Ramstedt lämnade sin tjänst som VD i Skandia Liv från och med den 1 oktober. Han efterträddes en månad senare av tidigare riksbankschefen Urban Bäckström.

November

Ny VD i Skandia. Hans-Erik Andersson utsågs till ny VD och koncernchef i Skandia. Han tillträdde befattningen den 1 januari 2004.

Granskningsrapport redovisad. Rapporten från de oberoende granskarna, som överlämnades till styrelsen i slutet av november, visade på ett antal missförhållanden som rått inom Skandia.

Några personer i Skandias tidigare ledning hade enligt granskningsrapporten brutit mot regler och ignorerat styrelsebeslut. Tidigare styrelser ansågs ha brustit i kontroll och uppföljning. Rapporten pekade på vissa brister i revisionen och andra uppföljnings- och kontrollsystem. Framför allt riktades kritik mot hanteringen av de incitamentsprogram som gällde under 1997-2000.

Kritik framfördes också mot tilldelningen och renoeringen av hyreslägenheter till vissa tidigare ledande personer och deras anhöriga.

I sin granskning av principerna för embedded value-redovisning konstaterade utredarna, med hänvisning till den av Tillinghast utförda utvärderingen, att Skandias redovisningsmetoder var rimliga och konservativa. Samtidigt

rekommenderades Skandia att, i väntan på nya internationella redovisningsregler, vidta ett antal åtgärder för att tydliggöra redovisningen. Det rekommenderades att redovisning av resultat och ställning enligt gällande lagstiftning bör ges samma vikt som redovisning enligt embedded value. En analys av skillnaderna mellan de olika resultatmått bör också redovisas i varje rapport till marknaden. Skandias styrelse har beslutat att följa dessa rekommendationer.

När det gäller de granskade transaktionerna mellan moderbolaget Skandia och Skandia Liv konstaterades i utredningen att dessa, med något smärre undantag, inte lett till någon skada för något av de bägge bolagen. För ytterligare information, se vidare not 42.

När det gäller förmåner till ledande befattningshavare konstaterade granskningen att den nya ersättningspolicy som antogs i juni 2003 framstår som balanserad och rimlig. Även de nya reglerna för tilldelning av hyreslägenheter uppfyller enligt utredningsmännen de krav som rimligen kan ställas.

Avveckling av Skandia Bank Switzerland. Under året fattades beslut om att avveckla den schweiziska internetbankverksamheten. Banken stängdes i slutet av november.

Ägarinstruktion och ny konsolideringspolicy i Skandia Liv. Relationen mellan Skandia Liv och moderbolaget Skandia var föremål för en rad åtgärder under 2003. En ägarinstruktion för Skandia Liv fastställdes av Skandias styrelse. Det genomfördes också ändringar i arbetsordningen för Skandia Livs styrelse som innebär att de bestämmelser som gäller om jäv för styrelseledamöter enligt aktiebolagslagen också skall tillämpas inom Skandia Livs styrelse när det gäller avtal inom Skandiakoncernen. Även andra riktlinjer för

transaktioner och andra relationer mellan Skandia Liv och Skandia har reglerats avsevärt tydligare. I november fattade därutöver Skandia Livs styrelse beslut om en för branschen ny konsolideringspolicy som började gälla den 1 januari 2004. Syftet är att kundernas försäkringskapital fortsättningsvis bättre skall avspeglar kapitalavkastningen på bolagets tillgångar. Målsättningen är att den kollektiva konsolideringsgraden skall ligga inom intervallet 95–115 procent.

December

Granskningsrapporten. Skandias styrelse beslutade att göra utredningsrapporten i sin helhet offentlig. Styrelsen beslutade också på grundval av rapporten om bland annat följande åtgärder:

- Att rikta skadeståndsanspråk mot vissa tidigare ledande befattningshavare.
- Att rekommendera Skandias nomineringskommitté att externrevisionen nyupphandlas.

Ny styrelseordförande och extra bolagsstämma. Med anledning av granskningsrapporten beslutade styrelsen också om att kalla till en extra bolagsstämma och ställa sina platser till förfogande. Styrelsens ordförande Bengt Braun lämnade sitt uppdrag i styrelsen med omedelbar verkan. Till ny ordförande utsåg styrelsen Björn Björnsson.

Försäljning av Skandia Japan. I slutet av december träffades en överenskommelse med Millea Holdings som innebär att dess dotterbolag The Tokyo Marine & Fire Insurance Co. Ltd. förvärvar 100 procent av aktierna i Skandia Japan. Transaktionen värderades till cirka 1,4 miljarder SEK.

Januari 2004

Extra bolagsstämma. Vid en extra bolagsstämma i januari 2004 nyvaldes Karl-Olof Hammarkvist, Lennart Jeansson, Birgitta Johansson-Hedberg och Christoffer Taxell till ledamöter av Skandias styrelse. Bengt Braun, Boel Flodgren, Oonagh McDonald, Clas Reuterskiöld och Leif Victorin lämnade styrelsen.

Februari 2004

Försäljning av If. I februari ingicks ett avtal med Sampo Abp om en transaktion som innebär att Sampo förvärvar Skandias andel om 19,36 procent av If P&C Insurance Holding till ett pris av drygt 4,6 miljarder SEK kontant. Även Skandia Livs andel om 10,06 procent förvärvades vid samma tillfälle av Sampo på samma villkor till ett pris av drygt 2,4 miljarder SEK.

några utmärkelser 2003

AUSTRALIEN

Exportrådet och svensk-australiska handelskammaren utsåg Skandia till Mest framgångrika nykomling vid *The Swedish Business Awards*.

COLOMBIA

I samband med sitt 50-årsjubileum fick Skandia Holding de Colombia S.A. en orden av den colombianska regeringen – the Order to the Commercial Merit – i kategorin "Great Official".

FRANKRIKE

Produkten Skandia Archipel fick fyra priser av finansiell press, bland dem inflytelserika *Dossiers de l'Épargne*, för bland annat sin kvalitet och sitt innovativa innehåll.

NORGE

SkandiaBanken fick ett antal utmärkelser, bland annat Bästa checkkonto och Bästa bostadslån. Dessutom hamnade SkandiaBanken på första plats i norska Nöjd Kundindex för banker och femte plats i index för samtliga branscher.

POLEN

Skandia fick flera utmärkelser under året. Bland annat mottog Skandia det viktiga priset Europroduct 2003 för sin höga kvalitet i produkter och tjänster.

STORBRIANNIEN

Skandia har mottagit ett stort antal utmärkelser under året. Bland annat fick man två så kallade 5-Star Awards från *Financial Adviser/LIA Service Awards*, och har nu sammanlagt fått nitton 5-Star Awards under de tretton år som priset utdelats. Även Royal Skandia har fått en mängd priser, bland mycket annat utmärkelserna Ledande offshore-bolag och Bästa engångsbetalda fondförsäkringsprodukt.

SVERIGE

SkandiaBanken fick två utmärkelser under 2003: Bästa Internetbank av *Privata Affärer* och Ledande Internetbank av *Cybercom Group*.

TYSKLAND

Skandia har mottagit flera utmärkelser under 2003. Bland annat utnämnde *Hewitt Associates* Skandia till ett av de mest attraktiva företagen att arbeta för i Europa, och *CHARTA Börse für Versicherungen AG* rankade Skandia som nr 3 på den tyska marknaden när det gäller kvalitet i produkter och tjänster.

verkställande direktören har ordet

År 2003 har för Skandia varit ett år av genomlysning, ifrågasättande och förändring. Den styrelse som valdes av 2003 års bolagsstämma gick till verket med ett tydligt mandat. Kritiserade förhållanden i det förgångna skulle genomlysas och förändras. Koncernens befintliga strategier, policies, planer och antaganden skulle prövas förutsättningslöst, för att antingen bekräftas eller ändras.

Få företag har blivit så grundligt och offentligt genomlysta som Skandia. Genomlysningen har riktat uppmärksamheten på omständigheter som förtjänar kritik och även om detta på kort sikt självfallet skadat Skandias anseende och varumärke, är det en styrka för Skandia att kunna visa att bolaget självt har dragit fram missförhållanden i ljuset och genomfört förändringar som rimligen hindrar en upprepning. Med detta arbete har det lagts en viktig grund för Skandias framtida utveckling.

På alla de områden vi haft anledning att göra förändringar kan man säga att Skandia i dag är ett bättre och starkare företag. De allra flesta punkterna på åtgärdslistan är avklarade. Bland det som återstår är att slutföra diskussionen mellan Skandia och dotterbolaget Skandia Liv om transaktioner i det förgångna. Det arbetet pågår och ambitionen är att slutföra det på ett sådant sätt att det tillgodoser såväl

aktieägares som sparas intresen, samtidigt som krav på integritet och rättssäkerhet uppfylls.

en god grund

Det gångna årets inledning präglades av den djupa lågkonjunkturen och världsmarknadernas osäkerhet i skuggan av Irakkrisen. Under året har marknaderna stabiliserats och tecknen på återhämtning blivit allt tydligare och de två sista kvartalen har såväl försäljning som lönsamhet förbättrats på de flesta marknader.

En god grund har lagts genom den strategiska genomlysningen och inte minst genom det operativa vardagsarbete som gjorts för att reformera produktportfölj, förbättra lönsamhet och kassaflöde samt skapa bättre styr- och uppföljningssystem. Omfattande kostnadsminskningar har genomförts och fokus på räntabilitet och inte minst återbetalningsperioder har

ökats kraftigt. Allt detta arbete syftar till att förbättra intjäningsförmåga och kassaflöde, samt att förbättra balansen i vår marknads- och produktportfölj. Avkastningen på dessa insatser har redan börjat visa sig och Skandia står väl rustat att möta en föränderlig framtid. Efter försäljningen av den japanska verksamheten och innehavet i If har Skandia i dag en finansiell styrka och handlingsfrihet som medger en stark försäljningstillväxt.

Strukturellt står vi väl förberedda för 2004 års marknader. De genomförda förändringarna och det ökade finansiella fokuset skapar förutsättningar att nå en god långsiktig avkastning. Att med dessa ingångsvärden också formulera framtida långsiktiga finansiella mål står nu högt på dagordningen.

Efter den strategiska genomgången kan det konstateras: Skandias affärsidé har bärkraft. Skandias ambition är att vara den ledande

oberoende leverantören av kvalitetsprodukter inom långsiktigt sparande, med starka huvudmarknader i Storbritannien och Sverige, en växande kontinentaleuropeisk bas och hög aktivitet på utvalda tillväxtmarknader i världen.

en växande marknad

Marknaden för långsiktigt sparande är växande i hela världen. Skälen till detta är strukturella, snarare än konjunkturella. Den demografiska utvecklingen, där allt färre förvärvsaktiva skall försörja allt fler äldre, reformeringen av offentliga välfärdssystem och växande kostnader för områden som utbildning, hälsovård och omsorg – allt detta är faktorer som kräver ett ökat långsiktigt sparande av medborgarna. Allt detta talar därmed också för Skandias grundläggande affärsidé.

De finansiella marknadernas ökade komplexitet och medborgarnas

Hans-Erik Andersson VD och koncernchef

växande krav på valmöjligheter, individualisering och skräddarsydda lösningar är också trender som ställer krav på produktutveckling och förnyelse inom kapitalförvaltning, riskurval, rådgivning och distribution. Detta talar för att också Skandias position på marknaden och i värdekedjan, som en specialist på att kombinera de bästa kompetenserna, har framtiden för sig.

Sparandemarknadernas utveckling, från reglerade och nationella marknader till snabbt föränderliga och allt mer gränsöverskridande, är ytterligare en faktor som talar för att Skandias inriktning, som en internationell kvalitetsleverantör, har en växande potential.

Att konstatera att marknaden är växande och att Skandias idé, position och inriktning är den rätta är dock inte liktydigt med att framgången är given. Marknaden för långsiktigt sparande kommer även framgent att präglas av långsiktig

underliggande tillväxt med tvära kortsiktiga kast, styrda av konjunkturer och snabbt förändrade förutsättningar och regelverk. Det kommer också att vara en marknad som präglas av en hårdnande konkurrens, förändrade förutsättningar i värdekedjan och pressade marginaler. Skandia måste hela tiden anpassa sitt utbud till dessa förändrade förutsättningar.

prioriteringar för 2004

För att bygga på vår goda grund i en växande marknad vill jag därför peka på några av de viktigaste prioriteringarna för det kommande året:

För det första, måste vår uppmärksamhet främst vara inriktad på kundens behov och intressen. Vårt uppdrag är att ge slutkunderna för våra produkter långsiktig finansiell trygghet och handlingsfrihet.

Sköter vi detta uppdrag väl, skapar vi värden för våra kunder, men även för våra distributörer och andra partners och därmed även för våra aktieägare. Enligt min uppfattning är allt värdeskapande, för företagets alla intressenter, ytterst en funktion av förmågan att skapa kundnytta.

Detta konstaterande är viktigt och leder till en ökad uppmärksamhet på kundbehov, produktutveckling, stöd och samarbeten med distributörer och allt annat som riktar fokus på kundnytta. Det riktar också uppmärksamheten på att säkra förtroendet för Skandia och på vår förmåga att överträffa våra kunders högt ställda förväntningar. Vi måste kort och gott visa att vi är värda våra kunders förtroende.

För det andra, måste vår inriktning vara en strategi för lönsam och balanserad tillväxt. Det innebär att vi skall vara ett tillväxtföretag, som strävar efter att växa på våra utval-

da marknader och att utveckla nya marknader som har förutsättningar att leva upp till våra krav på avkastning och återbetalning av investerade medel.

Detta är således inte en strategi för ensidig volymtillväxt eller geografisk täckning som självändamål. Gruppen måste ses som en helhet, där summan av bolag och enheter bildar en tillväxt med lönsamhet och där mixen mellan marknader och produkter ger en samlad väl avvägd balans mellan riskexponering, kapitalkrav och tillväxtpotentialer.

Skandia har i dag en rimlig balans mellan de traditionella huvudmarknaderna Storbritannien och Sverige och marknaderna i Kontinentaleuropa, som har haft en mycket framgångsrik utveckling under senare tid. Till detta kommer de utvalda tillväxtmarknaderna i Latinamerika, Australien och Kina, där vi har en lovande potential.

Tillsammans bildar detta en portfölj med god balans mellan mogna och växande marknader och utgör därför också en god grund för vår fortsatta tillväxt.

För det tredje, måste vår arbetsmetod i högre utsträckning vara att utnyttja den potential som ligger i Skandia som en samlad och väl integrerad grupp. Även om långsiktigt sparande i hög grad är en nationell och till och med lokal verksamhet, där närhet till kunden och anpassning till lokala förutsättningar är avgörande, ligger det en stor potential i Skandia som en integrerad grupp. Det handlar om synergier inom administration, IT och fondurval, men inte minst om vår förmåga att snabbt sprida nya kunskaper och färdigheter inom gruppen.

Slutligen vill jag rikta ett varmt tack till Skandias alla medarbetare. De har ett ytterst krävande och prövande år bakom sig och har under

den tiden visat stora prov på den kompetens, lojalitet och integritet som bygger framgångsrika kunskapsföretag.

Stockholm i mars 2004

Hans-Erik Andersson
VD och koncernchef

skandiaaktien

Skandiaaktien inregistrerades på Stockholmsbörsen 1863 och Skandia är därmed det enda bolag som varit noterat sedan Stockholmsbörsen startade. Skandiaaktien är också noterad vid Londonbörsen. I december 2002 ansökte Skandia om avnotering av Skandiaaktien från Köpenhamns Fondbörs och sista noteringsdag vid Köpenhamns Fondbörs var den 28 maj 2003. Skandia har även ansökt om avnotering från Frankfurtbörsen.

Aktiekapitalet i Försäkringsaktiebolaget Skandia uppgår till 1 023 593 020 SEK, fördelat på lika många aktier om nominellt 1 SEK per aktie.

Andelen aktieägare registrerade i Sverige uppgick vid årsskiftet till 43,8 (59,1) procent. Svenska institutioner, inklusive aktiefonder, svarade för 26,5 (40,8) procent och svenska privatpersoner för 17,3 (18,3) procent av totala antalet aktier.

Antalet aktieägare minskade under året med 10 952 till 121 915, en minskning med 8,2 procent.

Skandias Aktieägarförening syftar till att tillvarata de små och medelstora aktieägarnas intressen och verka för ett starkt Skandia. Medlemsantalet är för närvarande drygt 2 600.

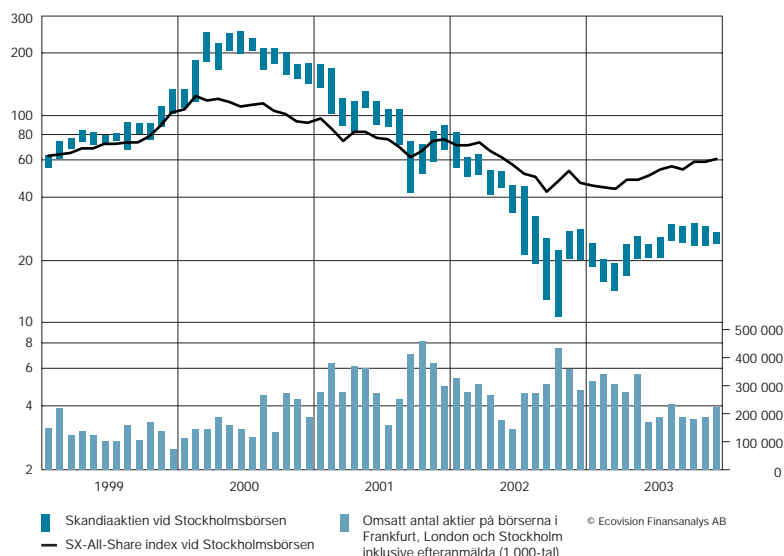
Kursutveckling och omsättning 2003

Under 2003 visade Skandiaaktien i stora drag samma utveckling som europeiska försäkringsbolag i allmänhet. Under årets första tre månader var aktieutvecklingen negativ. Allteftersom aktiemarknaden förbättrades, steg sedan Dow Jones European Insurance

Index, liksom Skandiaaktien. Skandiaaktien steg under året med 12,9 procent, medan OMX index gick upp med 29 procent. Dow Jones European Insurance Index steg under samma period med 16,5 procent samtidigt som FTSE 350 Insurance Index gick upp med 7,4 procent.

Totalavkastningen för Skandiaaktien inklusive utdelning uppgick till 14,2 procent, vilket kan jämföras med SIX avkastningsindex på 34,15 procent. Högsta och lägsta betalkurs under året var 30,20 SEK respektive 14,30 SEK. Vid årets utgång noterades aktien i 26,20 (23,20) SEK.

Skandiaaktiens utveckling 1999–2003, SEK

Under 2003 omsattes totalt 2 968 (3 456) miljoner Skandiaaktier på Stockholms, Londons och Frankfurts fondbörser. På Stockholms Fondbörs omsattes 2 878 (3 127) miljoner Skandiaaktier, vilket motsvarar en omsättningshastighet på 292 procent (305). Under samma period uppgick den totala omsättningshastigheten på Stockholms Fondbörs till 138 (122) procent. Omsättningshastigheten beräknas som totalomsättningen under året dividerat med det genomsnittliga börsvärdet under året.

Betavärde

Betavärdet är ett riskmått som visar en akties kurssvängning jämfört med börsen som helhet. Om betavärdet är större än 1, betyder det att aktien varierar mer än börsgenomsnittet. Ett värde mindre än 1 innebär att aktien är

mindre känslig än börsen som helhet. Skandiaaktiens betavärde enligt SIX mätningar, som baseras på värden för de senaste 48 månaderna, uppgick till 2,13.

Utdelningspolitik

Styrelsens ambition är att utdelningen skall följa koncernens långsiktiga resultatutveckling och uppgå till mellan 15 och 25 procent av årets resultat efter skatt och minoritetsintressen.

Föreslagen utdelning

Styrelsen föreslår för 2003 en oförändrad utdelning på 0,30 (0,30) SEK per aktie.

Finansiell information på Internet

Skandias ambition är att ha en aktuell hemsida med korrekt och snabb informationsgivning, inte minst inom

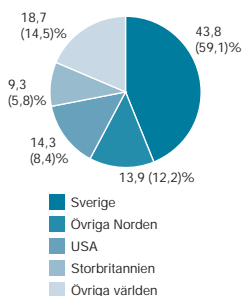
investor relations-området. Skandias hemsida, www.skandia.com, har uppdaterad information om Skandiakoncernens finansiella ställning och aktiekursens utveckling. Här finns också rapporter och presentationer samt en finansiell kalender. Det finns också möjlighet att beställa Skandias finansiella trycksaker direkt via hemsidan.

Optionsprogram

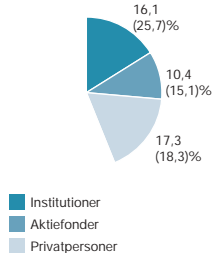
För information om ersättningsfrågor samt Skandias stock option-program, se vidare sidorna 25 och 80-81.

Skandiaaktien

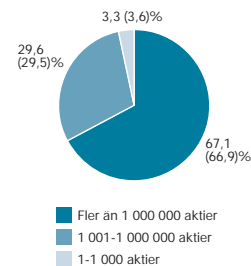
Geografisk fördelning

Svenskt ägande

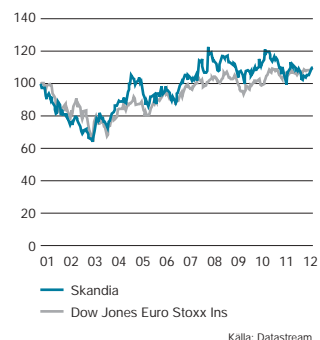

Storleksfördelning

Källa: SIS Ägarservice

Skandia jämfört med Dow Jones Euro Stoxx Ins 2003

Källa: Datastream

Aktiekapitalet

Utveckling sedan 1983

År	Transaktion	Nominellt aktiebelopp, SEK	Ökning av aktiekapital, SEK	Totalt aktiekapital, SEK	Totalt antal aktier
1983	Split 1:1	25	0	200 000 000	8 000 000
1983	Fondemission 1:2	25	100 000 000	300 000 000	12 000 000
1986	Split 5:1	5	0	300 000 000	60 000 000
1989	Nyemission ¹⁾	5	83 828 445	383 828 445	76 765 689
1994	Nyemission	5	127 942 815	511 771 260	102 354 252
1998	Split 5:1	1	0	511 771 260	511 771 260
2000	Fondemission 1:1	1	511 771 260	1 023 542 520	1 023 542 520
2003	Nyemission ²⁾	1	50 500	1 023 593 020	1 023 593 020

¹⁾ Riktad nyemission till aktieägare i Skandia International Holding AB. Teckningskurs 150 SEK.

²⁾ Nyemission med anledning av personaloptionsprogram. Teckningskurs 20,33 SEK.

Största aktieägarna 31 december 2003¹⁾

Namn	Land	Andel, %	Antal aktier
Sampo	Finland	7,4	75 462 500
Robur fonder	Sverige	3,0	30 900 944
Alecta	Sverige	2,3	23 949 286
SHB/SPP fonder	Sverige	2,0	20 843 234
SEB fonder	Sverige	1,8	18 122 729
Andra AP-fonden	Sverige	1,7	17 787 552
Pohjola Försäkring AB	Finland	1,6	16 139 000
SEB-Trygg försäkring	Sverige	1,4	14 635 000
Government of Singapore Inv Corp Singapore	Singapore	1,3	13 329 690
Första AP-fonden	Sverige	1,1	11 692 934
Summa 10 största ägarna		23,7	242 862 869
Övriga utländska ägare		46,0	470 596 768
Övriga svenska ägare		30,3	310 133 383
Totalt antal aktier		100	1 023 593 020

Källa: SIS Ägarservice

Storleksklasser 31 december 2003

Storleksklasser	Antal ägare	%	Antal aktier	%
1 - 500	66 338	54,4	14 455 257	1,4
501 - 1 000	22 175	18,2	19 275 732	1,9
1 001 - 2 000	14 213	11,7	23 752 942	2,3
2 001 - 5 000	11 023	9,0	38 169 201	3,7
5 001 - 10 000	4 405	3,6	33 717 261	3,3
10 001 - 20 000	1 891	1,6	28 199 061	2,8
20 001 - 50 000	1 000	0,8	31 634 315	3,1
50 001 - 100 000	342	0,3	24 520 322	2,4
100 001 - 500 000	332	0,3	75 653 261	7,4
500 001 - 1 000 000	64	0,1	47 288 645	4,6
1 000 001 - 5 000 000	106	0,1	244 464 287	23,9
5 000 001 - 10 000 000	10	0,0	66 708 424	6,5
10 000 001 -	16	<0,1	375 754 312	36,7
	121 915		1 023 593 020	

Källa: SIS Ägarservice

¹⁾ Den 19 december 2003 meddelades att Industrivärden avyttrat hela sitt innehav i Skandia motsvarande en andel om 4,6%. Den 1 mars 2004 meddelades att Sampo avyttrat hela sitt innehav i Skandia motsvarande en andel om 7,4%.

Data per aktie^{1) 2)}

	1999	2000	2001	2002	2003
Rörelseresultat	8,38	7,84	-1,06	-9,23	6,13
Rörelseresultat efter skatt ³⁾	5,83	6,10	0,47	-6,20	5,41
Resultat före skatt	4,52	3,86	0,87	-7,05	0,89
Vinst ⁴⁾	3,38	2,76	-0,05	-4,20	1,22
Konsolideringskapital	28,55	36,18	36,38	26,41	29,78
Eget kapital	17,64	20,27	20,07	14,89	15,03
Utdelning ⁵⁾	0,50	0,60	0,30	0,30	0,30 ⁶⁾
Börskurs	129	154	76	23	26
P/E-tal, Vinst ⁷⁾	38	56	Neg	Neg	21
P/E-tal, Rörelseresultat efter skatt ⁸⁾	22	25	Neg	Neg	5
Direktavkastning, % ⁹⁾	0,39	0,39	0,39	1,29	1,15
Börskurs/konsolideringskapital, %	450	426	209	88	87
Börskurs/eget kapital, %	728	760	379	156	173
Antal aktier, ultimo	511 771 260	1 023 542 520	1 023 542 520	1 023 542 520	1 023 593 020
Antal aktier, genomsnitt	511 771 260	1 023 542 520	1 023 542 520	1 023 542 520	1 023 548 895

¹⁾ Alla nyckeltal i Data per aktie har beräknats på genomsnittligt antal aktier. Vid beräkningen har antalet aktier justerats för den fondemission som beslutades på bolagsstämman den 5 april 2000. Samtliga nyckeltal där det är relevant inkluderar verksamheter under avveckling.

²⁾ Skandias stock option-program omfattar åren 2000-2003. Tilldelning för 2003 har skett under första kvartalet. Utspädningseffekten uppgår till 0,3%, beräknad i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation 18, Resultat per aktie. Samtliga nyckeltal är beräknade före utspädning.

³⁾ Rörelseresultat med avdrag för aktuell och uppskjuten skatt, skatt på förändring i övervärden i försäkringsbestånd samt minoritetens andel.

⁴⁾ Vinst per aktie beräknas som periodens resultat dividerat med genomsnittligt antal aktier.

⁵⁾ Den femåriga genomsnittliga utdelningen är SEK 0,40 (0,43) SEK.

⁶⁾ Styrelsens förslag till bolagsstämman.

⁷⁾ Börskurs vid årets slut i förhållande till Vinst per aktie.

⁸⁾ Börskurs vid årets slut i förhållande till Rörelseresultat efter skatt per aktie.

⁹⁾ Utdelning per aktie i förhållande till börskursen.

“jag vill ha det bästa av två världar”

En innovation med alla möjligheter – Skandia Archipel

Normalt sett måste en sparare välja mellan att investera i en produkt med traditionell livförvaltning eller i en unit linked-fond. Numera går det att kombinera dessa två världar. Skandia erbjuder, som första bolag i Frankrike, en produkt med ett stort antal unit linked-fonder från flertalet förvaltare samt fyra traditionella livfonder från fyra olika livbolag.

Skandia Archipel var vid introduktionen unik i sitt slag och har fått stor uppmärksamhet på den franska marknaden. Produkten har fått fyra prestigefyllda utmärkelser i finansiell press som bästa innovation år 2003 och givit Skandia en plats på kartan som den innovativa uppstickaren på den franska sparandemarknaden.

skandias idé

Skandias idé

Skandias idé är att ge sina kunder verktyg och möjligheter till ekonomisk trygghet och handlingsfrihet.

Skandias syn på långsiktigt sparande har sina rötter i en lång försäkrings-tradition. Försäkringar handlar om att se långsiktigt, att väga risker och möjligheter och att se betydelsen av människors ansvarstagande – för sig själva och för andra.

Skandia strävar efter att förena den främsta kompetensen inom kapitalförvaltning och ekonomisk rådgivning som står att finna på marknaden, med sin egen långa erfarenhet av att skapa lösningar för långsiktig trygghet och handlingsfrihet. Detta arbetssätt, som bygger på samverkan med de främsta

SKANDIA'S VISION

Skandia enables people to provide themselves with a lifetime of prosperity.

inom respektive område, har format såväl Skandias affärsmodell som företagskulturen och sättet att utveckla produkter.

Skandias mål

Skandias mål är att vara en lönsamhetsmässigt och marknadsmässigt ledande leverantör av lösningar för långsiktigt sparande och trygghet på de marknader där koncernen verkar. Skandia strävar efter att stå för de kvalitetsmässigt främsta lösningarna samt att vara ledande när det gäller innovationsförmåga och korta ledtider för nya produkters väg till marknaden.

Skandias strategi

För att uppfylla sina mål har Skandia valt en strategi som innebär att begränsa den egna organisationens storlek och omfång och därmed också sitt kapitalbehov och sin riskexponering. Fokus är på de delar i sparandets värdekedja där Skandia har störst konkurrensfördelar. Ett brett nätverk av samarbetspartner bland leverantörer och distributörer säkerställer att

SKANDIA'S MISSION

Skandia creates unique skills around the world that allow us to provide the best financial solutions for our customers and enduring value for our shareholders. We build special relationships, engage the energy of our employees and transfer knowledge with pride.

Skandias kunderbjudande täcker alla delar av värdekedjan för långsiktigt sparande och samtidigt håller en hög kvalitet.

Skandias affärsmodell medger korta ledtider för etablering eller förändringar, samtidigt som den skapar förutsättningar för hög kostnadseffektivitet. I strategin ligger dock att en uthållig lönsamhet prioriteras framför geografisk representation eller expansion till nya områden och marknader.

Skandia har identifierat följande faktorer som avgörande för att dess strategi skall förbli framgångsrik:

Närvaro. Alla finansiella produkter, och långsiktiga produkter i synnerhet, bygger på personliga relationer och förtroende. Den långsiktiga närvaron på befintliga marknader är därför viktig.

Nätverk. Skandias idé är att samverka med de främsta distributörerna och leverantörerna. Nätverken är såväl en förutsättning för Skandias affärsmodell som en central del av själva affärsidén. Produkter kan vara relativt lätta att kopiera men däremot inte nätverk och relationer. I takt med att sparandemarknaderna blir mer differentierade och komplexa växer också betydelsen av goda och breda nätverk.

Innovationskraft. Sparandeprodukter utvecklas kontinuerligt och anpassas till förändringar i exempelvis makroekonomiska förutsättningar, regelsystem och kundbehov. Lyhördhet för marknadssignaler och förmågan att snabbt och kostnadseffektivt omsätta dessa i produktsortiment och arbetsmetoder är avgörande.

Öppenhet. Skandias överordnade mål är att leverera ledande lösningar med god lönsamhet. Målet kräver ett öppet och pragmatiskt förhållningssätt till samarbetsformer och arbetsmetoder på olika marknader och vid skilda tidpunkter.

Kostnads- och riskmedvetenhet. För långsiktig framgång är det avgörande att kostnadsnivå och riskexponering i verksamheten ligger bland de lägsta i branschen, även om Skandias produkter i allmänhet konkurrerar med kvalitet snarare än pris.

Varumärke. I takt med att kraven på service ökar, marknaderna internationaliseras och distributionskanalerna utvecklas ökar också betydelsen av ett starkt och konsistent varumärke.

Strategisk genomlysning

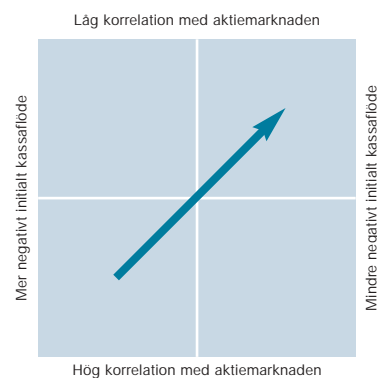
Skandias styrelse och ledning genomförde under 2003 en grundlig genomlysning av verksamheten ur ett strategiskt perspektiv. Strategiska handlingsalternativ har prövats och skilda utvecklingsscenarier har värderats. I arbetet har också ingått att väga kostnader, geografisk representation, produktportfölj och volymmässiga försäljningsmål mot koncernens mål och framtida, långsiktiga intjänandeförmåga. Målet har varit att åstadkomma

stabilare inkomstkällor, minskad kapitalbindning och minskade påfrestningar på kassaflödet utan att för den skull begränsa koncernens förmåga att långsiktigt generera nya intäkter.

Den strategiska omprövningen resulterade i ett antal konkreta åtgärder redan under 2003. Ett kostnadsminskningsprogram om 200 MSEK, utöver det på 1 miljard SEK som annonserades hösten 2002, har tagits fram. Därtill genomfördes studier av geografiska marknader och produktbudanden, för att klarlägga dessas förutsättningar att bidra till koncernens mål.

Genomgången ledde under året till besluten att avveckla Skandia Bank Switzerland och att sälja Skandia Japan.

Fokus på lägre volatilitet i intäkterna och ett mindre negativt initialt kassaflöde

Skandia strävar efter att minska intäkternas korrelation med aktiemarknaden och reducera det negativa kassaflödet som uppkommer vid försäljning, samtidigt som man vill förkorta produkternas återbetalningstider. Syftet med detta är att minska volatiliteten i intäkterna och samtidigt förbättra det operativa kassaflödet.

Värdekedjan

Skandias mål är att vara en ledande leverantör av kvalitetslösningar för långsiktigt sparande. Det kräver produkter och tjänster som kan tillgodose människors behov av flexibla och innovativa sparformer, anpassade för livets skilda skeden och för skiftande konjunkturer.

För att möjliggöra detta har Skandia utvecklat en affärsmodell som innebär att Skandia koncentrerar sina insatser på de delar av värdekedjan där företagets kompetens är starkast, det vill säga fondurval, produktutveckling, marknadsföring och marknadsstöd samt i viss mån distribution.

För förvaltningen av spararnas kapi-

tal har Skandia byggt upp samarbeten med några av världens främsta fondförvaltare. Distributionen av Skandias sparprodukter till kunder sker i första hand genom oberoende finansiella rådgivare, mäklare och banker. På de nordiska marknaderna har Skandia även egen distribution.

Skandias del av värdekedjan

Fondurval. Att utvärdera, välja och upphandla kapitalförvaltning är en av Skandias kärnkompetenser. Denna kompetens är en konkurrensfördel eftersom utbudet av fonder på marknaden ständigt ökar, samtidigt som marknaderna blivit allt mer svårbedömda och oförutsägbara. Skandia identifierar intressanta fondkategorier och fondtyper som kompletterar varandra, väljer ut de bästa förvaltarna och utvärderar kontinuerligt hur fonder och förvaltare har presterat. Genom Skandias kompetens på området får kunderna breda valmöjligheter inom ett väl balanserat utbud av fonder.

Produktutveckling. Människors behov av sparandeprodukter förändras ständigt, beroende på exempelvis konjunkturutvecklingen och förändringar i regelsystemen och i de offentliga pensionssystemens förmåga att garantera utlovade pensionsnivåer. Det är viktigt för Skandia att kunna förutse och svara mot dessa förändringar genom en ständig produktutveckling. Skandias produktutvecklingskoncept bygger på en plattform av IT-lösningar, backoffice-system, personella resurser, etc. Till denna plattform adderas finansiella lösningar som är anpassade till de förutsättningar som råder på respektive marknader vad gäller lagstiftning, skatteregler och andra marknadsvillkor.

Marknadsföring och marknadsstöd. Skandias marknadsstöd ger service och support på en hög teknisk nivå till distributörerna. Marknadsstödet innefattar allt från säljstödssystem och kompetensutveckling till verktyg för portfölj- och fondanalys.

Utvecklingstendenser

Sparandets värdekedja är en central del i Skandias affärsmodell. Samtidigt är det viktigt att innehållet i produkter och tjänster inom denna värdekedja ständigt utvecklas och anpassas för att svara mot förändringar i konjunkturer, regelverk och marknadsförutsättningar.

Det finns också ett antal trendmässiga utvecklingstendenser av betydelse för värdekedjans tillämpningar. Inom fondförvaltning sker exempelvis en snabb produktutveckling samtidigt med en global konsolidering. Inom distributörsledet utvecklas nya distributionsformer och nya former för samverkan mellan distributörer och producenter.

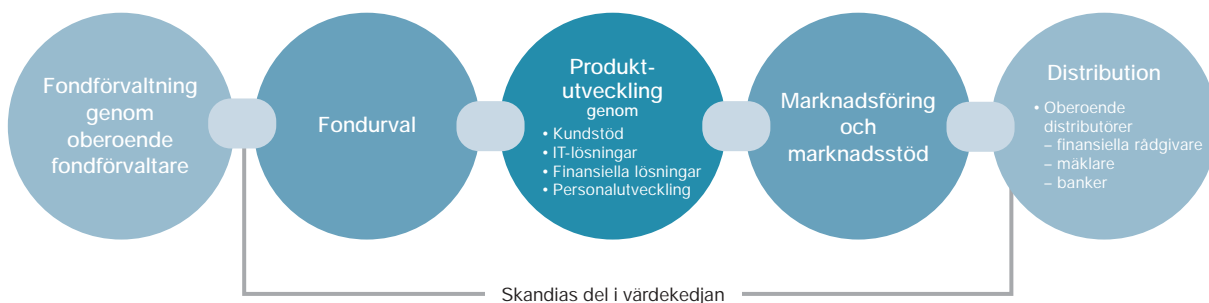
En generell tendens är också att distributionsledet i sparandets värdekedja blir allt mer betydelsefullt. Kontakterna mellan leverantör och distributör blir viktigare. Med ett utbyggt samarbete och webbaserade supportsystem kan de oberoende distributörerna – mäklare och finansiella rådgivare – i dag kompensera sin begränsade tillgång på back-office-support samtidigt som de bibehåller sin styrka i nära och förtroendefulla kundrelationer. Det innebär att vikten av marknadsstöd, serviceinnehåll i produkterna samt djupa och långvariga relationer med distributörer och slutkunder ökar. Mot

den bakgrunden lägger Skandia stor kraft på att utveckla verktyg och funktioner för marknadsstöd och säljstöd.

En annan tendens är att värdekedjan blir alltmer komplex. Samtidigt som tidigare avancerade finansiella produkter standardiseras och förenklas, blir det svårare att välja, upphandla och följa upp fondförvaltning i takt med att utbudet ständigt växer. Det kräver kompetens både i att göra kvalificerade val och i att differentiera och skräddarsy produkter.

Betydelsen av starka, enhetliga och internationella varumärken kommer också att öka på sikt. Det gäller även på områden där det är den oberoende distributören som har den direkta kundrelationen. Skandia arbetar därför med att utveckla varumärket och varumärkesstrategin. Målet är att skapa större enhetlighet och slagkraft i Skandias varumärke och därmed långsiktigt stärka såväl marknadsställning som kostnadseffektivitet.

Sparandets värdekedja

”jag vill spara i en produkt med stor valfrihet”

Engångsbetalda fondförsäkringar med stor flexibilitet – Skandia Multibond

Den som sparar i en produkt i Skandias fondförsäkrings Sortiment får tillgång till Skandias stora utbud av fonder, förvaldade av några av världens främsta förvaltare. En sådan produkt är Skandia Multibond i Storbritannien.

Skandia Multibond är en serie engångsbetalda fondförsäkringar utformad som en placering på mellanlång till lång sikt. Multibond innehåller ett stort antal fonder, vilket gör att kunden kan skräddarsy en portfölj

som motsvarar den egna placeringsinriktningen. Produkten innehåller också ett dödsfallsskydd. En annan fördel för kunden är möjligheten att göra uttag under avtalets löptid.

Skandias försäljning av bonds i Storbritannien mer än fördubblades under 2003 och det fanns ett tydligt skifte i kundernas intresse, från traditionella livförsäkringsprodukter till fondförsäkring.

marknads- förutsättningar

Förutsättningarna på de marknader där Skandia är verksamt styrs av såväl makroekonomiska faktorer som förändringar inom branschen, politiska beslut, demografiutveckling och ändrade eller nya behov hos kunderna.

Kortsiktiga förutsättningar

Skandias kortsiktiga marknadsförutsättningar påverkas i hög grad av den samhällsekonomiska utvecklingen och konjunkturläget, av värdeutvecklingen på olika investeringsslag samt av tilltron till finansiella marknader och institutioner.

År 2003 karakteriserades inledningsvis av svaga ekonomier och stor osäkerhet. Oro för ett långvarigt och kostsamt krig i Irak och SARS-epidemin i Asien medförde att konjunkturen försvagades och börskurserna sjönk under första kvartalet 2003.

Under andra kvartalet förbättrades dock det geopolitiska läget. Detta bidrog till att börserna började stiga kraftigt och från mitten av mars fram till årets slut steg flera av de viktigaste börserna med 40-50 procent.

Under andra kvartalet började det dessutom komma allt fler positiva konjunktursignaler från USA och under andra halvåret 2003 tog tillväxten

ordentlig fart. Den amerikanska ekonomin växte med nästan 6 procent mellan första och andra halvåret 2003. Omfattande skattesänkningar, rekordlåga räntor och en svagare dollar bidrog till den starka tillväxten. En fortsatt expansiv ekonomisk politik och ökad optimism hos såväl företag som hushåll talar för att konjunkturuppgången fortsätter under 2004.

I flera asiatiska länder medförde SARS-epidemin att tillväxten mattades påtagligt under andra kvartalet. Svackan blev dock kortvarig och redan under sommaren kom det tecken på en stark konjunkturuppgång. Liksom i USA ökade produktionen kraftigt mellan första och andra halvåret.

Det är framför allt Kina som blivit dragloket för övriga asiatiska länder. Mellan helären 2002 och 2003 växte den kinesiska ekonomin med drygt 9 procent. Den starka tillväxten i Kina bidrog även till att konjunkturen i Japan förstärktes rejält under året och den

japanska ekonomin växte med drygt 2,7 procent.

Den starka tillväxten i USA och Asien under andra halvåret 2003 bidrog även till att det började komma en del positiva konjunkturtecken från Europa mot slutet av året. Den europeiska uppgången har dock startat från en mycket låg nivå och konjunkturen var vid årsskiftet fortfarande svag.

Långsiktiga förutsättningar

Skandias långsiktiga marknadsförutsättningar påverkas av ett antal stora och fundamentala utvecklingstenden- ser i det moderna samhället, såsom:

- En åldrande befolkning och andra socioekonomiska förändringar
- Fler köpstarka äldre konsumenter
- Välfärdssystemens reformering
- Den långsiktiga ränteutvecklingen
- Globaliseringen av de finansiella marknaderna

En åldrande befolkning och andra socioekonomiska förändringar

Världens befolkning blir allt äldre, till följd av sjunkande födelsetal och ökande förväntad livslängd. I dag är var tionde individ i världen 60 år eller äldre. Enligt FN:s beräkningar kommer denna

andel att växa till var femte år 2050, eller i absoluta tal från 629 miljoner människor till över 2 miljarder.

Denna utveckling kommer att medföra stora påfrestningar på de offentliga finanserna och välfärdssystemen. Om den demografiska utmaningen skall kunna mötas, måste det privata, långsiktiga sparandet öka i hela den industrialiserade världen.

Även andra socioekonomiska förändringar talar för ett ökat privat, långsiktigt sparande. Nya familjemönster skapar behov av ekonomisk trygghetsplanering för såväl kvinnor som män. Kunskaper omsätts i dag i en allt snabbare takt vilket leder till kortare

yrkeskarriärer. Även här finns en potentiell marknad för långsiktigt sparande för kompetensutveckling och omställning.

Fler köpstarka äldre konsumenter

Dagens aktiva sparare kommer att utgöra en fortsatt viktig målgrupp för sparandeprodukter även efter pensioneringen. Dessa nya pensionärsgrupper kommer att vara finansiellt starkare och ha bättre hälsa och större kompetens i och intresse för sin egen ekonomi än någon tidigare pensionärs-generation. De kommer att efterfråga produkter och tjänster som inte avslutas med leveransen av en pension utan

som kan säkra värdet och erbjuda goda lösningar på förvaltningen av sparkapitalet även efter pensionsutbetalningen.

Välfärdssystemens reformering

Offentliga pensionssystem har av tradition byggt på att dagens förvärvsarbetsande finansierar dagens pensionärer. Sådana system kommer att bli ohållbara när allt färre förvärvsaktiva skall försörja allt fler pensionärer. Denna utveckling ställer de politiska beslutsfattarna inför svåra vägval. Att försöka bibehålla de offentliga systemen i dagens form kommer att kräva antingen högre skatter eller minskade

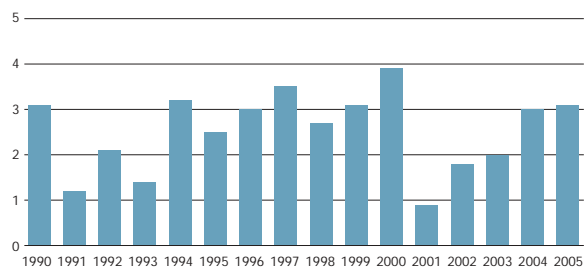
OECD-prognos:

BNP-tillväxt i OECD-området 2002-2005

Procentuell förändring från föregående år	2002	2003	2004	2005
USA	2,2	3,1	4,2	3,8
Japan	-0,4	2,7	1,8	1,8
EMU-länderna	1,1	0,4	1,9	2,5
Sverige	1,9	1,7	2,3	2,7
OECD totalt	1,7	2,1	3,0	3,1

Källa: OECD Economic Outlook 74

BNP-tillväxt i OECD-området 1990-2005, %

Källa: OECD Economic Outlook 74 (November 2002)

förmåner, exempelvis höjd pensions-ålder eller lägre pensionsnivåer. Alternativet är en övergång till, eller komplettering med, fonderade pensionssystem där den egna generationens sparande under förvärvsåren utgör pensionsmedlen.

Oavsett vägval kommer tjänstepensionsystem och privata pensionslösningar att öka i betydelse som komplement till de offentliga systemen.

Även andra offentliga välfärds- och finansieringssystem utgör allt större påfrestningar på samhällsekonomin, exempelvis finansieringen av utbildning, sjukfrånvaro och arbetsskador. Detta har inneburit ett växande intresse för nya lösningar som bygger på sparande och fondering med större eller mindre inslag av privata försäkringar. I förlängningen öppnar detta för nya marknader och nya produkter för Skandia.

Den långsiktiga ränteutvecklingen

Under senare år har räntenivåerna i världen sjunkit. Det är bland annat ett resultat av en tydligare prioritering av finansiell stabilitet och kontrollerad inflation i världens länder och ekonomisk-politiska samarbetsorganisationer.

Följden har blivit ett minskat intresse för traditionellt, räntebaserat sparande samtidigt som intresset ökat för andra sparformer som kan erbjuda en bättre avkastning till acceptabla risker. Dit hör sparande i aktier och andra värdepapper.

Det mesta talar för att aktier även fortsättningsvis kommer att kunna utgöra grunden för ett attraktivt långsiktigt sparande, även om 1980- och 1990-talens värdetillväxt inte kan förväntas återkomma inom överskådlig tid.

Globaliseringen av de finansiella marknaderna

Fondförvaltning är i dag i stor utsträckning en global och gränslös marknad. I många länder har sparare redan tillgång till världens alla marknader, branscher och företag. Värdepapper och värdepappersfonder handlas virtuellt och gränslöst i realtid och kapitalförvaltning är en globaliserad industri byggd på stordriftsfördelar. Skandia har, som en konsekvens av den utvecklingen, valt att vara en stor, internationell köpare av kapitalförvaltnings-tjänster snarare än att själv producera sådana tjänster.

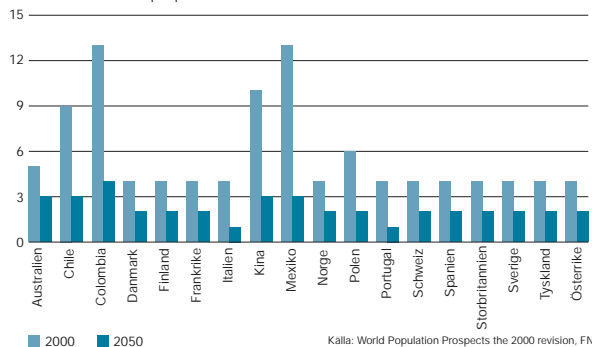
I värdekedjans distributionsled är marknaderna fortfarande lokala och avgränsade. Sparande omges av nationella regler och skattebestämmelser och är ofta avhängigt av nationella system, exempelvis för pensioner.

Även denna del av sparandets värdekedja är stadd i förvandling och kommer i ökad utsträckning att bli gränsöverskridande. Ett exempel är EU där den fria rörligheten för varor och arbetskraft också leder till en allt öppnare marknad för finansiella tjänster. Fortfarande återstår en rad nationella skatteregler och andra regelverk som hindrar tillkomsten av en fri sparandemarknad, men dessa hinder försvinner successivt genom harmonisering, politiska beslut och domstolsavgöranden. Allt fler förvärvsarbete och pensionärer som flyttar mellan olika länder ställer också krav på gränsöverskridande service och tjänster.

Den lokala närvaron och förankringen kommer dock fortsatt att vara betydelsefull för distributionen av finansiella produkter.

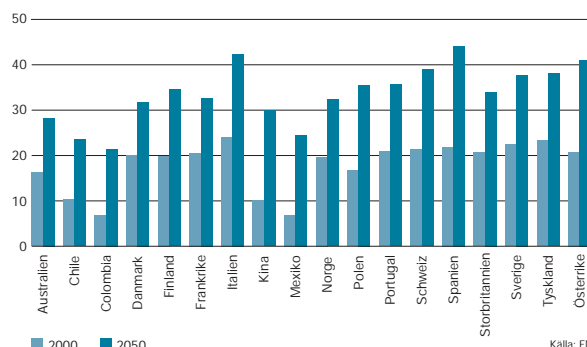
Försörjningskvoten

Antal förvärsaktiva per pensionär

Källa: World Population Prospects the 2000 revision, FN

Andel av befolkningen 60 år eller äldre, %

Källa: FN

organisation

Skandias organisation baseras på de geografiska enheterna och dessas närhet till marknaderna. Verksamheten, inklusive utvecklingen av marknader och produkter, drivs i stor utsträckning från de geografiska enheterna. De gemensamma enheterna är till för att stödja, överföra kunskaper och dra nytta av samlade stordriftsfördelar.

I division **Europe** ingår all verksamhet i Norden och Kontinentaleuropa – det vill säga Sverige, Norge, Danmark, Finland, Tyskland, Österrike, Italien, Spanien, Polen, Frankrike och Portugal.

Division **UK, Asia Pacific & Offshore** omfattar verksamheten i Storbritannien, Australien och Kina.

I denna division finns också affärsenheten **Offshore**, som utvecklar marknaderna för så kallade offshore-affärer genom att använda det världsomspännande nätverk som Skandias verksamheter utgör. Enheten är ansvarig för utvecklingen av gränsöverskridande försäljning, där produktionskapaciteten i ett land kan användas för att stödja försäljning i andra länder, ofta genom lokalkontor. I enheten ingår offshore-bolagen i Irland, Schweiz samt Royal Skandia, baserat på Isle of Man. Royal Skandia byggdes ursprungligen upp för att betjäna utlandsboende så kallade "expatriates" runtom i världen,

men betjänar nu också ett antal lokala marknader.

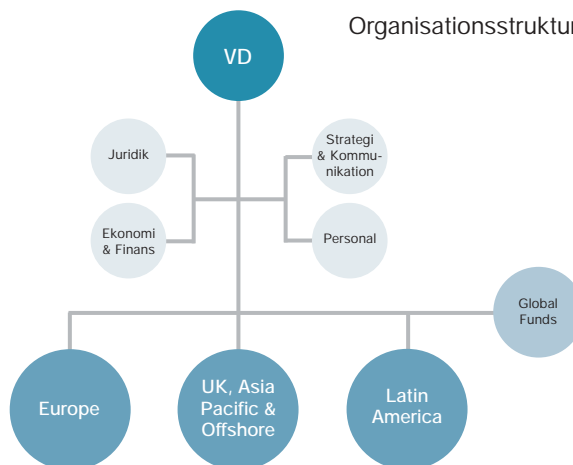
I division **Latin America** ingår verksamheterna i Mexiko, Colombia och Chile.

Den särskilda affärsenheten **Global Funds** har etablerats för att samla och dra nytta av Skandias gemensamma erfarenhet och styrka i utvärdering, urval, upphandling och uppföljning av fonder och fondförvaltare. Global Funds tillhandahåller ett urval av fonder från globala fondförvaltare, som var för sig är noga utvalda och prövade och som tillsammans utgör en väl avvägd mix. Dessa erbjuds såväl till Skandias egna bolag som till externa köpare.

Skandias produkter och marknader beskrivs på sidan 26. Med anledning av den framträdande roll som fondförsäkringsverksamheten har i koncernen, anser Skandia att rörelsegrenar är att anse som de primära segmenten och den geografiska indelningen utgör de sekundära segmenten vid resultatanalys per segment.

Koncernenheterna för **Ekonomi och finans**, **Juridik**, **Strategi och kommunikation** samt **Personal** har ansvar för sina respektive områden på koncernnivå och stödjer därutöver enheter och bolag med expertkunskap.

Organisationsstruktur

samhällsansvar

Skandias samhällsansvar skall återspeglas i verksamhetens alla delar och i Skandias olika roller – som leverantör, kund, arbetsgivare och investerare.

Skandias engagemang i det omgivande samhället är starkt, eftersom företags produkter i hög utsträckning rör viktiga och långsiktiga frågor för medborgarna och samhället. Ekonomisk trygghet och handlingsfrihet är grundläggande för alla människor. Långsiktigt sparande för medborgarnas trygghet är en fråga som står högt på den politiska dagordningen i de flesta länder. Att finna lösningar på dessa behov är Skandias grundläggande affärsidé och av detta följer att det är naturligt för Skandia att engagera sig och ge sitt bidrag till samhällsutvecklingen.

Grundläggande principer

Skandia har ett tydligt ansvar för att utveckla produkter och processer i samspel med samhällets, lagstiftarnas och ägarnas krav på verksamheten. Skandia vill vara en god samhällsmedborgare som tar ett etiskt, socialt och miljömässigt ansvar.

Skandia strävar efter att möta och motsvara etiska, professionella och legala standarder och krav inom alla sina verksamhetsområden. Alla företags produkter och tjänster skall präglas av de krav och den höga ambitionsnivå för socialt ansvarstagande som företaget ställer på sin verksamhet. På flera marknader erbjuder Skandia exempelvis sparandeprodukter med särskild inriktning mot god etik, miljö- och samhällsansvar.

Som arbetsplats verkar Skandia aktivt för alla människors lika möjligheter och lika villkor. Skandia är anhängare av ett arbetsliv som är i balans och harmoni, såväl med familjelivet som med andra delar av tillvaron som bidrar till livskvalitet och utveckling. Skandia stödjer också medarbetarnas personliga engagemang inom exempelvis social utveckling, samhällsliv, internationellt utbyte och idrott.

Skandia anser att alla företag har ett

ansvar för en global utveckling präglad av respekt för hållbar utveckling och för mänskliga rättigheter.

Engagemang

På de flesta marknader där Skandia är verksamt bidrar företaget, som initiativtagare, rådgivare eller sponsor, till samhällsprojekt inom områdena barn, äldre, medicinsk forskning, utbildning och skydd mot olyckor och ohälsa. Grundläggande för samtliga engagemang är Skandias vision, att möjliggöra för människor att bygga ett liv i välstånd.

Ett sådant engagemang är Skandia Idéer för Livet, som startade 1987 och som bedriver barn- och ungdomsprojekt tillsammans med organisationer och kommuner i de nordiska länderna. Syftet är att stödja krafter och initiativ i samhället som kan bidra till ett större ansvarstagande och bättre uppväxtvillkor för barn och ungdom.

Skandias Code of Conduct

Under 2003 antog Skandia en uppförandekod – Code of Conduct. Skandias uppförandekod är ett etiskt fundament som skall vara normgivande för alla koncernens värderingsbaserade policies, såväl på koncernnivå som lokalt i enskilda bolag och marknader. Varje policy som antas inom koncernens olika delar, oavsett om det gäller etiska frågor, kompensationsfrågor, varumärke, sekretessfrågor, sponsring eller annat, skall vara i överensstämmelse med dessa principer. För Skandias relationer till samhället anger koden följande riktlinjer:

- Skandia vill verka för samhällets goda utveckling. Detta gäller särskilt inom de områden där Skandia kan bidra med sina specialkunskaper, såsom ekonomisk trygghet och långsiktigt sparande.
- Skandia tar avstånd från all olaglig och osund konkurrensbegränsning.
- Skandia tar avstånd från mutor, bestickning och penningtvätt, även i fall där detta inte är kriminaliserat och också om det innebär att Skandia går miste om affär.
- Skandia respekterar mänskliga rättigheter, såsom dessa kommit till uttryck i 1950 års europeiska konvention om

skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) och i andra internationellt allmänt erkända konventioner.

- Skandia motverkar diskriminering på grund av kön, ras, nationalitet eller av andra skäl och tar avstånd från otillbörligt utnyttjande av människor.
- Skandia respekterar internationell och nationell lag och på sådan lag grundade beslut om sanktioner och embargon.
- Skandia värnar om miljön och en långsiktigt hållbar utveckling.

”jag vill att min pensionsförsäkring ska vara anpassad till mig som mamma”

Fondförsäkring speciellt för kvinnor – Lady's First

Kvinnors behov skiljer sig ofta från mäns, även när det gäller sparande. En grundläggande orsak till detta är att kvinnor som föder barn ofta får en lägre och mer oregelbunden inkomst. Därför har Skandia i Österrike utvecklat en fondförsäkringsprodukt speciellt för kvinnor – Skandia Lady's First.

Skandia Lady's First har flera unika egenskaper. En är att försäkringstagaren får en premie vid ett barns födelse. En annan att det finns möjlighet att låna pengar från försäkringen, om de sätts in igen inom fem år. Och en tredje är att kunden kan få premiebefrielse

i upp till två år, exempelvis under sin mammaledighet. Pengarna investeras i garanterade fonder från Société Générale och kunden garanteras att få minst insatta medel tillbaka. Minsta månadsinsättning är 70 euro.

Skandia Lady's First var ett helt nytt koncept på den österrikiska marknaden när Skandia lanserade det hösten 2003. Produkten har redan haft stor framgång, bland annat till följd av den stora uppmärksamhet den fått i både dagspress och finansiell press, och står efter bara några månader för en tiondel av de kontrakt som säljs via försäkringsmäklare och oberoende rådgivare.

humankapitalet

Skandias framtid är beroende av förmågan att attrahera och behålla bra medarbetare. Engagerade och kvalificerade medarbetare är förutsättningen för en lönsam och långsiktig utveckling av koncernen.

Uppdraget

Skandias human resource-arbete har till uppgift att bygga en organisation som tar tillvara varje individs förmåga och utvecklingspotential. HR-arbetet skall också bidra till att medarbetarna vidareutvecklar de kompetenser som är nödvändiga för att i framtiden kunna bedriva en framgångsrik affärsverksamhet.

Aktiviteter under 2003

Under 2003 har Skandias HR-arbete framför allt fokuserat på områdena:

- Ledarskap och kultur
- Kompetensförsörjning
- Nätverk och kunskapsdelning
- Ersättningsfrågor

Ledarskap och utveckling av företagskulturen

Ledarskapskulturen syftar till att förstärka Skandias grundläggande värderingar. Det är genom hur ledarna i Skandia uppträder som grundläggande värden kommuniceras till medarbetarna i hela organisationen. En väl fungerande ledarskapskultur skall också vara lyhörd för nya behov bland medarbetarna.

En viktig metod för att utveckla ledarskapet inom Skandia är den så kallade Insight-processen. Den används runt om i hela koncernen för att identifiera vilka behov som finns av förändring och förnyelse. Under 2003 genomfördes dessutom en koncernövergripande enkät som omfattade cirka 2 000 ledare och medarbetare.

Genom enkäten kartlades vad som i Skandia kännetecknar ett gott ledarskap, behoven av ledarskapsutveckling och vilka utvecklingsmöjligheter och metoder som ledare på olika nivåer efterfrågar.

Resultaten av enkäten har använts till att skapa en utvecklingsprocess, inkluderande ett webbaserat verktyg, som syftar till att ge återkoppling till personer med ledarbefattning.

Kompetensförsörjning

Skandias kompetensförsörjningsprojekt Global Talent Management, är en samling aktiviteter för att säkerställa att Skandia kan attrahera och behålla de bästa medarbetarna. Syftet är att säkerställa ledarförsörjningen inom koncernen och att underlätta medarbetarnas utveckling och rörlighet mellan koncernens olika divisioner och bolag världen över.

Inom detta område pågår en webbaserad kartläggning av de anställdas kompetens, kunskaper, karriärmål och utvecklingsbehov, vilka också matchas mot koncernens behov.

Nätverk och kunskapsdelning

Skandia är ett internationellt företag med en stor samlad kompetens inom alla sina verksamheter. För att denna kompetens skall komma till sin fulla rätt krävs möjligheter till ett kunskapsutbyte där alla delar av organisationen lär av varandra. I detta utbyte spelar internationella nätverk en viktig roll, liksom den interna kommunikationen.

Under året har nya riktlinjer för internkommunikationen utarbetats. Målet för kommunikationsstrategin är bland annat att säkerställa att företagets affärsstrategier och -mål är kommunicerade i hela organisationen på ett relevant och tidsmässigt riktigt sätt. I kommunikationsplanen skall ingå komponenter som gör att ledarna kan fullgöra sitt ansvar som kommunikatörer. Planen skall ta fasta på att kunskapsdelningen fungerar på ett bra sätt i hela koncernen.

Under året inleddes processen med att förankra och etablera principerna för intern kommunikation i hela organisationen.

Strategier för framtiden

Den väg som stakats ut under 2003 för HR-arbetet kommer att fullföljas och vidareutvecklas under det kommande året. Det innebär bland annat:

- En fortsatt satsning på kompetensförsörjning på olika nivåer. I detta ingår att använda de verktyg som står till buds, exempelvis databaser, personliga utvecklingsplaner, nätverksbyggande och kunskapsutbyte.
- Implementering och fortsatt utveckling av strategin för internkommunikation.
- Satsning på ledarskapsutveckling.
- Ett forskningsbaserat pilotprojekt om etik och värdegrunder i ledarskap.
- En kontinuerlig översyn och uppföljning av ersättningspolicy.

ersättningsfrågor

Under 2003 har det förts en intensiv diskussion om ersättningsfrågor och ersättningssystem. Diskussionen har förts i de flesta länder och bakgrunden är likartad. De kraftiga konjunkturvållingarna, med de finansiella marknadernas exempellösa uppgång under åren före millennieskiftet har i vissa fall givit orimliga effekter på aktierelaterade ersättningssystem. Verkligheten har i många fall visat sig vara en helt annan än de antaganden och scenarier som fanns när ersättningssystemen i allmänhet, och de aktierelaterade rörliga ersättningssystemen i synnerhet, konstruerades.

Diskussionen kring dessa frågor har varit särskilt intensiv inom Skandia. Skälet är delvis att Skandiaaktien har stått i en särklass vad gäller dramatiska kursrörelser uppåt och nedåt under perioden 1998-2003, med påföljande effekter för rörliga ersättningssystem.

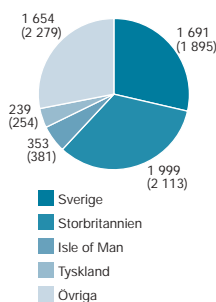
De olika granskningar, såväl interna som oberoende externa, som Skandia har låtit genomföra har också bidragit med kritik mot vissa tidigare ersättningssystem, framförallt mot det faktum att taket för utfall i vissa system lyftes bort.

På grundval av dessa slutsatser har Skandias styrelse initierat ett omfattande arbete med en reviderad ersättningspolicy och avser att mot denna kvalitetssäkra alla i koncernen existerande ersättningssystem. Arbetet har också inbegripit att, i den utsträckning detta varit möjligt och rimligt, gå igenom och utvärdera utfall av tidigare ersättningssystem. Även om det handlar om program som är avslutade och vars utfall redan har inträffat och även om dessa program en gång beslutades och genomfördes i enlighet med de regler som fanns vid tidpunkten, har en sådan genomgång ansetts

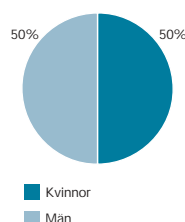
vara motiverad. Att skapa en korrekt process för att värdera tidigare programs utfall och effekter är ett viktigt underlag för att dra lärdom för utformning av dagens och framtidens ersättningssystem. Samtidigt kan resultaten av tidigare ersättningssystem, även när beslutsfattandet och reglerna varit korrekta, också ha implikationer på förtroende frågor såväl inom företaget som mellan företaget och dess omvärld.

En närmare redogörelse för principer, ersättningspolicy och befintliga ersättningssystem i Skandiakoncernen finns i en särskild promemoria. Denna PM kommer att i anslutning till 2004 års bolagsstämma finnas tillgänglig på www.skandia.com.

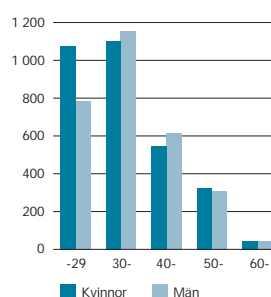
Medeltal anställda
Per land

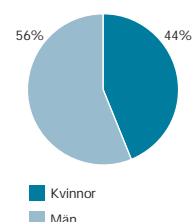
Medarbetare totalt
Andel kvinnor och män

Åldersstruktur
Antal medarbetare

Svenska chefer
Andel kvinnor och män, chefer (Sverige)

produkter och marknader

Skandias produkter

Skandia erbjuder ett brett utbud av sparandeprodukter med eller utan försäkringsinslag. Produkterna kännetecknas av hög flexibilitet. Det innebär att en sparandeprodukt kan skräddarsys såväl utifrån de specifika krav och regler som gäller på varje nationell marknad som utifrån hur sparkapitalet placeras och vad sparandet har för syfte.

Alla produkter bygger på en plattform, bestående av exempelvis IT-lösningar, back-office-system och risk-

prövning. Med plattformen som bas kan produkten varieras och skräddarsys.

Produkten kan exempelvis innehålla olika grad av service och tjänster, såsom rådgivning, omplaceringsmöjligheter och uppföljning. Den kan också vara med eller utan försäkringsinslag. Produkterna skiljer sig också åt genom hur sparandet placeras, exempelvis i olika marknader eller olika typer av värdepapper. En växande trend är också att sparprodukterna differentieras efter sparandets syfte. Olika syften, såsom pension, periodisering

över en livscykel eller utbildning kan påverka produktens risknivå, serviceinnehåll eller försäkringsinslag.

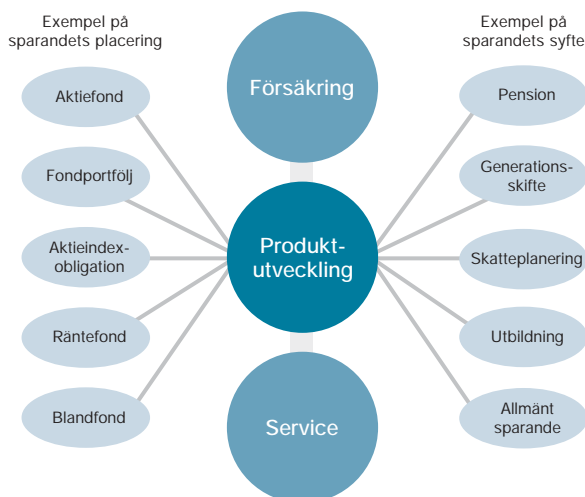
Skandias erbjudande omfattar fondförsäkring, fondsparande och, i begränsad omfattning, traditionellt livsparande. På den nordiska marknaden erbjuder Skandia också produkter inom hälsovårdsområdet och banktjänster.

Fondförsäkring, även kallad unit linked-försäkring, är Skandias viktigaste produktområde. Fondförsäkring är en pensions- eller livförsäkring som ger försäkringstagaren frihet att välja bland olika placeringsalternativ och att skifta mellan dem. Fondförsäkring är ett långsiktigt åtagande för såväl Skandia som kunden och möjligheten till förtida uttag är begränsad.

Fondsparande är vanligtvis långsiktigt men eftersom det saknar försäkringsinslag är det oftast möjligt att göra insättningar och uttag när kunden så önskar. Liksom i fallet med fondförsäkringar kan kunden välja mellan ett stort antal placeringsalternativ.

Traditionell livförsäkring innebär att försäkringsbolaget åtar sig förvaltningen av kundens sparande. Kunden garanteras en viss avkastning på sitt sparande och får dessutom återbäring när avkastningen på förvaltad kapital överstiger den garanterade avkastningen.

Sparandeproduktens delar

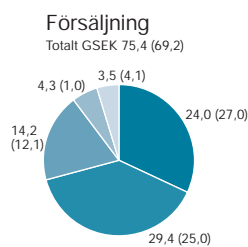

Skandias marknader

Skandia verkar i mer än 20 länder runtom i världen, med delvis skilda förutsättningar när det gäller demografi, lagstiftning, distributionsformer och inte minst sparandekultur. I detta avsnitt beskrivs de marknader där Skandia verkar. De olika textavsnitten speglar Skandias organisationsstruktur och ordningsföljden inom divisionerna baseras på försäljningsvolymen i respektive land.

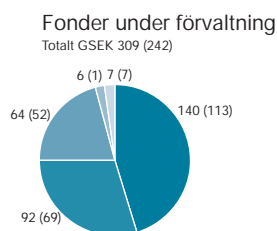
	Australien	Chile	Colombia	Danmark	Finland	Frankrike	Italien	Mexiko	Norge	Polen	Portugal	Schweiz	Spanien	Storbritannien	Sverige	Tyskland	Österrike
Fondförsäkring				•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Fondsparande	•	•	•					•	•			•	•	•	•	•	•
Traditionell livförsäkring			•	• ¹⁾	• ¹⁾								•		• ¹⁾		
Bank				•					•						•		
Hälsa- och sjukvård samt Protection				•	•				•					•	•	•	

¹⁾ Bedrivs enligt ömsesidiga principer i Skandia Liv.

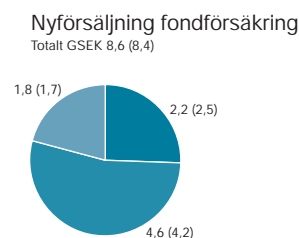
■ Storbritannien

■ Europa

■ Offshore

■ Asia Pacific

■ Latinamerika

() = 2002

UK, ASIA PACIFIC & OFFSHORE

	2003 (MSEK)	Förändring i lokal valuta	
		2003	Fem år i genomsnitt
Försäljning totalt	24 057	-2%	10%
Nyför säljning fondförsäkring	2 201	-3%	6%
Fonder under förvaltning	140 092	35%	16%
Medeltal anställda	1 987		

Fondförsäkring, fondsparande
och Protection

Storbritannien

2003 var ett år av utmaningar för liv- och pensionsförsäkringsbranschen i Storbritannien. Den fortsatta nedgången i aktiemarknaderna under första halvåret, annalkande förändringar i regelverken och minskande försäljning av traditionell livförsäkring bidrog till den svaga försäljningen för den brittiska liv- och pensionsförsäkringsmarknaden under 2003.

Trots uppgången i aktiemarknaderna och stigande tilltro från investerarnas sida under andra halvan av året slutade nyför säljningen på marknaden för långsiktigt sparande cirka 10-15 procent lägre än 2002.

Skandias försäljning var stabil under 2003 trots den svåra makroekonomiska omgivningen, och trots minskningen av nyför säljningen på marknaden för långsiktigt sparande var Skandias nyför säljning mer eller mindre oförändrad jämfört med 2002.

Skandias goda försäljning under 2003 stöddes av en hög servicenivå gentemot kunderna. Skandia blev återigen belönad av IFA-branschen (Independent Financial Advisors, det vill säga oberoende finansiella rådgivare) med "the 5-Star Award For Service", och innehar därmed rekordet i branschen för denna utmärkelse.

Skandias multi manager-strategi, som innebär att man samarbetar med ett flertal förvaltare och därigenom får tillgång till ett stort antal fonder, gjorde att företaget kunde dra nytta av uppgången i aktiemarknaderna. Tillgångar under förvaltning nådde rekordnivåer och Skandias andel av den totala marknaden för långsiktigt sparande steg till 3,7 procent.

Den starka produktutvecklingen bidrog till en god tillväxt inom viktiga produktområden och bidrog till att hålla uppe försäljningen i den utmanade omgivning som rådde under 2003.

Skandias erbjudande av produkter och tjänster på den brittiska marknaden kan indelas i följande huvudkategorier: Investment, Pensions, Protection och Skandia Wrap.

Investment Skandias försäljning av fondförsäkringsprodukter mer än fördubblades under 2003, och utgör nu cirka 13 procent av nyför säljningen för Skandia UK. Förbättrade aktiemarknader var särskilt fördelaktiga för fondförsäkringsmarknaden under andra halvan av året. Dessutom skedde i hela branschen ett skifte i efterfrågan från traditionell livförsäkring till fondförsäkring, som Skandia specialiserar sig på. Återbäringsnivåerna inom traditionell livförsäkring sänktes och många bolag slutade teckna ny affär. Den totala försäljningen av traditionell livförsäkring i Storbritannien gick ner med mer än 75 procent under de första tre kvartalen 2003.

Skandias fondtorg gick bra under året och marknadsandelen ökade trots de negativa aktiemarknaderna under första halvåret. Skandias fondtorg är det största på marknaden, mätt i tillgångar under förvaltning. Skandia har nästan 3 miljarder GBP i förvaltrade tillgångar, motsvarande en andel om 18 procent av fondsparandemarknaden, inklusive individuellt pensionsparande (ISA/PEP), förmedlad genom IFA-kanalen.

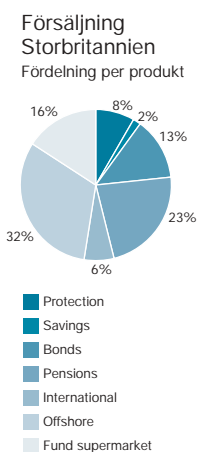
Pensions Skandias andel av pensionsmarknaden minskade kraftigt

under 2001-2003. Minskningen var ett resultat av skiftet inom branschen mot produkter med låg avgift, så kallad single price pensions. Dessa tillkom efter introduktionen av de statligt initierade stakeholder pensions med en årlig avgift om högst 1 procent. Som ett motdrag har Skandia under 2003 satsat på att lansera egna single price-produkter. Produkterna har en transparent och lättförståelig avgiftsstruktur, vilket gör det lättare för IFAs att redovisa kostnader och avgifter förknippade med produkten. Denna ökade transparens motsvarar väl behoven på den brittiska marknaden. Skandias single price-modell innebär även en möjlighet att skraddarsy avgifter efter olika kundtyper. Detta gör att rådgivarna kan få sin provision eller avgift antingen som ett engångsbelopp eller som en periodisk utbetalning. Genom att erbjuda single price-produkter vid sidan av sina existerande produkter har Skandia ett pensionserbjudande som är det mest flexibla och transparenta i branschen. Positiva försäljningstrender sågs under slutet av 2003 och en fortsatt ökning av Skandias andel av pensionsmarknaden väntas under 2004.

Protection Försäljningen av produkter inom området protection, det vill säga sjuk- och livförsäkringskydd, gick mycket bra under 2003, med en ökning på 60 procent jämfört med 2002. Protection motsvarar nu cirka 8 procent av Skandias affär, mätt i nyför säljning. En unik produktutformning samt Skandias snabba svar på branschens förändringar i skyddet för critical illness under året var bidragande orsaker till den goda försäljningen.

Skandias försäljning av garanterade whole of life-produkter fortsätter också att växa och nyför säljningen var dubbelt så hög som 2002. Skandia är fortfarande den enda aktören på marknaden som garanterar livsvarig utbetalning. Detta unika särdrag gör produkten till en populär lösning på arvs- och skatteplaneringsmarknaden.

Skandia Wrap Det finns en allmän förväntan att on-line wrap-tjänster kommer att öka i betydelse under de närmaste åren. En wrap är en IT-portal som ger tillgång till ett stort antal fondförvaltare med ett brett utbud av

fonder och on-line-tjänster. Skandia var en av endast ett fåtal leverantörer som välkomnade denna trend och lanserade produkten Skandia Wrap i maj 2003. Skandia Wrap ger rådgivarna möjlighet att samla, sortera och hantera sina kunders placeringar på en och samma plattform. Wrap-konceptet förväntas dock vidareutvecklas till att så småningom omfatta samtliga leverantörer, ett komplett urval av fondförvaltare och tillgång till det totala fondutbudet. Under tiden fortsätter Skandia att dra fördel av sin avancerade teknologi och leverera innovativa e-handelslösningar till IFA-marknaden.

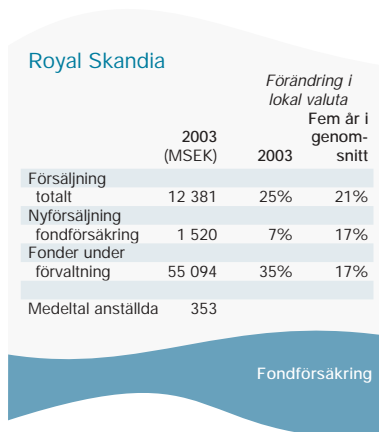
I början av 2003 utökade Skandia sitt erbjudande genom etableringen av Skandia Investment Management, ett kapitalförvaltningsbolag med uppdrag att utveckla ledande placeringslösningar. Efterfrågan på fond-i-fond-produkter och lösningar med större inslag av fondurval ökar och Skandia Investment Management är marknadsledare i detta växande segment. Skandia Investment Management säkrade under året ett antal exklusiva avtal med ledande IFAs – bland andra Bates, Bradford & Bingley och Sesame – vilket öppnade upp nya vägar för slutkunden.

Skandia distribuerar sina produkter enbart genom IFA-kanalen, som stod för 70 procent av den totala försäljningen på marknaden under 2003. För att stärka sin relation med IFAs, förvärvade Skandia distributionsnätverket Bankhall i början av 2002. Bankhall är Storbritanniens ledande leverantör av marknadsstöd till IFAs. Bankhalls andel av försäljningen genom den brittiska IFA-kanalen har ökat från 12,4 procent i december 2001 till 15,4 procent i september 2003. Detta förvärv var ett strategiskt drag för att förbättra Skandias marknadsposition inför ett eventuellt borttagande av polariseringen på marknaden. Polariseringen innebär att rådgivare antingen måste vara bundna till en viss leverantör eller vara helt fristående och ge råd om produkter från samtliga leverantörer. Efter omfattande överläggningar har FSA, den brittiska tillsynsmyndigheten, föreslagit ett nytt regelverk kring försäljning av finansiella tjänster som skall ge konsumenten ökad transparens och flexibilitet. Enligt förslaget ska leverantörer

ha möjlighet att köpa in sig i utvalda distributörer. Förslaget innebär också krav på tydligare information om produktinnehåll och provisionsvillkor för distributörerna. Det som väntas få störst påverkan på branschen är dock förändringen i status hos förmedlare av finansiella tjänster. Med de nya riktlinjerna kommer rådgivarna att få större möjlighet att välja vilka leverantörer de vill arbeta med och detta väntas leda till att många rådgivare knyter samarbetsavtal med två eller flera leverantörer. Tillsammans med Bankhall kommer Skandia att arbeta hårt för att säkerställa att man är välpositionerad att möta de förändrade behoven hos IFAs när denna depolarisering träder i kraft, vilket väntas ske i början av 2005.

Skandias fokus för 2004 kommer att vara att säkerställa att produktportföljen fortsätter att möta kundernas skiftande behov och att vidareutveckla sin distributionskapacitet som förberedelse för kommande förändringar i regelverken. Vidare kommer Skandia att fortsätta minska kostnaderna i proportion till intäkterna för att bibehålla en god vinstmarginal.

Offshore

Royal Skandia

Royal Skandia är Skandias brittiska offshorebolag, aktivt på över 30 marknader.

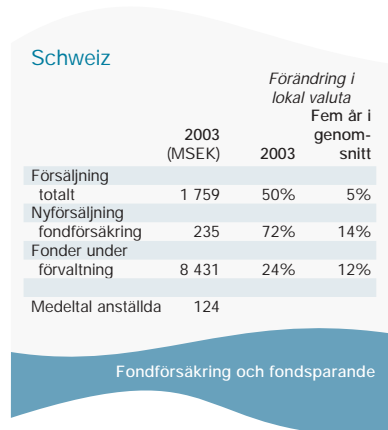
Under första halvan av 2003 ställdes offshoremarknaden inför stora utmaningar, drivna av externa faktorer som konflikten i Mellanöstern och de ekonomiska problemen i Sydamerika. Marknaden återhämtade sig dock snabbt och Skandias internationella försäljning ökade med 9 procent under 2003, och motsvarar nära 40 procent av Skandias försäljning i Storbritannien.

Den geografiska spridningen av Royal Skandias affär, som sträcker sig över Storbritannien, Fjärran Östern, Mellanöstern, Europa och Norden, fortsätter att balansera exponeringen mot utvecklingen på varje lokal marknad. Denna diversifiering, tillsammans med ett antal produktförbättringar, har säkerställt en stark utveckling för Royal Skandia under 2003. Royal Skandia utsågs återigen till ledande offshorebolag och fick bland annat en utmärkelse för bästa användning av teknologi.

Skandia Life Ireland

Skandia UK stärkte sin närvaro under 2003 genom förvärvet av Dublin-baserade Royal & Sun Alliance Eurolife, som senare bytte namn till Skandia Life Ireland.

Skandia Life Ireland lanserades i oktober 2003 och erbjuder placeringslösningar särskilt utformade för de inhemska europeiska marknaderna och marknaden för personer bosatta utanför sitt hemland.

Schweiz

Tillväxttakten på den schweiziska fondförsäkringsmarknaden påverkades av den långa börsnedgången, som sträckte sig ända fram till våren 2003. Under första halvåret 2003 sjönk den totala premieinkomsten med 36 procent, och trots en ljusning på aktiemarknaden återhämtade sig premieinkomsten bara marginellt under resten av året. Efterfrågan på garanterade produkter var dock fortsatt hög, och i dag erbjuder cirka hälften av alla leverantörer någon form av garanterad produkt. Fondförsäkring svarar för 21 procent av den totala marknaden för livförsäkring med engångsbetalda premier.

För att minska pressen på försäkringsbolagen har den schweiziska regeringen beslutat att bland annat sänka den garanterade minimiavkastningen på företagspensioner från 4 till 2,25 procent. Detta kommer att medföra en kraftig minskning av de prognostiserade pensionerna och ge en ökad efterfrågan på privat pensionssparande.

Skandias huvudsakliga konkurrenter på den schweiziska marknaden är försäkringsbolag och banker: Generali, UBS Life, Allianz, Providentia, Aspecta och Credit Suisse/Winterthur. Under de första sex månaderna 2003 stod de fem största bolagen inom fondförsäkring, inklusive Skandia, för 85 procent av den totala premieinkomsten.

Distributionen är uppdelad i bundna och oberoende distributionskanaler. Oberoende finansiella rådgivare (IFAs) och försäljningsnätverk stod för 39 procent av den totala premieinkomsten för nyteknad affär, banker för 32 procent och bundna agenter för 28 procent. Skandia distribuerar sina produkter genom IFAs och försäljningsnätverk, och har totalt cirka 550 distributionspartner.

Skandia levererar fondförsäkringsprodukter med och utan garanterad avkastning, fondsparandeprodukter, räntefonder med garanterad avkastning, samt en produkt där investerare kan komplettera sin värdepappersportfölj med ett livförsäkringsskydd. Under 2003 genomfördes ett antal förbättringar av befintliga produkter och en ny fond lanserades genom Skandia Global Funds. Försäljningen ökade avsevärt under året.

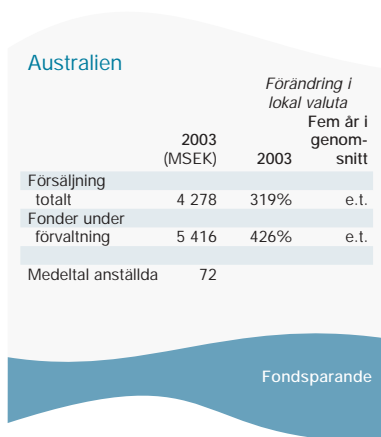
Skandia, som startade sin schweiziska verksamhet 1990, var det första fondförsäkringsbolaget i landet och är i dag en av de ledande aktörerna på marknaden. Skandia erbjuder en blandning av fonder från ledande inhemska och internationella fondförvaltare. I mitten av nittiotalet utökades erbjudandet med en serie utbildningsseminarier för distributörerna.

Skandia, som rankas som nummer fyra av totalt 15 bolag som levererar fondförsäkringsprodukter, ökade sin marknadsandel från 8,5 procent för 2002 till 12,5 procent för juni 2003, samtidigt som den totala marknaden har krympt väsentligt. Skandias marknadsandel inom IFA-kanalen uppgick till 32 procent.

Under 2003 har Skandia satsat på

nya produkter och ökad distributionskapacitet och försäljning men även på hård kostnadskontroll och kostnadsbesparingsprogram.

Under 2004 kommer Skandia att fokusera på förbättrad lönsamhet och förstklassig service till distributörer och slutkunder. Vidareutveckling av produkter förväntas ge minskade kostnader och bättre lönsamhet på produkt sidan. En genomgång av administrativa processer kommer att göras för att ytterligare effektivisera organisationen. Slutligen har Skandia omdefinierat sin segmentering av mäklarkanalerna för att förbättra servicenivån till de viktigaste distributörerna. De vidtagna åtgärderna kommer att ytterligare förstärka Skandias position på den schweiziska liv- och fondförsäkringsmarknaden.

Australien

Marknaden för långsiktigt sparande i Australien är en av västvärldens största och uppgår i dag till cirka 700 miljarder AUD. Fram till år 2020 förväntas den växa till över 2 000 miljarder AUD. Den australiensiska marknaden har haft en stark tillväxt tack vare det obligatoriska pensionssystemet, där 9 procent av de anställdas lön placeras i pensionsplaner. Marknaden är strikt reglerad och mycket sofistikerad, med konkurrenskraftigt prissatta produkter, ett stort antal placeringsalternativ och en hög transparens både vad gäller avgifter och innehåll i produkterna.

Skandias största konkurrenter på den australiensiska marknaden är de stora bankerna och försäkringsbolagen, såsom National, Westpac, ANZ, Commonwealth Bank, AXA och ING, som har förvärvat eller själva utvecklat verksamhet för långsiktigt sparande med produkter inom pensions- och fondsparandeområdet.

Skandias produkter distribueras huvudsakligen av oberoende finansiella rådgivare, IFAs. Denna kanal fortsätter att växa och består i dag av cirka 15 000 finansiella rådgivare. Skandia arbetar i dag med mer än 250 IFAs över hela Australien, inom vilka antalet individuella rådgivare kan variera mellan en och 1 500.

Skandia erbjuder produkter för tre olika typer av sparande motsvarande olika faser i livscykeln: sparande på mellanlång sikt, pensionssparande samt uttag efter pensionering.

Skandia har varit verksamt på den australiensiska marknaden i två och ett halvt år, och har under denna period utvecklat ett brett utbud av produkter för att täcka kundens varierande behov av sparande. Marknadsandelen för Discretionary Master Funds och produkter med liknande struktur uppgick per den 30 september 2003 till 14,5 procent, mätt i kvartalsvis nettoinflöde, enligt "The Assirt Market Share Report".

Skandia har på ett framgångsrikt sätt anpassat koncernens globala affärsmodell till den australiensiska sparandemarknaden. Skandias kärnkompetenser är framför allt produktutveckling, fondurval, IT-lösningar, försäljning och säljstöd, samt ett nära samarbete med externa fondförvaltare och andra leverantörer. Styrkan i affärsmodellen, och ett sätt att särskilja sig från konkurrenterna, är Skandias oberoende gentemot fondförvaltare och finansiella rådgivare. Skandias oberoende ställning gör det möjligt att leverera relevanta och konkurrenskraftiga produkter och tjänster till de oberoende finansiella rådgivarna.

Skandias fokus är att fortsätta sträva mot att bli den ledande leverantören av finansiella tjänster till IFA-kanalen, genom att förbättra nivån på service och administration, öka tonvikten på fondanalys och öka andelen elektroniskt levererade tjänster.

Kina

Den 7 januari 2004 lanserades officiellt Skandia-BSAM Life Insurance Co., Ltd, som första livförsäkrings-joint venture i Beijing, Kinas näst största livförsäkringmarknad.

Livförsäkringmarknaden i Beijing växte snabbt under 2003. De viktigaste

distributionskanalerna var agenter, grupp försäljning via företag samt banker, så kallad bancassurance. Bankkanalen utvecklades mycket snabbt under 2003, och hade en andel av den totala marknaden på 38 procent, en kraftig ökning jämfört med 2002 då andelen var 25 procent. Trots att bancassurance-affären utvecklades mycket snabbt, var försäljning via agenter fortfarande den största distributionskanalen.

Efter försäljningsproblemen på den kinesiska marknaden under 2001-2002, som berodde på utvecklade distributionskanaler, har tillsynsmyndigheterna infört hårdare regler för fondförsäkring vad gäller bland annat aktuariella beräkningar, marknadsföring och distribution. Distribution genom banker och fondkommissionärer har stoppats och alla fondförsäkringsprodukter måste gå igenom en tre till sex månader lång godkännandeprocess.

Fondförsäkringsprodukter fortsätter att vara drivkraften bakom den snabba tillväxten på livförsäkringsmarknaden.

Det finns sammanlagt nio livförsäkringsbolag i Beijing förutom Skandia. Sju av dessa är inhemska, China Life, In Hue, Tai Kang, Min Sheen, Ping An, Pacific och Tai Ping, och två utländska, Prudential och AIA. Andra nyligen godkända utländska livförsäkringsbolag som förbereder ett inträde på marknaden är Met Life, CNP, Generali och Sun Life.

År 2004 är Skandias första verksamhetsår. Skandias första produkt är en fondförsäkringsprodukt riktad mot målgruppen medel- och höginkomsttagare, med en minsta årlig premie om 700 USD.

Som första försäkringsbolag utan egna agenter har Skandia startat med ett fåtal distributörer och fondförvaltare. Distributörerna har fått tillgång till Skandias marknadsstöd, i form av bland annat IT-verktyg för tillgångsallokering och provisionssystem. De har också erbjudits utbildning, vilket värdesätts högt då många distributörer är intresserade av att ta del av marknadens kraftiga uppgång.

Skandias fokusområden är långsiktiga sparandeprodukter för medel- och höginkomsttagare som vill få högre avkastning på sitt överskottskapital än dagens låga bankräntor.

EUROPE

2003 var ett år av utmaningar för de flesta aktörer på de europeiska livförsäkringsmarknaderna. Segmentet traditionell livförsäkring har haft en svag till negativ utveckling och försäljningen inom fondförsäkring har minskat på de flesta marknader. Trots detta visade Skandias försäljning för Europadivisionen, som inkluderar Sverige, en stark tillväxt och ökade med 18 procent jämfört med året innan.

Genom att föra en kontinuerlig dialog med kunderna kan Skandia säkerställa att företaget levererar de tjänster och lösningar som tillgodoser behoven inom långsiktigt sparande. Skandias styrka på produktinnovationsområdet är en av de viktigaste orsakerna till den goda försäljningsutvecklingen. Endast 26 procent av kundernas tillgångar i Kontinentaleuropa (Europadivisionen exklusive Sverige) är i dag placerade i rena aktiefonder. Resterande 74 procent återfinns i räntefonder, produktlösningar med aktiv tillgångsallokering, garantier och andra strukturerade produkter.

Skandia har under året gjort en omfattande genomgång av sitt produkt-sortiment. Denna har resulterat i bättre lösningar för kunderna och förbättrad kapitaleffektivitet och ökad intjäningsförmåga för Skandia. Effekterna av detta förväntas börja visa sig redan under 2004.

Ett annat fokusområde för Europadivisionen har varit att öka kunskapsutbytet och samverkan mellan bolagen, och även att stärka samarbetet med Skandias koncernfunktioner. Under 2003 har ett antal positiva resultat av detta arbete blivit synliga. De lokala dotterbolagens VD:ar har varit starkt bidragande till denna framgång, genom att de kunnat fokusera på sina lokala marknader men samtidigt stödja initiativ till ökat samarbete och kunskapsutbyte i regionen. En viktig del i processen har varit implementeringen av nya corporate governance-regler.

Under året har ett ökat samarbete skett mellan Europadivisionen och Skandias latinamerikanska dotterbolag, framför allt inom kapitalförvaltnings- och IT-områdena. En IT-grupp har bildats som arbetat med en samslagning av ett antal Data Centres. Förhoppningen är att alla länder utom Sverige och Storbritannien ska kunna

konsolideras till det befintliga datacentret i Berlin under loppet av 2004. Detta förväntas ge utrymme för kostnadsbesparingar men även ökad potential för ett framtida samarbete på applikationssidan. På kapitalförvaltningsområdet pågår ett projekt som syftar till att bättre utnyttja fördelarna med Skandia Global Funds och utveckla ett Investment Centre för Europa och Latinamerika. Målet är att på ett bättre sätt möta den ökade efterfrågan på andra placeringslösningar än de rena fonder som förpackas i ett fondförsäkringserbjudande. Detta förväntas medföra lägre kostnader men också en ökad kompetens och innovationsförmåga inom kapitalförvaltningsområdet.

Skandia fortsätter att utveckla sin distributionsstyrka genom att bredda sina tjänster och genom att aktivt bygga nätverk och relationer. Trenden mot en öppen arkitektur har inte avtagit och det kan noteras att IFA-segmentet fortsätter att utvecklas positivt.

Skandias ambition att få ner de administrativa kostnaderna per kontrakt har givit resultat, och under 2003 har de interna kostnaderna för Kontinentaleuropa (Europadivisionen exklusive Sverige) i stort sett varit oförändrade jämfört med förra året, samtidigt som försäljningen ökat med 39 procent.

Sverige

De svenska hushållens finansiella tillgångar ökade under 2003 med 8 procent till 2 375 miljarder SEK. Andelen av de sparade tillgångarna som placerats i aktier och fonder ökade från 26 procent till 30 procent. Det individuella försäkringssparandet har under flera år ökat sin andel, men under 2003 minskade andelen något. Även bankinlåningens andel minskade. Förändringarna ska ses mot bakgrund av en positiv börsutveckling under året och stora utflöden ur bankinlåningen under fjärde kvartalet. Försäkring bibehåller sin position som den viktigaste sparformen för hushållen. Sett till nysparandet var direktsparende i fonder den mest framgångsrika sparformen under 2003 med en ökning om 45 procent. Premieinkomsten för försäkringssparande var stabil men de planerade utbetalningarna ökade stadigt, då den genomsnittliga åldern för livförsäkringstagare ökar. Nettosparandet i fondförsäkring ökade under året och

”jag vill kunna gå tillbaka till jobbet så snabbt som möjligt om jag blir sjuk”

Kvalificerad rådgivning och stöd till den som blir sjukskriven – Skandia Hälsa

En långtidssjukskrivning drabbar både individen och arbetsgivaren hårt. Genom att så tidigt som möjligt gå in med aktiva åtgärder när en person drabbas av ohälsa kan risken för onödigt långvarig sjukfrånvaro minskas. Med detta i åtanke skapade Skandia det unika försäkringskonceptet Skandia Hälsa.

Skandia Hälsa, som lanseras under 2004, riktar sig till större företag och syftar till att minska sjukfrånvaron bland företagets anställda. Skandia Hälsa innehåller en försäkringsdel som innebär att den som drabbas av ohälsa får tillgång till personlig rådgivning av legitimerade sjuksköterskor och psykologer, samt vägledning

och stöd vid eventuellt behov av rehabilitering. Konceptet innehåller även en sofistikerad rutin för sjukanmälan, med obligatorisk återuppringning och riskanalys efter 14 dagar från sjukskrivningsdagen, statistik och uppföljning samt kontinuerliga meddelanden till arbetsgivaren.

De senaste årens utveckling av ohälsan är ett stort problem för Sverige och hela västvärlden. Kan samhället komma till rätta med de galopperande långtidssjukskrivningarna är mycket vunnet. Skandia Hälsa är ett steg på vägen.

utvecklingen var mer stabil och positiv än tidigare.

Sett till fördelningen av hushållens finansiella förmögenhet, är individuell försäkring den viktigaste sparformen. De senaste årens dåliga värdeutveckling på börsen har väsentligt ökat försäkringssparandets andel av den finansiella förmögenheten. Under 2003 bröts dock den negativa börsutvecklingen och Stockholmsbörsens all-share index (SIX) steg under året med 29,8 procent.

Skandias huvudkonkurrenter på privatmarknaden är SEB och Länsförsäkringar inom försäkring samt storbankernas direktfonder. Dessutom konkurrerar Skandia med finansiella instituts emissioner av strukturerade produkter. På företagsmarknaden är Skandias huvudkonkurrenter SEB och Länsförsäkringar avseende rådgivningsmarknaden samt AMF Pension avseende marknaden för upphandling av pensionsavtal.

Skandias försäljning av sparandeprodukter sker via både egen och extern distribution. Den egna distributionen består av anställda säljare med lokal närvaro över hela landet. Den externa distributionen utgörs av franchisetagare, som enbart säljer Skandias produkter, oberoende försäkringsmäklare samt allianser med två fristående sparbanker i södra Sverige. Skandia arbetar aktivt för att stödja distributörerna i deras arbete genom kampanjer, utbildning och information.

På den svenska marknaden erbjuds produkter inom alla Skandias produkt-kategorier: Privatvård, Banktjänster, Pensioner, Trygghet samt Spara och Placera. Huvuddelen av omsättningen är hänförlig till pensioner, där Skandia Liv och SkandiaLink tillsammans erbjuder det slagkraftiga tjänstepensionskonceptet TPS.

Skandias nyförsäljning av företagsbetald försäkring ökade under året med 1 procent, medan nyförsäljningen av privatbetald försäkring minskade med 35 procent. Under 2003 var mer än 80 procent av nyförsäljningen inom livförsäkring företagsbetald.

Skandia är marknadsledare på den svenska liv- och fondförsäkringsmarknaden. Skandias marknadsandel av nyteckningen uppgick till 24,4 procent, en minskning med 4,9 procentenheter jämfört med december 2002. Minsk-

ningen är främst hänförlig till valet av avtalspensioner inom den statliga sektorn. På denna marknad har Skandia av tradition inte haft någon närvaro och utfallet var därför ofördelaktigt för Skandia. Även turbulensen kring Skandia i media hade inverkan på nyteckningen.

En åldrande befolkning leder till allt större pensionsutbetalningar. Under året startade Skandia projekt för att identifiera och tillgodose behov hos personer som erhåller utbetalning från försäkringar. Ett arbete påbörjades också med att aktivt ta kontakt med kunder som avbrutit sitt sparande eller valt att lämna Skandia.

En växande del av Skandias försäljning till företag sker i dag genom upphandling, där företag vänder sig till flera försäkringsgivare för att erhålla den bästa pensionslösningen för sina anställda.

Sverigeprojektet

Skandia verkar på en mognande marknad där kundernas behov har breddats och blivit alltmer mångfasetterade, samtidigt som konkurrenterna stärkt sina positioner. Detta är bakgrunden till att Skandia, under benämningen Sverigeprojektet, har genomfört en större genomlysning av den svenska verksamhetens processer och erbjudande.

Den analys som har gjorts visar att Skandia redan i dag verkar inom rätt segment, det vill säga höginkomsttagar- och tjänstepensionssektorn. Skandia behöver dock stärka sitt erbjudande på två sätt. För det första behöver kunderbidandet förnyas, vilket har gjorts utifrån sex unika kundgruppers behov. Kundgrupperna baseras på en analys av hur kunden agerar i form av hur produkten köps, hur mycket rådgivning man vill ha, vilka krav på administration som ställs och så vidare. En stor del av arbetet har bestått i att definiera och förfinna de erbjudanden som Skandia skall rikta till dessa kundgrupper.

Den andra förändringen som initierats är en ökad satsning på att kunder och distributörer ska mötas av ett enat och samlat Skandia. Arbetet omfattar bland annat samordning av kundtjänster, utskick av kundhandlingar och bemötandet av företagskunder.

SkandiaLink*		Förändring i lokal valuta Fem år i genomsnitt	
	2003 (MSEK)	2003	
Försäljning totalt	8 911	-7%	12%
Nyförsäljning fondförsäkring	2 292	-10%	13%
Fonder under förvaltning	47 608	30%	20%
Medeltal anställda	191		

* Inklusive SkandiaLink Multifond

Fondförsäkring och fondsparande

SkandiaLink

SkandiaLink erbjuder fondförsäkring på den svenska marknaden. Sortimentet består av långsiktiga sparandeprodukter såsom pensionsförsäkringar, kapitalförsäkringar, tjänstepensionsförsäkringar och investering i fonder och aktier. SkandiaLink har funnits sedan 1990 och har i dag drygt 612 000 kunder.

Skandia samarbetar med 15 utvalda svenska och utländska fondbolag och erbjuder ett 70-tal fonder, där fondförvaltarna och fonderna handplockas genom Skandias unika utvärderingsprocess. Fonder i olika risknivåer och tillgångsklasser erbjuds. En utvärdering av nya men även befintliga fonder och förvaltare sker kontinuerligt. Fonder som inte uppfyller de uppsatta kriterierna tas löpande bort från sortimentet.

Kunder och distributörer fortsätter att efterfråga placeringsrådgivning då många anser att de inte hinner eller har kunskap nog att sätta sig in i fondmarknaden. För att tillmötesgå önskemålen tillhandahåller nu Skandia ytterligare fyra fondportföljer med olika placeringsinriktningar. Totalt erbjuds sju fondportföljer med olika risknivå. Portföljerna kan innehålla upp till 20 fonder och sätts samman av Skandias förvaltningsteam, samma team som löpande utvärderar alla fonder och förvaltare i sortimentet.

För de kunder som eftersträvar viss vägledning och hjälp med fondval har SkandiaLink under året utvecklat ett fondvalsverktyg. Genom detta verktyg har kunder möjlighet att utifrån risktolerans och placeringshorisont få förslag på en sammansättning av fonder. Fondvalsverktyget finns på SkandiaLinks hemsida.

	2003 (MSEK)	Förändring i lokal valuta	
		2003	Fem år i genomsnitt
Försäljning totalt	484	7%	e.t.
Medeltal anställda	255		

Hälsa- och sjukvård

Skandia Lifeline

Skandia Lifeline erbjuder företag och deras anställda goda komplement till de offentliga trygghetssystemen inom produktkategorierna Privatvård och Trygghet. Affärsenheten har två produktområden: privatvårdsförsäkring och grupp-försäkring, och är den största aktören på den nordiska marknaden. Verksamheten bedrivs i Sverige, Danmark, Norge och Finland.

Behovet av komplement och alternativa finansiella lösningar till den offentliga sjukvården blir allt mer påtagligt. Danmark har under 2003 haft en mycket stark tillväxt. I Sverige har marknaden stagnerat något under året, främst beroende på en avmattning i ekonomin. På grund av förbättrade rutiner för skadehantering och gentemot distributörer redovisar den svenska verksamheten ändå ett stabilt resultat. Verksamheterna i Finland och Norge är förhållandevis nyetablerade.

Grupp-försäkringsaffären i Sverige har en betydande kundbas med över en halv miljon försäkrade individer. Mot bakgrund av den ökade ohälsan i Sverige har tidigare års produktutveckling givit positiva resultat under 2003 i form av ökad lönsamhet förenat med god kundnytta.

Under 2004 lanseras ett innovativt försäkringskoncept – Skandia Hälsa – vilket förväntas hjälpa större företag att minska risken för långvarig sjukfrånvaro bland personalen.

	2003 (MSEK)	Förändring	
		2003	Fem år i genomsnitt
Balansomslutning	42 138	6%	27%
Inlåning	37 927	6%	27%
Utlåning	29 758	15%	24%
Antal kunder ^{*)}	793 000	10%	—
Medeltal anställda	1 115		

^{*)} Antal kunder avser endast internetkunder och jämförelse har gjorts med föregående års internetkunder.

Bank

SkandiaBanken

SkandiaBanken bedriver verksamhet i Sverige, Norge och Danmark. Verksamheten är uppdelad i affärsområdena Internet, Rådgivning och Kapitalförvaltning. Bank-, bolåne- och värdepappersverksamheten ligger under affärsområde Internet.

SkandiaBanken är en utmanare på den nordiska bankmarknaden för sparande- och trygghetslösningar. Målet är att förenkla och berika kundernas vardagsekonomi med ett kunderbjudande som kännetecknas av hög tillgänglighet, enkelhet och bra villkor. Antalet nya kunder uppgick under 2003 till 75 000. Det totala antalet kunder i Norden uppgår därmed till 793 000.

I Cybercom Groups årliga utvärdering av bankernas internetjänster för privatpersoner utsågs SkandiaBanken till den bästa banken i Sverige. *Privata Affärer* gav SkandiaBanken priset "Årets Internetbank 2003" i sin årliga genomgång av bankernas erbjudanden.

Verksamheten har anpassats till rådande marknadsförhållanden. Efterfrågan på försäkrings-sparande har minskat samtidigt som det har skett en stor förskjutning från privatsparande till avsättningar för tjänstepension. Som en konsekvens av den minskade efterfrågan har antalet anställda inom framförallt affärsområdet Rådgivning reducerats för andra året i följd.

Kapitalförvaltning utgörs av fondförvaltning och diskretionär kapitalförvaltning. Fondförvaltning omfattar dotterbolaget Skandia Fonders fondutbud om 24 fonder, med en marknadsandel på 3,6 procent per september 2003.

Under 2004 kommer rådgivningsverksamheten att skiljas ut ur banken och drivas som en separat verksamhet

direkt under Försäkrings AB Skandia. SkandiaBanken kommer att koncentrera erbjudandet till de kundsegment som använder sig av Internet och telefon när de, primärt via självbetjäning, utför bankärenden eller köper olika former av sparande- och trygghetslösningar. Det medför att SkandiaBanken kommer att fokusera på att skapa kundvärde med ett fullservicekoncept via digitala kanaler. SkandiaBanken vill vara den ledande internetbanken och det självklara bankvalet för den växande andel bankkunder som utgörs av självservicekunder.

	2003	2002
Premieinkomst, GSEK	12,9	13,8
Tillgångar under förvaltning, GSEK	235	221
Totalavkastning, %	8,9	-11,7
Förvaltningskostnadsprocent, FKO %	0,59	0,89
Kollektiv konsolideringsgrad, %	95	87
Solvensgrad, %	145	142
Medeltal anställda	685	720

Traditionell livförsäkring

Skandia Liv*

* Skandia Liv drivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att överskott som uppstår i rörelsen går tillbaka till försäkringstagarna, och bolaget konsolideras därför inte i koncernen.

Skandia Liv erbjuder traditionell livförsäkring på den svenska marknaden. I traditionell livförsäkring åtar sig försäkringsbolaget förvaltningen av kundens sparade kapital och ger kunden en garanterad ränta. Det finns dessutom möjlighet till en högre ränta, då perioder med hög avkastning i kapitalförvaltningen ger överskott som återförs till kunderna.

Skandia Liv är ett helägt dotterbolag till Försäkrings AB Skandia. Verksamheten drivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att överskott som uppstår i rörelsen går tillbaka till försäkringstagarna, och bolaget konsolideras därför inte i koncernen. I det ömsesidigt drivna bolaget delas överskott och risker kollektivt av försäkringstagarna. Moderbolaget Skandia har inte rätt till någon utdelning.

Skandia Liv är ett av Sveriges äldsta traditionella livförsäkringsbolag och har sedan starten alltid uppfyllt sina garanterade åtaganden. Vid utgången av

2003 hade Skandia Liv en solvensgrad på 145 procent. Det innebär att det finns 45 kronor utöver varje hundratal kronor som Skandia Liv garanterat i utbetalning till sina kunder. Värdet på tillgångarna överstiger med god marginal de åtaganden som gjorts. Överskottet ger Skandia Liv ökade möjligheter att friare placera sina kunders medel på det sätt som bedöms ge den bästa långsiktiga avkastningen.

Under året hade Skandia Liv genom sin goda solvens möjlighet att placera en större andel av sin portfölj i aktier och stod därmed väl rustat att ge kunderna del av den börsuppgång som skedde under 2003.

Skandia Liv är i dag verksam inom såväl privat- som tjänstepensionsområdet på den svenska traditionella livförsäkringsmarknaden. Skandia Livs affärsidé är att göra det enkelt för sina kunder att planera sin ekonomi så att de i livets olika skeden upplever bästa möjliga trygghet och livskvalitet.

Skandia Liv skall tillhandahålla försäkringsprodukter med trygghetsprofil som erbjuder ett garanterat långsiktigt sparande samt trygghet vid sjukdoms-, olycks- eller dödsfall.

För Skandia är det viktigt att kunna erbjuda denna form av produkter i koncernens totala utbud av försäkringar och sparprodukter. Som ägare till ett livförsäkringsbolag som bedrivs enligt ömsesidiga principer kan ett vinstdrivande försäkringsbolag uppnå andra fördelar än vinstutdelning, främst stordriftsfördelar och ett bredare produktsortiment. Vissa verksamheter samordnas därför mellan moderbolaget och livbolaget, till exempel distribution, IT-drift och personaladministration.

Nyckeln till framgång för traditionell livförsäkring ligger i en långsiktig kapitalförvaltning. Förvaltningen av kundernas medel handhas av både interna och externa förvaltare. Förvaltningen skall ge långsiktigt tryggt och hög avkastning samtidigt som garantierna alltid skall kunna uppfyllas. Den långsiktiga placeringsstrategin beslutas av Skandia Livs styrelse. Den formulerar en placeringsinstruktion som ligger till grund för de krav som ställs på förvaltarna.

Den kollektiva konsolideringen är ett mått på marknadsvärdet på Skandia Livs tillgångar jämfört med det totala försäkringskapital som är fördelat på

försäkringstagarna, både det garanterade sparandet och ett preliminärt fördelat överskott. Den 1 januari 2004 förändrade Skandia Liv den policy som styr hur kapitalavkastningen fördelas till kunderna. Syftet med den nya policyn är att uppnå en större rättvisa inom kollektivet i fördelningen av kapitalavkastningen. Policyen fastställer en målkonsolideringsgrad på 105 procent. Den kollektiva konsolideringsgraden kan röra sig inom intervallet 95 till 115 procent. Om den kollektiva konsolideringsgraden befinner sig utanför intervallet höjs alternativt sänks kapitalet omedelbart. Den kollektiva konsolideringen uppgick vid slutet av 2003 till 95 procent.

Spanien

	2003 (MSEK)	2003	Förändring i lokal valuta Fem år i genomsnitt
Försäljning			
totalt	5 245	28%	0%
Nyförvärfning			
fondförsäkring	147	202%	15%
Fonder under förvaltning	12 739	28%	17%
Medeltal anställda	108		

Fondförsäkring, fondsparande och livförsäkring

Spanien

De låga räntorna minskade intresset för traditionell livförsäkring på den spanska marknaden under 2003. En aktiemarknad utan tydliga tecken på återhämtning och en kundbas med de senaste årens nedåtgående aktiemarknader i färskt minne fortsätter att drabba försäljningen av fondförsäkringsprodukter. Intresset för fondförsäkring påverkades även av tidigare förändringar i skattelagstiftningen, som i stor utsträckning likställer fondförsäkrings- och fondsparandeprodukter. Följden av denna svåra marknadssituation blev en minskning av försäljningen av liv- och fondförsäkring med 8,4 procent under de första nio månaderna 2003.

Distributionen på den spanska marknaden är starkt dominerad av bankerna, som år 2002 kontrollerade 80 procent av marknaden. Skandia har alltsedan starten använt sparbanker och kommersiella banker som primära

distributionskanaler. För att diversifiera sig har Skandia aktivt deltagit i utvecklingen av alternativa försäljningskanaler, till exempel försäkringsmäklare, under 2003.

Eftersom den primära distributionskanalen är sparbanker, är Skandias huvudkonkurrent sparbanksorganisationens eget försäkringsbolag, Caser. Därefter kommer försäkringsbolag som Aviva och Aegon som köper in sig i sparbanker med egna försäkringsbolag.

Skandia särskiljer sig från konkurrenterna genom det mervärde som bolagets kontinuerliga utveckling av produkter och service ger distributörerna, med vilka man har en nära relation. För att ge distributörerna ett komplett erbjudande, verkar Skandia inom fem olika produktkategorier: fondförsäkring, tredjepartsadministration, pensionsfonder, fondsparande och traditionell livförsäkring. Som ett bevis på sin höga servicenivå tog Skandia under 2003 kvalitetscertifikatet ISO 9001:2000 för produktutveckling, försäljning och administration av livförsäkringsprodukter. Detta är ytterligare ett sätt att bibehålla och förstärka relationen med distributörerna.

Trots den negativa marknadsutvecklingen lyckades Skandia växa under 2003. För fondförsäkring steg marknadsandelen från 3,1 procent vid början av året till 3,7 procent vid slutet av tredje kvartalet. För livförsäkring totalt har marknadsandelen ökat från 1,4 procent till 2,3 procent. Den viktigaste anledningen till detta är ett tätare samarbete med, och förbättrad service till, distributörerna. Skandia erbjuder utbildning, säljstödsmaterial samt ett IT-baserat försäljnings- och administrationsverktyg. Ansträngningarna att förbättra dessa tre erbjudanden har gett mycket goda resultat och Skandia har ett gott anseende på den spanska marknaden, för sin höga kvalitet och mervärde i produkter, service och IT-lösningar.

Produktinnovation sker vanligen i nära kontakt med Skandias huvuddistributörer. I vissa fall står distributörerna även för placeringsmomentet i produkten. Under året har Skandia utökat placeringsalternativen och på ett innovativt sätt använt de fördelar som fondförsäkringsprodukten har jämfört med andra finansiella produkter. Produktutveckling har skett inom alla

produktkategorier, men det stora utbudet av strukturerade, aktiebaserade produkter med ett garanterat minimibelopp har varit särskilt framgångsrikt. För privatbankskunder har Skandia utvecklat särskilda placeringstjänster och -produkter. Detta har öppnat en ny intressant marknad för Skandia i Spanien.

Under 2004 kommer Skandia att fokusera på fortsatt försäljning av det fondurval utan paketering som säljs genom privata bankinstitutioner och där Skandias fondanalys och rådgivningsverktyg är en del av erbjudandet. Vidare kommer Skandia att arbeta med att stärka relationerna med nuvarande distributörer och även inleda samarbeten med nya distributionskanaler.

Italien		Förändring i lokal valuta	
	2003 (MSEK)	2003	Fem år i genomsnitt
Försäljning totalt	5 143	105%	64%
Nyförvärfning fondförsäkring	581	89%	68%
Fonder under förvaltning	12 712	50%	96%
Medeltal anställda	47		

Fondförsäkring

Italien

Den italienska livförsäkringmarknaden fortsatte att växa under 2003. Försäljningen av traditionella produkter ökade, medan fondförsäkring minskade, vilket var i linje med förra årets trend. Fondförsäkrings- och indexrelaterade produkter motsvarar nu cirka 40 procent av den totala livmarknaden (44,4 procent för 2002 och 51 procent för 2001). Utvecklingen hänger samman med en fortsatt osäkerhet i aktiemarknaderna. Denna förde också med sig en stark efterfrågan på produkter med garanti, och de flesta italienska försäkringsbolag lanserade nya garanterade produkter under året.

En pensions- och sparandereform infördes för två år sedan och öppnade vägen för individuella pensionsplaner. Denna sparandereform är emellertid underutvecklad i Italien eftersom

skattelagstiftningen kring produkten är mycket komplicerad. Under året har ISVAP, den italienska tillsynsmyndigheten för försäkringsbolag, fokuserat på transparens för kunden.

60 procent av distributionen av livförsäkringsprodukter sker genom banker. För fondförsäkrings- och indexrelaterade produkter är bankernas andel av distributionen 70 procent. Nätverk av finansiella rådgivare har en viktig roll i distributionen av försäkringssparande-produkter, eftersom produkterna och rådgivningen blivit alltmer komplex.

På den italienska livförsäkringsmarknaden finns endast ett fåtal bolag som inte är knutna till en lokal finansiell bolagsgrupp, och Skandia är ett av dem. Skandia levererar skräddarsydda och innovativa fondförsäkringsprodukter, men också kapitalförvaltning och administration. Distribution sker genom banker, agenter och mäklare samt genom nätverk av finansiella rådgivare. De senare har blivit allt viktigare för Skandia och representerar nu mer än 85 procent av nyförvärfningen. Tillsammans med nätverken har Skandia utvecklat produkter med alternativa avkastningsstrategier, såsom totalavkastningsstrategin som fokuserar på absolut avkastning och därigenom skiljer sig från traditionella strategier där avkastningen jämförs mot index. Denna nyhet, som lanserades i juni 2002, ledde till att Skandia under 2003 ökade sin försäljning med cirka 130 procent och tillgångar under förvaltning med över 40 procent jämfört med året innan. Skandia hade vid slutet av september 2003 en marknadsandel på 4,7 procent av den italienska marknaden (2,25 procent vid slutet av 2002).

Skandia verkar på en marknad med framför allt engångsbetald premie, och har under året tecknat ett par mycket stora engångsbetalda kontrakt, varav ett på 50 MEUR. Utbudet av fondförsäkringsprodukter har dock breddats och omfattar nu även pensionsplaner, försäkring med löpande betald premie och olika typer av strukturerade produkter. Skandia erbjuder också utbildning och verktyg för marknadsstöd.

År 2004 kommer Skandia att fortsätta bredda sin distribution och även söka nya distributionspartner inom existerande kanaler. Genom att överföra innovativa produkter från kanalen finansiella rådgivare till mindre privat-

kundsbanker kan Skandia återta de senare som distributionskanal. Skandia kommer också att fortsätta satsa på att utveckla innovativa produkter med alternativa avkastningsstrategier.

Tyskland		Förändring i lokal valuta	
	2003 (MSEK)	2003	Fem år i genomsnitt
Försäljning totalt	2 812	4%	37%
Nyförvärfning fondförsäkring	654	21%	24%
Fonder under förvaltning	6 354	52%	45%
Medeltal anställda	239		

Fondförsäkring, fondsparande och Protection

Tyskland

Den tyska fondförsäkringsmarknaden kunde bryta sin nedgång under året och trots det fortsatt tuffa ekonomiska klimatet avslutades 2003 på samma nivå som 2002. Under 2004 förväntas en måttlig ökning av försäljningen, pådriven av en uppgång i världsekonomin och låga räntor. Privat pensionsförsäkring fortsätter att vara det mest intressanta alternativet för pensions-sparare, eftersom pensionsförsäkring är den enda skattebefriade produkt som är tillgänglig för privata investerare. Dessa faktorer, tillsammans med återhämtningen på aktiemarknaden, utgör basen för tillväxtförväntningarna för fondförsäkringssegmentet.

Den långsamma återhämtningen av fondförsäkringsmarknaden har medfört att marknadskoncentrationen fortsatt öka och ny affär tas i allt större utsträckning av marknadsledare på bekostnad av svagare konkurrenter. Ett fåtal stora företag dominerar marknaden, såsom Generali, Deutscher Herold, Canada Life, Skandia och MLP.

I Tyskland sker distributionen av traditionella försäkringsprodukter framför allt genom försäkringsbolagens egna agenter, medan banker fortfarande är störst inom fondsparande. En allt större andel av båda dessa marknader tas dock av IFAs, oberoende finansiella rådgivare. 50 procent av Skandias nyförvärfning sker genom IFAs, medan försäljningsnätverk står för 48 procent

”jag vill ha en stabil avkastning på mitt sparande”

Aktierelaterat sparande oberoende av marknadens svängningar – Absolute Return

Vissa investerare vill ha en stabil avkastning men ändå kunna dra nytta av avkastningsmöjligheterna på aktie-
marknaden. För denna målgrupp erbjuder Skandia i
Italien Absolute Return, en ny fondförsäkringsprodukt
som kombinerar strategisk och taktisk fondförvaltning.

Absolute Return investerar i aktier, obligationer och
likviditetsfonder från förstklassiga fondförvaltare. Pro-
dukten karakteriseras av en mycket aktiv förvaltning,

som gör det möjligt att kontinuerligt fastställa bästa
placeringsstrategi. Detta görs antingen direkt i de
underliggande fonderna eller genom aktiva riskmåts-
system. På detta sätt får kunden ta del av marknads-
möjligheterna samtidigt som volatiliteten behålls låg.

Lanseringen av Absolute Return har varit framgångsrik,
och produkten stod för huvuddelen av Skandias för-
säljning i Italien under 2003.

och banker för 2 procent. Under året sågs tecken på att de två sistnämnda tar en större andel av försäljningen. För att minska beroendet av enskilda kanaler undersöker Skandia möjligheten att samarbeta med nya distributionskanaler.

Skandia har tre produktlinjer: fondförsäkring, critical illness och fondsparande. Fondförsäkring utgör huvuddelen av affären. Det finns få skatteincitament för produkter med engångsbetald premie, och därför utgörs nästan hela beståndet av affär med löpande betald premie. Skandia hade under året stor framgång med det garanterade alternativet inom fondförsäkringsprodukten, där en finansiell institution står för garantin.

Sedan starten 1991 har Skandia positionerat sig på den tyska marknaden som en specialiserad leverantör av fondförsäkring och andra innovativa placeringsprodukter. Inom IFA-segmentet har Skandia en mycket god distributionskraft med en 30-procentig andel av marknaden, ett välkänt varumärke och ett mycket starkt erbjudande. 2003 rankades Skandia som nummer 3 av Charta Quality Barometer – en välkänd tysk IFA-undersökning.

Skandia har under året fortsatt bygga distributionskapacitet genom att investera i nya produktlösningar och stödstrukturer anpassade till respektive distributionskanal och därigenom hjälpa distributörerna att förstärka sina existerande kundrelationer.

Avseende ny affär rankas Skandia, omräknat till helårstal, som nummer 6 på den totala fondförsäkringsmarknaden, med en marknadsandel på 6 procent vid slutet av 2003, jämfört med 4,4 procent för 2002.

Under 2004 kommer Skandia att fortsätta utveckla organisationen mot att bli mer försäljningsinriktad och sträva efter en diversifiering av både distributionskanaler och produkter. Detta väntas leda till en förbättrad försäljningseffektivitet och minskat beroende av enstaka produkter och affärspartner. Ett annat mål är att ta sig in på marknaden för företagspensioner.

Österrike

I Österrike är regelverket kring långsiktigt sparande och finansiell rådgivning mycket strukturerat och överskådligt. En statligt subventionerad produkt, Zukunftvorsorge, har nyligen introducerats på marknaden. Produkten erbjuder skattefördelar och har marknadsförts hårt av ett antal försäkringsbolag i Österrike, vilket haft en positiv effekt på den totala volymen av ny livaffär. På grund av den dåliga lönsamheten i produkten har dock Skandia hittills avstått från att sälja den.

Skandias huvudkonkurrenter på fondförsäkringsmarknaden är, liksom tidigare år, de stora lokala aktörerna Wiener Städtische, Uniqa (via deras dotterbolag Finance Life, tidigare MLP) och Sparkassen Versicherung, samtliga med starka band till dominerande banker.

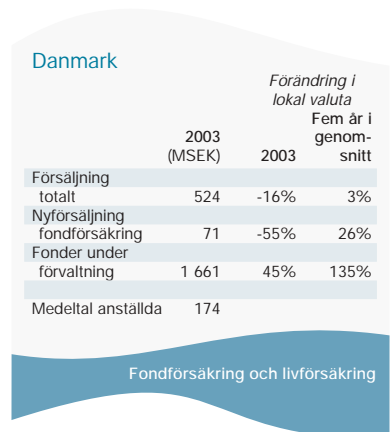
Bolagens egna agenter, banker, försäkringsmäklare och oberoende finansiella rådgivare (IFAs) dominerar distributionen på den österrikiska livförsäkringsmarknaden. Därutöver tar försäljningsnätverk som AWD marknadsandel, framför allt inom fondförsäkringsområdet. Skandia samarbetar enbart med oberoende distributionspartner. De huvudsakliga kanalerna är försäljningsnätverk, som står för 40 procent av nyförvärfningen, IFAs som står för 32 procent och försäkringsmäklare som står för 20 procent. Banker och agenter står för 4 respektive 3 procent av nyförvärfningen. Under 2003 har försäljningsnätverken ökat sin andel av Skandias distribution, medan kanalen försäkringsmäklare gått tillbaka.

Fondförsäkring utgjorde 94 procent av Skandias nyförvärfning i Österrike under 2003, varav 93 procent var försäljning av kontrakt med löpande

betald premie. Fondsparande stod för 6 procent av nyförvärfningen. Inom fondförsäkring har det garanterade placeringsalternativet, där en finansiell institution står för garantin, varit framgångsrikt. Vad gäller fondsparande är det försäljningen av strukturerade produktlösningar, såsom aktieindexobligationer, som gått bäst.

Skandia gick in på den österrikiska marknaden 1994 och blev det första fondförsäkringsbolaget i landet. Affärsmodellen bygger på samarbete med oberoende partner inom distribution och kapitalförvaltning. Skandia har positionerat sig som specialisten på fondförsäkringsaffär, som erbjuder det bredaste produktsortimentet inom sin nisch. Ett omfattande marknadsstöd för distributörerna, i form av bland annat utbildning och internetverktyg, kompletteras med färdigpaketerade produktlösningar som förenklar för distributören samtidigt som de stärker Skandias varumärke. I dag är Skandia nummer ett i Österrike med en marknadsandel, mätt i tecknad fondförsäkringspremie, på 19,4 procent. På den totala livförsäkringsmarknaden rankas Skandia som nummer tio med en marknadsandel på 2,7 procent (30 september 2003).

Arbetet mot en ökad automatisering och effektivitet kommer att fortsätta, men huvudutmaningarna för 2004 är att fortsätta hålla produktutvecklingen på en hög nivå och att stärka samarbetet med banker som distributionspartner.

Danmark

Tillväxten på den danska marknaden för företagspensioner har fortsatt. Detta har påverkat marknaden för traditionell livförsäkring positivt. Fondförsäkringsmarknaden har varit oför-

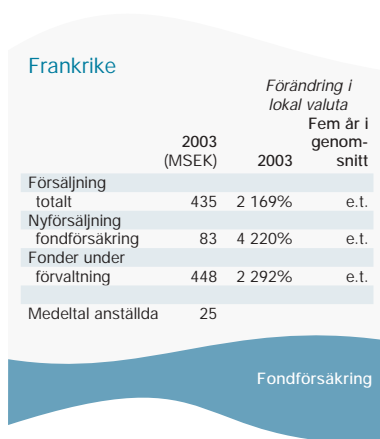
ändrad eller till och med nedgående, beroende på en svag ekonomi och en omogen aktiekultur i Danmark. En pensionsreform har börjat diskuteras i Danmark och skulle en sådan införas förväntas sig Skandia nya affärsmöjligheter.

Under året etablerades det nya bolaget Skandia Pension som en gemensam marknadsorganisation för Skandia-Link och Skandia Liv. Etableringen är en följd av den nya affärsmodellen, som utgår från ett marknadsorienterat synsätt i stället för, som tidigare, ett produktorienterat. Därigenom förväntas stora kostnadsbesparingar kunna uppnås. Ett komplett och konkurrenskraftigt utbud av både sparande- och försäkringsprodukter erbjuds av det nya bolaget. När det gäller fondförsäkring är Skandia en av de största aktörerna på den danska marknaden.

Försäkringsmäklare står för cirka 50 procent av distributionen av pensionssparande i Danmark. Banker, försäkringsbolag och bundna agenter står för resten. Skandia Pension distribuerar mer än 80 procent av sin affär via oberoende försäkringsmäklare. Återstående del distribueras främst genom SkandiaBanken Danmarks finansiella rådgivare.

Den viktigaste marknaden för Skandia är företagspensioner som utgör cirka 90 procent av försäljningen. Erbjudandet är en kombination av pensionsprodukter från SkandiaLink och Skandia Liv, och i många fall även andra produkter från Skandia Lifeline. Den beräknade marknadsandelen för 2003 för Skandia Pension var 3 procent, inklusive både traditionell livförsäkring och fondförsäkring. Huvudkonkurrent är Danica, en del av Danske Bank Group, som erbjuder ett liknande produktutbud som Skandia Pension. Andra konkurrenter är PFA, Nordea och Codan.

Skandia Pension kommer i framtiden att fullfölja utvecklingen av sin marknadsorienterade organisation och fortsätta utveckla ett starkt erbjudande för den danska marknaden. Service är nyckeln till framgång och därför ett av huvudfokusområdena för Skandia. Nya rådgivningsverktyg kommer också att utvecklas.

Frankrike

Den franska marknaden för livförsäkring är den fjärde största i världen och nummer två i Europa. Livförsäkring fortsätter att vara den populäraste placeringsformen för fransmännen. Trots de instabila finansiella marknaderna har de försäkringstekniska avsättningarna inom livförsäkring ökat med 8 procent under 2003 och nått nivån 700 miljarder euro.

År 2003 var ett omstörtande år för hela den franska försäkringsmarknaden. Pensionssystemen reformerades och avkastningen på traditionellt bank-sparande minskade samtidigt som Parisbörsen stabiliserades (+16,1 procent). Detta kommer oundvikligen att påverka marknaden under 2004. Den nya skattelagstiftningen medförde att en av de största produkterna togs bort men samtidigt gavs utrymme åt två nya. Det nya regelverket kommer med största sannolikhet att medföra betydande skattefördelar för försäkringsprodukter.

Distributionen av livförsäkringsprodukter är fortfarande starkt dominerad av bancassurance, som representerar över 60 procent av försäljningen. Oberoende finansiella rådgivare, IFAs, har en andel på 7 procent. IFAs har tagit marknadsandelar under de senaste fyra åren och regleringen av IFA-kanalen under 2003 väntas medföra en fortsatt ökad marknadsandel. AXA, CARDIF (BNP Paribas Insurance) och La Fédération Continentale (Generali) har fortfarande en ledande position när det gäller försäljning av livförsäkring via IFA-kanalen.

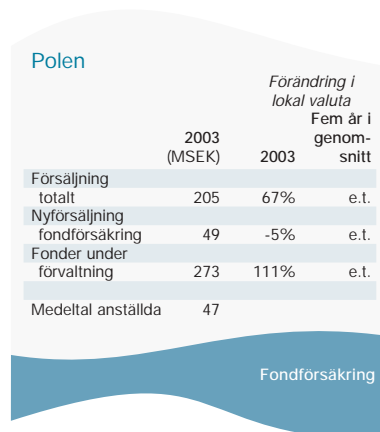
Skandia etablerade sig på den franska marknaden 2002 och firade ettårsjubileum i juni 2003. Skandia har utvecklat elva produkter och dessa säljs

enbart genom IFAs. IFA-kanalen har utökats under året och består i dag av cirka 130 distributionspartner.

Huvudprodukten Skandia Archipel har ett placeringserbjudande som ger kunden möjlighet att placera i både unit linked-fonder och traditionella livfonder.

Service till IFAs och slutkunderna är avgörande för framgång och Skandia har därför utvecklat flera webbtjänster, till exempel kontoutdrag on-line, verktyg för portföljanalys och stöd för tillgångsallokering. På grund av detta har Skandia i två oberoende mätningar som genomförts hos IFAs, fått 100 procents tillfredsställelse i kundnöjdhetsindex.

Under 2004 kommer Skandia att ägna särskild uppmärksamhet åt utvecklingen av ett nytt pensionserbjudande, eftersom lagstiftningen inom detta område är på väg att ändras. Skandia kommer också att fortsätta fokusera på kvaliteten i sina tjänster.

Polen

För att förbereda för Polens inträde i EU den första maj 2004 introducerades 2003 nya regelverk för försäkringsbolag. Förändringarna är positiva för Skandia eftersom de bland annat medför större transparens och reglering av distributionen. Trots regeringens löften blev tredje pelarens pensionsreform, som avser individuellt pensionssparande, inte slutförd under 2003, men förändringar väntas under andra halvan av 2004.

Under 2003 gick flera bolag in på fondförsäkringsmarknaden med bankdistribution. Skandia har försökt utveckla denna alternativa kanal och ett så kallat letter of intent har skrivits med

en potentiell samarbetspartner.

Skandia fokuserar på kvalitet i distributionen och har under året dragit ner antalet distributörer från över 180 till 52. Provisionssystemet ändrades också, från en modell där provision till distributören utbetalas direkt i samband med att ett avtal tecknas, till en modell där provisionen baseras på inbetald premie. Denna åtgärd har kraftigt minskat andelen annullerade kontrakt och förbättrat kvaliteten i affären samtidigt som kapitaleffektiviteten har ökat. Skandias annullationsfrekvens ligger långt under snittet på den polska marknaden.

Skandia fortsätter att vara den ledande leverantören av fondförsäkring med externa fonder, där konkurrenterna erbjuder fondförsäkring med egna fonder eller banksparande. Skandia är dessutom det enda bolag som erbjuder fond-i-fond-produkter. Detta görs i samarbete med Credit Suisse Asset Management.

Satsningen på kvalitet, service och produktinnovation har betalat sig. Under året har Skandia fått tre priser för sitt produkt erbjudande och ett antal nomineringar som bästa affärswebbplats. Marknadsandelen inom livförsäkring har ökat från 0,7 procent vid början av året till 0,9 procent vid slutet av tredje kvartalet.

År 2004 kommer Skandia att fokusera på att utveckla nya produkter som möter lokala behov och som drar nytta av möjligheterna i en öppen europeisk kapitalmarknad. Samtidigt kommer Skandia att koncentrera sig på kvalitetskontroll i affärsprocesserna samt kostnadskontroll.

	2003 (MSEK)	Förändring i lokal valuta	
		2003	Fem år i genomsnitt
Försäljning totalt	19	e.t.	e.t.
Ny försäljning fondförsäkring	2	e.t.	e.t.
Fonder under förvaltning	21	e.t.	e.t.
Medeltal anställda	4		

Fondförsäkring

Portugal

Verksamheten i Portugal etablerades under 2002 som ett filialkontor till Skandia Spanien. År 2003 var det första verksamhetsåret. Med en begränsad försäljningsorganisation på plats fokuserade Skandia på sin första distributör, en internet- och multikanalbank. Skandia har haft en betydande försäljningsframgång i Portugal under årets sista månader. Mer än 75 procent av den totala försäljningen skedde under sista kvartalet 2003.

Utsikterna för 2004 är goda. Skandia utvecklar sitt produkt erbjudande för att få fler distributionsavtal med lokala banker. Eftersom Portugal huvudsakligen är en bancassurance-marknad, där nästan alla banker har egna försäkringsbolag, kommer Skandia också att inrikta sig på att gå in på försäkringsmäklarkanalerna för att öka och sprida sin distributionskapacitet.

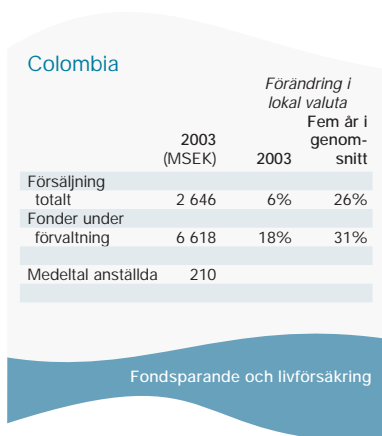
LATIN AMERICA

Det ekonomiska läget i Latinamerika förväntas fortsätta förbättras under 2004. I Colombia är utsikterna för ekonomisk tillväxt goda, tack vare lägre räntor och förbättrade inflationsförutsättningar. Chile har dragit nytta av den globala finansiella återhämtningen och förväntas skörda frukterna av de frihandelsavtal som nyligen har undertecknats med EU, USA och Sydkorea. Återhämtningen i den mexikanska ekonomin har halkat efter, men förväntas ta fart igen när den amerikanska tillverkningsindustrin kommer ikapp den övriga amerikanska ekonomin.

Den demografiska utvecklingen, liksom behovet av att uppmuntra befolkningen till frivilligt pensionssparande, fortsätter att driva trenden att öppna de lokala marknaderna för internationella investeringar och skapa nya skattesystem som gynnar långsiktigt sparande.

Skandias strategi inom den latinamerikanska regionen följer trenderna på marknaden, med fokus på individuell finansiell rådgivning och utveckling av produkter där kunden kan dra nytta av skattefördelar. Kunderna ges i dag också tillgång till internationella fonder som registreras lokalt för att kunna distribueras på den latinamerikanska marknaden.

Skandia har utvecklat ett eget distributionskoncept, kallat Master Franchise. Konceptet utvecklades från början i Colombia och används numera också i Mexiko och Chile. Distribution sker genom ett nätverk av finansiella rådgivare som fått sin utbildning på Skandias egna universitet och som sedan får olika former av stöd från Skandia. Rådgivarna distribuerar i de flesta fall enbart Skandias produkter och i Mexiko är de även till en början anställda av Skandia. Avsikten är att rådgivarna på sikt ska bilda egna Master Franchises, det vill säga mäklarfirmer, som bland annat får tillgång till Skandias marknadsstöd. På detta sätt kan Skandia säkerställa rådgivarnas kompetens och samtidigt få en nära relation med slutkunden.

Colombia

Efter en tid av mycket höga räntor och en svag valuta har den colombianska ekonomin uppvisat en snabb återhämtning. På pensionsmarknaden ökar försäljningen inom segmentet obligatoriskt pensionssparande, där alla förvärsarbetande enligt lag måste avsätta en viss andel av sin lön till ett pensionssystem. Produkterna inom detta segment är mycket standardiserade. Tillväxten inom frivilligt pensionssparande har däremot kommit av sig, bland annat på grund av förbättrade skatteincitament för fastighetsförvärv. Konkurrenten är hård inom detta produktområde och alla aktörer investerar i produktutveckling och distributionskapacitet. Marknaden påverkas även av den osäkerhet som råder kring skatte- och pensionslagstiftningen, på grund av underskotten i de colombianska statsfinanserna.

Skandias största konkurrenter inom segmentet frivilligt pensionssparande är Protection och Porvenir. Skandias marknadsandel var 42 procent per december 2003, mätt i förvaltade tillgångar. För 2002 var marknadsandelen 45 procent. På marknaden för obligatoriskt pensionssparande var Skandias andel 3 procent, liksom året innan.

Distributionen på den colombianska sparandemarknaden sker i stor utsträckning via bundna agenter. Skandia arbetar enligt Master Franchise-konceptet med ett nätverk av cirka 250 finansiella rådgivare.

Skandia bedriver verksamhet inom områdena fondsparande samt frivilligt och obligatoriskt pensionssparande. Globala fonder har länge funnits på marknaden och Skandias fondurval blir allt större och mer diversifierat.

Skandias största marknad är privatmarknaden, men man erbjuder även skräddarsydda lösningar för företagsmarknaden.

Skandia Colombia firade 50-årsjubileum under 2003 och verksamheten i Colombia är det centrala kompetenscentrat för Skandias expansion i Latinamerika. Skandias strategi präglas av kvalitativ rådgivning och långsiktiga relationer med slutkunden.

För att möta kundernas behov utifrån deras finansiella ställning kommer Skandia att klassificera produkter, tjänster och rådgivare i tre segment: höginkomsttagare, medelinkomsttagare och företag.

Skandias produkterbjudande baseras framför allt på fonder från Skandia Global Funds, lokalt förvaltade fonder och tredjepartsavtal med bland annat UBS, Lehman och Morgan Stanley. Skandia sluter också avtal med andra bolag för att komplettera de egna produkterna med försäkringskydd.

Under 2004 kommer Skandia att fokusera på produktutveckling för att förstärka befintliga kundrelationer men även för att nå ut till nya kundgrupper. Målen är att bibehålla den ledande positionen inom frivilligt pensionssparande, öka merförsäljningen hos existerande kundrelationer och växa inom områdena obligatoriskt pensionssparande och företagspensioner.

Mexiko

Mexiko har under de senaste åren genomgått stora sociala och ekonomiska förändringar. Det finns en stark medvetenhet om behovet av att öppna landets ekonomi och ett antal reformer har genomförts. Förändringar inom skattelagstiftningen har främjat förut-

sättningarna för långsiktigt sparande. Distributionen har hittills skett främst genom det lokala banksystemet. Ett ökat utbud av komplexa investeringsalternativ på marknaden har ökat behovet av finansiell rådgivning. På marknaden för företagspensioner flyttar kunderna allt oftare sina pengar från förmånsbestämda till premiebestämda pensionslösningar, vilket gynnar Skandia.

Marknaden för långsiktigt sparande i Mexiko domineras av tre stora företag: Banamex-Citigroup, BBVA-Bancomer och Santander, som tillsammans står för 55 procent av marknaden. Marknaden i övrigt är mycket fragmenterad och består av mer än 30 olika aktörer.

Liksom i Colombia och Chile sker Skandias distribution genom kanalen finansiella rådgivare, för närvarande drygt 70, enligt Master Franchise-konceptet.

Skandia har bedrivit fondförsäkringsverksamhet i Mexiko sedan 1995. Den största andelen av Skandias försäljning sker inom företagssegmentet, där man riktar sig mot stora och medelstora företag med hög genomsnittlig inkomst per anställd. På privatmarknaden är Skandias produkter ofta målstyrda utifrån kundens behov av till exempel utbildning, bostad och pension. Även engångsbetalda fondsparandeprodukter erbjuds, samt internationella investeringsmöjligheter genom lokala produkter. Till företagssegmentet marknadsförs försäkringslösningar med förmånsbestämda eller premiebestämda produkter. Skandia erbjuder även ett sparande i så kallade Savings Plans, fonder där medarbetaren sparar en viss andel av sin årslön och arbetsgivaren avsätter lika mycket.

Fokus för 2004 är dels att ta till vara de kunder som har påbörjat ett sparande i Savings Plans och som är potentiella privatkunder hos Skandia, dels att fortsätta satsningen på företagsbetalda pensionsplaner.

Chile

Den chilenska ekonomin anses av många vara den mest välfungerande i Latinamerika. Chiles frihandelsavtal har öppnat upp för ekonomiska samarbeten över gränserna. Ekonomin visade goda tecken på återhämtning under året och bruttonationalprodukten steg med 3,2 procent under 2003. På aktiemarknaden var uppgången kraftig och den chilenska börsen steg med hela 48 procent. Fondsparandemarknaden hade en stark tillväxt under året, efter den kraftiga nedgången i samband med Argentinakrisen 2002.

Skandias konkurrenter är främst lokala banker med egen fondförvaltning som BanChile och Santander Santiago.

Skandias distribution sker via finansiella rådgivare enligt Master Franchise-konceptet. Skandia har i dag 14 egna finansiella rådgivare. Distribution sker även genom Larrain Vial, ett av de stora mäklarhusen i Chile.

Skandia erbjuder fondsparandeprodukter med fonder från bland annat Larrain Vial och via Skandia Global Funds. Produktutbudet baseras på en fondplattform av internationella fondfamiljer från ett flertal förvaltare.

Skandia startade sin chilenska verksamhet i mars 2000 och i dag uppgår marknadsandelen inom fondsparande, enligt Skandias egna beräkningar som exkluderar penningmarknadsfonder, till 1,2 procent, beräknat på förvaltade tillgångar.

Under 2004 kommer Skandia att fokusera på att bibehålla och stödja de befintliga distributionskanalerna, utveckla samarbetet med Larrain Vial och förstärka distributionskraften genom att samarbeta med en ny institutionell distributionskanal. På produktsidan är målet att utöka fondplattformen med lokalt förvaltade fonder samt att möta förändringar i lagstiftningen genom att utveckla pensionsplaner för företagssegmentet.

”jag vill ge mina barn möjlighet att studera i framtiden”

Långsiktigt sparande med ett mål i sikte – Skandia Regular Savings Plans

En av de viktigaste frågorna för alla världens ekonomier är att trygga utbildningen för kommande generationer. Mexiko är inget undantag. Genom att erbjuda produkter med en kombination av fondsparande och livförsäkring kan Skandia medverka till att mexikanska kunder får möjlighet att ge sina barn en bättre framtid.

Skandia Regular Savings Plan riktar sig till den som vill spara långsiktigt, till exempel för att kunna bekosta ett barns universitetsutbildning. Produkten bygger på ett målsparande, där målet är att nå upp till en viss summa pengar efter ett visst antal år. När detta belopp upp-

nåtts kan kunden sluta göra insättningar. Kunden får tillgång till kvalificerad rådgivning avseende hur tillgångarna ska fördelas, baserad på hur länge pengarna ska stå inne och kundens riskbenägenhet. Produkten innehåller också ett dödsfallsskydd, vilket innebär att om familjeförsörjaren avlider så fortsätter Skandia att betala premien tills den avtalade målsumman uppnåtts.

Skandia Regular Savings Plan började säljas under hösten 2003. Intresset har varit stort för denna produkt som Skandia var först med att lansera på den mexikanska marknaden.

koncernöversikt

För att underlätta jämförelser redovisas samtliga uppgifter i koncernöversikten exklusive resultat för verksamheter under avveckling, om ej annat anges.

Verksamhetens utveckling

Den sammanlagda försäljningen ökade i lokal valuta med 16 procent och uppgick till 75 365 (69 196) MSEK.

Försäljning fondförsäkring

Inom fondförsäkring ökade försäljningen i lokal valuta med 17 procent och uppgick till 52 816 (47 801) MSEK. Nyförsäljningen ökade med 6 procent i lokal valuta (nyförsäljningen definierad enligt branschpraxis som löpande premier omräknade till helårstal plus 1/10 av periodens engångspremier).

Verksamheten i Storbritannien har

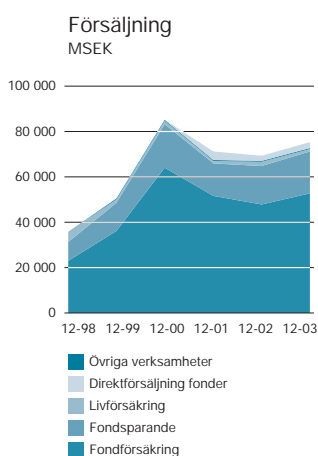
under året gynnats av allt bättre marknadsmässiga förutsättningar. Försäljningen inom Storbritannien och offshore-verksamheten i Royal Skandia ökade sammanlagt med 12 procent i lokal valuta och uppgick till 29 861 (29 219) MSEK. Nyförsäljningen ökade sammanlagt med 1 procent i lokal valuta, medan den totala marknaden minskade med 15 procent.

Försäljningen i Sverige minskade med 8 procent och uppgick till 8 567 (9 333) MSEK. Nyförsäljningen minskade med 10 procent beroende på en lägre försäljning av engångsbetalda

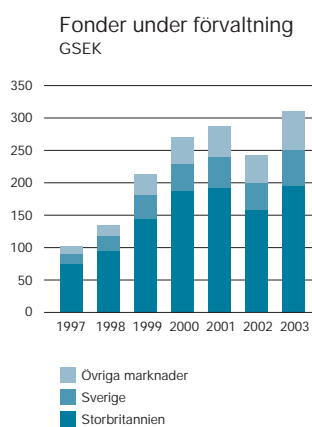
produkter på privatmarknaden och på grund av svaga marknadsförutsättningar. Företagsmarknaden är däremot stabil. Marknadsandelen för nyteckning inom liv- och fondförsäkring per den 31 december 2003 uppgick till 24,4 (29,3) procent. Inom fondförsäkring uppgick marknadsandelen för nyteckning till 25,4 (32,6) procent.

I Tyskland ökade försäljningen med 23 procent i lokal valuta, till 2 445 (1 990) MSEK. Nyförsäljningen ökade med 21 procent i lokal valuta.

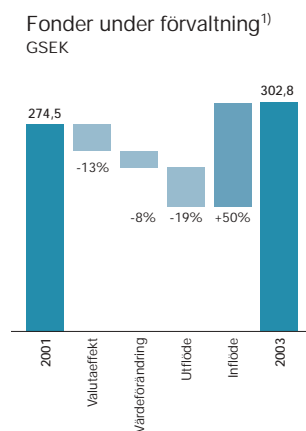
Italien visar fortsatta försäljningsframgångar genom lansering av nya pro-

Försäljningen har återigen börjat öka under 2003. Skandias geografiska diversifiering har bidragit till denna utveckling.

Trots den långvariga börsnedgången är 2002 det enda år som fonder under förvaltning har minskat. Den genomsnittliga årliga tillväxten har varit 20%.

¹⁾ Exklusive direkt distribuerade fonder

Fonder under förvaltning är en viktig bas för Skandias intjäningsförmåga. Fonder under förvaltning överstiger nu nivån vid slutet av 2001. Förklaringen är ett starkt positivt nettoinflöde.

Resultatsammandrag

	Fond-försäkring		Fond-sparande		Liv-försäkring		Övrigt		Koncern-gemensamt		Koncernen exklusive verksamheter under avveckling		Verksamheter under avveckling		Koncernen	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002
MSEK																
Försäljning	52 816	47 801	18 334	16 963	1 050	1 638	3 165	2 794			75 365	69 196	13 462	50 101	88 827	119 297
Täckningsbidrag	6 270	6 410														
Anskaffningskostnader	-5 452	-5 031														
Administrationskostnader	-1 096	-1 156														
Förändring förutbetalda anskaffningskostnader ¹⁾²⁾	1 188	1 278														
Delsumma	910	1 501									910	1 501			910	1 501
Kapitalavkastning ³⁾	200	122					1 640	-60			1 840	62	-89	419	1 751	481
Finansieringskostnader	-23	-21	-1	-7			-78	251			-102	223	-246	-723	-348	-500
Verksamheter/koncern-gemensamma kostnader ⁴⁾⁵⁾⁶⁾			-236	-284	-78	128	62	28	-721	-1 043	-973	-1 171	-14	-3 487	-987	-4 658
Avtalsreglerade täckningsbidrag ⁵⁾									63	474	63	474			63	474
Avskrivning goodwill					-8	-9	-156	-237			-164	-246			-164	-246
Resultat före skatt och jämförelsestörande poster	1 087	1 602	-237	-291	-86	119	1 468	-18	-658	-569	1 574	843	-349	-3 791	1 225	-2 948
Jämförelsestörande poster ⁷⁾									-594	1 566	-594	1 566	281	-5 831	-313	-4 265
Resultat före skatt	1 087	1 602	-237	-291	-86	119	1 468	-18	-1 252	997	980	2 409	-68	-9 622	912	-7 213
Förändring i övervärden försäkringsbestånd, inklusive finansiella effekter	5 410	-699			14						5 424	-699	-62	-1 533	5 362	-2 232
Rörelseresultat ⁸⁾	6 497	903	-237	-291	-72	119	1 468	-18	-1 252	997	6 404	1 710	-130	-11 155	6 274	-9 445
Jämförelsestörande poster									594	-1 566	594	-1 566	-281	5 831	313	4 265
Finansiella effekter ⁹⁾	-2 617	2 056									-2 617	2 056	-177	4 651	-2 794	6 707
Operativt resultat ¹⁰⁾	3 880	2 959	-237	-291	-72	119	1 468	-18	-658	-569	4 381	2 200	-588	-673	3 793	1 527

¹⁾ Avser nettoeffekten av att delar av periodens anskaffningskostnader får aktiveras och att aktiverade poster från tidigare år skall kostnadsföras över försäkringskontraktens bedomda livslängd.

²⁾ Under 2002 skedde en anpassning av redovisning för förutbetalda anskaffningskostnader i den tyska verksamheten. Anpassningen innebar en positiv resultateffekt på ca 300 MSEK.

³⁾ Inkluderar en omvärdering av lf med 1 492 MSEK då Sampos bud på hela lf-koncernen har inneburit att marknadsvärde har kunnat fastställas.

⁴⁾ Övriga verksamheter har under 2003 belastats med ej fördelade administrationskostnader på 93 MSEK. Under 2002 redovisades motsvarande kostnader uppgående till 236 MSEK som koncerngemensamma kostnader.

⁵⁾ Koncerngemensamma kostnader består av strukturkostnader 151 (136) och koncernens förvaltningskostnader 570 (907) innan avdrag för avtalsreglerade täckningsbidrag 63 (474) MSEK.

⁶⁾ Livförsäkringsverksamheten i Spanien belastades under 2003 med en engångsavsättning på 119 MSEK avseende förändringar i dödlighetsantaganden.

⁷⁾ Se vidare not 22, koncernen.

⁸⁾ Resultat före skatt enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag, med tillägg för förändring i övervärden försäkringsbestånd.

⁹⁾ De finansiella effekterna ingår i raden "Förändring övervärden försäkringsbestånd" och därmed också i Rörelseresultatet. I det Operativa resultatet ingår inte de finansiella effekterna och därför avgår de finansiella effekterna på denna rad. Ett negativt belopp på denna rad innebär att de finansiella effekterna som ingår i "Förändring övervärden försäkringsbestånd" är positiva för perioden. Ett positivt belopp innebär att de finansiella effekterna som ingår i "Förändring övervärden försäkringsbestånd" är negativa för perioden.

¹⁰⁾ Rörelseresultat exklusive finansiella effekter i försäkringsbestånd och jämförelsestörande poster.

Resultatanalys fondförsäkring

MSEK	2003	2002
Total årlig nyförsäljning ^{A)}	8 550	8 462

Nuvärde av årets nytecknade affär	1 247	1 182
Avkastning på värdet av under tidigare år ingångna avtal ^{B)}	1 744	1 947
Utfall jämfört med operativa antaganden	-380	-422
Förändring i operativa antaganden ^{C)}	1 398	392
Etableringar och övriga omkostnader	-129	-140
Operativt resultat, fondförsäkring	3 880	2 959
Finansiella effekter ^{C) D)}	2 617	-2 056
Rörelseresultat, fondförsäkring	6 497	903
Vinstmarginal, nyförsäljning ^{E)}	14,6%	14,0%

^{A)} Löpande premier omräknade till helårstal plus 1/10 av periodens engångspremie.

^{B)} Varav finansieringskostnader -23 MSEK per 0312 och -21 MSEK per 0212.

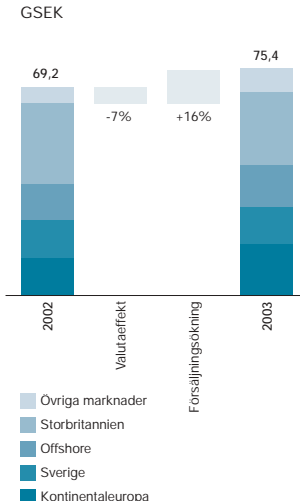
^{C)} Effekten på embedded value till följd av att förändringen på de finansiella marknaderna skiljer sig från antaganden om fondtillväxt och ränteläge.

^{D)} Nuvärdet av årets nytecknade affär i förhållande till total årlig nyförsäljning.

^{E)} Varav engångseffekt från uppdaterade embedded value-antaganden 1 637 MSEK per 0312.

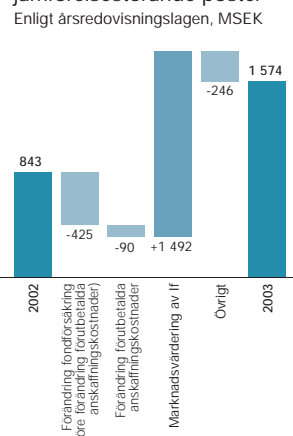
^{F)} Varav engångseffekt från uppdaterade embedded value-antaganden 1 593 MSEK per 0312.

Försäljning GSEK

Efter en svag start på året har försäljningen, liksom nyförsäljningen, förbättrats kvartal för kvartal. I lokal valuta ökade försäljningen med 16%.

Resultat före skatt och jämförelsestörande poster

Resultatförbättringen förklaras av ett ökat värde av innehavet i lf. Resultatutvecklingen inom fondförsäkring förklaras av större initiala försäljningskostnader till följd av den ökade försäljningen.

dukter och försäljningen ökade till 5 143 (2 514) MSEK. På de övriga europeiska marknaderna ökade försäljningen till 5 306 (3 358) MSEK.

Försäljning fondsparandeprodukter

Jämfört med samma period förra året ökade den totala försäljningen i lokal valuta med 19 procent och uppgick till 21 015 (19 304) MSEK. Här ingår direktförsäljning i Sverige med en ökning om 15 procent till 2 681 (2 341) MSEK, där insättningar till PPM orsakade en engångseffekt under första kvartalet 2003. I Storbritannien minskade försäljningen med 17 procent i lokal valuta och uppgick till 6 577 (8 686) MSEK. Försäljningen har utvecklats väl i framförallt Australien, men även i Spanien.

Försäljning livförsäkring

Försäljningen av traditionell livförsäkring, främst hänförlig till den spanska verksamheten, minskade med 34 procent i lokal valuta på grund av ett minskat intresse för denna sparform och uppgick till 1 050 (1 638) MSEK.

Fonder under förvaltning

Fondvärdet ökade netto med 28 procent till 309 (242) miljarder SEK. Fondvärdet överstiger nu de rekordnivåer som redovisades i slutet av år 2001. Ökningen förklaras av ett fortsatt positivt nettoinflöde på 44,3 (40,1) miljarder SEK. Fondvärdet ökade också som en följd av börsuppgången men minskade på grund av en omräkning till lägre valutakurser. Fonder under förvaltning utgör basen för bolagets framtida intjäningsförmåga.

Utbetalningar till försäkringstagare inom fondförsäkring uppgick på årsbasis till 9,5 procent av tillgångar under förvaltning (8,1 procent vid senaste årsskiftet). Därav svarar annullationer för 7,1 procentenheter, jämfört med 6,4 procentenheter vid senaste årsskiftet.

Resultat enligt årsredovisningslagen

Resultat före skatt och jämförelsestörande poster uppgick till 1 574 (843) MSEK. Jämförelsestörande poster uppgick till -594 (1 566) MSEK. Innehavet i If värderas i enlighet med gällande regler till verkligt värde, vilket ökade kapitalavkastningen med 1 492 MSEK. Resultatet har påverkats negativt av en anpassning av antaganden

om försäkringstagarnas livslängd med 119 MSEK.

Börsuppgången under de senaste kvartalen börjar nu få en positiv inverkan på intäkter i form av avgifter inom fondförsäkring, vilket tillsammans med kostnadsbesparingar har haft en stabiliserande effekt på resultatet. Där emot har försäljningskostnaderna ökat på grund av stigande försäljningsvolymer. Dessa kostnader skall täckas av framtida avgifter och periodiseras endast till viss del. Kostnaderna utgör därför initialt en belastning på resultatet.

Periodens resultat efter skatt uppgick till 1 314 (3 038) MSEK. Därutöver uppgick resultatet efter skatt för verksamheter under avveckling till -68 (-7 336) MSEK. Vinst per aktie uppgick till 1,28 (2,97) SEK. Avkastning på eget kapital exklusive jämförelsestörande poster uppgick på rullande tolv månadersbasis till 12 (9) procent. Avkastning på eget kapital inklusive jämförelsestörande poster uppgick till 9 (21) procent.

Fondförsäkring

Årsredovisningslagen föreskriver en uppställningsform indelad efter intäkts- och kostnadslag som är gemensam för försäkringsföretag inom Europeiska Unionen. Uppställningsformen för livförsäkringsverksamheten och därmed fondförsäkring beskriver utvecklingen från ett kundperspektiv och innehåller därför bland annat inbetalda premier, utbetalda ersättningar till kunden, kapitalavkastning tillhörande försäkringstagare, förändringen i kundernas fondvärden (efter avdrag för avgifter till fondbolaget), bolagets förvaltningskostnader med mera. Blandningen av intäkter och kostnader med kundernas in- och utflöden gör resultaträkningen enligt årsredovisningslagen svår att analysera.

Skandia redovisar av denna anledning på sidan 45 en förenklad uppställningsform för resultatet före skatt där sparflöden till och från kunderna har tagits bort. Även denna förenklade resultatuppställning har begränsningar på grund av att avgifterna till stor del är hänförliga till det befintliga försäkringsbeståndet medan kostnaderna i stor utsträckning skall täckas med framtida avgifter.

Täckningsbidraget är det sammanlagda värdet av bolagets intäkter i form av olika avgifter på premier eller fond-

värde eller årliga avgifter. Avgifterna hänförs till betydande del till det befintliga försäkringsbeståndet som har byggts upp under en lång tidsperiod. Täckningsbidraget redovisas efter erforderliga avsättningar för försäkringsrisker.

Kostnader delas upp i anskaffningskostnader och administrativa kostnader. Anskaffningskostnader inkluderar samtliga kostnader, interna och externa, som uppstår vid årets försäljning av fondförsäkringsprodukter. Anskaffningskostnader skall till stor del täckas av framtida avgifter och aktiveras delvis (förutbetalda anskaffningskostnader) och skrivs av i en takt som motsvarar den ekonomiska livslängden, normalt dock inte längre än 10 år.

Resultat före skatt uppgick till 1 087 (1 602) MSEK. I fondförsäkringsverksamheten uppgick de löpande intäkterna, som främst består av avgifter på fonder under förvaltning och inbetalda premier (täckningsbidrag brutto), till 6 270 (6 410) MSEK. I lokal valuta ökade intäkterna med 3 procent, vilket speglar börsutvecklingen och återhämtningen i försäljningen.

Anskaffningskostnaderna ökade på grund av högre försäljningsvolymer och uppgick till 5 452 (5 031) MSEK. Skandia har en för branschen restriktiv policy för aktivering av dessa kostnader. När försäljningen började ta fart under andra kvartalet 2003 medförde detta ökade anskaffningskostnader, som bara till en viss del periodiseras under avtalens löptid. Detta har initialt en dämpande effekt på resultatutvecklingen.

Av anskaffningskostnaderna för fondförsäkring aktiverades cirka 60 procent, vilket motsvarar 3,2 miljarder SEK. Avskrivningen av aktiverade anskaffningskostnader uppgick till 2,0 miljarder SEK. Förändringen av förutbetalda anskaffningskostnader uppgick därmed till 1 188 (1 278) MSEK. Under första kvartalet 2002 gjordes en anpassning av metodiken för aktivering av dessa kostnader, vilket påverkade resultatet positivt under första kvartalet 2002.

Administrativa kostnader inom fondförsäkring uppgick till 1 096 (1 156) MSEK.

Fondsparandeprodukter

Under de senaste åren har strategin att bredda produktutbudet medfört en

framgångsrik försäljning av fondprodukter utan försäkringsmoment. Under uppbyggnadsfasen överstiger kostnaderna avgifterna från tillgångar under förvaltning. Målsättningen är att uppnå en nettovinstmarginal som överstiger 0,10 procent på tillgångar under förvaltning. För att uppnå detta mål krävs en fortsatt uppbyggnad av koncernens fonder under förvaltning inom detta verksamhetsområde, som fortfarande är under utveckling. I takt med att tillgångar under förvaltning ökar kommer resultatet att förbättras och bidra till en ökad lönsamhet.

Resultatet före skatt uppgick till -237 (-291) MSEK. Intäkter från fonder under förvaltning har under en längre tid påverkats negativt av den långvariga börsnedgången. Kostnadsbesparingar, men även den senaste tidens börsuppgång, förklarar resultatförbättringen. Försäljningskostnader inom fondsparande periodiseras inte. Verksamheten i Australien växer kraftigt vilket belastar resultatet med initiala försäljningskostnader.

Livförsäkring

Resultatet före skatt för livförsäkring, främst hänförligt till Spanien, uppgick till -86 (119) MSEK. Resultatet har belastats med en engångseffekt på -119 MSEK, hänförlig till en ändring av antaganden om försäkringstagarnas livslängd.

Resultat Övriga verksamheter

Resultat före skatt Övriga verksamheter uppgick till 1 468 (-18) MSEK (se vidare tabell sid 54).

Det operativa resultatet för SkandiaBanken förbättrades och uppgick till 153 (41) MSEK. Resultatökningen förklaras främst av kostnadsminskningar och en omstrukturering av verksamheten, men även av ett förbättrat räntenetto. Provisionsintäkter minskade däremot på grund av en lägre försäljningsnivå inom affärsområde Rådgivning. Kreditförluster ökade till -51 (-9) MSEK. Under 2002 påverkades kreditförluster positivt av engångseffekter. Kreditförlusterna är dock fortsatt låga och uppgår till 0,20 (0,05) procent av den genomsnittliga utlåningsvolymen. Bankinlåningen uppgick till 37,9 (35,6) miljarder SEK.

Kapitalavkastning främst hänförlig till placeringstillgångar uppgick till 1 500 (145) MSEK. I enlighet med gällande

regler värderas innehavet i If till verkligt värde, vilket ökade kapitalavkastningen med 1 492 MSEK. Kapitalavkastningen har belastats med nedskrivningar av placeringstillgångar om 69 MSEK.

Resultatet för Övriga verksamheter belastades med kostnader för den gemensamma enheten Global Business Development, som nu har avvecklats. Resultatet för Övriga verksamheter har även belastats med ej fördelade kostnader för den svenska verksamheten om -93 (-) MSEK som till stor del är av engångskaraktär. Motsvarande kostnader för 2002, 236 MSEK, redovisades som koncerngemensamma kostnader.

Resultatet för Bankhall, ett distributionsnätverk i Storbritannien, uppgick till 84 (85) MSEK, före goodwillavskrivningar om 136 (137) MSEK. Sedan Skandia förvärvade Bankhall 2002 har antalet till Bankhall anslutna oberoende finansiella rådgivare ökat med cirka 50 procent till 7 700. Bankhall är nu den största leverantören av tjänster till oberoende finansiella rådgivare på den brittiska IFA-marknaden.

Kostnadsbesparingar

Under år 2002 fattades beslut om ett program avseende kostnadsbesparingar om 1 miljard SEK på årsbasis. Detta program har genomförts och avsåg cirka 350 MSEK inom fondförsäkringsverksamheten, 300 MSEK inom SkandiaBanken i Sverige samt 350 MSEK avseende projekt och koncerngemensamma kostnader. Antalet anställda har genom dessa åtgärder minskat med cirka 400. Kostnaden för programmet uppgick till 360 MSEK, vilket medförde en avsättning för omstruktureringskostnader under fjärde kvartalet 2002. Den kvarvarande avsättningen för dessa omstruktureringskostnader uppgick till 74 MSEK per den 31 december 2003.

Under tredje kvartalet 2003 fattades beslut om ytterligare kostnadsbesparingar som på årsbasis beräknas medföra kostnadsminskningar på cirka 200 MSEK, med full effekt år 2004. Antalet anställda kommer härigenom att minska med cirka 300. Detta medförde avsättningar för omstruktureringskostnader under tredje kvartalet om 364 MSEK, inklusive cirka 50 MSEK för avgångsvederlag och pensionsavsättningar för ledande befattningshavare.

Koncerngemensamma kostnader

Koncerngemensamma kostnader, vilka omfattar förvaltningskostnader för koncerngemensamma funktioner samt strukturkostnader, ökade till 658 (569) MSEK.

I förvaltningskostnaderna för 2002 inkluderades enligt ovan 236 MSEK i kostnaden för den svenska verksamheten. Motsvarande kostnader för 2003 har uppburits av de svenska bolagen alternativt redovisats under övriga verksamheter. Förvaltningskostnader för koncerngemensamma funktioner redovisats efter avdrag för avtalsreglerade täckningsbidrag avseende distributionskostnader inom den svenska verksamheten. Täckningsbidraget är beroende av försäljningsvolymen och beståndssammansättningen och har på grund av den lägre försäljningen minskat till 63 (474) MSEK. De sammanlagda förvaltningskostnaderna exklusive täckningsbidrag och korrekterat för de Sverige gemensamma kostnaderna, har beroende på kostnadsbesparingar däremot minskat och uppgick till 570 (671) MSEK.

I strukturkostnader, som uppgick till 151 (136) MSEK, ingår kostnader för extern rådgivning i samband med genomgången av koncernens strategi. I dessa ingår även kostnader om 33 MSEK som uppstod under andra kvartalet i samband med VD-skiftet enligt tidigare ingångna anställningsavtal.

Verksamheter under avveckling

I resultatet före skatt för verksamheter under avveckling ingår banken i Schweiz med -298 (-164) MSEK, Skandia Japan med 105 (-313) MSEK och American Skandia med 125 (-9 145) MSEK. Prudential Financials förvärv av American Skandia slutfördes den 1 maj 2003. Den 24 december ingicks en överenskommelse med Millea Holdings om en försäljning av Skandia Japan. Transaktionen slutfördes den 2 februari 2004.

Resultat enligt embedded value-metoden

Fondförsäkring

Fondförsäkring är en pensions- eller livförsäkring där försäkringstagaren själv väljer hur premierna skall fördelas mellan de placeringsalternativ som erbjuds av försäkringsbolaget. Fondförsäkring är ett av de viktigaste produktområdena för Skandia vad gäller

både försäljning och tillgångar under förvaltning och är därför även ur resultat synpunkt ett viktigt produktområde att belysa.

Resultatmätt

Olika redovisningsmetoder har utvecklats för att på ett rättvisande sätt kunna periodisera intäkter och kostnader över tiden. Olika redovisningsmetoder används parallellt och tjänar olika syften. Metoderna fördelar resultaten olika över produkternas löptid, men det totala resultatet över tiden är detsamma. I Skandia används såväl lokala redovisningsregler i respektive bolag i de länder, inklusive Sverige, där Skandia är verksamt som enhetliga redovisningsprinciper i koncernen. I försäkringsbranschen har embedded value-metoden (EV) använts i mer än 20 år. Inom Skandia används den sedan 1989 inom fondförsäkringsverksamheten.

Skandias styrelse har från och med år 2003 initierat ett antal steg för att uppnå en bättre balans mellan rapportering enligt årsredovisningslagen, rapportering av kassaflöden samt rapportering enligt embedded value-metoden.

För närvarande utarbetar International Accounting Standards Board (IASB) nya regler för redovisning och rapportering samtidigt som principer för embedded value-rapportering fortsätter att ta form.

Varför embedded value?

Skandias intäkter från en fondförsäkringsprodukt består av en kombination

av olika intäktskällor, till exempel premieavgifter, avgifter på fondvärdet och fasta avgifter. Avgifterna betalas av kunden under avtalets löptid, vilken oftast sträcker sig över en lång tids-horizont. Kostnader däremot uppstår till övervägande del när avtalet tecknas och består då främst av provisioner till distributörer och kostnader för marknadsföring. Som en följd av detta uppstår i den traditionella redovisningen en obalans mellan intäkter och kostnader, vilket gör det svårt att bedöma bolagets lönsamhet samt det mervärde till bolaget som försäljningen av fondförsäkringsprodukter och det uppbyggda försäkringsbeståndet innebär.

Genom att nuvärdesberäkna alla framtida kassaflöden som förväntas uppkomma från de ingångna avtalen ger EV-redovisning en värdefull och kompletterande bild av utvecklingen av det egna kapitalet.

Att analysera och följa upp utvecklingen av EV för försäkringsbeståndet är en viktig uppgift för bolagets ledning. Genom att beräkna EV har bolagets ledning en bättre grund för pris-sättning av produkter samt uppföljning av lönsamhet, till exempel genom att vid teckningstillfället mäta det mervärde som nyförsäljningen genererar till bolaget. Skandia kan dessutom, med hjälp av EV-redovisningen, kommunicera vilka effekter affärsbeslut och ekonomiska händelser har på bolagets resultat och finansiella ställning.

För försäkringsgivaren genererar de ingångna försäkringsavtalen ett förväntat framtida kassatillskott på samma

sätt som en investering (till exempel en investering i en aktie) avser generera ett framtida nettotillskott.

Embedded value (EV) består av summan av redovisat eget kapital inom fond- och livförsäkring och övervärden i försäkringsbeståndet (Value of Business In Force, VBIF). VBIF representerar nuvärdet av framtida utdelningsbara kassaflöden från ingångna avtal. Avtal som kommer att tecknas i framtiden ingår inte i beräkningen.

$$\begin{aligned} & \text{Eget kapital} \\ & + \text{VBIF} \\ & \hline & = \text{Summa embedded value} \end{aligned}$$

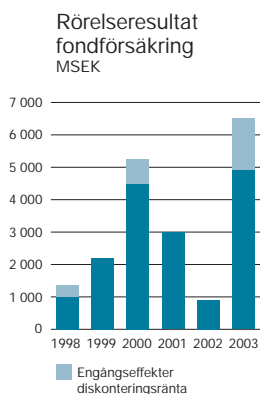
Embedded value-resultatet består av summan av resultat före skatt och förändring av övervärden i försäkringsbeståndet.

Rörelseresultat, fondförsäkring

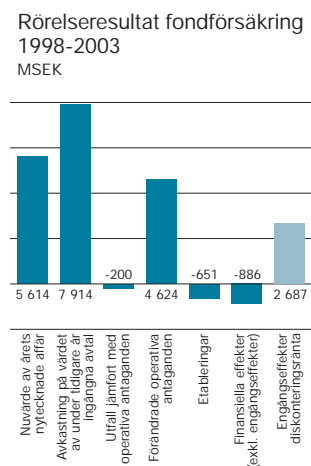
Rörelseresultat, det vill säga resultat före skatt plus förändring i övervärden i försäkringsbestånd, uppgick till 6 497 (903) MSEK. Finansiella effekter avser förändringen i nuvärdet av framtida avgifter orsakade av kapitalmarknadernas utveckling. Finansiella effekter påverkade rörelseresultatet positivt med 2 617 (-2 056) MSEK. Diskonterings-räntan har anpassats till branschpraxis, vilket ingick i finansiella effekter med 1 593 MSEK.

Operativt resultat, fondförsäkring

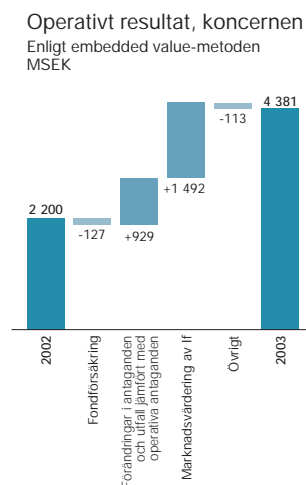
Det operativa resultatet består av rörelseresultatet exklusive finansiella effekter och jämförelsestörande poster.

Rörelseresultatet enligt embedded value-metoden har varit positivt även under den långa perioden av börsnedgång.

Det positiva resultatet från förändringar i operativa antaganden orsakas av skalfördelar i verksamheten. Det innebär att affären som tecknats under tidigare år beräknas ha blivit mer lönsam än ursprungligen beräknat.

Koncernens operativa resultat har påverkats positivt av förändringar i operativa antaganden och marknadsvärderingen av If. Det underliggande operativa resultatet är i stort sett oförändrat jämfört med 2002.

Det operativa resultatet för fondförsäkring ökade till 3 880 (2 959) MSEK.

Resultatanalys, fondförsäkring

För uppföljning av fondförsäkringsverksamheten upprättas en resultatanalys som bryter ned rörelseresultatet för fondförsäkring i ett antal beståndsdelar.

De olika komponenterna som ingår i resultatet är följande:

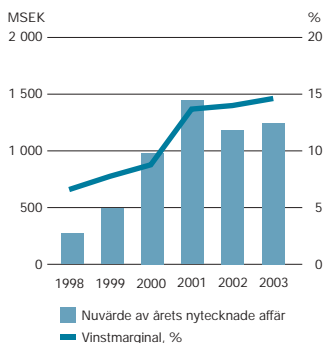
Nuvärde av årets nytecknade affär

För produkter sålda under rapporteringsperioden används samma metod för att fastställa den beräknade vinstmarginalen, det vill säga intäkter efter avdrag för samtliga kostnader, inklusive de som uppstår vid försäljningstillfället, såsom provisioner. Nuvärdet av årets nytecknade affär (Value of New Business, VNB) är värdet av alla förväntade framtida utdelningsbara kassaflöden från dessa nytecknade kontrakt minus faktiska kostnader som uppstår vid försäljningstidpunkten. Detta nuvärde divideras med årets nyförsäljning, det vill säga summan av de totala löpande premierna omräknade till helårstal plus en tiondel av tecknade engångspremier under perioden. Resultatet anger den beräknade vinstmarginalen för nytecknad affär under perioden.

$$\frac{\text{VNB}}{\text{Årets nyförsäljning}} = \text{Vinstmarginal}$$

Efter en svag inledning på året visade nyförsäljningen en successiv återhämtning, vilket tillsammans med kostnadsbesparingar medförde att nuvärdet av årets nytecknade affär översteg före-

Vinstmarginal fondförsäkring

Vinstmarginalen har påverkats positivt av den geografiska diversifieringen och Skandias produktbjudande samt av kostnadsminskningar och den successiva försäljningsökningen under 2003.

gående års nivå och uppgick till 1 247 (1 182) MSEK. Den beräknade vinstmarginalen för nytecknad affär uppgick till 14,6 (14,0) procent. Vid en omräkning av nuvärdet av årets nytecknade affär med nya antaganden ökar vinstmarginalen från beräknade 14,6 procent till 19,6 procent (se tabeller sidan 54).

I Sverige påverkades vinstmarginalen av en lägre försäljningsvolym och en förändrad produktmix under fjärde kvartalet. Kostnadsbesparingar lindrade dock effekten av lägre försäljningsvolym. Vinstmarginalen minskade till 16,0 (16,9) procent.

I Storbritannien sjönk vinstmarginalen i början på året men återhämtade sig under andra halvåret när nyförsäljningen tog fart. Även åtgärder vidtagna för att anpassa kostnadsnivån till rådande marknadsförutsättningar gav upphov till en förbättring av vinstmarginalen under andra halvåret.

Vinstmarginalen uppgick till 9,0 (10,7) procent.

På övriga marknader ökade vinstmarginalen sammantaget till 23,2 (18,2) procent. God kostnadskontroll har bidragit till en förbättrad kostnadstäckning.

Avkastning på värdet av under tidigare år ingångna avtal

Den effekt som uppstår av att värdet av ingångna avtal räknas upp med ett års ränta redovisas under denna rubrik, baserat på den diskonteringsränta som användes vid ingången av året. Här ingår även avkastning på placeringstillgångar motsvarande eget kapital inom fondförsäkring.

Avkastning på värdet av avtal ingångna tidigare år uppgick till 1 744 (1 947) MSEK.

Utfall jämfört med operativa antaganden

Ett positivt resultat anger att verkligt utfall under perioden var bättre än tidigare års antaganden, för såväl nytecknad som befintlig affär.

De stora negativa effekterna under året orsakades främst av annullationsfrekvensens utveckling och av erforderliga reservförstärkningar. Kostnader för fondförvaltning var dock bättre än antaget. Ytterligare ett antal mindre effekter förekom. Totalt påverkades resultatet negativt med -380 MSEK under 2003 av utfall jämfört med operativa antaganden.

Förändring i antaganden

Engångsanpassningar

Den 24 september 2003 offentliggjorde Skandias styrelse en rapport gjord av Tillinghast Towers Perrin (Tillinghast), som granskade Skandias embedded value-metodik, antaganden och beräkningar per den 30 juni 2003. Tillinghasts granskning visade att embedded value som rapporterades av Skandia var konservativa inom ett antal områden.

Med hänsyn till ovanstående och i enlighet med Skandias praxis att anpassa antaganden i embedded value-beräkningen vid årets slut, ökade embedded value med 3 230 MSEK. Av detta är 1 637 MSEK hänförligt till ändrade operativa antaganden, främst avseende lägre kostnader för fondförvaltning. Den återstående anpassningen på 1 593 MSEK är hänförligt till finansiella effekter. Se vidare nedan.

Operativa antaganden

Underliggande operativa antaganden följs upp och jämförs löpande med verkligt utfall. Vid behov anpassas antaganden, vilket vanligtvis sker vid årets slut. Ett positivt resultat innebär att tidigare antaganden har varit för konservativa.

De största positiva komponenterna under 2003 var justering av antaganden för kostnader för fondförvaltning, interna förvaltningskostnader och dödlighet, medan antaganden om annullationsfrekvens påverkade resultatet negativt. Effekten av värdering av åtaganden avseende finansiella optioner och garantier till försäkringstagare ingår också här. Kombinationen av alla dessa justeringar påverkade resultatet positivt med 1 398 MSEK under 2003, varav 1 637 MSEK i engångsanpassningar enligt ovan.

Finansiella effekter

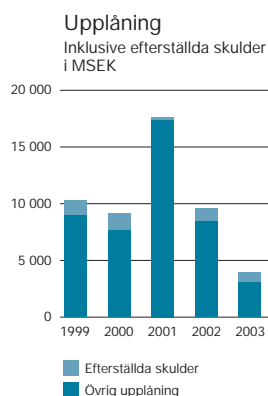
Finansiella effekter hänför sig till faktorer vilka ligger utanför bolagets direkta kontroll och som inte är säkrade, varför de direkt påverkar resultatet. Dessa inkluderar utvecklingen på aktiemarknader och ränteförändringar. Resultatet, under Finansiella effekter, avser skillnaden mellan effekterna av sådana externa faktorer i jämförelse med de underliggande antagandena.

Under "Embedded value", sidan 73, diskuteras de antaganden som förelig-

ger för de större marknaderna, vilket inbegriper antaganden om långa statsobligationsräntan, avkastning på aktier, kostnadsinflation samt diskonteringsräntan. Om dessa antaganden förverkligas över tiden, har de totala finansiella effekterna under ett försäkringskontrakts totala löptid i genomsnitt ingen resultatpåverkan.

Dock fluktuerar marknadspriser, och kraftiga förändringar på de finansiella marknaderna får en stor inverkan på EV. Under perioden bestod finansiella effekter av förändringar i finansiella antaganden på 1 695 MSEK, varav 1 593 MSEK beror på anpassningen av diskonteringsräntan till branschpraxis, samt utfall jämfört med finansiella antaganden på 922 MSEK.

Skandia har gjort en särskild beräkning med hjälp av stokastiska modeller för att mäta riskexponeringen i samband med utställda produktgarantier och andra försäkringsrisker. Risken är för Skandias del begränsad och belastningen på embedded value uppgick till -108 MSEK.

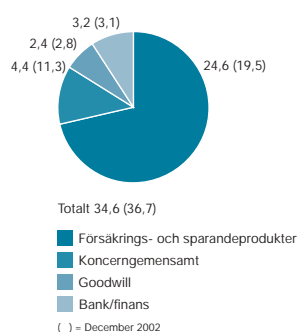

Efter de senaste årens omstrukturering har upplåningen minskat från närmare 18 miljarder SEK till 4 miljarder SEK.

Kapitalisering koncernen

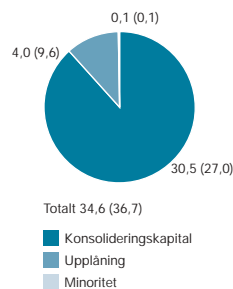
December 2003, GSEK

Sysselsatt kapital

Den minskade upplåningen sammanhänger med Prudential Financials förvärv av American Skandia.

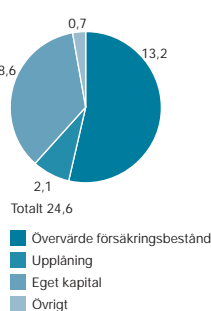
Finansiering

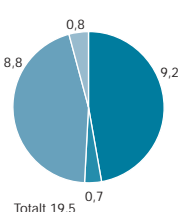
Kapitalisering, försäkrings- och sparande produkter

GSEK

Sysselsatt kapital december 2003

Sysselsatt kapital december 2002

Skandias antaganden enligt embedded value-metoden har varit konservativa inom ett antal områden. Under 2003 har en anpassning av antaganden genomförts vilket ökat värdet på försäkringsbeståndet till 3,2 miljarder SEK.

Etableringar och övriga omkostnader

Denna delpost, vilken uppgår till -129 MSEK, består av dels resultat från nyligen uppstartade fondförsäkringsbolag vilka ännu inte rapporterar enligt EV, dels uppstartskostnader avseende dessa bolag.

Livförsäkring

Med början den 31 december 2003 introducerades EV för livförsäkring i Skandias EV-resultat, vilket påverkade rörelseresultatet positivt med 14 MSEK. Rörelseresultatet uppgick till -72 (119) MSEK. Rörelseresultatet belastades med -119 MSEK hänförligt till en anpassning av antaganden om livförsäkringstagarnas livslängd. Definitionen för VBIF följer samma principer som för fondförsäkring, se "Embedded value", sidan 73.

Operativt resultat, koncernen

Koncernens operativa resultat (rörelseresultatet exklusive finansiella effekter och jämförelsestörande poster) uppgick till 4 381 (2 200) MSEK. Den operativa avkastningen på konsolideringskapitalet uppgick till 16 (8) procent.

Valutakurseffekter

Försäljningen påverkades negativt med 5 044 MSEK och rörelseresultatet påverkades endast marginellt av valutakurseffekter. Balansomslutningen minskade med 22 miljarder SEK jämfört med senaste årsskiftet på grund av valutakursförändringar.

Kassaflöden och balansräkning

Kassaflöde från den löpande verksamheten

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till -1,5 (0,3) miljarder SEK. Merparten av det negativa kassaflödet hänför sig till reglering av upplupna kostnader av engångskaraktär. Det löpande kassaflödet därutöver var svagt negativt.

Kassaflöde från investeringsverksamheten

Nettoinflödet, efter avdrag för kostnader och med tillägg för avräkning av interna lån i samband med Prudential Financials förvärv av American Skandia, uppgick till 4,3 miljarder SEK. Under perioden uppgick investeringar i placeringstillgångar till 1,1 miljarder SEK.

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Upplåningen minskade genom återbetalning av lån med 3,2 miljarder SEK. Realiserade valutahedgar bidrog positivt till kassaflödet med 1,1 miljarder SEK. Utdelning till aktieägare uppgick till 0,3 miljarder SEK.

Balansräkning

Balansomslutningen uppgick till 340,6 (490,1) miljarder SEK. Minskningen beror på American Skandia, som ej längre konsolideras i verksamheten, samt på valutakurseffekter. Koncernens upplåning uppgick till 4,0 (9,6) miljarder SEK. Likvida medel uppgick till 2,2 miljarder SEK. Netto efter av-

drag för likvida tillgångar uppgick upplåningen till 1,8 miljarder SEK. Ovillkorade, outnyttjade kreditfaciliteter uppgick till 3,9 (10,4) miljarder SEK. Nivån på kreditfaciliteter har minskats och anpassats till det förändrade lånebehovet. Därmed har även kostnaderna sänkts.

Skandia äger 19,36 procent av If. If värderas enligt gällande redovisningsregler till verkligt värde, vilket ökade kapitalavkastningen med 1 492 MSEK. Det verkliga värdet baseras på den köpeskilling som Sampo kommer att betala enligt en överenskommelse som ingicks den 11 februari 2004 och uppgick till 4 461 MSEK.

Konsolideringskapital och eget kapital

Konsolideringskapitalet uppgick till 30 478 (27 033) MSEK, vilket motsvarar 30 (26) SEK per aktie. Eget kapital uppgick till 15 381 (15 238) MSEK, motsvarande 15 (15) SEK per aktie. Konsolideringskapitalet och eget kapital har efter valutasäkring påverkats av den svenska kronans förstärkning med -1 195 MSEK respektive -797 MSEK. Koncernens investeringar i utländska dotterbolag är delvis valutasäkrade. Valutasäkringen motverkade den negativa effekten av kronans förstärkning på konsolideringskapitalet och eget kapital med 499 MSEK.

Moderbolaget

Förutom att förvalta koncernens verksamhet har moderbolaget också till uppgift att bedriva försäkringsverksamhet. Efter överföringen av fondförsäkringsbeståndet från SkandiaLink till moderbolaget per 31 december 2002, är moderbolaget nu åter rörelsedrivande med samma verksamhetsinriktning som koncernen i övrigt. Därutöver bedriver moderbolaget grupp- och sjukvårdsförsäkring inom ramen för Lifeline.

Resultatet före skatt uppgick till 474 (-6 531) MSEK. Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat för år 2003 uppgick till 507 MSEK. Det negativa resultatet för år 2002 förklaras av nedskrivningen av aktieinnehavet i American Skandia i samband med att Prudential Financial förvärvade aktier i American Skandia.

Balansomslutningen ökade till 80,9 (67,9) miljarder SEK, främst beroende på ökningen av fonder under förvalt-

ning inom fondförsäkring. Eget kapital uppgick till 5,0 (5,4) miljarder SEK medan konsolideringskapitalet uppgick till 11,8 (9,8) miljarder SEK.

Moderbolagets counter party credit rating från Standard & Poor's är A. Insurance financial strength rating från Moody's är A3.

Twister

Avtalet om Prudential Financials förvärv av aktier i American Skandia innehåller garantiåtaganden av de slag som är vanliga för denna typ av transaktioner. Innan garantiansvaret kan göras gällande skall ett tröskelbelopp ha uppnåtts. Detta har ännu inte skett. Det maximala ackumulerade garanti-beloppet är begränsat till 1 miljard USD.

American Skandia omfattas av några gruppstämningar ("class actions") och undersökningar av tillsynsmyndigheter. Dessa omfattas av garantiansvaret enligt ovan.

Skandia har framställt krav mot vissa personer i den tidigare företagsledningen för åtgärder som dessa personer vidtagit under den tid de varit verksamma i koncernen. Parterna har enats om att dessa krav skall avgöras av skiljemän.

Skandia Liv har gentemot Skandia väckt frågan om huruvida olovlig vinstutdelning har skett i samband med att Skandia överlät sin kapitalförvaltningsverksamhet till Den norske Bank. Skandia Liv har därvid inte preciserat något belopp.

Skandias bedömning är för närvarande att utgången av de ovan nämnda tvisterna och övriga tvister som olika koncernbolag är inblandade i inte kommer att påverka koncernens finansiella ställning i väsentlig omfattning.

Övergång till internationella redovisningsprinciper

Ersättningar till anställda, år 2004

Från den 1 januari 2004 tillämpar Skandia redovisningsrådets nya rekommendation, RR 29 "Ersättningar till anställda", baserad på den internationella redovisningsstandarden IAS 19. Förändringen innebär främst att för-månsbestämda pensionsplaner beräknas med hänsyn till bland annat bedömda framtida löneökningar och inflation. Engångseffekten av denna förändring förs direkt mot eget kapital i

enlighet med RR 5 "Redovisning av byte av redovisningsprincip" och har ingen påverkan på kassaflöde eller resultaträkning. Bytet av redovisningsprincip innebär att eget kapital kommer att öka med cirka 200 MSEK efter skatt den 1 januari 2004. Beräkningar av koncernens för-månsbestämda pensionsplaner är baserade på situationen den 31 december 2003.

Internationell redovisningsstandard (IAS/IFRS) år 2005

Skandias IAS-projekt

Skandia skall, i likhet med alla andra börsnoterade bolag inom EU, tillämpa internationella redovisningsprinciper (IAS) i koncernredovisningen från år 2005. Sedan 2001 har Skandia avsatt tid och resurser för att bevaka utvecklingen inom IAS. Under våren 2003 startades ett mer omfattande IAS-projekt. Syftet är att Skandias delårsrapport per den 31 mars 2005 skall vara upprättad i enlighet med IAS.

Arbetet har varit inriktat på förstudier inom två delområden: konsekvenser på redovisning av försäkringskontrakt samt konsekvenser på redovisningen av övriga tillgångar, skulder och eget kapital. Effekten av övergången till IAS inom dessa övriga områden bedöms ha begränsad effekt på Skandias resultat och finansiella ställning. Orsaken till detta är att flertalet internationella rekommendationer (IAS) redan införts i Sverige, eller är på väg att införas, via rekommendationer från Redovisningsrådet.

Skandia har dock identifierat följande områden där övergången till IAS/IFRS kommer att medföra vissa effekter på Skandias resultat och finansiella ställning.

Redovisning av försäkringskontrakt

För redovisning av försäkringskontrakt föreligger ett förslag till ny redovisningsstandard från IASB, Exposure Draft 5 Insurance Contracts "ED5". Slutlig standard väntas senast den 1 april 2004. Eftersom slutlig standard ej finns tillgänglig och flera frågor i förslaget har debatterats kraftigt, är det svårt att bedöma slutlig effekt på Skandia-koncernens redovisning. Beskrivningen nedan baseras på de preliminära beslut som tagits av IASB på deras månatliga styrelsemöten.

ED5 innebär bland annat att försäkringskontrakt som innehåller begränsad försäkringsrisk skall redovisas

enligt principerna för finansiella instrument (IAS 39). Det innebär bland annat en depåredovisning i likhet med den redovisning som banker tillämpar, det vill säga premieinkomsten redovisas ej över resultaträkningen. I stället redovisas intäkterna i form av avgifter i resultaträkningen. Skandias bedömning är att en stor andel av bolagets fondförsäkring produkter kommer att klassificeras som finansiella instrument enligt IAS. Skandias IAS-projekt undersöker nu hur dessa kontrakt skall redovisas. Det är för tidigt att uttala sig om effekten på eget kapital och resultat eftersom slutlig standard ej publicerats.

Vidare innebär ED5 att de kontrakt som innehåller tillräckligt mycket risk för att redovisas som försäkringskontrakt skall redovisas enligt nuvarande principer ytterligare ett par år. På grund av många svåra frågor att lösa har IASB inte kunnat etablera nya värderingsprinciper för försäkringskontrakt i denna fas 1 av försäkringsprojektet. I fas 2, som väntas tråda i kraft efter 2007, kommer nya principer för värdering av försäkringskontrakt.

Finansiella instrument

Finansiella instrument redovisas i enlighet med IAS 39. Denna standard har ännu inte godkänts av EU. IASB har aviserat ytterligare kompletteringar av IAS 39. Det är därför osäkert vilka regler som kommer att gälla 2005 för finansiella instrument. IAS 39 innehåller dessutom ett flertal valmöjligheter vad gäller värderingen av finansiella instrument. Skandia har inte slutgiltigt beslutat vilka av de möjliga alternativa värderingsmodeller som kommer att väljas. Troligtvis kommer en del av de räntebärande värdepapper Skandia innehar att värderas till verkligt värde. Dessa värderas i dag till upplupet anskaffningsvärde. En sådan förändring bedöms ha en viss positiv engångseffekt på eget kapital vid bokslutstillfället, men påverkar ej konsolideringskapitalet.

Koncernredovisning

Enligt förslag från IASB skall goodwill inte längre skrivas av enligt plan. I stället skall bolaget minst årligen fastställa huruvida det föreligger nedskrivningsbehov av goodwill. Skandia har redan rutiner för att pröva det redovisade värdet av goodwill. Om de nya principerna hade tillämpats redan 2003

Koncernöversikt

MSEK	2003	2002
Försäljning		
Fondförsäkring	52 816	47 801
Fondsparande	18 334	16 963
Direktförsäljning fonder	2 681	2 341
Livförsäkring	1 050	1 638
Övriga verksamheter	484	453
Summa försäljning	75 365	69 196
Resultatsammandrag (enligt embedded value-metoden)		
Fondförsäkring (enligt embedded value-metoden)	3 880	2 959
Fondsparande	-237	-291
Livförsäkring (enligt embedded value-metoden)	-72	119
Övriga verksamheter ³⁾	1 468	-18
Koncerngemensamma kostnader	-658	-569
Operativt resultat	4 381	2 200
Finansiella effekter fondförsäkring (enligt embedded value-metoden)	2 617	-2 056
Jämförelsestörande poster ²⁾	-594	1 566
Rörelseresultat	6 404	1 710
Resultatsammandrag (enligt årsredovisningslagen)		
Fondförsäkring	1 087	1 602
Fondsparande	-237	-291
Livförsäkring	-86	119
Övriga verksamheter ³⁾	1 468	-18
Koncerngemensamma kostnader	-658	-569
Resultat före skatt och jämförelsestörande poster	1 574	843
Jämförelsestörande poster ²⁾	-594	1 566
Resultat före skatt	980	2 409
Tillgångar under förvaltning, MSEK 1 000	625	539
Fonder under förvaltning, MSEK 1 000	309	242
Konsolideringskapital, MSEK 1 000 ¹⁾	30	27
Eget kapital, MSEK 1 000	15	15

Den 1 maj 2003 meddelades att Prudential Financials förvärv av aktier i American Skandia nu hade genomförts. Enligt beslut av Skandias styrelse under det tredje kvartalet 2003 har Skandia Bank Schweiz stängts den 20 november 2003. Avtal om försäljningen av Skandia Japan till Millea Holdings dotterbolag The Tokyo Marine & Fire Insurance Co. Ltd. undertecknades den 24 december 2003 och affären har slutförts den 2 februari 2004. Verksamheten i American Skandia, Skandia Bank Schweiz och Skandia Japan redovisas som verksamheter under avveckling i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation RR 19, Verksamheter under avveckling. För att erhålla jämförbarhet avser samtliga uppgifter verksamheten exklusive American Skandia, Skandia Bank Schweiz och Skandia Japan, om ej annat anges.

¹⁾ För definition se sidan 116.

²⁾ Se not 22, koncernen, för specifikation av jämförelsestörande poster.

³⁾ Övriga verksamheter inkluderar en värdering av innehavet i If till verkligt värde, vilket ökade resultatet med 1 492 MSEK per 0312.

skulle en minskad goodwillavskrivning på cirka 160 MSEK ha uppstått i resultaträkningen.

Det är troligt att SkandiaBankens balans- och resultaträkning kommer att behöva redovisas rad för rad i Skandia-koncernen i stället för som nu sammanhållet på separata rader (se "Redovisningsprinciper" sidan 67).

Som framgår av redovisningsprinciperna konsolideras inte Skandia Liv i koncernen. I enlighet med svenska redovisningsprinciper konsolideras inte livförsäkringsbolag som ej får dela ut vinstmedel till ägaren. Frågan om denna princip är tillämplig även enligt IAS är under utredning. Även om Skandia Liv skulle konsolideras i koncernen kan eget kapital i livbolaget ej bli tillgängligt för aktieägaren, varvid Skandiakoncernens resultat och finansiella ställning ej påverkas av en even-

tuell konsolidering. Balansomslutningen för koncernen kommer dock att ändras i väsentlig omfattning.

Personaloptioner

IASB har publicerat en ny rekommendation, IFRS2 Share-Based Payments, om redovisning av bland annat personaloptioner. Detta innebär att det optionsprogram som gavs ut 2003 kommer att kostnadsföras i resultaträkningen under åren 2003-2006. Se vidare information om utgivna optioner sidorna 80-81.

Koncernöversikt – kvartalsvis

MSEK	2003 Kv 4	2003 Kv 3	2003 Kv 2	2003 Kv 1	2002 Kv 4
Försäljning					
Fondförsäkring	14 933	12 451	13 351	12 081	12 023
Fondsparande	5 424	5 219	4 368	3 323	3 750
Direktförsäljning fonder	380	296	632	1 373	423
Livförsäkring	277	244	253	276	710
Övriga verksamheter	124	98	116	146	114
Summa försäljning	21 138	18 308	18 720	17 199	17 020

Total årlig nyförsäljning, fondförsäkring ¹⁾	2 377	1 988	2 176	2 009	2 156
--	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Resultatsammandrag (enligt embedded value-metoden)					
Fondförsäkring (enligt embedded value-metoden)	1 799	627	845	609	800
Fondsparande	-85	-30	-54	-68	-90
Livförsäkring (enligt embedded value-metoden)	-116	5	7	32	5
Övriga verksamheter ²⁾	1 384	41	50	-7	14
Koncerngemensamma kostnader	-196	-150	-177	-135	-179
Operativt resultat	2 786	493	671	431	550
Finansiella effekter fondförsäkring (enligt embedded value-metoden)	2 281	130	409	-203	-345
Jämförelsestörande poster	-159	-389	-46	—	-450
Rörelseresultat	4 908	234	1 034	228	-245

Resultatsammandrag (enligt årsredovisningslagen)					
Fondförsäkring	349	279	209	250	365
Fondsparande	-85	-30	-54	-68	-90
Livförsäkring	-130	5	7	32	5
Övriga verksamheter ²⁾	1 384	41	50	-7	14
Koncerngemensamma kostnader	-196	-150	-177	-135	-179
Resultat före skatt och jämförelsestörande poster	1 322	145	35	72	115
Jämförelsestörande poster	-159	-389	-46	—	-450
Resultat före skatt	1 163	-244	-11	72	-335

¹⁾ Lopande premier omräknade till helårstal plus 1/10 av periodens engångspremie.

²⁾ Övriga verksamheter inkluderar en värdering av innehavet i If till verkligt värde, vilket ökade resultatet med 1 492 MSEK i kv 4 2003.

Sysselsatt kapital och finansiering

MSEK	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec
Sysselsatt kapital			Finansiering	
Försäkrings- och sparandeprodukter	24 601	19 471	Konsolideringskapital	30 478
Koncerngemensamt	4 342	11 362	Förlagslån i moderbolaget	849
Bank och finans	3 222	3 120	Upplåning ¹⁾	3 145
Goodwill	2 429	2 789	Minoritetens andel	122
Totalt	34 594	36 742	Totalt	34 594

¹⁾ Avser den del av upplåningen som hänför sig till finansieringen av koncernföretag.

Förändring i konsolideringskapital och eget kapital

MSEK	Konsolideringskapital		Eget kapital	
	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec
Ingående värde	27 033	15 238	15 238	20 538
Rörelseresultat/resultat före skatt	6 274	912	-7 213	
Inkomstskatt	-230	298	2 891	
Förändring övervärden obligationer	-51	—	—	—
Uppskjuten skatt, övervärden i försäkringsbestånd	-1 087	—	—	—
Nyemission ¹⁾	1	1	1	—
Utdelning	-307	-307	-307	-307
Omräkningsdifferenser valutakurser	-1 195	-797	-695	
Minoritetens andel av periodens resultat	40	36	24	
Utgående värde	30 478	15 381	15 381	15 238

¹⁾ Nyemission i samband med stock option-program.

Konsolideringskapital

MSEK	2003 31 dec	2002 31 dec
Eget kapital	15 381	15 238
Uppskjuten skatt, netto	1 445	2 000
Övervärden försäkringsbestånd		
efter uppskjuten skatt	13 576	9 670
Övriga övervärden	76	125
Konsolideringskapital	30 478	27 033
Förlagslån	849	1 058
Riskbärande kapital	31 327	28 091

Operativt resultat

MSEK	Fondförsäkring		Fondsparande ¹⁾		Övrigt ²⁾		Totalt	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Storbritannien	938	1 230	-34	-63	-52	-52	852	1 115
Australien			-98	-84			-98	-84
Övrigt	-19	-17					-19	-17
Global Business								
Development					-2	-9	-2	-9
UK & Asia Pacific	919	1 213	-132	-147	-54	-61	733	1 005
Sverige	2 281	1 039	-3	-10	19	37	2 297	1 066
Spanien	12	-14	2	-16	-65	123	-51	93
Italien	-47	24					-47	24
Tyskland	494	355	-23	-51			471	304
Österrike	318	110	-8	-3			310	107
Danmark	-7	82			-6	0	-13	82
Polen	58	-29					58	-29
Frankrike	-45	-14					-45	-14
Övrigt	-26	-56		-5	-5	-63	-31	-124
Global Business								
Development						-26		-26
Europe	3 038	1 497	-32	-85	-57	71	2 949	1 483
Colombia			44	48	4	1	48	49
Mexiko	-33	-34	-6				-39	-34
Chile			-22	-32			-22	-32
Övrigt			-7	-10			-7	-10
Latin America	-33	-34	9	6	4	1	-20	-27
Royal Skandia	99	219					99	219
Schweiz	-62	87	2	5			-60	92
Övrigt	-24	-4					-24	-4
Offshore	13	302	2	5			15	307
Global Funds			-84	-70			-84	-70
Global Business Development					-96	-145	-96	-145
Treasury					68	110	68	110
Kapitalavkastning					1 500	145	1 500	145
Ej utfördelat	-57	-19			31	-20	-26	-39
Koncerngemensamma kostnader					-658	-569	-658	-569
Operativt resultat³⁾	3 880	2 959	-237	-291	738	-468	4 381	2 200

¹⁾ Spaniens verksamhet avser diskretionär förvaltning.

²⁾ Består av livförsäkring, övriga verksamheter och koncerngemensamt.

³⁾ Varav finansieringskostnader:

	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Storbritannien	-7	-2		-6	-2	-7	-9	-15
Tyskland	-14	-16					-14	-16
Treasury/kapitalavkastning					-76	275	-76	275
Övrigt	-2	-3	-1	-1		-17	-3	-21
Finansieringskostnad	-23	-21	-1	-7	-78	251	-102	223

Nyförvärf och vinstmarginal fondförsäkring, baserat på oförändrade antaganden, per geografiskt område

MSEK	Årlig nyförvärf		Nuvärde av årets nytecknade affär		Vinstmarginal nyförvärf	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Storbritannien ¹⁾	4 027	4 329	362	461	9,0%	10,7%
Sverige	2 292	2 554	368	433	16,0%	16,9%
Övriga marknader	2 231	1 579	517	288	23,2%	18,2%
Totalt	8 550	8 462	1 247	1 182	14,6%	14,0%

¹⁾ Storbritannien avser här verksamheter med säte i Storbritannien och inkluderar därmed även Royal Skandia och filialerna i Finland och Norge.

Nyförvärf och vinstmarginal fondförsäkring, baserat på nya embedded value-antaganden, per geografiskt område

MSEK	Årlig nyförvärf		Nuvärde av årets nytecknade affär		Vinstmarginal nyförvärf	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Storbritannien ¹⁾	4 027		479		11,9%	
Övriga marknader	4 523		1 198		26,5%	
Totalt	8 550		1 677		19,6%	

¹⁾ Storbritannien avser här verksamheter med säte i Storbritannien och inkluderar därmed även Royal Skandia och filialerna i Finland och Norge.

Operativt resultat, övriga verksamheter

MSEK	2003	2002
Bankhall ¹⁾²⁾	-52	-52
Storbritannien	-52	-52
Global Business Development	-2	-9
UK & Asia Pacific	-54	-61
SkandiaBanken ³⁾	153	41
Lifeline ⁴⁾	-43	-37
Övrigt ⁵⁾	-90	33
Sverige	20	37
Finansbolag	4	5
Danmark	4	5
Övrigt	-5	-63
Global Business Development	e.t.	-26
Europe	19	-47
Global Business Development	-96	-145
Treasury	68	110
Kapitalavkastning⁶⁾	1 500	145
Asset Management	—	15
Övrigt	31	-35
Ej utfördelat	31	-20
Totalt	1 468	-18

¹⁾ Skandia köpte Bankhall i februari 2002.

²⁾ Det operativa resultatet för Bankhall uppgick till 84 MSEK före goodwillavskrivningar om 136 MSEK per 0312 och 85 MSEK före goodwillavskrivningar om 137 MSEK per 0212.

³⁾ Resultaträkning SkandiaBanken

MSEK	2003	2002
Räntenetto	802	657
Provisionsnetto	1 008	1 385
Nettoreultat av		
finansiella transaktioner	8	13
Övriga intäkter	19	52
Summa intäkter	1 837	2 107
Administrativa kostnader	-1 539	-1 961
Av- och nedskrivningar	-50	-50
Övriga kostnader	-42	-46
Summa kostnader	-1 631	-2 057
Kreditförluster	-51	-9
Nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	-2	—
Operativt resultat	153	41

⁴⁾ Det operativa resultatet för Lifeline per 0312 har påverkats negativt med ca 30 MSEK till följd av avvecklingen av ett samarbetsavtal.

⁵⁾ Det operativa resultatet för Kapitalavkastning per 0312 inkluderar en värdering av innehavet i If till verkligt värde, vilket ökade resultatet med 1 492 MSEK.

⁶⁾ Resultatet för övriga verksamheter har belastats med ej fördelade kostnader för den svenska verksamheten om -93 (—) MSEK. Kostnaderna är ej utfördelade i organisationen då det är gemensamma kostnader för verksamheten i Sverige. Kostnader för den svenska verksamheten 2002 redovisades som koncerngemensamma kostnader och uppgick till -236 MSEK. Den lägre kostnadsnivån under 2003 förklaras delvis av kostnadsbesparingar men också av att kostnader har fördelats ut till de svenska bolagen.

Försäljning

MSEK	Fondförsäkring		Fondsparande ¹⁾		Övrigt ²⁾		Totalt	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Storbritannien	17 480	18 313	6 577	8 686			24 057	26 999
Australien			4 278	1 024			4 278	1 024
UK & Asia Pacific	17 480	18 313	10 855	9 710			28 335	28 023
Sverige	8 567	9 333	344	224	3 165	2 794	12 076	12 351
Spanien	1 482	343	2 841	2 298	922	1 456	5 245	4 097
Italien	5 143	2 514					5 143	2 514
Tyskland	2 445	1 990	367	719			2 812	2 709
Österrike	1 358	1 122	250	246			1 608	1 368
Finland	890	768					890	768
Danmark	476	578			48	43	524	621
Norge	441	388					441	388
Polen	205	140					205	140
Frankrike	435	19					435	19
Övrigt	19						19	
Europe	21 461	17 195	3 802	3 487	4 135	4 293	29 398	24 975
Colombia			2 566	3 325	80	139	2 646	3 464
Mexiko	47	467	527				574	467
Chile			244	144			244	144
Latin America	47	467	3 337	3 469	80	139	3 464	4 075
Royal Skandia	12 381	10 906					12 381	10 906
Schweiz	1 419	920	340	297			1 759	1 217
Övrigt	28						28	0
Offshore	13 828	11 826	340	297			14 168	12 123
Försäljning	52 816	47 801	18 334	16 963	4 215	4 432	75 365	69 196

¹⁾ Spaniens verksamhet avser diskretionär förvaltning.

²⁾ Består av livförsäkring, övriga verksamheter och direkt distribuerade fonder. Direkt distribuerade fonder uppgick till 2 681 (2 341) MSEK.

Nyteckning fondförsäkring

MSEK	Engångspremie		Årlig premie ¹⁾		Årlig nyförsäljning ²⁾	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Storbritannien	12 507	12 910	950	1 203	2 201	2 494
UK & Asia Pacific	12 507	12 910	950	1 203	2 201	2 494
Sverige	1 871	2 679	2 105	2 286	2 292	2 554
Spanien	1 446	307	2	18	147	49
Italien	4 939	2 375	87	71	581	308
Tyskland ³⁾	34	4	651	543	654	543
Österrike	163	130	397	273	413	286
Finland	205	188	199	194	219	213
Danmark	138	274	57	131	71	158
Norge	389	316	34	11	73	43
Polen	100	52	39	54	49	59
Frankrike	391	19	44		83	2
Övrigt	19				2	
Europe	9 695	6 344	3 615	3 581	4 584	4 215
Mexiko	43	467	5		9	47
Latin America	43	467	5		9	47
Royal Skandia	10 700	9 003	450	665	1 520	1 565
Schweiz	989	501	136	91	235	141
Övrigt	11				1	
Offshore	11 700	9 504	586	756	1 756	1 706
Nyteckning	33 945	29 225	5 156	5 540	8 550	8 462

¹⁾ Löpande premier omräknade till helårstal.

²⁾ Löpande premier omräknade till helårstal plus 1/10 av periodens engångspremie.

³⁾ Inklusive försäljning av Critical Illness, en produkt som säljs genom ett samarbetsprojekt mellan Storbritannien och Tyskland.

Tillgångar under förvaltning

MSEK	Fondförsäkring		Fondsparande ¹⁾		Direkt-distribuerade fonder		Totalt fonder under förvaltning		Placeringstillgångar i fondförsäkrings- och fondsparandebolag		Livförsäkring		Övrigt ²⁾		Totalt tillgångar under förvaltning	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Storbritannien	102 311	83 953	37 781	29 313			140 092	113 266	6 804	7 157			115	55	147 011	120 478
Australien			5 416	932			5 416	932	64	30					5 480	962
Övrigt							0	0	90	1					90	1
UK & Asia																
<i>Pacific</i>	<i>102 311</i>	<i>83 953</i>	<i>43 197</i>	<i>30 245</i>			<i>145 508</i>	<i>114 198</i>	<i>6 958</i>	<i>7 188</i>			<i>115</i>	<i>55</i>	<i>152 581</i>	<i>121 441</i>
Sverige	46 187	35 580	1 421	1 045	6 219	5 083	53 827	41 708	801	765			286 944	268 288	341 572	310 761
Spanien	3 481	2 183	9 258	7 873			12 739	10 056	178	67	11 610	13 166			24 527	23 289
Italien	12 712	8 521					12 712	8 521	291	261					13 003	8 782
Tyskland	4 904	3 066	1 450	1 159			6 354	4 225	245	262					6 599	4 487
Österrike	3 526	2 304	747	534			4 273	2 838	89	131					4 362	2 969
Danmark	1 661	1 158					1 661	1 158	165	174					1 826	1 332
Polen	273	153					273	153	13	14					286	167
Frankrike	448	19					448	19	37	8					485	27
Övrigt	21						21		20	29					41	29
Europe	73 213	52 984	12 876	10 611	6 219	5 083	92 308	68 678	1 839	1 711	11 610	13 166	286 944	268 288	392 701	351 843
Colombia			6 618	6 591			6 618	6 591	117	105	288	327			7 023	7 023
Mexiko	94	311	346				440	311	36	43					476	354
Chile			331	260			331	260	12	11					343	271
Övrigt									2	4					2	4
Latin America	94	311	7 295	6 851			7 389	7 162	167	163	288	327			7 844	7 652
Royal Skandia	55 094	44 406					55 094	44 406	466	405					55 560	44 811
Schweiz	7 076	6 138	1 355	1 234			8 431	7 372	290	231					8 721	7 603
Övrigt	298						298	0	76						374	0
Offshore	62 468	50 544	1 355	1 234			63 823	51 778	832	636					64 655	52 414
Global Funds																
<i>Ej utfördelat</i>									12	10			7 705	5 422	7 705	5 422
Totalt	238 086	187 792	64 723	48 941	6 219	5 083	309 028	241 816	9 808	9 708	11 898	13 493	294 764	273 765	625 498	538 782

¹⁾ Spaniens verksamhet avser diskretionär förvaltning.

²⁾ Övrigt för Sverige är fördelat enligt följande:

Skandia Liv	241 775	226 568
Inlåning från allmänheten	37 927	35 619
Diskretionär förvaltning	7 242	6 101
Totalt	286 944	268 288

Kassaflödesanalys

MSEK 1 000	Koncernen exklusive verksamheter under avveckling		Verksamheter under avveckling		Koncernen	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Kassaflöde från den löpande verksamheten ¹⁾	-1,5	0,3	-0,2	0,6	-1,7	0,9
Kassaflöde från investeringsverksamheten ²⁾	4,2	5,5	-1,9	-0,2	2,3	5,3
Kassaflöde från intern finansieringsverksamhet ⁴⁾	-0,1	-1,1	0,1	1,1	—	—
Kassaflöde från extern finansieringsverksamhet ³⁾	-2,5	-5,0	-0,1	-0,7	-2,6	-5,7
Periodens kassaflöde	0,1	-0,3	-2,1	0,8	-2,0	0,5
Likvida medel vid periodens början	2,1	2,6	2,4	2,0	4,5	4,6
Kursdifferens i likvida medel	-0,2	-0,2	-0,1	-0,4	-0,3	-0,6
Likvida medel vid periodens slut	2,0	2,1	0,2	2,4	2,2	4,5

¹⁾ Kassaflödet från den löpande verksamheten påverkas negativt av den ökande nyförsäljningen av fondförsäkringsprodukter. Denna ger upphov till en initial nettoutbetalning för Skandia som uppvägs av de inkomster bolaget erhåller under försäkringens löptid.

²⁾ Köp och försäljningar av placeringstillgångar, som är en naturlig del av ett försäkringsbolags verksamhet, redovisas som kassaflöde från investeringsverksamheten. Direktavkastningen på placeringstillgångar har påverkat kassaflödet, dock inte den realiserade värdeförändring dessa haft.

³⁾ I kassaflödet från investeringsverksamheten ingår likviden för American Skandia-transaktionen netto efter avdrag för kostnader och med tillägg för avräkning av interna lån. Dessutom ingår kassaflöde från förändring av placeringstillgångar med -1,1 (3,9) miljarder SEK. Prudential Financials övertagande av American Skandias likvida medel om 1,4 miljarder vid förvärvstidpunkten har redovisats som en negativ post i kassaflödet från investeringsverksamheten i American Skandia och påverkar därmed inte kassaflödet för koncernen exklusive American Skandia.

⁴⁾ Netto kapitaltillskott och förändringar av interna lån till American Skandia före Prudential Financials förvärv den 1 maj 2003.

⁵⁾ I kassaflödet från finansieringsverksamheten ingår återbetalning av lån med 3,2 (6,1) miljarder SEK samt positivt kassaflöde från valutasäkringar med 1,1 (1,4) miljarder SEK.

Omstruktureringsreserv

	MSEK
Avsättning för omstruktureringskostnader för 2002	360
lanspråkta avsättningar från 2002	-52
Balans per 31 december 2002	308
lanspråkta avsättningar från 2002	-233
Återford avsättning från 2002	-1
Avsättning för omstruktureringskostnader för 2003	364
lanspråkta avsättningar från 2003	-127
Balans per 31 december 2003	311

Balansräkning i sammandrag

MSEK 1 000	Koncernen		Verksamheter under avveckling ¹⁾	
	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec
Tillgångar				
Immateriella tillgångar	2,6	3,1	0,0	0,0
Placeringstillgångar ²⁾	31,6	31,4 ³⁾	0,1	7,6
Placeringstillgångar fondförsäkring	248,2	384,5 ³⁾	10,1	196,7
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar ³⁾	0,6	10,4	0,4	15,2
Tillgångar i bank och finansbolag	41,8	39,4	0,1	0,2
Fordringar	3,9	3,6	0,1	0,9
Materiella tillgångar	0,3	0,7	0,0	0,2
Kassa och bank	2,2	4,5	0,2	2,5
Övriga tillgångar	0,1	0,0	0,0	0,0
Förutbetalda anskaffningskostnader ³⁾	8,4	11,7	0,4	4,6
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	0,9	0,8	0,0	0,1
Tillgångar	340,6	490,1	11,4	228,0

¹⁾ Verksamheten i American Skandia, Skandia Bank Schweiz och Skandia Japan redovisas som verksamheter under avveckling i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation RR 19, Verksamheter under avveckling. Rekommendationen förskriver att verksamhet under avveckling konsolideras som vanligt enligt gällande regelverk, men att även upplysningar om verksamheten redovisas separat. Prudential Financials förvärv av aktier i American Skandia genomfördes den 1 maj 2003 och detta innebär att endast de första fyra månaderna av Skandias verksamhet i USA ingår i resultaträkningen för koncernen. Enligt beslut av Skandias styrelse under det tredje kvartalet 2003 har Skandia Bank Schweiz stängts den 20 november 2003. Avtal om försäljningen av Skandia Japan till Millea Holdings dotterbolag The Tokyo Marine & Fire Insurance Co. Ltd. undertecknades den 24 december 2003 och affären har slutförts den 2 februari 2004. Balansräkningen för Skandia Bank Schweiz rapporteras på raderna Tillgångar i bank och finansbolag och Skulder i bank och försäkringsbolag.

²⁾ Placeringstillgångar till verkligt värde

Placeringstillgångar enligt balansräkningen	31,6	31,4	0,1	7,6
Omräkning till verkligt värde	0,5	0,7	0,0	0,0
Kassa och bank	2,2	4,5	0,2	2,4
Fondlikvidfordringar netto	0,0	0,0	0,0	0,0
Upplupna ränteutgifter	0,2	0,3	0,0	0,0
Skullderivat	0,0	-0,5	—	—
Totalt	34,5	36,4	0,3	10,0

Varav:

Placeringstillgångar livförsäkring	11,9	13,5	—	—
Placeringstillgångar fondförsäkring	9,7	15,6	0,3	6,4
Placeringstillgångar fondsparande	0,3	0,6	—	—
Övriga placeringstillgångar	7,8	5,4	—	—
Valutaderivat	0,7	1,3	—	—
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	4,1	—	—	3,6
Totalt	34,5	36,4	0,3	10,0

Eget kapital, avsättningar och skulder	Koncernen		Verksamheter under avveckling ¹⁾	
	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec
Eget kapital	15,4	15,2	0,4	1,5
Minoritetsintressen	0,1	0,1	—	—
Efterställda skulder ⁴⁾	0,8	1,1	—	—
Försäkringstekniska avsättningar ³⁾	22,9	20,9	0,6	1,0
Avsättning fondförsäkring ³⁾	246,7	376,5	10,1	190,7
Skulder i bank och finansbolag ⁴⁾	39,0	36,7	0,1	0,1
Uppskjuten skatteskuld	1,9	2,5	0,0	0,1
Övriga avsättningar	1,8	7,2	0,0	5,2
Upplåning ⁴⁾	3,2	8,5	0,0	7,9
Depåer från återförsäkrare	1,3	12,0	0,1	19,3
Övriga skulder	6,3	6,4	0,1	0,9
Återförsäkrars andel av förutbetalda anskaffningskostnader ³⁾	0,0	0,5	0,0	0,7
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1,2	2,5	0,0	0,6
Eget kapital, avsättningar och skulder	340,6	490,1	11,4	228,0

³⁾ Försäkringstekniska avsättningar netto, efter avdrag för förutbetalda anskaffningskostnader

Livförsäkring	11,0	12,3	—	—
Fondförsäkring	248,7	362,7	9,8	171,8
Skadeförsäkring	0,8	0,8	—	—
Netto enligt balansräkning	260,5	375,8	9,8	171,8

⁴⁾ Koncernens upplåning, exklusive förlagslån i Försäkrings AB Skandia

Upplåning enligt balansräkningen, inklusive efterställda skulder	4,0	9,6	—	7,9
Därutöver upplåning i finansbolag och bank	—	0,0	—	—
Upplåning brutto	4,0	9,6	—	7,9
Avgår förlagslån i Försäkrings AB Skandia	-0,8	-1,1	—	—
Upplåning netto	3,2	8,5	—	7,9

⁵⁾ Tillgångar om 6,9 miljarder SEK har omklassificerats från placeringstillgångar fondförsäkring till placeringstillgångar då förpliktelsen redovisas som försäkringsteknisk avsättning.

koncernledning

Hans-Erik Andersson

Född 1950, ekonom. Verkställande direktör. Vice ordförande i Svenska Försäkringsföreningen. Anställd inom Skandia sedan 2004. Tidigare anställd i Skandia mellan 1997-1999 och i Skandia International mellan 1987-1992. Aktieinnehav i Skandia: 10 000.

Odd Eiken

Född 1958, civilekonom. Vice verkställande direktör med ansvar för strategi och kommunikation. Styrelseledamot i Sveriges Television AB, Lundsbergs skola och Ung Företagsamhet. Anställd i Skandia sedan 2002. Aktieinnehav i Skandia: 9 000.

Jan Erik Back

Född 1961, civilekonom. Ekonomi- och finansdirektör. Anställd inom Skandia sedan 1998. Aktieinnehav i Skandia: 4 000.

Alan Wilson

Född 1950, LL.B., AMPI, solicitor, DBA hc. Vice verkställande direktör och chef för division UK & Asia Pacific samt verkställande direktör i Skandia Life Assurance (Holdings) Ltd. Anställd inom Skandia sedan 1978. Aktieinnehav i Skandia: 60 000.

Jan-Mikael Bexhed

Född 1954, jur.l.c. Vice verkställande direktör, chefjurist och styrelsesekreterare. Styrelseledamot i Nationellt centrum för flexibelt lärande, Botniabanan AB och Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut. Expert i Aktiemarknadsnämnden. Anställd inom Skandia sedan 1985. Aktieinnehav i Skandia: 65 000.

Michael Wolf

Född 1963, civilekonom. Chef för division Europe. Anställd inom Skandia sedan 1998. Aktieinnehav i Skandia: 10 000.

styrelse och revisorer

Björn Björnsson

Född 1946, pol.mag. Driver egen konsultverksamhet inom det finansiella området. Styrelseledamot i bl.a. Bure Equity, Billerud, JM och Teracom AB. Ledamot i Skandias styrelse sedan 2003. Aktieinnehav i Skandia: 10 000.
Styrelsens ordförande.

Lennart Jeansson

Född 1941, civilekonom. Vice verkställande direktör och ställföreträdande koncernchef i AB Volvo, styrelseordförande i Stena AB och styrelseledamot i Stena Metall. Ledamot i Skandias styrelse sedan 2004. Aktieinnehav i Skandia: 10 000.

Maria Lilja

Född 1944, marknadsekonom. Styrelseordförande i Mandator AB. Vice ordförande i Stockholms Handelskammare. Styrelseledamot i bl.a. Bilia AB, Poolia AB, Intrum Justitia AB, Observer AB och Diageo Plc. Ledamot i Skandias styrelse sedan 2002. Aktieinnehav i Skandia: 0.
Utsedd av Stockholms Handelskammare.

Ingolf Lundin

Född 1953, fil.kand. Förbundsordförande i FTF, ordförande i FSF – Föreningen Skandias Fälttjänstemän, vice ordförande i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Ledamot i Skandias styrelse sedan 1992. Aktieinnehav i Skandia: 1 330.
Utsedd av personalens organisationer.

Karl-Olof Hammarkvist

Född 1945, ekon.dr och docent i företagsekonomi. Adj. professor i marknadsföring vid Handelshögskolan i Stockholm, vice ordförande i 4:e AP-fonden samt ledamot i bl.a. Stiftelsen för Finansforskning och Kapitalmarknadsgruppen. Ledamot i Skandias styrelse sedan 2004. Aktieinnehav i Skandia: 0.

Birgitta Johansson-Hedberg

Född 1947, psykologexamen, fil.kand. F.d. koncernchef i Föreningssparbanken, styrelseordförande i Lindex och Umeå universitet, styrelseledamot i Sveaskog samt ledamot i Aktiemarknadsnämnden. Ledamot i Skandias styrelse sedan 2004. Aktieinnehav i Skandia: 13 200.

Stefan Dahlberg

Född 1945. Ordförande i FTF-föreningen i Skandia. Ledamot i Skandias styrelse sedan 2001. Aktieinnehav i Skandia: 3 430.
Utsedd av personalens organisationer.

Styrelsens sekreterare

Jan-Mikael Bexhed.

Revisorer

Valda av bolagsstämman

Bertel Enlund. Född 1950. Auktoriserad revisor, Ernst & Young. Revisor i Skandia sedan 2004.

Carl Lindgren. Född 1958. Auktoriserad revisor, KPMG. Revisor i Skandia sedan 2002.

Förordnad av Finansinspektionen

Anders Engström. Född 1947. Auktoriserad revisor, SET Revisionsbyrå. Revisor i Skandia sedan 2002.

Eero Heliövaara

Född 1956, ekon.mag. och diploming. Verkställande direktör i Pohjola. Ledamot i Skandias styrelse sedan 2000. Aktieinnehav i Skandia: 4 365.

Christoffer Taxell

Född 1948, jur.kand. och politices dr h.c. F.d. justitie- och undervisningsminister i Finland. Åbo Akademis kansler, f.d. koncernchef i Par-tek, styrelseordförande i Finnair samt styrelseledamot i bl.a. Sampo, Stockmann och Boliden. Ledamot i Skandias styrelse sedan 2004. Aktieinnehav i Skandia: 0.

Jac Gavatin

Född 1945, fil.kand. Ordförande i SACO-föreningen, Skandia. Ledamot i Skandias styrelse sedan 1999. Aktieinnehav i Skandia: 10 000.
Utsedd av personalens organisationer.

Revisorssuppleanter

Valda av bolagsstämman

Olof Cederberg. Född 1949. Auktoriserad revisor, Ernst & Young. Revisorssuppleant i Skandia sedan 1996.

George Pettersson. Född 1964. Auktoriserad revisor, KPMG. Revisorssuppleant i Skandia sedan 2002.

ägarstyrning och styrelsearbete

Riktlinjer för styrning och uppföljning av Skandia

Skandias styrelse har som en av sina viktigaste uppgifter att säkerställa god uppföljning och kontroll av koncernens verksamhet. Detta sker bland annat genom att styrelsen fastställer instruktioner och riktlinjer (policies). Dessa tydliggör ansvarsfördelningen mellan styrelse och verkställande direktör samt lägger fast övergripande principer för uppföljning, redovisning och internrevision liksom andra viktiga frågor, såsom ersättningar till ledande befattningshavare. Med dessa instruktioner och policies tydliggörs styrelsens och ledningens ansvar samt uppdrag att skapa värden gentemot aktieägare, kunder och anställda. Styrelsen ansvarar för att instruktioner och policies efterlevs och följs upp. För detta ändamål finns två styrelsekommittéer: revisionskommittén och ersättningskommittén. Skandia var bland de första svenska börsbolagen som införde en revisionskommitté. Skandia följer utvecklingen internationellt och strävar efter att löpande anpassa riktlinjer och

policies för bland annat ägarstyrning till ledande internationell standard och praxis.

Styrelsearbete under året

Den ordinarie bolagsstämman i april 2003 beslutade att antalet bolagsstämmovalda ledamöter skulle vara sju (enligt bolagsordningen skall antalet vara 5 till 8). Härutöver har styrelsen bestått av två ledamöter med särskild uppgift att vaka över att försäkringstagnans intressen tillvaratas, utsedda av Stockholms Handelskammare respektive Konsumentverket. Dessutom utser de fackliga organisationerna styrelseledamöter enligt gällande lagstiftning. De bolagsstämmovalda ledamöterna väljs för två år i taget med hälften av ledamöterna varje år.

Vid bolagsstämman i april 2003 nyvaldes Björn Björnsson, Bengt Braun och Leif Victorin till styrelsen, medan Lars Ramqvist, som varit styrelsens ordförande, Günter Rexrodt och Melker Schörling lämnade styrelsen. Willem Mesdag hade lämnat styrelsen kort före bolagsstämman. Kort efter

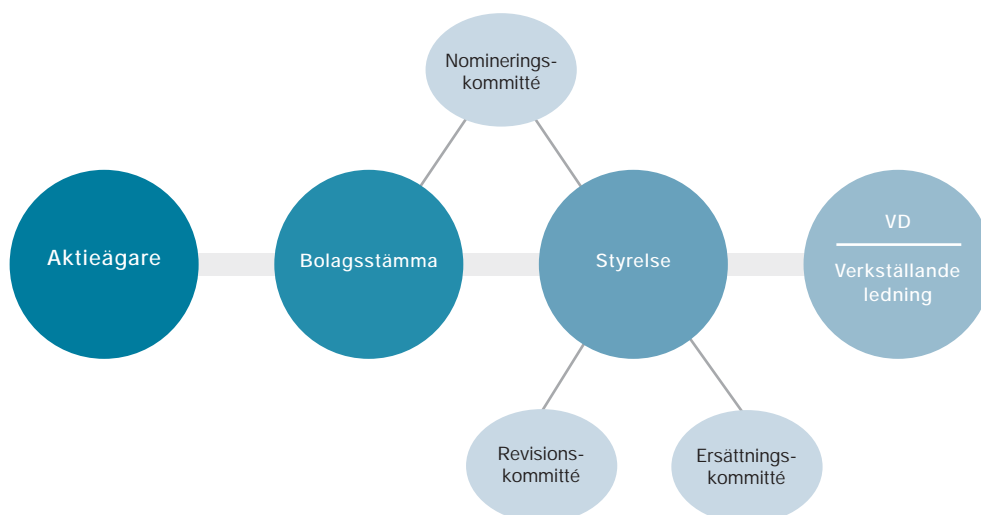
denna lämnade Lars-Eric Petersson styrelsen, medan Bengt Braun lämnade styrelsen den 1 december. Han hade dessförinnan varit ordförande i styrelsen och efterträddes som sådan av Björn Björnsson.

Styrelsearbetet har bedrivits på engelska. Vid styrelsens sammanträden är tjänstemän, förutom styrelsens sekreterare, närvarande endast i den utsträckning som de föredrar ärenden. Styrelsen har under året haft 17 sammanträden.

Under året har styrelsen ägnat särskild uppmärksamhet åt styrningen av verksamheten samt att se över och revidera olika policies. Styrelsearbetet har i hög grad påverkats av de utredningar som granskat olika företeeser inom koncernen.

Styrelsens revisionskommitté

Revisionskommitténs uppgift, enligt den av styrelsen beslutade instruktionen för kommittén, är att i större detalj än vad som är möjligt för styrelsen i sin helhet få information om och till revisorerna ge synpunkter på upplägg-

ningen och prioriteringen av revisionsarbetet inom koncernen samt att diskutera och följa upp olika redovisningsfrågor och tillse att redovisningen är konsekvent och följer gällande regler och rekommendationer. Kommittén följer också upp vad som framkommer vid revisionsarbetet, inklusive enskilda ärenden där särskilda revisionsinsatser är motiverade. Revisionskommittén, som består av två externa styrelseledamöter jämte externrevisorerna som adjungerade, sammanträder minst en gång varje kvartal. Hela styrelsen sammanträffar med de bolagsstämmodvalda revisorerna minst en gång varje år. Revisionskommittén har under året fått en ny uppstramad och mer detaljerad instruktion.

Styrelsens ersättningskommitté

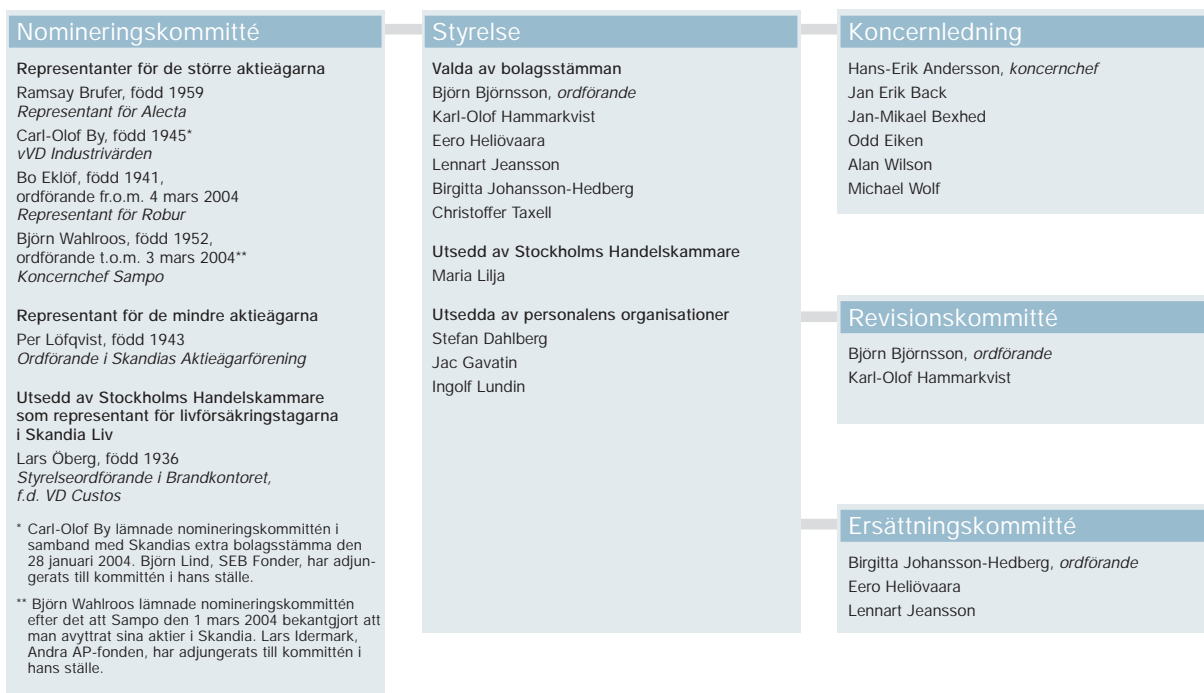
Ersättningskommitténs uppgift är, enligt den av styrelsen beslutade

instruktionen för kommittén samt ersättningspolicyen för koncernen, att bereda och till styrelsen lämna förslag när det gäller bland annat ersättningspolicy, incentiveprogram och tilldelning i sådana program, anställningsvillkor för verkställande direktören samt generella anställningsvillkor för övriga personer i koncernledningen. Kommittén har också tillagts beslutanderätt i vissa avgränsade frågor, bland annat gäller det den individuella lönen till personer i koncernledningen (förutom verkställande direktören). Ersättningskommittén består av tre externa styrelseledamöter.

Ägarnas nomineringskommitté

Skandias bolagsstämman beslutade 1995 att det skall finnas en nomineringskommitté i Skandia. Skandia var därmed ett av de första svenska börsbolag som införde ett publikt nomine-

ringsförfarande. Nomineringskommittén har till uppgift att lämna förslag till bolagsstämman när det gäller stämmodförande, antalet styrelseledamöter, styrelsens arvodering, val av styrelseledamöter, revisorernas arvodering och val av revisor. Kommittén har inför årets bolagsstämman enligt stämmobeslut, bestått av sex ledamöter, varav fyra representerat de större aktieägarna, en de små och medelstora aktieägarna och en försäkringstagarna i Skandia Liv. Representanten för de små och medelstora aktieägarna har utsetts av Skandias Aktieägarförening och representanten för livförsäkringstagarna av Stockholms Handelskammare.

förslag till vinstdisposition

Disposition av moderbolagets fria egna kapital

MSEK	
Till bolagsstämmans förfogande står	3 893
Styrelsen och verkställande direktören föreslår	
att till aktieägarna utdelas SEK 0,30 per aktie	307
samt att som balanserat resultat redovisas	3 586
	3 893
Om detta förslag godkänns kommer moderbolagets redovisade egna kapital att bestå av	
aktiekapital	1 024
överkursfond	1
fond för orealiserade vinster	66
balanserat resultat	3 586
	4 677
Koncernens fria egna kapital enligt koncernbalansräkningen uppgår till 3 182.	

Resultatet av verksamheten under räkenskapsåret och ställningen vid räkenskapsårets utgång specificeras i resultat- och balansräkningar för koncernen och moderbolaget med därtill hörande noter. För koncernen lämnas även en särskild kassaflödesanalys. Samtliga dessa uppställningar utgör en integrerad del av denna årsredovisning.

Stockholm den 12 mars 2004

Björn Björnsson
Ordförande

Stefan Dahlberg

Jac Gavatin

Karl-Olof Hammarkvist

Eero Heliövaara

Lennart Jeansson

Birgitta Johansson-Hedberg

Maria Lilja

Ingolf Lundin

Christoffer Taxell

revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) org.nr 502017-3083

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) för räkenskapsåret 2003. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen

för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har

handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger därmed en rättvisande bild av bolagets och koncernens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige.

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktörerna ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 12 mars 2004

Bertel Enlund
Auktoriserad revisor

Carl Lindgren
Auktoriserad revisor

Anders Engström
Auktoriserad revisor
Av Finansinspektionen förordnad revisor

”jag vill själv välja hur jag ska ta ut min pension”

Pensionsutbetalningar med stor valfrihet – Skandia One Allocated Pension

Även den som redan gått i pension kan med jämna mellanrum behöva se över sin finansiella situation. Genom att fonspara i Skandia One Allocated Pension kan kunden få en bra pension, utbetald på ett skattemässigt effektivt sätt och med fullständig flexibilitet i fråga om frekvens och storlek på pensionsutbetalningarna.

Med Skandia One Allocated Pension kan den pensionerade själv välja – inom vissa intervall beroende på hans eller hennes ålder – vilket belopp som ska betalas ut på en månatlig, kvartalsvis eller årlig basis. Beloppet kan ändras vid regelbundet återkommande tillfällen.

Hela det sparade beloppet kan också tas ut i en klumpsumma när försäkringen faller ut. Produkten ger stor flexibilitet även när det gäller placering av kundernas pengar – ett stort utbud av placeringsalternativ erbjuds, och fondbyte kan enkelt göras på Internet.

Australien är en mogen och sofistikerad sparandemarknad som i stort sett är ensam om att erbjuda denna flexibla produkttyp. Försäljningen av Skandia One Allocated Pension har gått mycket bra och beräknas fortsätta öka i takt med det stigande antalet pensionärer.

redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter samt – i den mån konflikt därvid inte uppstått – även i enlighet med Redovisningsrådets rekommendationer. Finansinspektionen har genomfört vissa anpassningar av Redovisningsrådets rekommendationer, vilket innebär att tillämpade redovisningsprinciper skiljer sig från Redovisningsrådets rekommendationer främst i två fall. Det ena avser konsolidering av icke vinstutdelande livbolag, det andra avser konsolidering av bank. Dessa fall kommenteras nedan under respektive rubrik.

De nya rekommendationer från Redovisningsrådet (RR) som trädde i kraft den 1 januari 2003 har inte haft någon materiell påverkan på koncernens resultat- och balansräkning. För upplysningar enligt RR 25, Rapportering för segment-rörelsegränar och geografiska områden, se not 1. För upplysningar om finansiella instrument och risker enligt RR 27, Finansiella instrument: Upplysningar och klassificeringar, se noterna 47-48 samt riskanalys sidan 77. Upprättade räkenskaper fastställes vid ordinarie bolagsstämma den 15 april 2004.

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar de företag i vilka moderföretaget direkt eller genom dotterföretag innehar mer än 50 procent av rösttalet, eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande enligt ÅRFL 1 kap 3§.

Koncernredovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden. I samband med förvärv värderas tillgångar och skulder i det förvärvade bolaget till verkligt värde. Skillnaden mellan anskaffningsvärdet för aktierna och verkligt värde på tillgångarna och skulderna redovisas som goodwill.

Enligt Finansinspektionens föreskrif-

ter innebär ett legalt utdelningsförbud rätt till undantag från konsolideringskravet i RR 1:00, Koncernredovisning. Livförsäkringsföretag som inte får dela ut vinst bör normalt sett inte ingå i koncernredovisningen. Därmed omfattar koncernredovisningen ej det helägda dotterbolaget Livförsäkringsaktiebolaget Skandia och dess koncernföretag. Resultatet i Skandia Liv tillfaller i sin helhet försäkringstagarna.

Som intresseföretag klassificeras bolag där koncernen har ett betydande inflytande utan att ett dotterbolagsförhållande föreligger. Aktier i intresseföretag redovisas enligt kapitalandelsmetoden.

Det 50-procentiga innehavet i Skandia Pension AS i Danmark klassificeras som joint venture, då Skandia och övriga delägare i bolaget har ett gemensamt bestämmande inflytande. Innehavet redovisas enligt klyvningsmetoden med partiell konsolidering post för post.

Resultatredovisning

Resultatredovisning enligt årsredovisningslagen

Den resultat- och balansräkning med tillhörande noter som upprättats i enlighet med ÅRFL samt Finansinspektionens föreskrifter innehåller inte övervärden i försäkringsbestånd. Skillnaden mellan rörelseresultat enligt "embedded value"-metoden och resultat före skatt i resultaträkningen består av förändringen i övervärden försäkringsbestånd, se beskrivning nedan. För att tydliggöra denna skillnad innehåller resultatsammandraget på sidan 45 en avstämning mellan resultatet före skatt enligt årsredovisningslagen och rörelseresultatet enligt embedded value-metoden.

Resultat före skatt

Resultat före skatt består av tekniskt resultat skadeförsäkring respektive liv- och fondförsäkring samt icke-tekniskt

resultat vilket främst består av kapitalavkastning, räntekostnader för upplåning, avskrivning av goodwill, koncernens förvaltningskostnader samt jämförelsestörande poster. Innehållet och detaljnivån i resultaträkningen regleras i lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Därmed ingår inte förändring övervärden försäkringsbestånd i resultaträkningen på sidan 82 och påverkar följaktligen inte resultat före skatt.

Rörelseresultat enligt embedded value-metoden

I enlighet med beskrivningen i avsnitten "Koncernöversikt" sidan 44 samt "Embedded value" sidan 73, använder Skandia embedded value-redovisning (EV) för lönsamhetsuppföljning för fond- och livförsäkring. EV används som komplement eftersom den ger en mer fullständig bild av lönsamheten än den traditionella redovisningen enligt årsredovisningslagen. EV-redovisning inkluderar övervärdet i försäkringsbestånd, vilket motsvarar nuvärdet av förväntade framtida nettoöverskott på de avgifter nuvarande försäkringstagare betalar enligt gällande avtal. Nuvärdesberäkningen har under året grundats på en räntesats som motsvarar riskfri ränta plus 3,5 procentenheter. Vid årets slut har diskonteringsräntan sänkts till ett belopp motsvarande riskfri ränta plus 2,5 procentenheter, varvid engångseffekten av denna ändring ökar övervärdet. Övervärdet är ett mått på försäkringsbeståndets förväntade framtida kassaflöde. Övervärdet beräknas enligt vedertagna aktuariella principer baserade på antaganden om bland annat dödlighet, återköp och löpande omkostnader samt antaganden om fondernas värdeutveckling.

Med hjälp av EV-redovisningen kommunicerar Skandia bolagets rörelseresultat och konsolideringskapital (se nedan). Rörelseresultatet beskriver den totala intjäningen i verksamheten under

perioden, inklusive förändringar i övervärden i försäkringsbeståndet. Resultatsammandraget på sidan 45 baseras på rörelseresultatet och innehåller därmed summan av resultat före skatt och förändring övervärden försäkringsbestånd. Resultatanalys fondförsäkring på sidan 45 innehåller en detaljerad nedbrytning av de väsentliga beståndsdelarna i rörelseresultatet, inklusive alla väsentliga delmoment i förändringen av övervärde i fondförsäkringsbestånd.

EV-redovisning används främst inom fondförsäkringsverksamheten, men sedan 2003 även inom livförsäkring.

Enligt Finansinspektionens föreskrifter är det tillåtet att använda resultatmått som innehåller övervärden i fondförsäkring. Om så görs, skall vissa upplysningar lämnas, vilket framgår av årsredovisningen sidorna 73-76.

Operativt resultat

Operativt resultat definieras som rörelseresultat exklusive finansiella effekter i försäkringsbestånd och jämförelsestörande poster, och ger en bild av den underliggande resultatutvecklingen utan påverkan av svängningar i de finansiella marknaderna eller resultatposter av engångsnatur.

Detta resultat bryts ner på: Fondförsäkring, Fondsparande, Livförsäkring, övriga verksamheter samt koncerngemensamt. Kostnader och intäkter redovisas inom de verksamhetsområden de är hänförliga till.

Rörelsegrenar

Rörelsegrensredovisningen baseras sig på redovisningen enligt både årsredovisningslagen och embedded value-metoden. Koncernens interna rapporteringssystem utgår från både rörelsegrenar och geografiska områden. Risker och möjligheter påverkas av både de produkter som erbjuds marknaden och de olika länder där koncernen bedriver verksamhet. Skandia har beslutat att betrakta rörelsegrenar som den primära indelningsgrunden och geografiska områden som den sekundära.

Redovisning av försäkringsaffär i resultat- och balansräkning

Fondförsäkring

Den inbetalda premien redovisas i resultaträkningen som premieinkomst och som "Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risken" i balans-

räkningen. Detta belopp avsätts också som skuld under "Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken" med förändringen av avsättningen i resultaträkningen under motsvarande post. Skandias intäkter från en fondförsäkringsprodukt består av en kombination av olika intäktskällor, till exempel premieavgifter, avgifter på fondvärdet och fasta avgifter. Merparten av avgifterna tas ut genom att minska kundens fondandelar. Motsvarande minskning görs av skulden och intäkten uppstår därmed genom förändringen av skulden i resultaträkningen. Kapitalavkastningen på kundernas fondförsäkringstillgångar redovisas i resultaträkningen under "Värdeökning/minskning av fondförsäkringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken". Motsvarande belopp ökar eller minskar skulden till kunden och avspeglas i förändring av skulden i resultaträkningen. Utbetalningar av belopp till kunderna på grund av pension, annulation eller annat minskar fondandelar i balansräkningen och redovisas i resultaträkningen under "Utbetalda försäkringsersättningar". På motsvarande sätt minskas skulden och förändringen av skulden redovisas i resultaträkningen.

Livförsäkring

Redovisningen för livförsäkring sker i princip på samma sätt som för fondförsäkring, men under andra rubriker i resultat- och balansräkning. Exempelvis redovisas skulden till försäkringstagarna under "Livförsäkringsavsättning" och de mot skulden svarande tillgångarna redovisas under "Andra finansiella placeringsstillgångar".

Fondsparande

Fondsparande redovisas ej som premieinkomst i resultaträkningen. Innehaven i fonderna redovisas inte heller i balansräkningen. Skandias intäkter från fondsparande i form av avgifter och därtill hörande kostnader redovisas i resultaträkningen under "Fondsparande".

Intäktsredovisning av premier

Inom liv- och fondförsäkring används kontantprincipen vid redovisning av premieinkomst, under förutsättning att bolaget har iklätt sig en förpliktelse gentemot försäkringstagaren. Det innebär att premieinkomsten redovisas i resultaträkningen vid inbetalningstill-

fället. För skadeförsäkring redovisas såsom premieinkomst samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning. Se även avsnitt "Försäkringstekniska avsättningar".

Kostnader i försäkringsrörelsen

Rörelsens kostnader kan fördelas enligt funktioner eller kostnadsslag. Enligt Finansinspektionens föreskrifter skall försäkringsföretags samtliga direkta och indirekta driftskostnader funktionsindelade enligt följande:

- Anskaffning
- Skadereglering
- Administration
- Finansförvaltning
- Fastighetsförvaltning
- Övrigt

Kostnader för skadereglering ingår i försäkringsrörelsens administrativa kostnader och allokeras till försäkringsersättningar i resultaträkningen. I driftskostnader i försäkringsrörelsen ingår förutom administrativa kostnader även anskaffningskostnader inklusive periodisering av förutbetalda anskaffningskostnader.

Kapitalavkastning

Kapitalavkastning avseende skadeförsäkring redovisas i det icke-tekniska resultatet, se dock nedan. Kapitalavkastning på placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisken (fondförsäkringstillgångar) samt avkastningen på placeringsstillgångar i livförsäkringsrörelsen redovisas i det tekniska resultatet för livförsäkring. Kapitalavkastningen på övriga placeringsstillgångar i fondförsäkringsbolagen redovisas i den icke-tekniska redovisningen.

Försäkringsrörelsens kapitalavkastning, skadeförsäkring

Kapitalavkastning förs över från kapitalförvaltningens resultat till tekniskt resultat för skadeförsäkringsrörelsen baserat på nettot av försäkringsrörelsens genomsnittliga försäkringstekniska avsättningar och utestående nettofordringar. Vid beräkningen av denna kapitalavkastning används huvudsakligen en räntesats som speglar avkastningen på medellånga statsobligationer med hänsyn tagen till försäkringsrörelsens kontantflöde över tiden.

Jämförelsestörande poster

Med jämförelsestörande poster avses intäkter och kostnader av engångskaraktär, exempelvis resultat vid avyttring av verksamheter och omstrukturering.

Verksamheter under avveckling

Skandia träffade den 20 december 2002 en överenskommelse med den amerikanska finans- och livförsäkringskoncernen Prudential innebärande att Prudential Financial Inc (US) förvärvar aktier i American Skandia. Den 1 maj 2003 meddelades att förvärvet hade genomförts. Enligt beslut under tredje kvartalet 2003 har Skandia Banken Schweiz stängts den 20 november 2003. Skandia meddelande också den 24 december att en slutgiltig överenskommelse träffats med Millea Holding om förvärv av alla aktier i Skandia Japan. Detta innebär att verksamheten i American Skandia, Skandia Banken Schweiz samt Skandia Japan redovisas som verksamheter under avveckling i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation RR 19, Verksamheter under avveckling. Rekommendationen föreskriver att verksamhet under avveckling konsolideras som vanligt enligt gällande regelverk, men även att upplysningar om verksamheten redovisas separat. I de följande resultat- och balansräkningarna samt i kassaflödesanalysen finns därför separata kolumner för verksamheten i American Skandia, Skandia Banken Schweiz samt Skandia Japan.

Utländska valutor

Utländska koncernföretag klassificeras som självständiga verksamheter. I enlighet med Redovisningsrådets rekommendation RR 8, Redovisning av effekter av ändrade valutakurser, omräknas därmed utländska koncernföretags balansräkningar till balansdagskurs och resultaträkningarna till genomsnittskurs. De omräkningsdiffe-

renser som därvid uppkommer påverkar ej resultatet. Omräkningsdifferenser förs i stället direkt till eget kapital efter avdrag för både kursdifferenser (efter skatt) på lån i utländsk valuta upptagna för att finansiera investeringar i koncernföretag och resultat på valutaterminer som säkras dessa investeringar. Långfristiga mellanhavanden mellan moderbolaget och utländska dotterbolag betraktas i vissa fall som en utvidgning respektive en reduktion av nettoinvesteringen i utländsk valuta. Tillgångar och skulder i utländska valutor i de enskilda bolagen omräknas efter balansdagens valutakurser. Valutakursdifferenser som därigenom uppstår redovisas i resultaträkningen netto som valutaresultat. Vid försäljning av dotterbolag återförs ackumulerade omräkningsdifferenser i resultaträkningen, netto efter ackumulerade effekter av valuta-säkringar. För bolagets mest betydelsefulla valutor har i boksluten nedanstående kurser använts.

Goodwill

Goodwill i balansräkningen skrivs av enligt en plan för varje förvärvat företag. Avskrivningen sker över bedömd ekonomisk livslängd och belastar rörelseresultatet. De goodwillposter som är hänförliga till förvärven av Bankhall i Storbritannien och Din Bank i Danmark skrivs av över 20 år. Tidsperioden motiveras av att Skandia ges tillgång till långsiktiga relationer med nya kundsegment eller geografiska segment och tillförs värdefull kompetens. För att fastställa huruvida det föreligger nedskrivningsbehov av goodwill tillämpas RR 17, Nedskrivningar.

Övriga immateriella tillgångar

I koncernredovisningen redovisas övriga immateriella tillgångar till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerad avskrivning. Tillgångarna består i huvudsak av egenutvecklad och förvärvad programvara som bedöms vara av vä-

sentligt värde för rörelsen under kommande år. Avskrivningstiden bestäms utifrån bedömd ekonomisk livslängd som för programvara i regel varierar mellan 3 och 5 år. För att fastställa huruvida det föreligger nedskrivningsbehov av immateriella tillgångar tillämpas RR 17, Nedskrivningar.

Placeringstillgångar

Placeringstillgångar inkluderar såväl tillgångar där koncernen står placeringsrisken som tillgångar där livförsäkringstagarna bär placeringsrisken. För upplysningar i enlighet med RR 27, Finansiella instrument, upplysningar och klassificering, se noter.

Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken

Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken värderas alltid till verkligt värde. Dessa tillgångar utgörs av kundernas placeringar i fonder och redovisas på separat rad i balansräkningen.

Placeringstillgångar för vilka Skandia-koncernen bär placeringsrisken

Placeringstillgångar för vilka Skandia-koncernen bär placeringsrisken omfattar både tillgångar i livförsäkringsverksamheten i Spanien, fondförsäkringsbolagens egna placeringstillgångar samt övriga placeringstillgångar i koncernens bolag.

Placeringstillgångar redovisas i originalvaluta och värderas beroende på vilken typ av tillgång som avses, se nedan, per tillgångsslag. Realiserade vinster och förluster utgörs av skillnaden mellan anskaffningskostnad och försäljningspris. Orealiserade värdeförändringar är skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Vid försäljning återläggs tidigare orealiserade värdeförändringar. Köp och försäljning av värdepapper och valutor avräknas per affärsdagen, det vill säga den dag affären genomförs. Motpartens fordran/skuld redovisas netto mellan affärsdagen och likviddagen under posten "Övriga fordringar" eller "Övriga skulder", om clearing sker via en clearingorganisation. Är så inte fallet redovisas likviden brutto under posten "Övriga fordringar" eller "Övriga skulder". Nedan beskrivs värderingen för respektive tillgångsslag.

Valutakurser (SEK)

Valuta	Balansdagskurs		Genomsnittskurs	
	2003	2002	2003	2002
Amerikanska dollar (USD)	7,20	8,71	8,09	9,72
Brittiska pund (GBP)	12,88	14,03	13,26	14,58
Colombianska peso (COP)	0,0026	0,0030	0,0028	0,0039
Danska kronor (DKK)	1,22	1,23	1,23	1,23
Euro (EUR)	9,08	9,14	9,15	9,15
Japanska yen (JPY)	0,067	0,073	0,070	0,078
Norska kronor (NOK)	1,08	1,26	1,15	1,22
Schweizerfranc (CHF)	5,82	6,30	6,03	6,24

Fastigheter

Fastigheter värderas till verkligt värde. Samtliga fastigheter värderas varje år. Verkligt värde definieras som det mest sannolika priset vid en försäljning för varje enskild fastighet. Vid värderingen används de metoder som marknaden allmänt tillämpar, såsom diskontering av kassaflöden och ortsprisjämförelse. Då värdering sker till verkligt värde görs ingen avskrivning på fastigheter.

Aktier

Aktier värderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses försäljningsvärdet på balansdagen efter avdrag för beräknad försäljningskostnad. För aktier noterade på en auktoriserad börs eller marknadsplats avses med försäljningsvärdet normalt senaste betalkurs på balansdagen. Samtliga värdeförändringar, såväl realiserade som orealiserade, förs över resultaträkningen.

I moderbolaget redovisas aktier i koncernföretag till anskaffningsvärde med beaktande av erforderliga nedskrivningar.

Räntebärande värdepapper

Räntebärande värdepapper värderas till upplupet anskaffningsvärde varvid skillnaden mellan anskaffningsvärde och inlösenpris periodiseras såsom ränteintäkt över resultaträkningen under resterande löptid.

Derivat

Aktie- och valutaderivat värderas till verkligt värde och räntederivat värderas enligt lägsta värdets princip (LVP), det vill säga till det lägsta av anskaffningsvärdet och marknadsvärdet på balansdagen. Individuell värdering sker av samtliga derivat. Säkringsredovisning tillämpas för vissa räntederivat och valutaderivat. Valutarelaterade derivat, som utgör säkring av tillgångar eller skulder, värderas på samma sätt som de säkrade posterna. Ränterelaterade derivat kopplade till specifika lån eller placeringar värderas på samma sätt som säkrade poster.

Lån

Lån som utgör placeringstillgångar värderas till anskaffningsvärde med avdrag för befarade kreditförluster. Värderingen sker individuellt per tillgångspost. Se vidare bank och finansbolag.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar värderas till det historiska anskaffningsvärdet med avdrag för ackumulerade avskrivningar. I anskaffningsvärdet inräknas utöver inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet. Avskrivningar baseras på historiska anskaffningsvärdet och beräknad ekonomisk livslängd. Avskrivningstiden varierar mellan 3 och 5 år.

Konsolideringskapital

I konsolideringskapitalet ingår eget kapital, uppskjuten skatteskuld netto (främst hänförlig till obeskattade reserver), övervärden i försäkringsbestånd (efter skatt) samt övriga övervärden, efter avdrag för minoritetsintressen. Övervärdet hänförligt till räntebärande värdepapper består av skillnaden mellan tillgångarnas verkliga värde och upplupet anskaffningsvärde, och ingår således i konsolideringskapitalet men inte i koncernens redovisade egna kapital. Ackumulerade övervärden hänförligt till annat än räntebärande värdepapper vilka utgörs av orealiserade vinster (skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde), ingår i bundet eget kapital efter avdrag för skatt. Övervärdet på aktier utgörs av skillnaden mellan aktieportföljens verkliga värde och anskaffningsvärde, beräknat enligt portföljmetoden.

Värdering försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar värderas enligt ÅRFL och Finansinspektionens föreskrifter.

Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken

Försäkringstagarnas premier placeras i de fonder som försäkringstagarna valt och en skuld till försäkringstagarna redovisas som avsättning. Avsättningens storlek är en direkt följd av värdeutvecklingen på fonderna och storleken på de premier som inbetalats samt de ersättningar som utbetalats.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs främst av livförsäkringsavsättning samt avsättning för oreglerade skador och motsvarar förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal.

Avsättningen för ej intjänade premier avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på redan ingångna försäkringskontrakt.

För direkt livförsäkring, exklusive fondförsäkring, och för livåterförsäkring beräknas avsättningen för ej intjänade premier som nuvärdet av framtida avtalade ersättningsbelopp med avdrag för nuvärdet av framtida avtalade premieinbetalningar. Nuvärdet beräknas genom diskontering till en ränta som är anpassad till lång obligationsränta (tio år och längre) för respektive marknad och med beaktande av antaganden avseende dödlighet och andra relevanta faktorer.

För skadeförsäkring beräknas avsättningen för ej intjänade premier normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna, skall avsättning för ej intjänade premier förstärkas med avsättning för kvardröjande risker. Beräkningen av avsättning för kvardröjande risker skall även beakta ännu ej förfallen terminspremie.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för oreglerade skador skall täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ej ännu rapporterats till bolaget, så kallad IBNR-avsättning. I avsättningen för oreglerade skador ingår förväntade skadeersättningar inklusive samtliga kostnader för skadereglering. Avsättningen för oreglerade skador diskonteras ej med undantag för avsättningar för skadelivräntor som nuvärdesberäknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder (med beaktande av förväntad inflation och dödlighet) liksom avsättningar för premiebefrielse.

Övriga avsättningar

Avsättningar redovisas i balansräkningen när koncernen har en förpliktelse (legal eller informell) på grund av en inträffad händelse och då det är sannolikt att ett utflöde av resurser som är förknippade med ekonomiska fördelar kommer att krävas för att uppfylla förpliktelsen och beloppet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Övriga avsätt-

ningar i balansräkningen består främst av avsättning för omstrukturingsreserv samt avsättningar förknippade med verksamheter under avveckling.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal tas upp som en tillgång, förutbetalda anskaffningskostnader. Med försäljningskostnader avses till exempel driftskostnader, såsom provisioner, kostnader för marknadsföring, löner och kostnader för säljare, som varierar med och som direkt eller indirekt är relaterade till anskaffning eller förnyelse av försäkringsavtal. För anskaffningskostnader inom liv- och fondförsäkringsverksamheten upprättas en plan som för avtal eller för grupper av avtal anger hur aktivering av kostnader skall ske. De anskaffningskostnader som aktiveras skrivs av i en takt som motsvarar den ekonomiska livslängden (men i normalfallet inte längre än 10 år). Inom skadeförsäkringsverksamheten periodiseras den aktiverade kostnaden på ett sätt som motsvarar periodisering av ej intjänad premie. Avskrivningstiden överstiger vanligtvis inte tolv månader.

Återvinningsvärdet av förutbetalda anskaffningskostnader bedöms årligen på grundval av verksamhetens förväntade lönsamhet.

Bank och finansbolag

Koncernens bank och finansbolag ingår i Skandias koncernredovisning. I enlighet med Finansinspektionens föreskrifter särredovisas bankens tillgångar och skulder på enskilda rader, efter sedvanliga koncernelimineringar. Detta är en skillnad jämfört med RR 1:00.

De värderingsprinciper som ligger till grund för bankens bokslut överensstämmer med koncernens. Dock förekommer in- och utlåning till företag och privatpersoner i princip bara i bankrörelsen, varför dessa principer redovisas mer utförligt nedan.

Utlåning redovisas till anskaffningsvärde och därefter med hänsyn till avdrag för konstaterade och sannolika kreditförluster. Utlåningen inkluderar även finansiella leasingavtal, vilka redovisas som fordran i koncernens balansräkning. För lånefordringar redovisas som ränteintäkt erhållna betalningar plus förändringar av upplupet

anskaffningsvärde. Ränteintäkter periodiseras till den period de avser.

Inlåning redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Räntekostnader periodiseras till den period de avser.

Lånekostnader

Lånekostnader belastar resultatet för den period till vilken de hänförs. Koncernen periodiserar inte lånekostnader som en del av tillgångars anskaffningsvärde.

Leasing

I egenkap av leasetagare har koncernen endast operationella leasingavtal, inga finansiella leasingavtal. I egenkap av leasegivare har koncernen via SkandiaBanken ingått ett antal finansiella leasingavtal, se vidare not 43.

Pensioner

Koncernens anställda har pensionsförmåner som säkrats genom försäkringslösningar. Dessa består av så kallade premiebestämda pensionsplaner och för de anställda i Sverige främst förmånsbestämda pensionsplaner. Kostnader för pensionspremier belastar resultatet i den takt som betalningsskyldighet uppstår. Från den 1 januari 2004 tillämpas RR 29, vilket innebär att förmånsbestämda pensionsplaner redovisas i balansräkningen enligt aktuariella principer, se avsnittet "Övergång till internationella redovisningsprinciper" sidan 51.

Personaloptioner

Personaloptioner som tilldelats anställda redovisas inte i bolagets resultat- och balansräkning. Data per aktie redovisas före och efter utspädningseffekter av utgivna personaloptioner. Sociala kostnader som kan komma att erläggas vid utnyttjandet av optionerna kostnadsförs som om alla optioner utnyttjats på bokslutsdagen. Likvid vid avyttring av optioner som reserverats för att täcka sociala kostnader redovisas direkt mot eget kapital. Ytterligare upplysningar om redovisning och resultat effekter lämnas på sidorna 80-81.

Skatt

Aktuell skatt

Skatt beräknas individuellt för varje bolag i enlighet med skattereglerna i varje land. Bland aktuella skatter ingår även kupongskatter avseende erhållna utdelningar. För företag i Sverige var in-

komstskatten under året 28 procent av den beskattningsbara inkomsten. I moderbolaget inkluderas avkastningsskatt i periodens skattekostnad.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader avser huvudsakligen avsättningar till de kollektiva säkerhetsbetingade förstärkningar av de försäkringstekniska avsättningarna som medges i Sverige och vissa andra länder. Därutöver avser temporära skillnader i huvudsak anpassningar av boksluten för utländska dotterbolag till svenska redovisningsprinciper, nedskrivningar samt realiserade vinster avseende placeringstillgångar. Förlustavdrag har beaktats endast i den utsträckning de motsvaras av uppskjutna skattekulder i respektive bolag eller i en utsträckning som motsvarar bolagens förväntade framtida intjäningsförmåga. Vid beräkning av den uppskjutna skattekulden har skattesatsen för varje land använts med beaktande av kända förändringar.

Avkastningsskatt

I Sverige betalar livförsäkringsbolag avkastningsskatt, beräknat som en schablonavkastning på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning. Avkastningsskatten utgör inte en bolagsskatt utan tas ut av försäkringstagarna. I moderbolagets resultaträkning redovisas avkastningsskatten som skattekostnad i enlighet med praxis bland svenska livförsäkringsbolag. Internationell praxis är dock att redovisa skatten under driftskostnader, vilket också följs i Skandiakoncernens resultaträkning.

Bokslutsdispositioner och obeskattade reserver

Skattelagstiftningen i Sverige och vissa andra länder ger företag möjlighet att genom avsättningar till obeskattade reserver minska årets beskattningsbara inkomst. Bokslutsdispositioner och obeskattade reserver redovisas, om de förekommer, endast i moderbolaget och inte i koncernen. Förändringar av obeskattade reserver redovisas enligt svensk praxis över resultaträkningen i enskilda bolag under rubriken

"Bokslutsdispositioner". I balansräkningen redovisas det ackumulerade värdet av avsättningarna under rubriken "Obeskattade reserver" av vilka 28 procent kan betraktas som uppskjuten skatteskuld och 72 procent som bundet eget kapital. Den uppskjutna skatteskulden kan beskrivas som en räntefri skuld med en icke fastställd löptid. I koncernredovisningen elimineras såväl bokslutsdispositioner som obeskattade reserver från resultaträkningen och balansräkningen. Obeskattade reserver kvittas i förekommande fall mot skattemässiga förlustavdrag eller blir föremål för beskattning när de löses upp.

Vid en soliditetsbedömning kan det totala värdet av de obeskattade reserverna anses vara riskkapital, eftersom eventuella förluster i stor utsträckning kan täckas genom upplösning av obeskattade reserver utan att skatt utgår. Nedan beskrivs de olika former av obeskattade reserver som förekommer.

Under rubriken "Bokslutsdispositioner" redovisas i resultaträkningen i förekommande fall också vissa erhållna och lämnade koncernbidrag. Skatte- lagstiftningen i Sverige medger att koncernbidrag under vissa förutsättningar lämnas mellan svenska aktiebolag med avdragsrätt för givaren respektive skattskyldighet för mottagaren. I enlighet med uttalande från Redovisningsrådets Akutgrupp redovisas koncernbidrag efter dess ekonomiska innebörd.

Säkerhetsreserv

Säkerhetsreserven utgör en kollektiv säkerhetsbetingad förstärkning av de försäkringstekniska avsättningarna. Återföringar är föremål för begränsningar och kräver i vissa fall myndighetstillstånd. Nämnda reserv får dock utan tillstånd flyttas mellan olika bolag inom koncernen.

Periodiseringsfond

Svensk skattelagstiftning medger under vissa förutsättningar avsättning till periodiseringsfond. Avsättning får ske med högst 25 procent av den beskattningsbara inkomsten. En avsättning skall återföras till beskattning senast sju år efter avsättningen. Genom avsättning till periodiseringsfond kan en skattemässig resultatutjämning ske mellan olika år.

Utjämningsfond

Utjämningsfondens syfte är att utjämna försäkringsrörelsens resultatförändringar över tiden. Återföringar regleras enligt övergångsbestämmelser till lagen om statlig inkomstskatt. Ny avsättning till utjämningsfond kan ej ske efter 1990.

Kassaflödesanalys

Redovisningsrådets rekommendation RR 7, Redovisning av kassaflöden, tillämpas med de anpassningar som är nödvändiga med hänsyn till Skandias verksamhet. Vid upprättande av kassaflödesanalysen har i kassaflödet från den löpande verksamheten nettoredovisning skett av förändringar av försäkringstekniska skulder och motsvarande placeringar vad gäller sparandeprodukter inom fondförsäkringsverksamhet och traditionell livförsäkringsverksamhet. En nettoredovisning visar bättre de kassaflöden som tillfaller Skandia. Motsvarande nettoredovisning sker ej för produkter där en direkt koppling mellan avkastningen på placeringstillgångarna och kundernas utfall saknas. Premieinbetalningar för sådana produkter ger därmed upphov till ett positivt operativt kassaflöde, medan utbetalning av ersättningar till kunderna ger upphov till ett negativt kassaflöde. Därutöver uppstår behov att löpande anpassa placeringsportföljen så att de krav som ställs för reservtäckning uppfylls. Dessa förändringar redovisas inom kassaflödet från investeringsverksamheten.

Bankrörelsens resultat påverkar koncernens operativa kassaflöde endast i den mån ett likvidflöde sker till bolag som ej innefattas av de begränsningsregler som gäller för bankföretag. I övrigt redovisas nettoförändringen av tillgångar och skulder i bankverksamhet som en del av investeringsverksamheten.

Som likvida medel redovisas koncernens banktillgodohavanden. I likvida medel ingår medel som kommer att placeras i fonder för försäkringstagarnas räkning. Kortfristiga placeringar ingår ej i likvida medel utan redovisas som placeringstillgångar.

embedded value

EV-redovisningen ger, som redan nämnts under avsnitt "Koncernöversikt", en värdefull och kompletterande bild till den traditionella redovisningen av utvecklingen av det egna kapitalet. Nedan presenteras den metod som ligger till grund för EV-beräkningen. Bland annat beskrivs hantering av risker, principer för att fastställa antaganden samt vilka verksamhetsområden som omfattas.

Embedded value (EV)-resultatet, under avsnittet "Koncernöversikt", inkluderar en diskussion kring de delposter som ingår i rörelseresultatet för fondförsäkring. Därvid framkommer att EV utgörs av summan av redovisat eget kapital och övervärden i försäkringsbestånd (Value of Business In Force eller VBIF). VBIF representerar nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden från ingångna avtal.

Förändringar i EV under rapporteringsperioden har följaktligen två komponenter; rörelseresultatet för perioden, det vill säga periodens förändring i VBIF, och kapitaltillskott/uttag från redovisat eget kapital.

Metod

Verksamhetsområden som omfattas av EV

Nedan anges de delar inom Skandias försäkringsverksamhet som ingår i EV:

- All fondförsäkringsverksamhet inom koncernen, med undantag för mindre portföljer i Mexiko och de relativt nystartade filialerna i Frankrike och Portugal.
- Den traditionella livverksamheten i Spanien är för första gången inkluderad per den 31 december 2003. Andra försäkringsbolag som tecknar traditionell livförsäkring (till skillnad från fondförsäkring) ingår inte här och innefattar endast två mindre bolag i Colombia respektive Danmark.
- Det redovisade egna kapitalet inkluderar inte det egna kapitalet i det hel-

ägda dotterbolaget Skandia Liv i Sverige och dess dotterbolag. Skandia Liv drivs enligt ömsesidiga principer och eventuella överskott skall till fullo återföras till försäkringstagarna.

- Koncerngemensamma kostnader har inte medtagits i EV-beräkningen med undantag för den del som är hänförlig till den svenska verksamheten.
- Verksamheterna i USA och Japan, vilka inte längre ingår i koncernen, har om ej annat anges exkluderats från alla resultatmått.

Under senare år har strategin att breda utbudet lett till en ökad försäljning av fondsparandeprodukter utan försäkringsskydd. Embedded value-metoden tillämpas ej för fondsparandeprodukter. Ej heller periodiseras anskaffningskostnader.

Kassaflöden som uppkommer i Skandias fondförvaltarbolag (Skandia Investment Management Ltd. i Storbritannien, Skandia Fonder i Sverige och Skandia Global Funds i Irland) avseende externt sålda försäkringsprodukter är också exkluderade i EV-värderingen.

Bankverksamheten och övriga verksamheter tillämpar ej embedded value-metoden.

Utdelningsbara kassaflöden

Utdelningsbara kassaflöden definieras som de kassaflöden som förväntas uppkomma i framtiden, med beaktande av det kapital som måste täcka förändringar i det solvenskapital som krävs för respektive produkt i försäkringsbeståndet under kontraktens löptid.

För att beräkna VBIF har datamodeller av försäkringsbeståndet konstruerats för att prognostisera framtida kassaflöden och balansposter ända till slutet av kontraktens uppskattade ekonomiska livslängd. Prognoserna beaktar produktutformningen (premiestorlek, avgifter, investeringsstrategi etc.), för-

säkringstagarens profil (ålder, kön, valt slutdatum eller pensionsålder etc.) samt antaganden om framtida avkastning på investeringar, kostnadsnivåer och inflation, dödlighets- och annullationsfrekvens etc.

Beräkningarna utgår från antaganden vid ingången av perioden. Effekten av förändringar av operativa antaganden vid periodens slut rapporteras separat i resultatanalysen under Förändringar i operativa antaganden, medan effekten av förändringar av finansiella antaganden rapporteras som en del under Finansiella effekter.

Nuvärde av årets nytecknade affär

Nuvärdet av årets nytecknade affär (Value of New Business, VNB) beräknas vid försäljningstillfället, enligt samma metodik som VBIF. Detta innebär att initiala kostnader samt kostnader för att täcka solvenskapital (stora negativa komponenter i utdelningsbara kassaflöden) ingår och reducerar VNB.

Vid beräkning av VNB används samma antaganden som vid ingången av året under hela perioden, med undantag för initialkostnader, där faktiska – ej uppskattade – uppgifter används. Känslighetsanalysens test K på sidan 76 anger effekten på VNB av att använda de antaganden som gäller vid årets slut i stället för de som gällde vid slutet av föregående år.

Koncerneffekter

De ovannämnda datamodellerna använder den kostnadsnivå som föreligger inom respektive lokala enhet. Koncerngemensamma kostnader avser kostnader som inte är direkt hänförliga till lokala enheter och följaktligen ej påförs dessa enheter, med effekten att de ej beaktas vid beräkningen av VBIF. Enda undantaget under 2003 var några mindre sådana kostnader inom den svenska verksamheten vilka har beaktats i utgående VBIF samt i känslig-

hetsanalysen test K för VNB med nya antaganden, se sidan 76.

I vissa fall är Skandiaenheter vilka ej omfattas av EV behjälpliga andra enheter vilka rapporterar EV. Sådan service är till fullo medtagen i EV-värderingen. Enda undantaget från denna princip är i de fall detta uppkommer i Skandia Global Funds, Skandia Fonder eller Skandia Investment Management Ltd.

Livförsäkring

Detta avsnitt avser verksamhet som hanterar produkter med garantier till försäkringstagaren, eller där försäkringstagaren har rätt till del av eventuell vinst som uppstår i till exempel finansrörelsen.

För Spaniens livverksamhet har EV-beräkning skett på samma sätt som för fondförsäkringsprodukter. VBIF för denna del introducerades vid årets slut och ingår ej i resultatanalysen som presenteras på sidan 45, eftersom det avsnittet endast avser fondförsäkringsverksamheten.

Solvenskapital

I VBIF-beräkningarna har hänsyn tagits till de lagkrav om solvenskapital som gäller. Solvenskapitalet är generellt fastställt till det belopp som sammanfaller med kraven om solvens i EU:s livförsäkringsdirektiv, eller enligt lokala regler. I prognoserna antas att detta kapital genererar en avkastning över tiden. Den antagna avkastningen är lägre än den diskonteringsränta som används för att nuvärdesbestämma de utdelningsbara kassaflödena. Detta ger upphov till en kostnad för att först bygga upp och därefter frigöra solvenskapitalet under kontraktets löptid.

Det solvenskapital som beaktats i VBIF-beräkningen uppgår till 2 121 MSEK per den 31 december. Den kostnad som uppstår till följd av skillnaden mellan den antagna avkastningen på solvenskapitalet och diskonteringsräntan reducerade VBIF med 696 MSEK.

Risk

De framtida utdelningsbara vinsterna till aktieägarna är volatila. Detta beaktas genom att diskontera kassaflödet med en antagen årsränta, diskonteringsränta, vilken är högre än den riskfria räntan.

Vissa försäkringsprodukter innehåller finansiella optioner eller garantier för försäkringstagaren. För att värdera dessa används en teknik för att beräkna den

realistiska optionskostnaden, för varje sådan option eller garanti. Värdet av denna kostnad dras ifrån värdet av andra kassaflöden för att fastställa total VBIF. I praktiken uppskattas optionskostnaden med hjälp av stokastiska simuleringstekniker där antaganden är konsistenta med övriga EV-antaganden.

Hantering av utvecklingskostnader

Utvecklingskostnader belastar rörelseresultatet och består av två delar: utvecklingskostnader som relateras till löpande förvaltningsåtgärder ingår som en del i antagna löpande förvaltningskostnader och eventuella avvikelser ingår som en del i utfall jämfört med operativa antaganden. Utvecklingskostnader relaterade till nytecknad affär ingår fullt ut och reducerar VNB.

Kostnader för mindre nystartade verksamheter

För Skandias mindre nystartade verksamheter, där VBIF beräknas, beaktas under en period en merkostnad för löpande förvaltningskostnader, vilken reducerar VBIF. Denna period sträcker sig fram till den tidpunkt då affärsvolymen förväntas nå den så kallade kritiska massan, vilket definieras som den tidpunkt då antagna kostnader vid prissättning totalt överstiger förväntade framtida kostnader.

Skatt

I vissa fall kan skatteeffekter för försäkringstagaren ge upphov till intäkter och kostnader vilka ej är perfekt matchade. Dessa differenser (avser främst Storbritannien och Italien), vilka ej är relaterade till bolagets skatt, har beaktats och bidrar till rörelseresultatet före skatt i resultatanalysen.

Rörelseresultat efter skatt beaktar bolagsskatt såväl som skatt för försäkringstagaren. Bolagsskatten beaktar tidpunkten för när dessa förfaller, den lokala skattesatsen och utnyttjandet av eventuella uppskjutna skattemässiga underskott i framtiden. Ingen hänsyn har tagits till framtida nyteckning vid prognostisering av skattebetalningar.

Ingen hänsyn är tagen till ytterligare koncernbeskattnings- och skattavtal mellan Sverige och det lokala bolagets hemvist.

Utländska valutor

Alla transaktioner rapporteras i lokal valuta. I enlighet med Redovisningsrådets rekommendation RR 8 omräknas utländska verksamheters balansräkningar till svenska kronor till den valutakurs som gäller på balansdagen, medan resultatkonton omräknas till genomsnittskursen under året. De omräkningsdifferenser som därvid uppstår påverkar inte resultatet, utan redovisas direkt under eget kapital efter avdrag för både kursdifferenser (efter skatt) för lån i utländsk valuta för finansiering av investeringar i koncernbolag och resultat på de valutaterminer som säkrar dessa investeringar. Tillgångar och skulder i de enskilda bolagen inom koncernen omräknas till svenska kronor till den valutakurs som gäller på balansdagen.

Antaganden

Som angivits ovan krävs ett antal operativa och finansiella antaganden av den framtida utvecklingen för att fastställa EV. Bland annat görs antaganden om:

- Operativa antaganden
 - Annullationsfrekvensen hos försäkringskontrakten
 - Avgifter
 - Fondhanterings- och andra kostnader
 - Dödlighetsfrekvens
- Finansiella antaganden
 - Avkastning på försäkringstagarnas placeringar
 - Inflation
 - Diskonteringsränta

Operativa antaganden

Operativa antaganden bygger på den så kallade best estimate-principen. De operativa antagandena jämförs kontinuerligt med de faktiska utfallen samt justeras åtminstone en gång per år för att så väl som möjligt återspegla verkligheten.

För att fastställa best estimate tas hänsyn till tidigare faktiska utfall, industridata där sådan är tillgänglig, samt nuvarande och framtida trender.

I vissa fall förekommer endast en begränsad mängd eller otillförlitlig information om framtida operativa parametrars utveckling. I sådana fall görs ett mer försiktigt antagande om den framtida utvecklingen.

Det är värt att notera att avvikelser mellan faktiskt utfall och antaganden är naturliga och väntade. Även utan förändringar i omgivningen och de parametrar som försöker återskapa den, kommer de

faktiska resultaten från tid till annan att avvika från de prognostiserade som en följd av slumpmässiga fluktuationer.

Över tiden, och delvis till följd av medvetna beslut, har några antaganden varit mer konservativa än vad som numera bedömts lämpligt av Skandias styrelse. Därför har, utöver den generella översynen av operativa antaganden vid årets slut, en översyn gjorts med avsikt att anpassa dem till vad som borde gälla under en strikt marknadsbaserad redovisning. Till den del dessa förändringar är signifikanta och uppstår till följd av denna översyn, skall de ses som en anpassning av engångskaraktär.

Antaganden om avkastning på investeringar

Avkastningsantaganden revideras vid varje rapporteringstillfälle med utgångspunkt i obligationsräntan vid denna tidpunkt. Grunden för de finansiella antagandena är den lokala tioåriga statsobligationsräntan (LTB). Avkastningsantaganden för respektive tillgångsklass, före förvaltningskostnader, fastställs enligt följande:

Tillgångstyp	Antagen avkastning
Obligationer	LTB
Aktier	LTB + 2,5%
Kassa	LTB - 1,0%

Tillgångsmixen vid värderingstillfället ligger till grund för beräkningen. Framtida förändringar anteciperas ej.

Inflationsantagandet fastställs med utgångspunkt i enlighet med LTB eller, om sådan är tillgänglig, med realräntebliktobligationsräntan. Kostnadsinflationen antas vara 1 procentenhet högre än antagen prisinflation.

Ovanstående tillvägagångssätt för att fastställa avkastning på investeringar har tillämpats per den 31 december 2003, och vid alla värderingstillfällen de senaste två åren.

Diskonteringsräntan

Per den 31 december 2003 är diskonteringsräntan lika med LTB plus en riskpremie om 2,5 procentenheter. Vid tidigare värderingstillfällen har riskpremien varit 3,5 procentenheter högre än LTB. Sänkningen av modellen för diskonteringsräntan speglar dels resultatet av en genomgång av andra EV-publicerade stora multinationella livförsäkringsbolag, dels det faktum att specifika risker såsom finansiella optio-

ner och garantier till försäkringstagare numera värderas explicit. Effekten av denna ändring är inkluderad i Finansiella effekter.

En sammanfattning av de huvudsakliga finansiella antaganden som används i EV-beräkning visas på sidan 76.

Känslighetsanalys

På sidan 76 presenteras resultatet av ett antal känslighetstest för fondförsäkringsverksamheten, både för VBIF och VNB.

Känslighetstesten för de finansiella antagandena testar stegvis effekten av en ökning av först diskonteringsräntan, därefter avkastningen på aktier, och slutligen inflationen.

- **Test A.** Här visas effekten av en ökning av diskonteringsräntan med 1 procentenhet, jämfört med den som används för beräkning av VBIF och VNB.
- **Test B.** Testet visar effekten av 1 procentenhets ökning av avkastning på aktier (den andel av försäkringstagarnas underliggande fondinnehav som utgörs av aktier), jämfört med den avkastning som används för beräkning av VBIF och VNB. Detta antagande används vid prognostisering av framtida fondtillväxt, för att i sin tur fastställa nivån på de framtida utdelningsbara vinsterna. Antagen avkastning på obligationer påverkas inte i detta test.
- **Känslighetstest C** visar effekten av 1 procentenhets ökning av kostnadsinflationen. Noteras skall att extern provision normalt är förutbestämd, till exempel som en andel av premien, och därför inte påverkas av en ändring i kostnadsinflation.

Nedanstående känslighetstest är fristående från varandra:

- **Test D och E.** Dessa test visar på effekten av dels en tillfällig nedgång (D), dels en tillfällig uppgång (E) på aktiemarknaden per den 31 december 2003. Effekten uppstår till största del genom nivåförändringen i fondbaserade avgifter. Testen beaktar inte någon ned- eller uppgång på obligationsmarknaden. Vidare är testen inte relevanta för VNB, varför endast effekten på VBIF visas.
- **Test F och G.** De efterföljande testen visar effekten av en ökning med 10 procent av framtida löpande interna förvaltningskostnader (F) och inter-

na anskaffningskostnader (G). Om den löpande framtida förvaltningskostnaden antas till 50 per år för en produkt (och ökar med inflationen) innebär test F att kostnaden antas till 55. På samma sätt medför ett antagande för interna initialkostnader om 100 att dessa uppgår till 110 i test G (test G avser endast VNB). Som nämnts ovan är externa provisionskostnader förutbestämda och ingår sålunda inte i detta test.

- **Test H** visar effekten av att annullationsfrekvensen är 10 procent högre än vad som antagits, det vill säga ett antagande om 10 procent per år ändras till 11 procent per år i detta test.
- **Test I** visar effekten av en minskning av kostnader för fondförvaltning med 5 punkter. Detta belyser potentialen av en effektivitetsbesparing och en reduktion av fondförvaltningskostnader genom en ökning av fonder under förvaltning.
- **Test J** presenterar effekten av en ökning i dödlighet för försäkringstagare som är 65 år eller äldre.
- Slutligen presenterar test K den totala effekten på nuvärdet av nytecknad affär av att använda antaganden per den 31 december 2003 i stället för de som gällde vid årets slut 2002.

Antaganden vid beräkning av övervärden i fondförsäkring

%	Långa statsobligationsräntan			Avkastning på aktier		
	2003	2003	2002	2003	2003	2002
	31 dec	30 sep	31 dec	31 dec	30 sep	31 dec
Storbritannien	4,79	4,56	4,40	7,24	7,00	6,83
Sverige	4,78	4,41	4,71	7,28	6,91	7,21
Euroländer	4,28-4,40	4,00-4,29	4,20-4,47	6,78-6,90	6,50-6,79	6,70-6,97

%	Inflation			Diskonteringsränta		
	2003	2003	2002	2003	2003	2002
	31 dec	30 sep	31 dec	31 dec	30 sep	31 dec
Storbritannien	3,90	3,70	3,50	7,30	8,20	8,00
Sverige	3,10	3,10	3,00	7,30	8,20	8,50
Euroländer	2,50-3,40	2,50-3,30	2,50-3,50	6,80-6,90	7,50-7,80	7,75-8,00

Känslighetsanalys fondförsäkring

Effekt på röreliseresultatet fondförsäkring (före skatt) av en ökning av ränte-, tillväxt- och inflationsantaganden med en procentenhet

MSEK	Exponering ¹⁾	Test A Diskonteringsränta	Test B Avkastning på aktier	Test C Kostnadsinflation	Total effekt
Övervärden fondförsäkring 31 december 2003					
Storbritannien	10 598	-514	+467	-8	-55
Övriga marknader	13 203	-1 040	+641	-133	-532
Totalt	23 801	-1 554	+1 108	-141	-587
Nuvärde av årets nytecknade affär, fondförsäkring					
Storbritannien	362	-110	+119	-7	+2
Övriga marknader	885	-147	+67	-24	-104
Total nyförsäljning	1 247	-257	+186	-31	-102

Känslighet¹⁾ för ändringar i andra antaganden

Test	Övervärden fondförsäkring	Nuvärde av årets nytecknade affär, fondförsäkring
D Engångseffekt av 1% minskning på aktiemarknaden ²⁾	-87	
E Engångseffekt av 1% ökning på aktiemarknaden ²⁾	+82	
F 10 % ökning i interna förvaltningskostnader	-603	-92
G 10 % ökning av interna anskaffningskostnader		-154
H 10 % ökning av annullationsantaganden	-582	-100
I Minskning med 5 punkter i kostnader för fondförvaltning	+691	+97
J 10 % ökning av dödlighetsantaganden för åldrarna 65 och äldre	+2	+3
K Effekt av anpassning till antaganden vid årets slut		+430

¹⁾ Övervärden fondförsäkring baseras på antaganden vid årets slut. Nuvärde av årets nytecknade affär, fondförsäkring, baseras på antaganden vid årets början. Exponeringen är brutto, det vill säga före avdrag för skatter och förutbetalda anskaffningskostnader.

²⁾ Skillnaden uppstår på grund av skattesituationen i Skandia Life Storbritannien.

Känslighetsanalys, övrigt

Riskelement	Total exponering (MSEK 1 000)	Riskparameter	Förändring ¹⁾	Förändring i konsolide- ringskapital (MSEK)	Förändring i konsolide- ringskapital per aktie (SEK)
Koncernen					
Utlåningsstock					
Bankrörelse	29,9	Kreditförluster	0,5% ²⁾	-149	-0,15
Nettoexponering i dotterbolagens konsolideringskapital					
GBP	7,8 ³⁾	Valutakurs	10%	780	0,76
EUR	3,6 ⁴⁾	Valutakurs	10%	360	0,35
Övriga valutor	2,5	Valutakurs	10%	250	0,25
Total nettoexponeringsgrad		Valutakurs	10%	1 390	1,36

¹⁾ Om inte annat anges avses både positiv och negativ förändring.

²⁾ Påverkan på konsolideringskapitalet om kreditförlusterna uppgår till 0,5 % av utlåningsstocken.

³⁾ Varav övervärden i fondförsäkring efter skatt och efter avdrag för förutbetalda anskaffningskostnader 4,1 miljarder SEK.

⁴⁾ Varav övervärden i fondförsäkring efter skatt och efter avdrag för förutbetalda anskaffningskostnader 1,4 miljarder SEK.

riskanalys

Skandia är exponerat mot ett antal risker som kan påverka koncernens resultat och finansiella ställning. Riskerna övervakas och kontrolleras för att begränsa påverkan på koncernen.

Skandias strategiska omstrukturering under senare år har bland annat inneburit en positionering mot verksamheter med lägre riskprofil inom områdena försäkring och sparande.

För Skandia kan risker indelas i följande kategorier: aktuariell, kredit-, likviditets-, valuta-, ränte-, aktiekurs-, kassaflödes- och operativ risk. Genom en fortlöpande uppföljning av dessa risker försöker Skandia minimera påverkan på avkastningen på den existerande affären, vinstnivån på ny affär samt koncernens finansiella styrka. De olika risktyperna och deras påverkan på Skandia beskrivs nedan:

- **Aktuariell risk** – Aktuariell risk, såsom dödlighet, sjuklighet och förtida annullation av ingångna avtal, accepteras i utbyte mot en premie. Premien baseras på en uppskattning av riskens omfattning. Risken kan dock senare visa sig avvika från det förväntade.
- **Kreditrisk** – Kreditrisk motsvarar risken att företag, finansiella institutioner, individer och andra motparter inte infriar sina åtaganden att betala till koncernen.
- **Likviditetsrisk** – Likviditetsrisk är risken för att verksamhet inom Skandia inte kan möta sina finansiella åtaganden när de förfaller. Även risken att inte kunna finansiera tillväxt av ny affär och risken att hantera existerande balanspositioner ineffektivt är likviditetsrisker.
- **Valutarisk** – Valutarisk är förknippad med koncernens placeringar i utländska dotterbolag samt de utländska valutainnehav som finns inom koncernens verksamheter, inklusive den indirekta valutaexponeringen som uppkommer genom försäkringstagarnas fonddval.

- **Ränterisk** – Ränterisk är risken för negativ påverkan på värdering av tillgångar och skulder eller framtida kassaflöden till följd av förändringar i marknadsräntorna.

- **Aktiekursrisk** – Aktiekursrisk uppstår när bolaget placerar i aktier. Dessa tillgångar värderas till marknadsvärde och förändringar av marknadsvärdena bokförs i resultaträkningen. Kassaflödesrisken avseende investeringar i aktier för försäkringstagarens räkning är mer väsentlig och utvecklas särskilt nedan.

- **Kassaflödesrisk** – Skandias framtida intäkter består till viss del av avgifter på tillgångar under förvaltning. De avgifter som baseras på fondvärdena påverkas av hur dessa fondvärden utvecklas. Räntefondernas värde påverkas av ränteutvecklingen och ger upphov till en ränterisk i de framtida kassaflödena. Aktiefonders värde påverkas av börsutvecklingen och därmed uppstår en aktiekursrisk i det framtida kassaflödet. Vidare föreligger en kassaflödesrisk avseende produkter med inslag av garantier, det vill säga försäkringstagaren är garanterad en viss avkastning oavsett den avkastning som uppnåtts under försäkringens löptid. Dessa kassaflöden är en del av de kassaflöden som ligger till grund för beräkningen av embedded value. Det finns även en kassaflödesrisk i de terminer som tecknas för att reducera valutarisken på koncernnivå.

- **Operativ risk** – Operativ risk är risken för direkt eller indirekt förlust genom inadekvata eller felaktiga interna processer eller system, fel som begås av individer eller fel som uppkommer genom yttre händelser i övrigt, exempelvis domstolsprocesser eller brott som riktas mot koncernen. Övriga förändringar i skatteregler och lagstiftning är också operativa risker.

Ovanstående riskers påverkan och betydelse varierar mellan olika verksamheter i koncernen. Känslighetsanalysen på sidan 76 visar effekten på rörelseresultatet för de viktigaste fondförsäkringsverksamheterna av förändringar i marknadsantaganden, jämfört med de antaganden som gällde vid utgången av 2003. Den visar också effekten av sådana förändringar i antaganden på konsolideringskapital per aktie, samt den påverkan som en upp- eller nedgång med 1 procent på aktiemarknaden har på konsolideringskapitalet. Tabellen Känslighetsanalys övrigt sidan 76 visar effekten av en förändring i kreditförluster på bankens utlåningsportfölj och effekten av rörelser i valutakurser på konsolideringskapitalet. Den senare är en direkt effekt och dessutom tillkommer indirekta effekter som är ett resultat av försäkringstagares avsättningar i tillgångar över hela världen, vilket beskrivs ovan.

Övervakning och kontroll av risk inom Skandiakoncernen

För att hantera och kontrollera ovanstående risker har styrelsen antagit tre olika policies: riskpolicy, investeringspolicy och finanspolicy. Riskpolicyn behandlar de aktuariella riskerna genom regler för hur produkter utvecklas och prissätts och vilka typer av risker de kan innehålla. Investeringspolicyn reglerar vilka tillgångar bolaget får investera i. Finanspolicyn reglerar finansieringsstrukturen och hur upplåningen sköts. Målsättningen med dessa riktlinjer är att säkerställa en låg riskprofil, med starkt fokus på risk management och kontrollerad risktagning. Koncernens ekonomi- och finansdirektör, chefaktuarie, treasurychef och internrevisor är ansvariga för att de olika policies efterlevs och därigenom att ovanstående risker övervakas och kontrolleras.

Nedan anges generella åtgärder som vidtas för att övervaka och kontrollera ovanstående risker inom Skandiakoncernen:

- Kreditrisker behandlas i koncernens investeringspolicy. Denna innehåller krav på viss rating för investeringar och anger vilka motpartsrisker som är tillåtna.
- Ränterisker avhandlas bland annat i koncernens finanspolicy. Risken kontrolleras genom att policyn begränsar dotterbolagens möjlighet att ta egna ränterisker, vilket innebär att dessa vanligen säkras sina ränterisker med koncernens internbank. Ränteriskerna samlas därigenom upp i internbanken. Internbanken ansvarar även för koncernens finansiering och arbetar aktivt med att minimera koncernens totala ränterisk, inom de limiter som styrelsen fastställt i finanspolicyn.
- Aktiekursrisker behandlas i investeringspolicyn, som innehåller mycket begränsad möjlighet för bolagen att investera i aktier och andelar i aktiefonder. De flesta bolag har dock ett handelslager av administrativa skäl för att underlätta kundernas köp och försäljning.
- Likviditetsrisk existerar inom koncernens samtliga verksamheter. Koncernens exponering mot likviditetsrisker är dock låg och goda likviditetsreserver är tillgängliga för att kunna användas vid oförutsedda händelser.

- Koncernen exponeras för valutarisk inom de enskilda koncernbolagen i den mån tillgångar och skulder i annat än lokal valuta inte balanserar. Eventuellt öppna valutapositioner i respektive bolags balansräkning säkras vanligen genom köp och försäljning av valuta på termin med koncernens internbank.

Koncernen exponeras också för valutarisk genom sina investeringar i utländska dotterbolag. Denna risk är naturlig och uppkommer direkt av att redovisningen av eget kapital hos de utländska dotterbolagen sker i lokal valuta, medan koncernen redovisar i svenska kronor. Beslut om säkring av sådan direkt valutarisk på koncernnivå tas av verkställande direktören inom ramen för den av styrelsen fastlagda valutapolicyn. Säkringsgraden kan variera. När det bedöms tillämpligt säkras valutaexponeringen genom upplåning och valuta-terminer.

- De enskilda verksamheterna i koncernen exponeras för ett stort antal operativa risker. Vid den årliga riskanalysen som genomförs för hela koncernens verksamhet identifieras de mest kritiska riskerna och handlingsplaner för att hantera dem utvecklas. Verksamhetens åtgärder för att hantera dessa granskas kontinuerligt av koncernens internrevision. En särskild IT-säkerhetskommitté är ansvarig för att formulera normer och riktlinjer för IT-säkerhet inom koncernen. I kommitténs ansvar ingår även att kontinuerligt granska och övervaka alla enheter i koncernen för att säkerställa att deras IT-säkerhet följer de riktlinjer som fastställts av styrelsen respektive verkställande direktören.

Risker, övervakning och kontroll av risk per rörelsegrän

Fondförsäkring

De huvudsakliga riskerna inom fondförsäkring är kassaflödes-, aktuariell och kreditrisk:

- Inom fondförsäkring är koncernen inte direkt exponerad för aktiekurs- och ränterisk eftersom det är kunderna som står placeringsrisken. Koncernen påverkas däremot indirekt av en kassaflödesrisk, eftersom intäkterna till viss del drivs av det underliggande värdet på kundernas placeringar,

vilka följer marknadsutvecklingen och därmed rör sig upp eller ner. Den huvudsakliga risken inom fondförsäkring är därmed att värdet på existerande produkter påverkas ogynnsamt av förändringar på de finansiella marknaderna, till exempel ränte- och börsförändringar. Denna risk fångas upp genom de känslighetsanalyser som tidigare beskrivits. Kassaflödesrisken förstärks genom att en stor del av kostnaderna i denna verksamhet är relativt fasta.

- Aktuariell risk, såsom dödlighets- och sjuklighetsrisker överstigande vissa belopp, återförsäkras och hanteras genom säkerhetsmarginaler i prissättningen av produkterna. Återförsäkringsprogram följer koncernens riktlinjer om maximal risknivå per liv. Dessutom täcks vissa portföljrisiker av katastrofåterförsäkring. Det finns också en risk för förtida annullation av långfristiga försäkringskontrakt. Denna risk hanteras i enlighet med villkoren på respektive marknad, framför allt genom användandet av annullationsavgifter som belastar försäkringstagare (och/eller distributörer) som säger upp kontrakt i förtid. Den aktuariella risken är därför som regel begränsad jämfört med kassaflödesrisken.
- Skandia tecknar ett antal produkter med garanterad avkastning. Skandia undviker att ikläda sig, eller håller nere nivån i, dessa risker, bland annat genom sin produktdesign och genom köp av återförsäkring och relevanta säkringsinstrument.
- Användandet av återförsäkring och derivatinstrument för att hantera aktuariell risk skapar en exponering för kreditrisk gentemot motparterna i sådana transaktioner. För att reducera denna risk gäller att avtal endast ingås med motparter med hög kreditvärdighet (hög rating).

Fondsparande

Fondsparande är sparprodukter utan försäkringsinslag. De huvudsakliga riskerna är samma marknadsrisker och aktuariella risker som beskrivs för fondförsäkring ovan, det vill säga främst kassaflödesrisk och aktuariella risker. Dödlighetsrisken är dock mycket liten.

Traditionell livförsäkring

De huvudsakliga riskerna i traditionell livförsäkring är aktuariell risk och kassaflödesrisk:

- I traditionell livförsäkring är den aktuariella risken huvudsakligen dödlighets-, sjuklighets- och annullationsrisk, vilka begränsas genom användandet av säkerhetsmarginaler i prissättningen av livförsäkringsskyddet samt genom återförsäkring av risker för dödlighet.
- Traditionella livbolag med produkter som garanterar en viss avkastning exponeras för kassaflödesrisk. Detta eftersom det föreligger en risk att avkastningen på bolagets placeringar inte är tillräcklig för den garanterade avkastningsnivån. Denna risk tecknas i huvudsak av Skandia Vida i Spanien. Risken är begränsad på grund av matchningen av tillgångar och skulder. För de produkter där utrymme för sådan matchning inte finns hanteras risken aktivt. Denna risk är relativt begränsad då Skandias livförsäkringsverksamhet är av mindre omfattning.

SkandiaBanken

Utöver operativ risk och likviditets- och valutarisker exponeras SkandiaBanken huvudsakligen för kredit- och ränterisker.

Kreditrisk uppkommer av att SkandiaBanken bedriver utlåningsverksamhet, främst till privatpersoner. Samtliga kreditpropåer prövas genom en bedömning av kreditsökandens återbetalningsförmåga och finansiella ställning samt en värdering av erbjuden säkerhet.

SkandiaBankens låga känslighet för ränterisk ligger i linje med en målsättning att resultaträkningen i möjligaste mån skall spegla den egentliga bankrörelsen och vara begränsat påverkbar av externa faktorer som tillfälliga svängningar i marknadsräntor.

Huvuddelen av bankens in- och utlåning, efter riskavtäckning, är kortfristig, vilket innebär att räntorna ändras och återspeglar utvecklingen på penningmarknaden. Den ränterisk som uppkommer mellan räntebindningstider reduceras genom ränteswapavtal.

skandias stock option-program 2000-2003

Bolagsstämman har beslutat om ett stock option-program dels för åren 2000-2002, dels för år 2003.

Stock options i program A tilldelas i princip alla anställda med samma antal stock options. Programmet omfattar cirka 5 000 anställda. Stock options i program B för 2000-2002 har tilldelats cirka 400 nyckelmedarbetare. Tilldelningen beslutades av styrelsens ersättningskommitté. Huvuddelen av den ursprungliga tilldelningen av program B har skett till medarbetare bosatta i Storbritannien och USA. Någon tilldelning har inte skett till externa styrelseledamöter. I och med Prudential Financials förvärv av aktier i American Skandia har de stock options som tilldelats anställda i American Skandia i program A förverkats. Optioner i program B som tilldelats anställda i American Skandia ger rätt att teckna aktier i Skandia fram till november 2004. Antalet ursprungligt tilldelade optioner och nu utestående optioner framgår av tabellerna på sidan 81.

Tilldelningen av stock options för år 2000 skedde en vecka efter offentliggörandet av kvartalsrapporten för första kvartalet 2000 och för åren 2001, 2002 och 2003 en vecka efter offentliggörandet av bokslutsrapporten för 2000, 2001 respektive 2002. Stock options i program B för 2003 har tilldelats cirka 170 nyckelmedarbetare. Tilldelningen blev väsentligt lägre än den av bolagsstämman beslutade ramen, då den tänkta tilldelningen till anställda i American Skandia inte genomfördes till följd av Prudential Financials förvärv av aktier i detta bolag.

Varje stock option ger rätt att köpa en Skandiaaktie till en på förhand bestämd teckningskurs. Optionerna ger inte innehavaren rätt till utdelning eller rätt

att delta och rösta på Skandias bolagsstämmor. Mot varje stock option svarar en teckningsoption som innehas av en för ändamålet särskilt bildad trust. Teckningsoptionerna ligger i lager hos trusten i avvaktan på att medarbetarna uppfyller villkoren för stock options och väljer att utnyttja optionerna. Om villkoren ej uppfylls kan teckningsoptionerna ej användas för något annat ändamål utan förfaller.

Teckningskursen för program 2000-2002 utgörs av den genomsnittliga kursen för Skandiaaktien veckan före respektive års tilldelning. För program 2003 utgörs teckningskursen av den genomsnittliga kursen för Skandiaaktien veckan före tilldelning jämte en tröskel på 10 procent, det vill säga marknadspriset vid tilldelningstillfället ökat med 10 procent. Teckningskursen fastställdes till 233,95 SEK för tilldelningen avseende år 2000, 123,15 SEK för tilldelningen avseende år 2001, 52,60 SEK för tilldelningen avseende år 2002 och 20,33 SEK för tilldelningen avseende år 2003. Skandiaaktien måste överträffa respektive teckningskurs för att något värde överhuvudtaget skall komma innehavarna till del.

Löptiden för optioner är tre år och tre månader när det gäller program A och sju år när det gäller program B. Optioner i program A kan utnyttjas tidigast ett år efter tilldelning och optioner i program B kan utnyttjas tidigast tre år efter tilldelning.

Stock options tilldelas, i enlighet med vad som är brukligt internationellt, utan kostnad för medarbetaren. För att medarbetaren skall kunna tillgodogöra sig värdet på stock options krävs emellertid att medarbetaren kvarstår i tjänst minst ett år när det gäller medarbetare generellt och minst tre år när det

gäller nyckelmedarbetare. Stock options är inte överlåtbara för medarbetaren.

Bolaget har inte genomfört någon säkring av optionsprogrammen, förutom att ha reserverat en viss andel av optionerna för tillkommande sociala kostnader vid utnyttjande av optionerna. Bolaget har inte heller haft andra kostnader än begränsade konsultkostnader för stock option-programmen under år 2003.

Marknadsvärdet av de optioner som tilldelades 2003 uppgick till cirka 30 miljoner SEK, inklusive en rimlig reserv för framtida sociala kostnader. Om denna kostnad fördelats över optionernas förväntade löptid skulle 2003 års resultat ha belastats med cirka 8 miljoner SEK. Detta motsvarar 0,01 kr per aktie före utspädning. För ytterligare upplysningar om stock option-programmen kan broschyrerna "Information om Skandias incitamentsprogram 2000-2002" och "Förslag till koncernövergripande incitamentsprogram för Skandiakoncernen 2003" beställas från Skandia Bolagsjuridik.

Andra aktierelaterade incitamentsprogram

Några andra utestående aktierelaterade incitamentsprogram, utöver ovan angivna stock option-program för 2000-2003, finns inte i Skandiakoncernen.

För ytterligare information om Skandias riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare hänvisas till avsnitten "Ägarstyrning och styrelsearbete" samt "Kompensationsfrågor".

Information om under respektive år utgivna stock options

	2000		2001		2002		2003	
	A	B	A	B	A	B	A	B
Teckningskurs, SEK	233,95	233,95	123,15	123,15	52,60	52,60	20,33	20,33
Utställda	15 maj 2000	15 maj 2000	21 feb 2001	21 feb 2001	20 feb 2002	20 feb 2002	19 feb 2003	19 feb 2003
Inlösen till aktier fr.o.m.	15 maj 2001	15 maj 2003	21 feb 2002	21 feb 2004	20 feb 2003	20 feb 2005	19 feb 2004	19 feb 2006
Förfalldodag	15 aug 2003	15 maj 2007	21 maj 2004	21 feb 2008	20 maj 2005	20 feb 2009	19 maj 2006	19 feb 2010
Antal optioner, utgivna till anställda	1 962 750	11 042 400	1 767 450	12 016 000	1 674 300	10 847 000	1 707 300	4 242 500
Värde vid utgivandet, MSEK ¹⁾	116	678	49	351	21	145	6	17
Värde per option 2003-12-31, SEK ²⁾	—	0,00	0,00	0,00	0,00	1,20	7,17	9,88
Värde 2003-12-31, MSEK ²⁾	—	0	0	0	0	9	10	29
Kvarstående optioner 2003-12-31	—	7 582 000	888 300	8 858 250	1 116 000	9 611 000	1 511 400	4 219 500
Varav fullt intjänade 2003-12-31	—	7 582 000	888 300	4 044 750	1 116 000	3 903 500	—	—
Kvarstående optioner 2002-12-31	968 250	8 461 900	1 134 150	9 708 250	1 474 050	10 261 000	—	—

¹⁾ Värdet har beräknats i enlighet med Black & Scholes optionsvärderingsmodell. Volatiliteten har uppskattats till följande värden för respektive års program:

2000	55%
2001	50%
2002	55%
2003	50%

Då optionerna inte är omsättningsbara och bara kan lösas in vid vissa tillfällen har värdet på optionerna reducerats genom att löptiden förkortas i beräkningen. Den beräknade förfallotidpunkten har uppskattats till ett år efter den tidpunkt då optionen för första gången kan lösas in. Det innebär att optioner i program A har en beräknad löptid om 2 år och optioner i program B 4 år. Det totala värdet vid utgivandet har därefter reducerats med det antal optioner som bedöms förfalla innan optionerna lösas in. Denna reduktionsfaktor uppgår till 10 procent per år, vilket motsvarar bolagets personalomsättning. Detta innebär att Skandia har ändrat beräkningsmodell jämfört med hur stock options värderades föregående år.

²⁾ Värdet har beräknats i enlighet med Black & Scholes optionsvärderingsmodell, där volatiliteten har beräknats till 40 procent. Värdet har reducerats i enlighet med modellen som beskrivs i not 1 ovan.

Teckningsoptioner reserverade för sociala kostnader

	2003-12-31	2002-12-31
Program 2000	866 667	1 000 000
Program 2001	1 000 000	1 000 000
Program 2002	1 000 000	1 000 000

För program 2003 återstår 7 364 800 optioner som ej utgivits till anställda. En mindre del därav kan komma att användas för sociala kostnader.

Antal optioner inklusive optioner reserverade för sociala kostnader

	2003	2002
Vid årets början	35 007 600	26 575 050
Utgivna optioner	13 333 300	13 521 900
Utnyttjade optioner	-50 500	0
Förfallna optioner ¹⁾	-1 129 033	0
Förverkade optioner	-3 143 450	-5 089 350
Vid årets slut	44 017 917	35 007 600

¹⁾ Avser program A för år 2000 samt den del av A-programmen för 2001 och 2002 som tilldelats anställda i American Skandia.

resultaträkning¹⁾

KONCERNEN

MSEK	Not	Koncernen exklusive verksamheter under avveckling		Verksamheter under avveckling		Koncernen	
		2003	2002	2003	2002	2003	2002
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE							
Premieintäkter, f e r							
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	2	484	453	—	—	484	453
Premier för avgiven återförsäkring	2	-1	-2	—	—	-1	-2
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-13	-17	—	—	-13	-17
		470	434	—	—	470	434
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	3	33	21	—	—	33	21
Försäkringsersättningar, f e r							
Utbetalda försäkringsersättningar							
Före avgiven återförsäkring	4	-334	-326	—	—	-334	-326
Återförsäkrarens andel	4	4	0	—	—	4	0
Förändring i Avsättning för oreglerade skador							
Före avgiven återförsäkring		1	18	—	—	1	18
Återförsäkrarens andel		-4	-1	—	—	-4	-1
	5	-333	-309	—	—	-333	-309
Driftskostnader	6	-193	-164	—	—	-193	-164
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-23	-18	—	—	-23	-18
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE							
Premieinkomst, f e r							
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring) ¹⁾	7	54 042	49 876	10 892	39 912	64 859	89 352
Premier för avgiven återförsäkring ¹⁾	7	-521	-470	-319	-2 025	-765	-2 059
		53 521	49 406	10 573	37 887	64 094	87 293
Kapitalavkastning, intäkter ¹⁾	8	1 792	868	-606	3 867	1 035	3 680
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	9	25	37	—	—	25	37
Värdeökning av fondförsäkringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken		33 125	—	8 016	—	41 141	—
Övriga tekniska intäkter, f e r		934	1 000	451	1 731	1 385	2 731
Försäkringsersättningar, f e r							
Utbetalda försäkringsersättningar							
Före avgiven återförsäkring ¹⁾	10	-20 760	-23 466	-10 439	-34 848	-30 747	-56 798
Återförsäkrarens andel ¹⁾	10	402	305	1 605	5 171	1 555	3 960
Förändringar i Avsättning för oreglerade skador							
Före avgiven återförsäkring		-127	103	—	—	-127	103
Återförsäkrarens andel		14	59	—	—	14	59
	11	-20 471	-22 999	-8 834	-29 677	-29 305	-52 676
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar, f e r							
Livförsäkringsavsättning							
Före avgiven återförsäkring ¹⁾		148	2 460	-183	-528	-274	-274
Återförsäkrarens andel ¹⁾		-2	2	-9	-2 138	228	70
		146	2 462	-192	-2 666	-46	-204
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken							
Före avgiven återförsäkring		-62 380	20 427	-7 732	34 163	-70 112	54 590
Återförsäkrarens andel		-15	2	-293	-4 998	-308	-4 996
		-62 395	20 429	-8 025	29 165	-70 420	49 594
Driftskostnader ¹⁾	12	-5 464	-4 972	-991	-5 639	-6 455	-10 611
Kapitalavkastning, kostnader ¹⁾	13	-323	-1 286	-3	-2	-175	-233
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	14	—	-22	—	—	—	-22
Värdeminskning av fondförsäkringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken		—	-43 196	—	-37 628	—	-80 824
Övriga tekniska kostnader, f e r		-57	-98	-83	-335	-140	-433
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		833	1 629	306	-3 297	1 139	-1 668

f e r = för egen räkning

¹⁾ I kolumnen "Koncernen" är koncerninterna transaktioner mellan "Koncernen exklusive verksamheter under avveckling" och "Verksamheter under avveckling" eliminerade. I kolumnerna "Koncernen exklusive verksamheter under avveckling" och "Verksamheter under avveckling" ingår de koncerninterna transaktionerna då de för dessa enheter är att betrakta som transaktioner med extern part. De koncerninterna transaktionerna påverkar följande rader i resultaträkningen för koncernen exklusive verksamheter under avveckling:

Teknisk redovisning av Livförsäkringsrörelse	Brutto	Avgivet
Premieinkomst	75 (436)	-75 (-436)
Kapitalavkastning intäkter och kostnader (återförsäkrarens andel av värdeförändringar av placeringstillgångar för vilka försäkringstagarna bär placeringsrisken)	-151 (-1 055)	151 (1 055)
Utbetalda försäkringsersättningar	-452 (-1 516)	452 (1 516)
Förändring av livförsäkringsavsättningar	239 (2 206)	-239 (-2 206)
Driftskostnader	-16 (-92)	16 (92)

MSEK	Not	Koncernen exklusive verksamheter under avveckling		Verksamheter under avveckling		Koncernen	
		2003	2002	2003	2002	2003	2002
ICKE-TEKNISK REDOVISNING							
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-23	-18	—	—	-23	-18
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		833	1 629	306	-3 297	1 139	-1 668
Kapitalförvaltningens resultat							
Kapitalavkastning, intäkter ¹⁾	15	881	1 051	169	479	948	1 083
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	16	1 468	-66	33	68	1 501	2
Kapitalavkastning, kostnader ¹⁾	17	-578	-672	-537	-822	-1 013	-1 047
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	18	—	-7	—	—	—	-7
		1 771	306	-335	-275	1 436	31
Kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen	19	-33	-21	—	—	-33	-21
Fondsparande		-236	-284	-22	-55	-258	-339
Bank- och finansbolag	21	157	45	-298	-164	-141	-119
Övriga verksamheter		-73	1	—	—	-73	1
Övriga kostnader	20	-822	-815	—	—	-822	-815
Jämförelsestörande intäkter	22	—	2 016	281	—	281	2 016
Jämförelsestörande kostnader	22	-594	-450	—	-5 831	-594	-6 281
Resultat före skatt		980	2 409	-68	-9 622	912	-7 213
Skatt	23	298	605	0	2 286	298	2 891
Minoritetens andel av årets resultat		36	24	—	—	36	24
Årets resultat		1 314	3 038	-68	-7 336	1 246	-4 298
Data per aktie							
Genomsnittligt antal aktier före utspädning, tusental		1 023 549	1 023 543	—	—	1 023 549	1 023 543
Genomsnittligt antal aktier efter utspädning, tusental		1 026 719	1 023 543	—	—	1 026 719	1 023 543
Resultat per aktie före utspädning, SEK		1,28	2,97	—	—	1,22	-4,20
Resultat per aktie efter utspädning, SEK		1,28	2,97	—	—	1,21	-4,20

¹⁾ I kolumnen "Koncernen" är koncerninterna transaktioner mellan "Koncernen exklusive verksamheter under avveckling" och "Verksamheter under avveckling" eliminerade. I kolumnerna "Koncernen exklusive verksamheter under avveckling" och "Verksamheter under avveckling" ingår de koncerninterna transaktionerna då de för dessa enheter är att betrakta som transaktioner med extern part. De koncerninterna transaktionerna påverkar följande rader i resultaträkningen för koncernen exklusive verksamheter under avveckling:

Icke-teknisk redovisning	Intäkter	Kostnader
Kapitalavkastning intäkter och kostnader (ränta avseende finansiering av American Skandia)	102	(447)
	-102	(-447)

balansräkning

KONCERNEN

MSEK	Not	Koncernen		Verksamheter under avveckling	
		2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec
TILLGÅNGAR					
Immateriella tillgångar					
Goodwill	24	2 404	2 789	—	—
Övriga immateriella tillgångar	24	241	325	—	34
		2 645	3 114	—	34
Placeringsstillgångar					
Byggnader och mark	25	184	233	—	—
Placeringar i intresseföretag	25	4	1	—	0
Andra finansiella placeringsstillgångar	25	27 408	31 116	82	4 016
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	25	4 054	0	—	3 608
		31 650	31 350	82	7 624
Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken		248 151	384 474	10 064	196 683
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar					
Livförsäkringsavsättning		447	113	439	5 156
Avsättning för oreglerade skador	26	162	178	—	—
Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagarna bär placeringsrisken	27	35	10 096	—	10 046
		644	10 387	439	15 202
Tillgångar i bank och finansbolag					
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	28	9 775	9 435	—	—
Utlåning	28	30 494	26 804	—	109
Övriga fordringar och tillgångar	28	1 503	3 200	115	86
		41 772	39 439	115	195
Fordringar					
Fordringar avseende direkt försäkring	29	1 263	1 470	0	0
Fordringar avseende återförsäkring		75	111	4	25
Övriga fordringar		2 069	1 548	47	867
Uppskjuten skattefordran	37	446	468	—	—
		3 853	3 597	51	892
Andra tillgångar					
Materiella tillgångar	30	342	661	6	237
Kassa och bank		2 169	4 527	161	2 464
Fondlikvidfordringar		66	27	2	—
		2 577	5 215	169	2 701
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter					
Upplupna ränte- och hyresintäkter		221	374	1	38
Förutbetalda anskaffningskostnader	31	8 409	11 734	498	4 611
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		665	401	1	13
		9 295	12 509	500	4 662
SUMMA TILLGÅNGAR		340 587	490 085	11 420	227 993

MSEK	Not	Koncernen		Verksamheter under avveckling	
		2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Aktiekapital	32	1 024	1 024	951	1 032
Fond för orealiserade vinster	32	1 231	715	—	—
Övriga bundna fonder	32	9 944	6 533	188	5 919
Balanserad vinst eller förlust	32	1 936	11 264	-645	1 977
Årets resultat	32	1 246	-4 298	-68	-7 336
		15 381	15 238	426	1 592
Minoritetsintressen		122	105	—	—
Efterställda skulder	39	849	1 058	—	—
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)					
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		137	125	—	—
Livförsäkringsavsättning		20 590	18 666	587	974
Avsättning för oreglerade skador	33	2 151	2 102	—	—
	34	22 878	20 893	587	974
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken	35	246 679	376 561	10 133	190 672
Skulder i bank och finansbolag					
In- och upplåning från allmänheten	28	37 927	35 657	—	38
Övriga avsättningar och skulder	28	1 030	1 039	51	16
		38 957	36 696	51	54
Avsättningar för andra risker och kostnader	36	1 817	7 153	5	5 152
Avsättningar för uppskjuten skatteskuld	37	1 886	2 468	—	144
Depåer från återförsäkrare		1 261	12 001	114	19 285
Skulder					
Skulder avseende direkt försäkring	38	2 008	2 151	35	31
Skulder avseende återförsäkring		79	239	19	167
Obligationslån	39	2 860	3 417	—	—
Skulder till kreditinstitut	39	53	388	—	—
Derivat	47	621	319	—	—
Övrig upplåning	39	232	4 741	—	7 910
Övriga skulder		3 681	3 702	14	701
		9 534	14 957	68	8 809
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter					
Återförsäkrarens andel av förutbetalda anskaffningskostnader		—	487	—	695
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	40	1 223	2 468	36	616
		1 223	2 955	36	1 311
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		340 587	490 085	11 420	227 993
POSTER INOM LINJEN					
Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder					
och för såsom avsättningar redovisade förpliktelse	41	6 059	1 399		
Tillgångar som omfattas av försäkringstagarnas förmånsrätt	41	46 949	36 296		
Ansvarsförbindelser	42	1 084	1 369		

eget kapital

KONCERNEN

MSEK	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital	Summa eget kapital	
	Aktiekapital	Uppskrivningsfond	Fond för orealiserade vinster	Övriga bundna fonder		Balanserad vinst/förlust
Eget kapital vid utgången av 2001	1 024	74	174	6 645	12 621	20 538
Utdelning					-307	-307
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital		-74	564	758	-1 248	0
Årets omräkningsdifferenser			-23	-865	-1 226	-2 114
Akkumulerade omräkningsdifferenser hänförliga till avyttrade verksamheter				-5	-11	-16
Valutareresultat lån och valutaterminer, efter beaktande av uppskjuten skatt -558 MSEK					1 435	1 435
Årets resultat					-4 298	-4 298
Eget kapital vid utgången av 2002	1 024	0	715	6 533	6 966	15 238
Utdelning					-307	-307
Nyemission	0			1		1
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital			524	4 096	-4 620	0
Årets omräkningsdifferenser			-8	-686	-477	-1 171
Akkumulerade omräkningsdifferenser hänförliga till avyttrade verksamheter					-125	-125
Valutareresultat lån och valutaterminer, efter beaktande av uppskjuten skatt -177 MSEK					499	499
Årets resultat					1 246	1 246
Eget kapital vid utgången av 2003	1 024	0	1 231	9 944	3 182	15 381

kassaflödesanalys

KONCERNEN

MSEK	Koncernen exklusive verksamheter under avveckling		Verksamheter under avveckling		Koncernen	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Den löpande verksamheten						
Årets resultat före skatt	980	2 409	-68	-9 622	912	-7 213
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet ¹⁾	-1 169	-724	161	8 179	-1 008	7 455
Betald skatt	-47	-112	-183	176	-230	64
Kassaflöde från verksamheten före förändringar i tillgångar och skulder	-236	1 573	-90	-1 267	-326	306
Förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar, där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto ²⁾	-241	1 230	-389	-1 056	-630	174
Förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring, netto ³⁾	173	654	—	—	173	654
Förändring övriga rörelsefordringar och skulder	-1 139	-3 196	264	2 954	-875	-242
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-1 443	261	-215	631	-1 658	892
Investeringsverksamheten						
Förändring placeringstillgångar (exklusive liv- och fondförsäkring)	-1 062	3 862	-316	-228	-1 378	3 634
Ökning tillgångar bankverksamhet, netto	-270	202	-205	7	-475	209
Övrigt ⁴⁾	5 516	1 510	-1 425	-28	4 091	1 482
Kassaflöde från investeringsverksamheten	4 184	5 574	-1 946	-249	2 238	5 325
Finansieringsverksamheten						
Förändring upplåning ⁵⁾	-2 142	-4 744	-152	-643	-2 294	-5 387
Förändring intern finansiering	-145	-1 113	145	1 113	—	—
Nyemission	1	—	—	—	1	—
Utdelning	-307	-307	—	—	-307	-307
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-2 593	-6 164	-7	470	-2 600	-5 694
ÅRETS KASSAFLÖDE	148	-329	-2 168	852	-2 020	523
Likvida medel vid årets början	2 063	2 536	2 464	2 017	4 527	4 553
Kursdifferens i likvida medel	-203	-144	-135	-405	-338	-549
Likvida medel vid årets slut	2 008	2 063	161	2 464	2 169	4 527
¹⁾ Avskrivningar	512	460	27	98	539	558
Värdeförändringar placeringstillgångar	-1 541	86	156	57	-1 385	143
Ej realiserat valutarresultat	452	892	—	—	452	892
Förändring förutbetalda anskaffningskostnader	-1 192	-1 280	-236	1 712	-1 428	432
Förändring av försäkringstekniska avsättningar exklusive sparande i liv- och fondförsäkring	186	727	46	460	232	1 187
Realisationsresultat	-29	-2 074	-125	5 831	-154	3 757
Resultat Bank och Finans	-122	-3	298	19	176	16
Övrigt	565	468	-5	2	560	470
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet	-1 169	-724	161	8 179	-1 008	7 455
²⁾ Förändring försäkringstekniska avsättningar, där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	62 101	-24 909	8 091	-29 165	70 192	-54 074
Köp och försäljning placeringstillgångar, där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	-62 342	26 139	-8 480	28 109	-70 822	54 248
Förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	-241	1 230	-389	-1 056	-630	174
³⁾ Förändring försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring, netto	-94	-939	—	—	-94	-939
Köp och försäljning placeringstillgångar, livförsäkring, netto	267	1 593	—	—	267	1 593
Förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	173	654	—	—	173	654
⁴⁾ Investering i materiella anläggningstillgångar	-67	-178	7	-27	-60	-205
Investering i immateriella anläggningstillgångar	-154	-263	-2	-1	-156	-264
Investering i intressebolag m.m.	-7	967	—	—	-7	967
Avyttring verksamheter ⁶⁾	5 749	3 526	-1 430	—	4 319	3 526
Förvärv verksamheter ⁷⁾	-5	-2 542	—	—	-5	-2 542
Övrigt	5 516	1 510	-1 425	-28	4 091	1 482
⁵⁾ Upptagna förlagslån	—	850	—	—	—	850
Återbetalda förlagslån	-210	—	—	—	-210	—
Förändring övrig upplåning inklusive inlösen av minoritet	-3 007	-6 990	-152	-643	-3 159	-7 633
Realiserade valutarresultat, säkring av utländska nettotillgångar	1 075	1 396	—	—	1 075	1 396
Förändring upplåning	-2 142	-4 744	-152	-643	-2 294	-5 387
⁶⁾ Värden av tillgångar och skulder avseende avyttrade koncernföretag uppgick till:						
Likvida medel	1 430	207	—	—	1 430	207
Placeringstillgångar	181 060	69	—	—	181 060	69
Övriga tillgångar	13 147	2 116	—	—	13 147	2 116
Försäkringstekniska avsättningar, netto	-171 938	—	—	—	-171 938	—
Övriga skulder	-23 043	-1 061	—	—	-23 043	-1 061
Erhållen köpeskilling inkl av köparen återbetalda interna lån	5 749	3 733	—	—	5 749	3 733
Avgår likvida medel i de avyttrade bolagen	—	-207	-1 430	—	-1 430	-207
Avyttrade verksamheters påverkan på koncernens likvida medel	5 749	3 526	-1 430	—	4 319	3 526
⁷⁾ Värden av tillgångar och skulder avseende förvärvade koncernföretag uppgick till:						
Likvida medel	3	529	—	—	3	529
Placeringstillgångar	394	—	—	—	394	—
Tillgångar i bank och finansbolag	—	—	—	—	—	—
Goodwill och övriga immateriella tillgångar	25	2 951	—	—	25	2 951
Övriga tillgångar	3	107	—	—	3	107
Skulder i bank och finansbolag	—	—	—	—	—	—
Försäkringstekniska avsättningar, netto	-393	—	—	—	-393	—
Övriga skulder	-24	-516	—	—	-24	-516
Erlagd köpeskilling	-8	-3 071	—	—	-8	-3 071
Tillkommer likvida medel i de förvärvade bolagen	3	529	—	—	3	529
Förvärvade verksamheters påverkan på koncernens likvida medel	-5	-2 542	—	—	-5	-2 542

fem år i sammandrag

KONCERNEN

Resultatet avseende verksamheter under avveckling ingår för åren 1999-2000 i respektive rad i tabellen inklusive noter. För 2001-2003 redovisas verksamheter under avveckling på separata rader.

MSEK	1999	2000	2001	2002	2003
FÖRSÄLJNING ¹⁾					
Fondförsäkring	36 022	63 818	51 617	47 801	52 816
Livförsäkring	1 541	1 188	1 276	1 638	1 050
Fondsparande ²⁾	12 595	19 447	14 012	16 963	18 334
Direktförsäljning fonder	—	9 299	3 781	2 341	2 681
Försäljning verksamheter	305	344	414	453	484
Försäljning, exklusive verksamheter under avveckling	50 463	94 096	71 100	69 196	75 365
Försäljning verksamheter under avveckling	84 598	112 771	62 704	50 101	13 462
Total försäljning	135 061	206 867	133 804	119 297	88 227
Riskbärande premie	805	1 068	1 327	1 346	1 103
RESULTATSAMMANDRAG ³⁾					
Tekniskt resultat fondförsäkring ³⁾	1 153	2 639	734	1 500	910
Kapitalavkastning, icke-teknisk	301	274	136	122	200
Förändring övervärden fondförsäkringsbestånd ⁴⁾	3 944	4 078	2 140	-698	5 410
Finansieringskostnader	-441	-819	-23	-21	-23
Rörelseresultat fondförsäkring	4 957	6 172	2 987	903	6 497
Tekniskt resultat livförsäkring ³⁾	82	84	111	128	-78
Avskrivning goodwill	—	—	—	-9	-8
Förändring övervärden försäkringsbestånd	—	—	—	—	14
Finansieringskostnader	-2	-1	0	0	—
Rörelseresultat livförsäkring	80	83	111	119	-72
Fondsparande	-151	12	-96	-284	-236
Finansieringskostnader	-3	0	-9	-7	-1
Rörelseresultat fondsparande	-154	12	-105	-291	-237
Kapitalavkastning ⁵⁾	505	227	95	212	1 539
Bankrörelse	165	101	138	46	157
Avskrivning goodwill	—	-56	-64	-237	-156
Resultat övrigt	335	349	44	-39	-72
Rörelseresultat övriga verksamheter	1 005	621	213	-18	1 468
Koncernens förvaltningskostnader	-298	-292	-322	-433	-507
Avskrivning goodwill	-34	-42	-53	—	—
Strukturkostnader och avsättningar till vinstandelssystem	-800	-756	-94	-136	-151
Rörelseresultat kärnverksamheter	4 756	5 798	2 737	144	6 998
Jämförelsestörande poster (se vidare not 22, koncernen)	2 566	2 785	—	1 566	-594
Resultat verksamheter under avveckling ⁶⁾	—	—	-3 826	-11 155	-130
Rörelseresultat skadeförsäkring ⁷⁾	1 524	-554	—	—	—
Finansieringskostnader skadeförsäkring	-271	—	—	—	—
Rörelseresultat	8 575	8 029	-1 089	-9 445	6 274
Därav förändring övervärden försäkring	-3 944	-4 078	1 982	2 232	-5 362
Kapitalavkastning, resultatandel i If ⁷⁾	—	—	-1 015	—	—
Resultat före skatt	4 631	3 951	-122	-7 213	912
Skatt	-1 167	-1 118	64	2 891	298
Minoritetens andel av årets resultat	-8	-7	3	24	36
Årets resultat	3 456	2 826	-55	-4 298	1 246

Noter till resultatsammandrag

¹⁾ Resultat avseende verksamheter under avveckling ingår för åren 1999-2000 i respektive rad i tabellen. För 2001-2003 redovisas verksamheten på separata rader och en mer detaljerad bild av resultatet ges i not 6 nedan.

²⁾ Inklusive diskretionär förvaltning i Spanien.

³⁾ Försäkringsersättningar netto uppgick till:

	Fondförsäkring	Livförsäkring
1999	-22 897	-8 914
2000	-37 404	-2 902
2001	-17 564	-3 303
2002	-20 199	-2 800
2003	-18 784	-1 688

⁴⁾ År 1998, 2000 och 2003 justerades diskonteringsräntan vid beräkning av rörelseresultatet för att närma sig branschpraxis. Dessa anpassningar gav en positiv engångseffekt på rörelseresultatet på 822 MSEK, 1 038 MSEK respektive 1 593 MSEK.

⁵⁾ Innehavet i If värderas till verkligt värde, vilket påverkar resultatet 2003 med 1 492 MSEK.

⁶⁾ Resultat verksamheter under avveckling

American Skandia MSEK	1999*	2000*	2001	2002	2003
Tekniskt resultat fondförsäkring **	1 126	2 048	1 206	-2 984	201
Kapitalavkastning, icke-teknisk	154	55	342	448	-89
Förändring övervärden fondförsäkringsbestånd	1 996	-338	-4 271	-1 703	-
Finansieringskostnader fondförsäkring	-433	-777	-893	-723	-246
Fondsparande	-110	72	77	-55	-22
Rörelseresultat före jämförelsestörande poster	2 733	1 060	-3 539	-5 017	-156
Återläggning av resultat i avyttrad verksamhet ***	—	—	—	—	156
Ackumulerade omräkningsdifferenser ****	—	—	—	—	125
Nedskrivning	—	—	—	-5 831	—
Rörelseresultat efter jämförelsestörande poster	2 733	1 060	-3 539	-10 848	125
Därav förändring övervärden fondförsäkring	-1 996	338	4 271	1 703	—
Resultat före skatt	737	1 398	732	-9 145	125
Skatt	-184	-510	-16	2 292	—
Årets resultat	553	888	716	-6 853	125

* Resultaten för åren 1999-2000 ingår i respektive rad i resultatsammandraget ovan.

** Försäkringsersättningar netto uppgick till:

	Fondförsäkring
1999	-12 865
2000	-21 832
2001	-27 863
2002	-29 569
2003	-8 569

*** Transaktionen avseende American Skandia genomfördes enligt fastställda villkor, som innebär att verksamhetens resultat under 2003 inte påverkar Skandia-koncernen. Genom en jämförelsestörande post om 156 MSEK, utjämnas det underliggande resultatet i American Skandia i enlighet med ovanstående.

**** 125 MSEK har resultatförts avseende ackumulerade omräkningsdifferenser i samband med genomförandet av American Skandia-transaktionen. Då de ackumulerade omräkningsdifferenserna förs från balanserade vinstmedel till årets resultat påverkas inte totalt eget kapital.

Skandia Japan MSEK	1999*	2000*	2001	2002	2003
Tekniskt resultat fondförsäkring **	-81	-156	-251	-313	106
Kapitalavkastning, icke-teknisk	-8	-9	-12	0	0
Förändring övervärden fondförsäkringsbestånd	43	140	148	169	-62
Rörelseresultat	-46	-25	-115	-144	44
Därav förändring övervärden fondförsäkring	-43	-140	-148	-169	62
Resultat före skatt	-89	-165	-263	-313	106
Skatt	0	0	0	0	0
Årets resultat	-89	-165	-263	-313	106

* Resultaten för åren 1999-2000 ingår i respektive rad i resultatsammandraget ovan.

** Försäkringsersättningar netto uppgick till:

	Fondförsäkring
1999	-7
2000	-27
2001	-68
2002	-108
2003	-265

Skandia Bank Schweiz MSEK	1999*	2000*	2001	2002	2003
Bankrörelse	—	-31	-172	-164	-298
Resultat före skatt	—	-31	-172	-164	-298
Skatt	—	—	—	-5	—
Årets resultat	—	-31	-172	-169	-298

* Resultaten för åren 1999-2000 ingår i respektive rad i resultatsammandraget ovan.

⁷⁾ Under åren 2002-2003 ägde Skandia 19% av If och innehavet redovisades som en placeringstillgång. Eventuella värdeförändringar redovisas under denna period i kapitalavkastningen.

BALANSRÄKNING, VERKLIGT VÄRDE

MSEK	1999	2000	2001	2002	2003
Tillgångar					
<i>Immateriella tillgångar</i>					
Övervärden i försäkringsbestånd efter uppskjuten skatt	8 119	12 019	12 249	9 670	13 576
Goodwill och övriga immateriella tillgångar	58	1 269	1 340	3 114	2 646
<i>Placeringstillgångar</i>					
Byggnader och mark	371	217	234	233	184
Investering i skadeförsäkringsföretag	6 457	4 197	4 502	1	4
Andra finansiella placeringstillgångar	24 610	24 926	26 771	31 800	27 930
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	1	1	1	0	4 054
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	424 686	500 993	503 672	384 474	248 151
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	27 080	22 709	17 852	10 387	644
Övriga tillgångar	6 270	5 094	5 415	3 817	3 815
Kassa och bank	3 033	3 094	4 553	4 527	2 169
Upplupna intäkter och förutbetalda kostnader	6 021	9 655	14 207	12 509	9 295
Tillgångar i finansbolag och bank	16 198	17 629	32 369	39 439	41 772
Summa tillgångar	522 904	601 803	623 165	499 971	354 240
Skulder					
Konsolideringskapital	29 220	37 031	37 236	27 033	30 478
Minoritetsintressen	25	31	41	105	120
Förlagslån	1 305	1 443	214	1 058	849
Upplåning	8 261	7 629	17 257	8 546	3 145
Försäkringstekniska avsättningar	23 227	21 770	22 710	21 453	23 323
Avsättningar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	410 829	481 749	487 114	376 561	246 679
Depåer från återförsäkrare	27 851	24 195	19 003	12 001	1 261
Övriga skulder	5 455	8 296	6 648	13 563	8 205
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	3 132	3 401	3 439	2 955	1 223
Skulder i finansbolag och bank	13 599	16 258	29 503	36 696	38 957
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	522 904	601 803	623 165	499 971	354 240
KONSOLIDERINGSKAPITAL					
Eget kapital	18 058	20 749	20 538	15 238	15 381
Uppskjuten skatteskuld ¹⁾	3 539	4 357	4 731	2 468	1 891
Uppskjuten skattefordran	-634	-209	-385	-468	-446
Övervärden i övriga finansiella placeringstillgångar	933	815	675	684	521
Avgår övervärden hänförliga till livförsäkring	-795	-700	-572	-559	-445
Övervärden i försäkringsbestånd efter uppskjuten skatt	8 119	12 019	12 249	9 670	13 576
Konsolideringskapital	29 220	37 031	37 236	27 033	30 478
Justerat konsolideringskapital ²⁾	26 276	32 850	32 861	24 999	29 012
¹⁾ Efter avdrag för minoritetens andel.					
²⁾ Konsolideringskapital efter avdrag för uppskjuten skatt.					
MODERBOLAGET FÖRSÄKRINGS AB SKANDIA					
Tekniskt resultat skadeförsäkring	-168	2 534	30	0	1
Tekniskt resultat livförsäkring	-14	22	106	-22	507
Konsolideringskapital	16 734	19 972	12 468	9 811	11 497
Kapitalbas				8 473	7 647
Solvensmarginal				445	552

NYCKELTAL

	1999	2000	2001	2002	2003
Koncernen					
Konsolideringsgrad, % ¹⁾	2 990	3 209	2 489	2 087	2 646
Soliditet, % ²⁾	28	32	23	17	17
Justerad soliditet, % ³⁾	36	42	32	25	28
Avkastning på eget kapital, % ⁴⁾	21	15	0	-24	8
Operativ avkastning på konsolideringskapital, % ⁵⁾	14	20	12	5	14
Avkastning på konsolideringskapital, % ⁶⁾	29	25	-2	-31	22
Avkastning på sysselsatt kapital, % ⁷⁾	26	21	-3	-20	19
Avkastning på justerat konsolideringskapital, % ⁸⁾	24	21	2	-24	21
Resultatmätt skadeförsäkring					
Försäkringsmarginal, % ⁹⁾	-4,7	26,7	14,0	-4,2	-4,8
Skadeprocent, brutto, % ¹⁰⁾	93	63	61	71	71
Driftskostnadsprocent, brutto, % ¹¹⁾	23	21	34	38	41
Totalkostnadsprocent, brutto, % ¹²⁾	116	84	95	109	112
Skadeprocent, netto, % ¹³⁾	86	65	62	71	71
Driftskostnadsprocent, netto, % ¹⁴⁾	29	21	34	38	41
Totalkostnadsprocent, netto, % ¹⁵⁾	115	86	96	109	112
Resultatmätt kapitalförvaltning					
Direktavkastning, % ^{16) 17)}	5,4	4,4	2,7	1,6	1,8
Totalavkastning, % ^{17) 18)}	15,4	3,8	1,5	-0,9	9,7
Övrigt					
Antal anställda, medeltal	6 096	6 430	6 732	6 922	5 936
Premieinkomst per anställd, MSEK	16,2	22,0	14,1	13,0	11,0
Rörelseresultat per aktie, SEK ¹⁹⁾	8,38	7,84	-1,06	-9,23	6,13
Vinst per aktie, SEK ¹⁹⁾	3,38	2,76	-0,05	-4,20	1,22
Konsolideringskapital per aktie, SEK ¹⁹⁾	28,55	36,18	36,38	26,41	29,78
Eget kapital per aktie, SEK ¹⁹⁾	17,64	20,27	20,07	14,89	15,03

Definitioner

- ¹⁾ Riskbärande kapital, efter avdrag för investering i If, i förhållande till riskbärande premier.
- ²⁾ Beräknas som eget kapital i förhållande till balansomslutning till bokförda värden exklusive placeringstillgångar och återförsäkringstillgångar inom fondförsäkring.
- ³⁾ Justerat konsolideringskapital i förhållande till balansomslutning till marknadsvärden exklusive placeringstillgångar och återförsäkringstillgångar inom fondförsäkring.
- ⁴⁾ Årets resultat i förhållande till genomsnittligt eget kapital.
- ⁵⁾ Rörelseresultat exklusive finansiella effekter i fondförsäkring i förhållande till genomsnittligt konsolideringskapital med avdrag för investeringar i skadeförsäkringsföretag.
- ⁶⁾ Rörelseresultat med avdrag för aktuell skatt och minoritetsandelar i förhållande till genomsnittligt konsolideringskapital.
- ⁷⁾ Rörelseresultat före skatt och räntekostnader i förhållande till genomsnittligt sysselsatt kapital.
- ⁸⁾ Rörelseresultat med tillägg för övriga övervärdesförändringar, minus aktuell och uppskjuten skatt samt minoritetens andel i förhållande till justerat genomsnittligt konsolideringskapital.
- ⁹⁾ Tekniskt resultat skadeförsäkring i förhållande till premieintäkter netto.
- ¹⁰⁾ Försäkringsersättningar i förhållande till premieintäkter brutto.
- ¹¹⁾ Försäkringsrörelsens driftskostnader i förhållande till premieintäkter brutto, exklusive övriga tekniska intäkter och kostnader.
- ¹²⁾ Försäkringsersättningar samt försäkringsrörelsens driftskostnader i förhållande till premieintäkter brutto.
- ¹³⁾ Försäkringsersättningar i förhållande till premieintäkter netto.
- ¹⁴⁾ Försäkringsrörelsens driftskostnader i förhållande till premieintäkter netto, exklusive övriga tekniska intäkter och kostnader.
- ¹⁵⁾ Försäkringsersättningar samt försäkringsrörelsens driftskostnader i förhållande till premieintäkt netto.
- ¹⁶⁾ Direktavkastningen (före avdrag för förvaltningskostnader) i procent av ett vägt genomsnitt av placeringstillgångarnas verkliga värde.
- ¹⁷⁾ Vid beräkning av direkt- och totalavkastning har de tillgångar där försäkringstagarna bär placeringrisken inte medtagits, då avsikten med nyckeltalet är att redovisa resultatet av företagets egen kapitalförvaltning.
- ¹⁸⁾ Summan av direktavkastning (före avdrag för förvaltningskostnader) samt realiserade och orealiserade värdeförändringar, i procent av ett vägt genomsnitt av placeringstillgångarnas verkliga värde.
- ¹⁹⁾ Nyckeltalen är beräknade före utspädning. Utspädningseffekten för 2003 uppgår till 0,3%.

noter

KONCERNEN (MSEK)

Not 1 Rapportering för segment – rörelsegränar och geografiska områden

RESULTATRÄKNING, ENLIGT RÖRELSEGRÄNAR

	Fondförsäkring		Fondsparande		Livförsäkring		Övrigt		Koncern-gemensamt		Verksamheter under avveckling		Koncernen	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Försäljning	52 816	47 801	18 334	16 963	1 050	1 638	3 165	2 794			13 462	50 101	88 827	119 297
Täckningsbidrag	6 270	6 410												
Anskaffningskostnader	-5 452	-5 031												
Administrationskostnader	-1 096	-1 156												
Förändring förutbetalda anskaffningskostnader ¹⁾²⁾	1 188	1 278												
Delsumma	910	1 501											910	1 501
Kapitalavkastning ³⁾	200	122					1 640	-60			-89	419	1 751	481
Finansieringskostnader	-23	-21	-1	-7			-78	251			-246	-723	-348	-500
Verksamheter/koncern-gemensamma kostnader ⁴⁾⁵⁾⁶⁾			-236	-284	-78	128	62	28	-721	-1 043	-14	-3 487	-987	-4 658
Avtalsreglerade täckningsbidrag ⁵⁾									63	474			63	474
Avskrivning goodwill					-8	-9	-156	-237					-164	-246
Resultat före skatt och jämförelsestörande poster	1 087	1 602	-237	-291	-86	119	1 468	-18	-658	-569	-349	-3 791	1 225	-2 948
Jämförelsestörande poster ⁷⁾									-594	1 566	281	-5 831	-313	-4 265
Resultat före skatt	1 087	1 602	-237	-291	-86	119	1 468	-18	-1 252	997	-68	-9 622	912	-7 213
Förändring i övervärden försäkringsbestånd, inklusive finansiella effekter	5 410	-699			14						-62	-1 533	5 362	-2 232
Rörelseresultat⁸⁾	6 497	903	-237	-291	-72	119	1 468	-18	-1 252	997	-130	-11 155	6 274	-9 445
Jämförelsestörande poster									594	-1 566	-281	5 831	313	4 265
Finansiella effekter ⁹⁾	-2 617	2 056									-177	4 651	-2 794	6 707
Operativt resultat¹⁰⁾	3 880	2 959	-237	-291	-72	119	1 468	-18	-658	-569	-588	-673	3 793	1 527

¹⁾ Avser nettoeffekten av att delar av periodens anskaffningskostnader får aktiveras och att aktiverade poster från tidigare år skall kostnadsföras över försäkringskontraktens bedömda livslängd.

²⁾ Under 2002 skedde en anpassning av redovisning för förutbetalda anskaffningskostnader i den tyska verksamheten. Anpassningen innebar en positiv resultatteffekt på ca 300 MSEK.

³⁾ Inkluderar en omvärdering av If med 1 492 MSEK då Sampo's bud på hela If-koncernen har inneburit att marknadsvärde har kunnat fastställas.

⁴⁾ Övriga verksamheter har under 2003 belastats med ej fördelade administrationskostnader på 93 MSEK. Under 2002 redovisades motsvarande kostnader uppgående till 236 MSEK som koncern-gemensamma kostnader.

⁵⁾ Koncern-gemensamma kostnader består av strukturstörande kostnader 151 (136) MSEK och koncernens förvaltningskostnader 570 (907) MSEK innan avdrag för avtalsreglerade täckningsbidrag 63 (474) MSEK.

⁶⁾ Livförsäkringsverksamheten i Spanien belastades under 2003 med en engångsavsättning på 119 MSEK avseende förändringar i dödlighetsantaganden.

⁷⁾ Se vidare not 22, koncernen.

⁸⁾ Resultat före skatt enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag, med tillägg för förändring i övervärden försäkringsbestånd.

⁹⁾ De finansiella effekterna ingår i raden "Förändring övervärden försäkringsbestånd" och därmed också i Rörelseresultatet. I det Operativa resultatet ingår inte de finansiella effekterna och därför avgår de finansiella effekterna på denna rad. Ett negativt belopp på denna rad innebär att de finansiella effekterna som ingår i "Förändring övervärden försäkringsbestånd" är positiva för perioden. Ett positivt belopp innebär att de finansiella effekterna som ingår i "Förändring övervärden försäkringsbestånd" är negativa för perioden.

¹⁰⁾ Rörelseresultat exklusive finansiella effekter i försäkringsbestånd och jämförelsestörande poster.

BALANSRÄKNING, ENLIGT RÖRELSEGRÄNAR

MSEK	Fondförsäkring		Fondsparande		Livförsäkring		Verksamheter under avveckling		Övrigt ¹⁾		Koncernen		
	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	
Tillgångar													
Goodwill						0				2 404	2 780	2 404	2 789
Övriga immateriella tillgångar		162	120	4	5	9	4		34	66	162	241	325
Placeringsstillgångar	12 374	4 635	112	106	11 034	12 551	82	7 624	8 048	6 434	31 650	31 350	
Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	238 087	187 791					10 064	196 683	0	0	248 151	384 474	
Tillgångar i bank och finansbolag							115	195	41 657	39 244	41 772	39 439	
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	198	-4 823				7	5	439	15 202	0	3	644	10 387
Uppskjuten skattefordran	154	3	43	101	83	49			166	315	446	468	
Fordringar	2 076	1 077	560	66	310	339	51	892	410	755	3 407	3 129	
Materiella tillgångar	219	275	16	15	3	10	6	237	98	124	342	661	
Kassa och bank	1 102	781	236	497	161	97	161	2 464	509	688	2 169	4 527	
Fondlikvidfordringar	924	1 868	122	0	112	481	2		-1 094	-2 322	66	27	
Förutbetalda anskaffningskostnader	7 899	7 114					498	4 611	12	9	8 409	11 734	
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	143	139	35	67	163	198	2	51	543	320	886	775	
Summa tillgångar	263 338	198 980	1 128	857	11 882	13 743	11 420	227 993	52 819	48 512	340 587	490 085	
Skulder													
Efterställda skulder			116	126					733	932	849	1 058	
Försäkringstekniska avsättningar	10 470	6 726			10 977	12 359	587	974	844	834	22 878	20 893	
Avsättningar för livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	236 546	185 889					10 133	190 672	0	0	246 679	376 561	
Skulder i bank och finansbolag							51	54	38 906	36 642	38 957	36 696	
Avsättningar för uppskjuten skatteskuld	761	804	9	0	51	12		144	1 065	1 508	1 886	2 468	
Avsättningar för övriga risker och kostnader	191	-4 833	23	1	342	412	5	5 152	1 256	6 421	1 817	7 153	
Lån	2 997	2 728	19	38				7 910	129	-2 130	3 145	8 546	
Depåer för återförsäkrare	1 147	-7 284					114	19 285	0	0	1 261	12 001	
Övriga skulder	2 962	2 790	416	315	115	88	72	899	2 824	2 319	6 389	6 411	
Återförsäkrarens andel av förutbetalda anskaffningskostnader		-208						695		0		487	
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	357	360	33	50	28	17	36	616	769	1 425	1 223	2 468	
Summa skulder	255 431	186 972	616	530	11 513	12 888	10 998	226 401	46 526	47 951	325 084	474 742	
Eget kapital ²⁾											15 503	15 343	
Summa eget kapital och skulder											340 587	490 085	

¹⁾ För specifikation av bank och finansbolag se not 28.

²⁾ Eget kapital och minoritetsintressen.

MATERIELLA OCH IMMATERIELLA TILLGÅNGAR, ENLIGT RÖRELSEGRÄNAR

MSEK	Fondförsäkring		Fondsparande		Livförsäkring		Bank/ finansbolag		Verksamheter under avveckling		Övrigt		Koncernen	
	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec
Materiella tillgångar														
Anskaffningsvärde	771	938	29	25	15	44	122	133	15	521	71	69	1 023	1 730
Ackumulerad avskrivning	-552	-663	-13	-10	-12	-34	-82	-80	-9	-284	-13	2	-681	-1 069
Materiella tillgångar, bokfört värde	219	275	16	15	3	10	40	53	6	237	58	71	342	661
Immateriella tillgångar														
Anskaffningsvärde	273	150	6	5	93	94	302	324		46	2 657	2 892	3 331	3 511
Ackumulerad avskrivning	-111	-30	-2		-84	-81	-60	-43		-12	-429	-231	-686	-397
Immateriella tillgångar, bokfört värde	162	120	4	5	9	13	242	281		34	2 228	2 661	2 645	3 114

FÖRSÄLJNING, ENLIGT GEOGRAFISKT OMRÅDE

MSEK	UK & Asia Pacific		Europe		Latin America		Offshore		Verksamheter under avveckling		Koncernen			
	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec		
Fondförsäkring			17 480	18 313	21 461	17 195	47	467	13 828	11 826	10 892	39 912	63 708	87 713
Fondsparande ¹⁾			10 855	9 710			3 337	3 469	340	297	2 550	10 186	20 884	27 149
Livförsäkring					970	1 499	80	139					1 050	1 638
Direktförsäljning fonder					2 681	2 341					20	3	2 701	2 344
Övrig verksamhet					484	453							484	453
Summa försäljning			28 335	28 023	29 398	24 975	3 464	4 075	14 168	12 123	13 462	50 101	88 827	119 297

¹⁾ Spaniens (Europe) verksamhet avser diskretionär förvaltning.

TILLGÅNGAR, ENLIGT GEOGRAFISKT OMRÅDE

MSEK	UK & Asia Pacific		Europe		Latin America		Offshore		Verksamheter under avveckling		Övrigt		Koncernen					
	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec				
Tillgångar																		
Goodwill	2 384	2 740		20		49					0	0	2 404	2 789				
Övriga immateriella tillgångar	107	65		78		57			53	29	34	3	140	325				
Placeringstillgångar, livförsäkring				10 765		12 238		269	313			0	0	11 034	12 551			
Placeringstillgångar, fondförsäkring	6 308	6 539		1 412		1 150		21	27	590	526		82	4 016	0	0	8 413	12 258
Placeringstillgångar, fondsparande	15	9		3		1		94	96				0	0			112	106
Placeringstillgångar, övriga						8					3 608	12 091	2 819	12 091			6 435	
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tagaren bär placeringsrisken	102 311	83 952		73 214		52 984		94	311	62 468	50 544	10 064	196 683	0	0	248 151	384 474	
Tillgångar i bank och finansbolag				41 657		39 244					115	195	0	0	41 772		39 439	
Återförsäkrars andel av försäkrings- tekniska avsättningar	151	145		44		89		52	1	10	1	439	15 202	0	-5 050	644	10 387	
Uppskjuten skattefordran		34		241		84				52				101	349	446	468	
Fordringar	1 258	299		1 945		1 537		36	34	189	255	51	892	-72	112	3 407	3 129	
Materiella tillgångar	111	164		108		128		14	12	69	65	6	237	34	55	342	661	
Kassa och bank	750	694		600		643		86	62	239	102	161	2 464	333	562	2 169	4 527	
Fondlikvidfordringar	0	0		0		2 400		93	1	15	160	2		-44	-2 534	66	27	
Förutbetalda anskaffningskostnader	2 863	2 516		2 443		2 074				2 605	2 533	498	4 611	0	0	8 409	11 734	
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	69	87		335		294		4	8	9	30	2	51	467	305	886	775	
Summa tillgångar	116 327	97 244		132 865		112 980		763	865	66 299	54 245	11 420	227 993	12 913	-3 242	340 587	490 085	

MATERIELLA OCH IMMATERIELLA TILLGÅNGAR, ENLIGT GEOGRAFISKT OMRÅDE

MSEK	UK & Asia Pacific		Europe		Latin America		Offshore		Verksamheter under avveckling		Övrigt		Koncernen				
	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec	2003 31 dec	2002 31 dec			
Materiella tillgångar																	
Anskaffningsvärde	510	672		242		275		27	24	158	150	15	521	71	88	1 023	1 730
Ackumulerad avskrivning	-399	-508		-134		-147		-13	-12	-89	-85	-9	-284	-37	-33	-681	-1 069
Materiella tillgångar, bokfört värde	111	164		108		128		14	12	69	65	6	237	34	55	342	661
Immateriella tillgångar																	
Anskaffningsvärde	2 790	2 954		312		294				82	33		46	147	184	3 331	3 511
Ackumulerad avskrivning	-299	-149		-214		-188				-29	-4		-12	-144	-44	-686	-397
Immateriella tillgångar, bokfört värde	2 491	2 805		98		106				53	29		34	3	140	2 645	3 114

noter till teknisk redovisning skadeförsäkringsrörelse

Not 2 Premieinkomst

	2003			2002		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Inbetalda och tillgodoförda premier ¹⁾	484	-1	483	453	-2	451
Premieinkomst	484	-1	483	453	-2	451

¹⁾ Varav försäkringsavtal för direkt skadeförsäkring som tecknats i:

Sverige	422			416		
Övriga EES	62			37		
	484			453		

Not 3 Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Inom skadeförsäkringsrörelsen förs kapitalavkastning över från det icke-tekniska till det tekniska resultatet baserat på genomsnittliga försäkringstekniska avsättningar efter avdrag för utestående nettofordringar i försäkringsrörelsen. Räntesatserna följer huvudsakligen avkastningen på medellånga statsobligationer med hänsyn tagen till försäkringsrörelsens kontantflöden över tiden.

	2003	2002

Avsättningarna har varit i svenska, danska och norska kronor varav övervägande i svenska kronor och följande kalkyleräntesatser har använts:

Sverige	4,2	4,8
Norge	4,8	6,2
Danmark	2,5	4,6

Not 4 Utbetalda försäkringsersättningar

	2003			2002		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-318	4	-314	-311	0	-311
Driftskostnader för skadereglering	-16	—	-16	-15	—	-15
Utbetalda försäkringsersättningar	-334	4	-330	-326	0	-326

Not 5 Avecklingsresultat

Av försäkringsersättningar utgör 21 (27) MSEK avecklingsresultat netto.

Not 6 Driftskostnader

	2003		2002	
	Brutto	Avgiven	Brutto	Avgiven
Interna anskaffningskostnader			-53	-50
Externa anskaffningskostnader ¹⁾			-19	-13
Förändring i förutbetalda anskaffningskostnader, brutto			3	2
Administrationskostnader			-124	-103
Driftskostnader			-193	-164

¹⁾ Varav provisioner i direkt försäkring -19 -13

För fördelning av totala driftskostnader, se not 46.

noter till teknisk redovisning livförsäkringsrörelse

Not 7 Premieinkomst

	2003			2002		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Inbetalda och tillgodoförda premier ¹⁾²⁾	64 758	- 666	64 092	89 352	-1 776	87 576
Portföljpremier	101	- 99	2	—	- 283	- 283
Premieinkomst	64 859	- 765	64 094	89 352	-2 059	87 293

¹⁾ Hänförlig till direktförsäkring

Direktförsäkring uppdelad på:

a) Individuell försäkring	64 558	88 725
Gruppörsäkring	200	627
b) Periodiska premier	20 108	19 926
Engångspremier	44 650	69 426
c) Ej återbäringberättigade avtal	1 050	1 638
Avtal för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken	63 708	87 714

²⁾ Varav försäkringsavtal för direkt livförsäkring som tecknats i:

Sverige	9 576	10 881
Övriga EES	38 622	33 299
Övriga länder	16 560	45 172
	64 758	89 352

Not 8 Kapitalavkastning, intäkter

	2003	2002
<i>Driftsöverskott byggnader och mark</i>		
Hysesintäkter	2	10
Driftskostnader	-1	-2
Utdelning på aktier och andelar	2	5
Övriga finansiella intäkter	13	9
<i>Räntebärande värdepapper</i>		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	405	564
Övriga räntebärande värdepapper	163	169
Återförsäkrarens andel av värdeförändring av placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken	369	2 812
<i>Realisationsvinster, netto</i>		
Aktier och andelar	0	—
Räntebärande värdepapper	69	113
Övriga placeringstillgångar	13	—
Kapitalavkastning, intäkter	1 035	3 680

Not 9 Realiserade vinster på övriga placeringstillgångar, netto

	2003	2002
Byggnader och mark, netto	4	37
Aktier och andelar, netto	21	—
Realiserade vinster på placeringstillgångar, netto	25	37

Not 10 Utbetalda försäkringsersättningar

	2003			2002		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar, livförsäkring	-1 710	7	-1 703	-3 405	5	-3 400
Summa utbetalt, livförsäkring	-1 710	7	-1 703	-3 405	5	-3 400
Utbetalda skadeersättningar, fondförsäkring	-28 993	1 548	-27 445	-53 337	3 955	-49 382
Driftskostnader för skadereglering, fondförsäkring	-44	—	-44	-56	—	-56
Summa utbetalt, fondförsäkring	-29 037	1 548	-27 489	-53 393	3 955	-49 438
Utbetalda försäkringsersättningar	-30 747	1 555	-29 192	-56 798	3 960	-52 838

Not 11 Annullationer

	2003			2002		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
<i>Av försäkringsersättningar uppgår annullationer</i>						
för livförsäkring till:	-760	—	-760	-2 446	—	-2 446
för fondförsäkring till:	-23 319	1 137	-22 182	-46 022	3 630	-42 392
Summa annullationer	-24 079	1 137	-22 942	-48 468	3 630	-44 838

Not 12 Driftskostnader

	2003			2002		
	Livförsäkring	Fondförsäkring	Totalt	Livförsäkring	Fondförsäkring	Totalt
Interna anskaffningskostnader	-28	-2 164	-2 192	-16	-2 658	-2 674
Externa anskaffningskostnader ¹⁾	-107	-4 215	-4 322	-105	-5 475	-5 580
Förändring i förutbetalda anskaffningskostnader, brutto ²⁾	—	1 344	1 344	—	-432	-432
Administrationskostnader	-46	-1 288	-1 334	-41	-1 948	-1 989
Provisioner och vinstandelar, avgiven återförsäkring	30	-43	-13	25	68	93
Förändring i förutbetalda anskaffningskostnader, avgiven återförsäkring ²⁾	—	62	62	—	-29	-29
Driftskostnader	-151	-6 304	-6 455	-137	-10 474	-10 611
¹⁾ Varav provisioner i direktförsäkring	-107	-4 215	-4 322	-105	-5 475	-5 580
²⁾ Nettoförändring förutbetalda anskaffningskostnader varav till följd av förändringar i CARVM-avdraget*			1 406			-461
			11			566

För fördelning av totala driftskostnader, se not 46.

*Avser American Skandia.

Not 13 Kapitalavkastning, kostnader

	2003	2002
Kapitalförvaltningskostnader	-7	-7
Övriga finansiella kostnader	-9	-91
<i>Räntekostnader m m</i>		
Övriga räntekostnader	-2	-6
Återförsäkrarens andel av värdeförändring av placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken	-151	-86
<i>Realisationsförluster, netto</i>		
Byggnader och mark	-6	—
Övriga placeringstillgångar	—	-43
Kapitalavkastning, kostnader	-175	-233

Not 14 Orealiserade förluster på placeringstillgångar, netto

	2003	2002
Aktier och andelar, netto	—	-22
Orealiserade förluster på placeringstillgångar, netto	—	-22

noter till icke-teknisk redovisning**Not 15 Kapitalavkastning, intäkter**

	2003			2002		
	Övriga placeringstillgångar	Fond-för-säkring	Totalt	Övriga placeringstillgångar	Fond-för-säkring	Totalt
<i>Driftsoverskott byggnader och mark</i>						
Hysesintäkter	—	4	5	—	5	5
Driftskostnader	—	-1	-1	0	-6	-6
Utdelning på aktier och andelar	3	92	95	—	64	64
Övriga finansiella intäkter	34	21	55	39	311	350
<i>Räntetäkter m m</i>						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	63	109	172	71	239	310
Övriga räntetäkter	140	172	312	182	64	246
Valutakursvinster, netto	296	7	303	101	7	108
<i>Realisationsvinster, netto</i>						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	6	1	7	3	3	6
Kapitalavkastning, intäkter	543	405	948	396	687	1 083

Not 16 Orealiserade vinster på placeringstillgångar, netto

	2003			2002		
	Övriga placeringstillgångar	Fond-för-säkring	Totalt	Övriga placeringstillgångar	Fond-för-säkring	Totalt
Byggnader och mark, netto	—	—	—	—	2	2
Aktier och andelar, netto	1 466 ¹⁾	35	1 501	—	—	—
Orealiserade vinster på placeringstillgångar, netto	1 466	35	1 501	—	2	2

¹⁾ inkluderar en värdering av innehavet i If till verkligt värde.

Not 17 Kapitalavkastning, kostnader

	2003			2002		
	Övriga placeringstillgångar	Fond-för-säkring	Totalt	Övriga placeringstillgångar	Fond-för-säkring	Totalt
Kapitalförvaltningskostnader	-24	3	-21	-39	-10	-49
Övriga finansiella kostnader	-55	-8	-63	-24	-11	-35
<i>Räntekostnader m m</i>						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-128	-3	-131	-26	—	-26
Övriga räntekostnader	-172	-392	-564	44 ¹⁾	-778	-734
<i>Realisationsförluster, netto</i>						
Aktier och andelar	-28	-133	-161	-32	-157	-189
Övriga placeringstillgångar	-7	-66	-73	-14	0	-14
Kapitalavkastning, kostnader	-414	-599	-1 013	-91	-956	-1 047

¹⁾ Positivt på grund av internfinansiering av fondförsäkringsbolag, vilket eliminerar i koncernredovisningen.

Not 18 Orealiserade förluster på placeringstillgångar, netto

	2003			2002		
	Övriga placeringstillgångar	Fond-för-säkring	Totalt	Övriga placeringstillgångar	Fond-för-säkring	Totalt
Aktier och andelar, netto	—	—	—	-93	86	-7
Orealiserade förluster på placeringstillgångar, netto	—	—	—	-93	86	-7

Not 19 Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen

	2003	2002
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	-33	-21

Not 20 Övriga kostnader

	2003	2002
Avskrivning goodwill	-164	-246
Koncernens förvaltningskostnader	-507	-433
Strukturkostnader	-151	-136
Övriga kostnader	-822	-815

Not 21 Bank- och finansbolag

	2003	2002
Räntetäkter	2 047	2 212
Räntekostnader	-1 240	-1 539
Erhållna utdelningar	0	0
Provisionsintäkter	1 285	1 748
Provisionskostnader	-279	-124
Nettoreultat av finansiella transaktioner	10	14
Övriga rörelseintäkter	22	55
Summa rörelseintäkter	1 845	2 366
Administrationskostnader	-1 728	-2 317
Av- och nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar	-107	-70
Övriga rörelsekostnader	-101	-101
Summa rörelsekostnader	-1 936	-2 488
Kreditförluster/återföring av tidigare nedskrivningar	-48	3
Nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	-2	—
Operativt resultat¹⁾	-141	-119

¹⁾ Skandia Bank Switzerland AG som ingår i Verksamheter under avveckling ingår med -298 (-114) MSEK.

Not 22 Jämförelsestörande poster

	2003	2002
Reavinst försäljning Skandia Asset Management (SAM)	—	2 016
Återläggning av resultat för American Skandia	156	—
Akkumulerade omräkningsdifferenser realiserade vid Prudential Financials förvärv av American Skandia	125	—
Summa jämförelsestörande intäkter	281	2 016
Nedskrivning American Skandia	—	-5 831
Nedskrivning av systemutvecklingskostnader	-71	-90
Särskild löneskatt ¹⁾	-159	—
Omstruktureringskostnader ²⁾	-364	-360
Summa jämförelsestörande kostnader	-594	-6 281
Summa jämförelsestörande poster³⁾	-313	-4 265

¹⁾ Avser retroaktiv justering av särskild löneskatt att erläggas vid framtida utbetalning av tidigare kostnadsförda, ej avdragsgilla pensioner. Vid utbetalningstillfället kommer dessa pensionskostnader liksom särskild löneskatt att vara avdragsgilla, och utgör därmed i dag underlag för en uppskjuten skattefordran. Detta innebär att koncernens egna kapital inte påverkats negativt av denna justering.

²⁾ För fördelning av omstruktureringskostnader, se noterna 36 och 46.

³⁾ Jämförelsestörande poster har redovisats som en koncerngemensam post. Jämförelsestörande intäkter fördelar sig på övrigt - (2 016) MSEK och verksamheter under avveckling 281 (-) MSEK. Jämförelsestörande kostnader fördelar sig på fondförsäkring -112 (-14) MSEK, koncerngemensamt -236 (-183) MSEK, övrigt -246 (-253) MSEK och verksamheter under avveckling - (5 831) MSEK.

Not 23 Skatt

	2003	2002
Aktuell skatt avseende innevarande år	-62	-126
Aktuell skatt avseende tidigare år	-118	218
Uppskjuten skatt	528	2 827
Skatt på årets resultat	348	2 919
Övriga skatter	-50	-28
Skatter¹⁾	298	2 891
¹⁾ Varav skatt hänförlig till USA.	—	2 292
Skilnad mellan koncernens skattekostnad och skattekostnad baserad på gällande svensk skattesats: Resultat före skatt	912	-7 213
Skatt enligt gällande skattesats, 28%	-255	2 020
Skilnad i skattesats i utländska dotterbolag	3	116
Skatt avseende tidigare år	40	101
Förluster för vilka uppskjuten skattefordran ej beaktas	-669	-785
Ej avdragsgilla kostnader	-169	-159
Ej skattepliktiga intäkter	417	1 406
Tidigare ej värderade underskott	981	220
Redovisad skattekostnad	348	2 919

noter till balansräkningen**Not 24 Immateriella tillgångar**

	Anskaffningsvärde	Akkumulerade avskrivningar	Bokfört värde
Goodwill vid utgången av 2002	3 124	-335	2 789
Avgående tillgångar	-5	5	0
Valutakursomräkning	-236	15	-221
Justering avskriven goodwill	-63	63	0
Årets avskrivning	—	-164	-164
Goodwill vid utgången av 2003¹⁾	2 820	-416	2 404

¹⁾ Av goodwill avser 2 384 MSEK goodwill i Bankhall vilken skrivs av på 20 år.

	2003	2002
Övriga immateriella tillgångar, systemutveckling	2003	2002
Anskaffningsvärde	510	387
Akkumulerade avskrivningar	-269	-62
Immateriella tillgångar, bokfört värde	241	325

Not 25 Placeringsstillgångar

	Anskaffningsvärde ¹⁾		Verkligt värde		Bokfört värde	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Livförsäkring						
Byggnader och mark	0	76	31	168	31	168
Aktier och andelar	99	97	119	115	119	115
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	6 058	7 565	6 564	8 219	6 058	7 565
Övriga lån	0	3	0	3	0	3
Utlåning till kreditinstitut	4 814	4 699	4 814	4 699	4 814	4 699
Derivat	12	2	12	2	12	2
	10 983	12 442	11 540	13 206	11 034	12 552
Fondförsäkring						
Byggnader och mark	68	26	118	27	118	27
Aktier och andelar	101	529	102	529	102	529
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	6 173	10 379	6 191	10 405	6 173	10 379
Lån med säkerhet i fast egendom	14	163	14	163	14	163
Övriga lån	515	552	515	552	515	552
Utlåning till kreditinstitut	1 475	518	1 475	518	1 475	518
Derivat	16	90	16	90	16	90
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	4 054	0	4 054	0	4 054	0
	12 416	12 257	12 485	12 284	12 467	12 258
Fondsparande						
Byggnader och mark	17	19	19	23	19	23
Aktier och andelar	19	13	23	16	23	16
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	65	61	65	67	65	61
Lån med säkerhet i fast egendom	0	0	0	0	0	0
Övriga lån	1	2	-1	0	-1	0
Utlåning till kreditinstitut	2	—	2	—	2	—
Derivat	3	5	3	5	3	5
	107	100	111	111	111	105
Övriga placeringsstillgångar						
Byggnader och mark	3	3	16	16	16	16
Placeringar i intressebolag ³⁾	4	1	4	1	4	1
Aktier och andelar	3 212	3 326	4 704	3 487	4 704	3 487
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	890	1 272	887	1 270	890	1 272
Övriga lån	129	156	129	156	129	156
Utlåning till kreditinstitut	1 575	196	1 575	196	1 575	196
Derivat	627	614	720	1 307	720	1 307
	6 440	5 568	8 035	6 433	8 038	6 435
Placeringsstillgångar totalt						
Byggnader och mark ²⁾	88	124	184	233	184	233
Placeringar i intressebolag ³⁾	4	1	4	1	4	1
Aktier och andelar ⁴⁾	3 431	3 966	4 948	4 146	4 948	4 146
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	13 186	19 277	13 707	19 963	13 186	19 279
Lån med säkerhet i fast egendom	14	163	14	163	14	163
Övriga lån	645	713	643	711	643	711
Utlåning till kreditinstitut	7 866	5 413	7 866	5 413	7 866	5 413
Derivat	658	710	751	1 404	751	1 404
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	4 054	0	4 054	0	4 054	0
	29 946	30 367	32 171	32 034	31 650	31 350

¹⁾ Värdering med utgångspunkt i anskaffningsvärdet dvs efter erforderliga nedskrivningar.

²⁾ Detaljerade upplysningar om byggnader och mark lämnas ej då antalet fastigheter är litet och det bokförda värdet av fastighetsinnehavet utgör en försumbar andel av det bokförda värdet av de totala placeringsstillgångarna.

³⁾ I intressebolag ingår Bankhall Investment Finance Ltd med 3 MSEK.

⁴⁾ I aktier och andelar ingår innehav i If med 4 461 (2 969) MSEK. Enligt avtal med Sampo har aktierna avyttrats i februari 2004.

⁵⁾ För specifikation enligt Finansinspektionens anvisningar, se not 49.

Not 26 Återförsäkrars andel av avsättning för oregrerade skador

	2003	2002
Skadeförsäkring		
Inträffade och rapporterade skador	—	1
Inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	—	3
	0	4
Livförsäkringsföretag		
Fastställda skador	10	4
Icke fastställda skador	152	170
	162	174
Återförsäkrars andel av avsättning för oregrerade skador	162	178

Not 27 Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar

	2003	2002
Ingående balans	10 387	17 852
Valutaomräkning	-1 732	-2 596
Netto sålda/förvärvade försäkringsbolag	-7 942	—
Förändring i avsättning	- 69	-4 869
Utgående balans	644	10 387

Not 28 Bankrörelse

	2003	2002				
Kassa	354	357				
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.	892	2 094				
Utlåning till kreditinstitut	791	1 360				
Utlåning till allmänheten	29 853	25 898				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	9 775	9 435				
Aktier och andelar	18	22				
Aktier i dotterbolag						
Goodwill	211	243				
Immateriella anläggningstillgångar	31	92				
Materiella tillgångar	40	58				
Övriga tillgångar	454	842				
Tillgångar	42 419	40 401				
Koncernelimineringar	-647	-962				
Tillgångar, efter koncernelimineringar	41 772	39 439				
Skulder till kreditinstitut	288	351				
In- och upplåning från allmänheten	37 927	35 657				
Övriga skulder	1 061	1 103				
Efterställda skulder	1 200	1 200				
Skulder	40 476	38 311				
Eget kapital	1 943	2 086				
Minoritetens andel	—	4				
Skulder och eget kapital	42 419	40 401				
Koncernelimineringar	-3 462	-3 705				
Skulder och eget kapital, efter koncernelimineringar	38 957	36 696				
Belåningsbara statsskuldförbindelser, obligationer och andra räntebärande värdepapper						
	2003	2002				
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Bokfört värde
Innehav fördelat på återstående löptid						
Högst 1 år	10 305	10 325	10 319	11 385	11 441	11 436
Längre än 1 år men högst 5 år	318	319	319	58	60	60
Längre än 10 år	28	27	27	31	34	33
Summa	10 651	10 671	10 665	11 474	11 535	11 529
Belåningsbara statspapper	892	891	892	2 093	2 094	2 094
Värdepapper emitterade av offentliga organ	125	125	125	279	279	279
Värdepapper emitterade av andra låntagare	9 634	9 655	9 648	9 102	9 162	9 156
Summa	10 651	10 671	10 665	11 474	11 535	11 529
– Svenska staten	892	891	892	2 093	2 094	2 094
– Svenska bostadsinstitut	259	255	255	123	123	123
– Övriga svenska emittenter	8 374	8 393	8 392	8 018	8 073	8 069
– <i>icke-finansiella företag</i>	6 676	6 694	6 693	6 229	6 276	6 273
– <i>övriga finansiella företag</i>	1 698	1 699	1 699	1 789	1 797	1 796
– Utländska stater	121	121	121	65	65	65
– Övriga utländska emittenter	1 005	1 011	1 005	1 175	1 180	1 178
Summa	10 651	10 671	10 665	11 474	11 535	11 529
Utlåning till allmänheten						
	2003	2002				
Innehav fördelat på återstående löptid, bokfört värde						
Betalbara vid anfordran		373	241			
Högst 3 månader	20 798	19 143				
Längre än 3 månader men högst 1 år	3 912	3 864				
Längre än 1 år men högst 5 år	3 872	2 114				
Längre än 5 år	898	536				
Summa	29 853	25 898				
Inlåning och upplåning från allmänheten						
	2003	2002				
Innehav fördelat på återstående löptid, bokfört värde						
Betalbara vid anfordran	36 530	33 803				
Högst 3 månader	268	511				
Längre än 3 månader men högst 1 år	476	660				
Längre än 1 år men högst 5 år	267	326				
Längre än 5 år	386	357				
Summa	37 927	35 657				

Kreditriskeponering brutto och netto

	Total kreditriskeponering	Värde av säkerheter avs. poster i balansräkning	Total kreditriskeponering efter avdrag av säkerheter
Lånefordringar			
<i>Företag</i>			
Bilfinansiering	2 592	2 316	276
Månadsbetalning	433	433	0
Fastigheter	230	230	0
Övrigt	150	0	150
	3 405	2 979	426
<i>Privatpersoner</i>			
Bilfinansiering	7 049	6 653	396
Månadsbetalning	770	770	0
Villa och fritidshus	16 160	16 106	54
Bostadsrätter	1 372	1 304	68
Övrigt	883	153	730
	26 234	24 986	1 248
<i>Offentlig sektor</i>			
Bilfinansiering	214	160	54
	214	160	54
Summa	29 853	28 125	1 728
Placeringar och övrig kreditexponering			
<i>Kreditinstitut</i>			
Banker	724	—	724
Bostadsinstitut	767	—	767
Utländska banker	416	—	416
Övriga kreditmarknadsbolag	2 911	—	2 911
	4 818	—	4 818
<i>Företag</i>			
Övriga emittenter	5 336	61	5 275
Övrigt	961	—	961
	6 297	61	6 236
<i>Offentlig sektor</i>			
Belåningsbara statspapper	892	—	892
Övrigt	410	—	410
	1 302	—	1 302
Summa	12 417	61	12 356
Totalt	42 270	28 186	14 084

Med exponering för kredit avses fordringar och andra placeringar, bl. a. lånefordringar och värdepapper exkl. aktier, materiella och immateriella anläggningstillgångar i balansräkningen samt kreditutgången utanför balansräkningen t.ex. derivatinstrument, garantier och borgensåtaganden.

Säkerhetsfördelning

	Pantbrev	Aganderättsförbehåll/Borgen	Övriga säkerheter	Totalt värde av säkerheter
Lånefordringar				
<i>Företag</i>				
Bilfinansiering	—	127	2 189	2 316
Månadsbetalning	—	—	433	433
Fastigheter	32	—	103	230
	32	127	2 189	2 979
<i>Privatpersoner</i>				
Bilfinansiering	—	24	6 629	6 653
Månadsbetalning	—	—	770	770
Villa och fritidshus	16 044	12	50	16 106
Bostadsrätter	—	4	1 300	1 304
Övrigt	52	1	100	153
	16 096	41	6 629	24 986
<i>Offentlig sektor</i>				
Bilfinansiering	—	—	160	160
	—	—	160	160
Summa	16 128	168	8 978	28 125
Placeringar och övrig kreditexponering				
<i>Företag</i>				
Övriga emittenter	—	—	61	61
	—	—	61	61
Totalt	16 128	168	8 978	28 186

Not 29 Fordringar avseende direkt försäkring

	2003	2002
Fordringar på försäkringstagare	301	370
Fordringar på försäkringsmäklare	901	833
Fordringar på försäkringsföretag	103	294
Avsättning för osäkra fordringar	-42	-27
Fordringar avseende direkt försäkring	1 263	1 470

Not 30 Materiella tillgångar

	2003	2002
Anskaffningsvärde	1 023	1 730
Accumulerade avskrivningar	-681	-1 069
Materiella tillgångar, bokfört värde	342	661

Not 31 Förutbetalda anskaffningskostnader

	2003	2002
Avskrivningstid kortare än 2 år, skade- och återförsäkring	12	9
Avskrivningstid längre än 2 år, liv- och fondförsäkring	8 397	11 725
Förutbetalda anskaffningskostnader	8 409	11 734

Not 32 Eget kapital

	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital		Summa eget kapital
	Aktiekapital ¹⁾	Uppskrivningsfond	Fond för orealiserade vinster ²⁾	Övriga bundna fonder ³⁾	Balanserad vinst/förlust	
Eget kapital vid utgången av 2001	1 024	74	174	6 645	12 621	20 538
Utdelning	—	—	—	—	-307	-307
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital	—	-74	564	758	-1 248	0
Årets omräkningsdifferenser ⁴⁾	—	—	-23	-865	-1 226	-2 114
Accumulerade omräkningsdifferenser hänförliga till avyttrade verksamheter ⁴⁾	—	—	—	-5	-11	-16
Valutaresultat lån och valutaterminer ^{1,4)}	—	—	—	—	1 435	1 435
Årets resultat	—	—	—	—	-4 298	-4 298
Eget kapital vid utgången av 2002	1 024	0	715	6 533	6 966	15 238
Utdelning	—	—	—	—	-307	-307
Nyemission	0	—	—	1	—	1
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital	—	—	524	4 096	-4 620	0
Årets omräkningsdifferenser ⁴⁾	—	—	-8	-686	-477	-1 171
Accumulerade omräkningsdifferenser hänförliga till avyttrade verksamheter ⁴⁾	—	—	—	—	-125	-125
Valutaresultat lån och valutaterminer ^{1,4)}	—	—	—	—	499	499
Årets resultat	—	—	—	—	1 246	1 246
Eget kapital vid slutet av 2003	1 024	0	1 231	9 944	3 182	15 381

¹⁾ Efter beaktande av uppskjuten skatt om -177 (-558) MSEK.

²⁾ Fond för orealiserade vinster

	2003	2002
Aktier och andelar	1 517	181
Fastigheter	96	108
Valutaderivat	93	694
Avgår: minoritetens andel	-1	0
Fond för orealiserade vinster före uppskjuten skatt	1 705	983
Avgår: uppskjuten skatt	-474	-268
Fond för orealiserade vinster efter uppskjuten skatt	1 231	715

⁴⁾ Accumulerade omräkningsdifferenser

	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital	
	Fond för orealiserade vinster	Övriga fonder	Balanserad vinst/förlust	Summa omräkningsdifferenser
Accumulerad omräkningsdifferens vid utgången av 2002	-25	1 101	-849	227
Omräkningsdifferenser under 2003	-8	-686	-477	-1 171
Accumulerade omräkningsdifferenser hänförliga till avyttrade verksamheter	—	—	-125	-125
Valutaresultat lån och valutaterminer	—	—	499	499
Accumulerad omräkningsdifferens vid utgången av 2003	-33	415	-952	-570

³⁾ Antal aktier uppgår till 1 023 593 020.

Känslighetsanalys eget kapital

Koncernens aktieinnehav uppgår enligt balansräkningen till 4 948 MSEK. En minskning av marknadsvärdet på aktier med 10% skulle, per den sista december 2003, innebära en minskning av eget kapital med 356 MSEK efter skatt. En förändring av marknadsräntorna får inte någon omedelbar effekt på eget kapital då koncernens räntebärande värdepapper värderas till upplupet anskaffningsvärde. Koncernens fastighetsinnehav uppgår endast till 184 MSEK och en förändring av direktavkastningskraven på fastigheter skulle följaktligen inte ha någon signifikant effekt på eget kapital.

Öppna valutapositioner i respektive dotterbolags balansräkning är begränsade. Koncernen har dock en valutaexponering genom sina investeringar i utländska dotterbolag, vilket, allt annat lika, vid en försämring av valutakursen med 10% skulle innebära en minskning av eget kapital med -718 MSEK netto efter valutasäkring.

Såsom beskrivs i riskanalysen på sidan 77 och framåt finns det begränsade risker i de livförsäkringstekniska avsättningarna som kan kopplas till förändringar på de finansiella marknaderna.

I riskanalysen på sidan 77 ges en samlad beskrivning av riskeponeringen och där framgår även hur olika risker påverkar koncernens konsolideringskapital.

Not 33 Avsättning för oreglerade skador (före avgiven återförsäkring)

	2003	2002
<i>Skadeförsäkring</i>		
Inträffade och rapporterade skador	223	183
Inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	444	487
Avsättning för skaderegleringskostnader	41	39
	708	709
<i>Livförsäkring</i>		
Fastställda skador	647	569
Icke fastställda skador	777	760
Avsättning för skaderegleringskostnader	19	64
	1 443	1 393
Avsättning för oreglerade skador (före avgiven återförsäkring)	2 151	2 102

Not 34 Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)

	2003	2002
Ingående balans	20 893	22 138
Valutaomräkning	-799	-1 370
Försäkringsbestånd i sålda försäkringsföretag	-1 589	—
Tidigare koncerninternt försäkringsbestånd, numera externt	3 960	—
Förändring i avsättning	413	125
Utgående balans	22 878	20 893

Not 35 Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken

	2003	2002
Ingående balans	376 561	487 114
Valutaomräkning	-45 638	-55 994
Netto försäkringsbestånd i sålda/förvärvade försäkringsföretag	-154 356	—
Förändring i avsättning	70 112	-54 559
Utgående balans	246 679	376 561

Not 36 Avsättningar för andra risker och kostnader

	2003	2002
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	231	72
Avsättningar för skatter	91	201
Avsättning för omstruktureringskostnader ²⁾	175	205
Övriga avsättningar ¹⁾	1 320	6 675
Avsättningar för andra risker och kostnader	1 817	7 153

¹⁾ Övriga avsättningar är bland annat hänförliga till verksamheter under avveckling.

²⁾ Avsättning för omstruktureringskostnader.

	Moder- bolaget	Skandia- Link	Övriga koncern- bolag	Avsättning för omstruk- turerings- kostnader exklusive Skandia- Banken	Skandia- Banken ³⁾	Avsättning för omstruk- turerings- kostnader inklusive Skandia- Banken
Avsättning för omstrukturerings- kostnader 2002	118	14	73	205	155	360
lanspraktagna avsättningar	—	—	—	—	-52	-52
Utgående balans 2002	118	14	73	205	103	308
lanspraktagna avsättningar från 2002	-80	-13	-46	-139	-94	-233
Återford avsättning från 2002	—	-1	—	-1	—	-1
Avsättning för omstrukturerings- kostnader 2003	52	—	112	164	200	364
lanspraktagna avsättningar från 2003	-9	—	-45	-54	-73	-127
Utgående balans 2003	81	0	94	175	136	311⁴⁾

³⁾ Ingår i övriga avsättningar och skulder i bank och finansbolag (not 28).

⁴⁾ Per den 31 december 2003 uppgår den kvarvarande delen av avsättning för omstruktureringskostnader från 2002 till 74 MSEK och den kvarvarande delen av avsättning för omstruktureringskostnader från 2003 till 237 MSEK.

Not 37 Uppskjuten skatteskuld, netto

	2003	2002
Uppskjuten skatteskuld, brutto		
Uppskjuten skatteskuld hänförlig till obeskattade reserver ¹⁾	3 869	3 384
Placeringsstillgångar	77	315
Förutbetalda anskaffningskostnader	1 804	2 220
Försäkringstekniska avsättningar	10	1 068
Övrigt	202	325
Uppskjuten skatteskuld	5 962	7 312
Uppskjuten skattefordran, brutto		
Uppskjuten skattefordran hänförlig till placeringstillgångar	-13	1 742
Övriga tillgångar	567	1 316
Övriga skulder	1 065	846
Underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag	4 568	3 190
Avgår poster som ej möter kraven för tillgångsredovisning	-1 665	-1 782
Uppskjuten skattefordran	4 522	5 312
Summa uppskjuten skatteskuld	1 440	2 000
Uppskjuten skatteskuld enligt balansräkningen	1 886	2 468
Uppskjuten skattefordran enligt balansräkningen	-446	-468
Summa uppskjuten skatteskuld, netto	1 440	2 000

Uppskjutna skattefordringar och -skulder redovisas netto per skattesubjekt. Poster som ej möter kraven för tillgångsredovisning avser i huvudsak skattefordran på underskottsavdrag.

Förlustavdragen förfaller under följande år:

	2003	2002
2003	—	134
2004	215	289
2005	248	260
2006	216	398
2007	282	350
2008	81	4 918
2009 och senare	748	—
Utan tidsbegränsning	13 472	3 049
Summa	15 262	9 398

¹⁾ Obeskattade reserver består av:

	2003	2002
Periodiseringsfond	19	19
Uljämningfond	2 091	2 091
Säkerhetsreserv	11 358	9 770
Överavskrivningar	350	204
Övrigt	22	—
Summa	13 840	12 084

Not 38 Skulder avseende direkt försäkring

	2003	2002
Skulder till försäkringstagare	1 728	1 306
Skulder till försäkringsmäklare	228	168
Skulder till försäkringsföretag	52	677
Skulder avseende direkt försäkring	2 008	2 151

Not 39 Upplåning, exklusive förlagslån i Försäkringsaktiebolaget Skandia

	2003	2002
Efterställda skulder ¹⁾	849	1 058
Obligationslån	2 860	3 417
Skulder till kreditinstitut	53	388
Övrig upplåning	232	4 741
Upplåning enligt balansräkningen	3 994	9 604
Därutöver upplåning i finansbolag och bank ²⁾	—	0
Upplåning brutto	3 994	9 604
Avgår förlagslån i Försäkringsaktiebolaget Skandia ³⁾	-849	-1 058
Upplåning netto	3 145	8 546

Upplåningen förfaller enligt följande:⁴⁾

	2003	2002
Inom 1 år	1 030	2 541
Mellan 1 och 2 år	217	1 457
Mellan 2 och 5 år	1 717	3 456
Efter 5 år	181	1 092
3 145	8 546	

¹⁾ Samtliga efterställda skulder är tidsbundna.

²⁾ Upplåning i finansbolag och bank se not 28.

³⁾ Avser 150 + 699 MSEK, emitterat 2002. Förfaller år 2017. Förlagslånet i Försäkringsaktiebolaget Skandia räknas i enlighet med gällande regler in i koncernens kapitalbas.

⁴⁾ Kontrakterade utnyttjade kreditfaciliteter uppgår per balansdagen till 3,9 miljarder SEK.

Not 40 Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2003	2002
Upplupna kostnader	795	2 102
Upplupna räntekostnader	145	139
Förutbetalda intäkter	283	227
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 223	2 468

Not 41 Ställda panter

	2003	2002
Ställda panter och därmed jämförliga säkerheter		
Andra finansiella placeringstillgångar	2 005	1 399
Depåer hos företag som avgivits återförsäkring	4 054	—
Summa	6 059	1 399
Tillgångar som omfattas av försäkringstagarnas förmånsrätt ¹⁾	46 949	36 296
Totalt	53 008	37 695

¹⁾ Motsvaras av Avsättningar i balansräkningen 46 832 (36 182) MSEK.

Not 42 Ansvarförbindelser

	2003	2002
Borgens- och garantiförbindelser ¹⁾	1 084	1 369

¹⁾ Av det redovisade beloppet avser 43 (189) MSEK åtaganden för vilka If Skadeförsäkring AB (publ) respektive If Skadeförsäkring Holding Aktiebolag övertagit ansvaret enligt avtal med Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ).

Twister

Avtalet om Prudential Financials förvärv av aktier i American Skandia innehåller garantiåtaganden av de slag som är vanliga för denna typ av transaktioner. Innan garantiansvaret kan göras gällande skall ett tröskelbelopp ha uppnåtts. Detta har ännu inte skett.

American Skandia omfattas av några gruppstämningar ("class actions") och undersökningar av tillsynsmyndigheter. Dessa omfattas av garantiansvaret enligt ovan. Det maximala ackumulerade garantibeloppet är begränsat till 1 miljard dollar.

Skandia har framställt krav mot vissa personer i den tidigare företagsledningen för åtgärder som dessa personer vidtagit under den tid de varit verksamma i koncernen. Parterna har enats om att dessa krav skall avgöras av skiljeman.

Skandia Liv har gentemot Skandia väckt frågan om huruvida olovlig vinstutdelning har skett i samband med att Skandia överlät sin kapitalförvaltningsverksamhet till Den norske Bank. Skandia Liv har därvid inte preciserat något belopp.

Skandias bedömning är för närvarande att utgången av de ovan nämnda tvisterna och övriga tvister som olika koncernbolag är inblandade i inte kommer att påverka koncernens finansiella ställning i väsentlig omfattning.

Not 43 Leasing

I egenskap av leasetagare har Skandia ingått ett antal operationella leasingavtal. Förfallotidpunkter för det sammanlagda beloppet per 31 december 2003 av framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal fördelar sig enligt följande:

Operationella leasingavtal	Belopp
2004	-246
2005	-226
2006	-191
2007	-184
2008	-172
2009 och senare	-789
Totalt leasingkostnader	-1 808

Årets leasingkostnader av tillgångar uppgick till 542 (614) MSEK.

I egenskap av leasegivare har Skandia ingått ett antal finansiella leasingavtal. Avtalen avser huvudsakligen uthyrning av inventarier såsom personbilar och datorer med kringutrustning. Avstämning mellan bruttoinvesteringen i icke uppsägningsbara leasingavtal och nuvärdet av fordran avseende framtida leasingavgifter framgår nedan:

	2003	2002
Bruttoinvestering i finansiella leasingavtal	3 106	2 683
Avgår ej inlånade finansiella intäkter	-385	-193
Nettoinvestering i finansiella leasingavtal	2 721	2 490
Ej garanterade restvärden som tillfaller leasegivaren (diskonterade)	—	—
Nuvärdet av fordran avseende framtida minimileaseavgifter	2 721	2 490

Bruttoinvestering: Summan av de vid varje tidpunkt återstående minimileaseavgifterna som enligt ett finansiellt leasingavtal tillfaller leasegivaren samt ej garanterat restvärde.

Minimileaseavgifter: De betalningar som löpande skall erläggas samt eventuella restvärden som garanteras av leasetagaren.

Ej inlånade finansiella intäkter: Skillnad mellan bruttoinvesteringen och bruttoinvesteringens nuvärde.

Bruttoinvesteringen har följande förfallostruktur per balansdagen:

	Bruttoinvestering	Nuvärde av fordringar avseende framtida leaseavgifter
Inom ett år	1 274	1 148
Senare än ett år, men inom fem år	1 832	1 572
Senare än fem år	1	1

Not 44 Medeltal anställda samt löner och ersättningar

I. MEDEL TAL ANSTÄLLDA	2003			2002		
	Antal anställda	Varav kvinnor	Varav män	Antal anställda	Varav kvinnor	Varav män
Moderbolaget						
Sverige ¹⁾	399	59%	41%	206	57%	43%
Utanför Sverige	46	52%	48%	34	56%	44%
Totalt i moderbolaget	445	58%	42%	240	57%	43%
Dotterföretag						
Sverige ¹⁾	1 292	45%	55%	1 689	43%	57%
<i>Utanför Sverige:</i>						
Australien	72	43%	57%	44	32%	68%
Colombia	210	52%	48%	194	51%	49%
Danmark	174	49%	51%	225	45%	55%
Italien	47	49%	51%	44	52%	48%
Isle of Man	353	56%	44%	381	56%	44%
Japan	129	37%	63%	147	33%	67%
Mexiko	71	30%	70%	42	60%	40%
Norge	132	45%	55%	151	46%	54%
Schweiz	124	48%	52%	159	48%	52%
Spanien	108	47%	53%	114	46%	54%
Storbritannien	1 987	51%	49%	2 100	54%	46%
Tyskland	239	51%	49%	254	45%	55%
USA ²⁾	297	47%	53%	842	50%	50%
Österrike	115	57%	43%	107	53%	47%
Övriga länder	141	53%	47%	189	54%	46%
Totalt i dotterföretag	5 491	49%	51%	6 682	49%	51%
Koncernen totalt	5 936	50%	50%	6 922	49%	51%
Varav anställda i Sverige	1 691 ³⁾			1 895 ⁴⁾		

¹⁾ SkandiaLink ingår fr.o.m. 2003 i moderbolaget.

²⁾ Anställda i American Skandia räknas med för de första fyra månaderna av 2003. Vid årets utgång uppgick antalet anställda i USA till 47 personer.

³⁾ Varav kontorstjänstemän 1 320 och fälttjänstemän 371. Ombud är ej inkluderade då det ej fanns några 2003.

⁴⁾ Varav kontorstjänstemän 1 375 och fälttjänstemän 520. Ombud är ej inkluderade. Dessa uppgick till 43 st, varav 42 fritidsombud och ett specialombud.

II. LÖNER, ANDRA ERSÄTTNINGAR OCH SOCIALA KOSTNADER¹⁾

	2003		2002	
	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionskostn.)	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionskostn.)
MSEK				
Moderbolaget	281	385	292	370
		(293) ²⁾		(286) ²⁾
Dotterföretag	2 571	713	3 574	924
		(291)		(258)
Koncernen totalt	2 852³⁾	1 098	3 866⁴⁾	1 294
		(584) ³⁾		(544) ³⁾

¹⁾ Här till kommer sådana personalkostnader som ingår i den omstruktureringsreserv som anges i not 46. Av där angivna totala personalkostnaderna 142 (172) MSEK avser 23 (0) MSEK ledande befattningshavare¹⁾.

²⁾ I pensionskostnader ingår särskild löneskatt. Av moderbolagets pensionskostnader avser 25 (120) MSEK ledande befattningshavare. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 11 (0) MSEK. Utestående pensionsförpliktelser har upptagits till det sammanlagda kapitaliserade värdet av dessa förpliktelser. Som utestående pensionsförpliktelser har ej upptagits sådana förpliktelser för vilka försäkring tecknats. Gottgörelse från Skandias pensionsstiftelse motsvarande pensionskostnader för koncernens ingående bolag om 33 (60) MSEK har hamtats.

³⁾ Av koncernens pensionskostnader avser 55 (150) MSEK ledande befattningshavare. Koncernens utestående pensionsförpliktelser avseende ledande befattningshavare uppgår till totalt 11 (0) MSEK.

⁴⁾ Varav 766 (1 117) MSEK avser löner och ersättningar till anställda i Sverige.

⁵⁾ Med ledande befattningshavare i moderbolag respektive dotterföretag avses numera såväl nuvarande som tidigare styrelseledamöter, verkställande direktörer, vice VD:ar samt koncernledning i moderbolaget. Jämförelseårets siffror har omräknats med anledning därav.

⁶⁾ Vid Prudential Financials förvärv av American Skandia reserverades härutöver 696 MSEK för personalkostnader.

III. LÖNER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR¹⁾
fördelade per land och mellan ledande befattningshavare²⁾ och övriga anställda

	2003		2002	
	Ledande befattningshavare (varav tantiem o.d.)	Övriga anställda	Ledande befattningshavare (varav tantiem o.d.)	Övriga anställda
MSEK				
Moderbolaget				
Sverige	66 (5,4)	186	110 (64)	159
Utanför Sverige	6 (1,3)	23	—	23
Totalt i moderbolaget	72 (6,7)	209	110 (64)	182
Dotterföretag				
Sverige	13 (2,8)	501 ³⁾	29 (9,8)	819 ⁴⁾
<i>Utanför Sverige:</i>				
Australien	5 (2,2)	24	5 (1,8)	35
Colombia	2 (0,6)	21	3 (1,3)	25
Danmark	6 (1,0)	81	10 (1,5)	112
Italien	3 (0,5)	23	3 (0,5)	17
Isle of Man	6 (2,8)	110	4 (0,5)	145
Japan	4 (1,0)	83	9 (—)	118
Mexiko	7 (0,5)	16	6 (1,5)	15
Norge	1 (—)	80	1 (0,2)	104
Schweiz	6 (0,5)	90	10 (1,5)	88
Spanien	7 (1,8)	56	8 (1,3)	44
Storbritannien	65 (31,1)	775	37 (8,1)	758
Tyskland	14 (5,6)	145	10 (5,0)	144
USA	32 (21,3)	255	48 ⁵⁾ (24,3)	847 ⁵⁾
Österrike	3 (0,1)	47	2 (0,2)	47
Övriga länder	10 (2,5)	80	6 (1,2)	65
Totalt i dotterföretag	184 (74,3)	2 387	191 (58,7)	3 383
Koncernen totalt	256 (81,0)	2 596	301 (122,7)	3 565

¹⁾ Här till kommer sådana personalkostnader som ingår i den omstruktureringsreserv som anges i not 46. Av där angivna totala personalkostnaderna 142 (172) MSEK avser 23 (0) MSEK ledande befattningshavare.

²⁾ Med ledande befattningshavare i moderbolag respektive dotterföretag avses numera såväl nuvarande som tidigare styrelseledamöter, verkställande direktörer, vice VD:ar samt koncernledning i moderbolaget. Jämförelsesiffror har omräknats med anledning därav.

³⁾ Varav fällman 245 MSEK.

⁴⁾ Varav fällman 352 MSEK.

⁵⁾ Vid Prudential Financials förvärv av American Skandia reserverades därutöver 696 MSEK för personalkostnader, varav 199 MSEK avseende ledande befattningshavare.

IV. LÅN TILL LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE

Lån KSEK	2003	2002
Ledande befattningshavare i Sverige	31 671	36 113
Ledande befattningshavare utanför Sverige	5 915	2 410

Samtliga lån i Sverige avser lån med fullgod pantsäkerhet bortsett från 371 (53) KSEK i krediter utan säkerhet till ett beviljat belopp av 1 570 (1 130) KSEK. Lånevillkoren överensstämmer med dem som normalt tillämpas vid kreditgivning till allmänheten eller till övrig koncernpersonal.

SkandiaBanken eller övriga koncernbolag har inte ställt säkerhet eller ingått ansvarsförbindelser till förmån för redovisade befattningshavare. Angivna lån lämnade till ledande befattningshavare i Sverige är utställda av SkandiaBanken. Uppgifter om lånen ges efter kontakt med Finansinspektionen gruppvis med hänsyn till banksekretessen.

V. INFORMATION OM LEDANDE BEFATTNINGSHAVARENS ERSÄTTNINGAR OCH FÖRMÅNER

Principer

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. Härutöver har styrelsens ledamöter erbjudits fri sjukvårdsförsäkring i Skandia. De av stämman beslutade arvoden avser tiden till nästa bolagsstämma. Sker förändringar i personkretsen under mandatperioden anpassas arvodenas storlek här till. Till sådana ledamöter som är anställda i Skandia koncernen utgår ej särskilt arvode. Skandias verkställande direktör var, till och med den 15 april 2003, Lars-Eric Petersson. För resterande del av år 2003 var Leif Victorin bolagets verkställande direktör. Från och med ingången av år 2004 är Hans-Erik Andersson Skandias verkställande direktör.

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, rörlig ersättning, övriga förmåner samt pension. Med andra ledande befattningshavare avses de nio personer som tillsammans med de verkställande direktörerna vid något tillfälle under året har utgjort koncernledningen vilken för närvarande utgörs av sex personer. I dessa avsnitt redogörs för under året gjorda utbetalningar till sådana personer, oavsett om dessa personer vid utbetalningstillfället utgjorde styrelseordförande/ledande befattningshavare eller ej. För koncernledningens nuvarande sammansättning, se sidan 58.

Fördelningen mellan grundlön och rörlig ersättning skall avspeglade befattningshavarens ansvar och befogenheter. Beträffande ersättningar till före verkställande direktören Lars-Eric Petersson, se nedan. Till Leif Victorin har inte någon rörlig ersättning utbetalats. Verksällande direktören Hans-Erik Andersson har ej någon rätt till rörlig ersättning för år 2004. För övriga ledande befattningshavare i Sverige är den rörliga ersättningen maximerad till 30 procent av grundlönen. För ledande befattningshavare i andra länder gäller lokala regler varvid den totala ersättningen skall vara marknadsmässig. Den rörliga ersättningen baseras på utfallet i förhållande till individuellt uppsatta mål. Varken rörlig ersättning eller avgångsvederlag är pensionsgrundande.

Ersättningar och övriga förmåner under året

Styrelsearvoden

KSEK	Moderbolaget	Kommittéer
Styrelsearvoden	2 410	642
däruv till styrelsens ordförande:		
Lars Ramqvist	143	92
Bengt Braun	583	0
Björn Björnsson	258	167

Andra ersättningar och förmåner

KSEK	Grundlön	Rörlig ersättning ³⁾	Övriga ersättningar och förmåner ⁵⁾	Pensionsbetalningar ³⁾⁴⁾	Summa
Verkställande direktörer:					
Lars-Eric Petersson	1 850	592 ³⁾	7 179	3 744	13 365
Leif Victorin	4 644	0	129	1 496	6 269
Andra ledande befattningshavare	26 598	67 320 ¹⁾	2 005	51 563 ³⁾	147 486
Varav till nuvarande medlemmar i koncernledningen verksamma i Sverige	10 293	10 699 ²⁾	352	5 229	26 573

¹⁾ Varav 54 393 KSEK avser utbetalning av tidigare år kostnadsförda incitamentsprogram.

²⁾ Varav 8 882 KSEK avser utbetalning av tidigare år kostnadsförda incitamentsprogram.

³⁾ Angående pensioner och finansiella instrument, se även nedan.

⁴⁾ Koncernen har såväl förmånsbestämda som premiebestämda pensionsplaner. Med pensionsbetalningar avses i detta sammanhang utbetalning av (i) redan kostnadsförda pensioner (Leif Victorin) och rörliga ersättningar från tidigare kostnadsförda incitamentsprogram som växlats till pensionspremier (33 MSEK) samt (ii) premiebetalningar med anledning av gällande pensionsplaner.

⁵⁾ I samband med att Lars-Eric Petersson avgick som verkställande direktör i april 2003 utbetalades dennes kvarstående del av incitamentsprogrammet 1997-2000-05-15. Beträffande övriga ersättningar ingår avgångsersättning för 2003 samt avräkning för semesterersättning och kompetensförsäkring.

Kommentarer till tabellen:

Hans-Erik Anderssons grundlön för år 2004 uppgår till 6 MSEK. Han har, som tidigare nämnts, ej rätt till rörlig ersättning för år 2004 men däremot fr.o.m. år 2005. Då sjunker grundlönen till 5 MSEK men han kan erhålla ytterligare maximalt 50 % som rörlig ersättning.

Finansiella instrument

Nedan framgår innehav av stock options per 2003-12-31. Några andra aktierelaterade program finns ej.

KSEK	Program från tidigare år		2003 års program	
	Antal	Värde per bokslut	Antal	Värde vid tilldelning
Verkställande direktörer:				
Lars-Eric Petersson	0	0	0	0
Leif Victorin	0	0	0	0
Hans-Erik Andersson	0	0	0	0
Andra ledande befattningshavare	2 562 700	1 134	560 300	3 652
Summa	2 562 700	1 134	560 300	3 652

Kommentarer till tabellen:

Optionerna har värderats enligt Black & Scholes-metoden med en volatilitet om 40 procent. Angående villkoren för stock options, se sidan 80.

Pensioner

Den intill 16 april 2003 verkställande direktören Lars-Eric Petersson hade rätt till pension i enlighet med en premiebestämd pensionsutfästelse. Premien bestämdes till vad som skulle ha gällt för en förmånsnivå motsvarande 60 procent av den pensionsmedförande lönen från 57 år. Med pensionsmedförande löns avsågs grundlönen. I samband med att Lars-Eric Petersson avgick som verkställande direktör har pensionspremier erlagts i enlighet med hans anställningsavtal. Skandia har sedermera, med verkan den 1 december 2003, hävt det avtal som ingicks i samband med hans avgång såvitt gäller utbetalning av bland annat avgångsersättning.

Under den tid som Leif Victorin tjänstgjort som verkställande direktör (16 april–31 december 2003) har utbetalningen av den pension som han tidigare inlett skjutits upp. För tid dessförinnan har pension utgått med KSEK 1 286. Några ytterligare pensionsförmåner utgår inte med anledning av Leif Victorins anställning som verkställande direktör.

För Hans-Erik Andersson, som är verkställande direktör från och med den 1 januari 2004, är pensionsaldern 60 år. Han har en premiebestämd pension. Pensionspremien uppgår till 35 % av den pensionsmedförande lönen. Med pensionsmedförande löns avses grundlönen. I samband med att Hans-Erik Andersson tillträdde tjänsten som verkställande direktör avstod han från sådana finansiella instrument som han tilldelats av sin förra arbetsgivare. I utbyte häromot tecknade Skandia en engångsbelagd pensionsförsäkring till förmån för Hans-Erik Andersson. Premien uppgick till 5 MSEK. Pensionsrätten är delvis avhängig att Hans-Erik Anderssons anställning består intill dess att han fyller 60 år.

För andra ledande befattningshavare i Sverige varierar pensionsaldern mellan 57 och 60 år. För denna grupp finns såväl premiebestämda som förmånsbestämda pensionsutfästelser. Premierna har bestämts till vad som skulle ha gällt för en förmånsnivå motsvarande 50–70 procent av den pensionsmedförande lönen. För ledande befattningshavare i andra länder tillämpas villkor som är marknadsmässiga i dessa länder.

Avgångsvederlag

I samband med att Lars-Eric Petersson avgick som verkställande direktör tillerkändes denne, i enlighet med hans anställningsavtal, avgångsersättning. Vid beräkningen av den tid under vilken ersättning skulle utgå, beaktades att Lars-Eric Petersson förklarade sig beredd att avstå från lön under resterande del av år 2003. Avgångsersättningen (se Övriga ersättningar och förmåner) har utbetalats månadsvis. Skandia har sedermera, med verkan den 1 december 2003, hävt det avtal som ingicks i samband med hans avgång såvitt gäller utbetalning av bland annat avgångsersättning.

Hans-Erik Andersson har en uppsägningstid om nio månader. Han har vidare, vid uppsägning från bolagets sida, rätt till avgångsvederlag motsvarande femton månadslöner.

Andra ledande befattningshavare har, vid uppsägning från bolagets sida, rätt till lön under uppsägningstiden, 6–12 månader, jämte avgångsvederlag, 18–24 månadslöner.

Vissa övriga tjänstemän i koncernen, 22 personer, har vid uppsägning från bolagets sida, utöver lön under uppsägningstiden, rätt till avgångsvederlag, 6–24 månadslöner. För ledande befattningshavare i andra länder tillämpas villkor som är marknadsmässiga i dessa länder.

Berednings- och beslutsprocess

Styrelsen har under året beslutat om en ny instruktion för ersättningskommittén. Styrelsen har också beslutat om en ny kompensationspolicy. Enligt instruktionen ankommer det på ersättningskommittén att bereda och till styrelsen lämna förslag när det gäller bl. a. ersättningspolicy, incentiveprogram och tilldelning i sådana program, anställningsvillkor för verkställande direktören samt generella anställningsvillkor för övriga personer i koncernledning- en. Kommittén har också tillagts beslutanderätt i vissa avgränsade frågor, bl. a. gäller det den individuella lönen till personer i koncernledningen (förutom verkställande direktören).

Ersättningskommitténs arbete har stötts av extern expertis i frågor om ersättningsnivåer och strukturer. För information om ersättningskommitténs sammansättning och arbetsuppgifter, se sidan 62.

Stock option-program

För beskrivning av koncernens stock option-program, se sidan 80.

VI. FÖRDELNING MELLAN KVINNOR OCH MÄN BLAND LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE

Uppgiften om fördelningen mellan kvinnor och män bland styrelseledamöter och bland övriga befattningshavare avser förhållandet på balansdagen.

	Kvinnor	Män
Styrelseledamöter	43%	57%
VD och övriga personer i företagens ledning	0%	100%

Not 45 Resultat per försäkringsklass

2003	Olycks- fall och sjukdom	Brand och annan skada på egendom	Allmän ansva- righet	Total skade- för- säkring
Premieinkomst, brutto	484	—	—	484
Premieintäkt, brutto	471	—	—	471
Försäkringsersättningar, brutto	-333	0	—	-333
Driftskostnader, brutto	-204	—	—	-204
Resultat avgiven återförsäkring	62	0	—	62
Tekniskt resultat före kapitalavkastning	-4	0	—	-4

2002

2002	Olycks- fall och sjukdom	Brand och annan skada på egendom	Allmän ansva- righet	Total skade- för- säkring
Premieinkomst, brutto	453	—	—	453
Premieintäkt, brutto	435	—	—	435
Försäkringsersättningar, brutto	-309	—	1	-308
Driftskostnader, brutto	-164	—	—	-164
Resultat avgiven återförsäkring	62	—	-1	61
Tekniskt resultat före kapitalavkastning	24	—	0	24

Not 46 Driftskostnader och sammanfattning av allokeringar i resultaträkningen

	2003	2002
Löner och ersättningar	-2 852	-3 866
Sociala kostnader	-514	-749
Pensionskostnader	-643	-605
Gottgörelse från pensionsstiftelsen	33	60
lansspråktaga överskottsmedel i pensionskontrakt	26	—
Övriga personalkostnader	-240	-260
Summa personalkostnader	-4 190	-5 420
Lokalkostnader	-619	-808
Avskrivningar	-387	-354
Omstruktureringskostnader ¹⁾	-363	-360
Externa anskaffningskostnader	-5 195	-7 100
Övriga administrativa kostnader ²⁾	-2 824	-3 564
Summa driftskostnader brutto	-13 578	-17 606
Distributionsersättning	423	1 413
Övriga kostnadsersättningar	—	199
Summa driftskostnader	-13 155	-15 994

Driftskostnader fördelar sig i resultaträkningen enligt följande:

Kapitalavkastning (ingår i noterna 13 och 17)	-117	-129
Fastighetsförvaltning (ingår i noterna 8 och 15)	-1	-6
Fondsparande (ingår i resultat fondsparande)	-1 446	-1 963
Koncerngemensamma kostnader (ingår i not 20)	-658	-569
Försäkringsersättningar (ingår i noterna 4 och 10)	-60	-70
Särskild löneskatt (ingår i not 22)	-159	—
Nedskrivning av systemutvecklingskostnader (ingår i not 22)	-71	-90
Omstruktureringskostnader (ingår i not 22) ¹⁾	-363	-360
Bankrörelse (ingår i not 21)	-1 628	-1 568
Övriga verksamheter (ingår i resultat övriga verksamheter)	-774	-634
Driftskostnader i det tekniska resultatet (ingår i noterna 6 och 12)	-7 878	-10 605
Totalt utfördelade driftskostnader	-13 155	-15 994

Pensionsförpliktelser täcks i huvudsak genom avtalsförsäkring.

¹⁾ Varav:

	2003	2002
Löner och ersättningar	-142	-172
Sociala kostnader	-59	-30
Pensionskostnader	-43	-94
Övriga personalkostnader	-6	-12
Övriga kostnader	-114	-52
Avsättning för omstruktureringskostnader	-364	-360
Återförd avsättning omstruktureringsreserv från 2002	1	—
Omstruktureringskostnader	-363	-360

²⁾ Revisions- och konsultarvoden fördelar sig enligt följande:

	2003	2002
Revisionsuppdrag Ernst & Young	-24	-25
Andra uppdrag Ernst & Young	-19	-25
Revisionsuppdrag KPMG	-6	-7
Andra uppdrag KPMG	-8	-6
Revisionsuppdrag SET Revision/A Andersen	-2	-2
Revisionsuppdrag, övriga	-3	-6
Andra uppdrag, övriga	0	-22
Totalt	-62	-93

Not 47 Derivat

Derivatinstrument används vid förvaltningen av koncernens placeringstillgångar, för att hantera valutarisk och för att hantera ränterisker i bankverksamhet och upplåning. De största beloppen är att hänföra till hanteringen av valutarisker, vilken beskrivs i Riskanalysen på sidan 77.

Derivataffärer görs antingen via erkända clearinginstitut eller med motparter med god kreditvärdighet. Flertalet derivataffärer regleras i enlighet med marknadspraxis genom så kallade ISDA-avtal.

De derivataffärer som görs innebär marknadsexponering i form av valutakursrisker, ränterisker, aktieprisker och aktieindexrisker. För optionskontrakt tillkommer dessutom bl. a. volatilitetsrisk.

Ränterisker i derivatinstrument som används i bankverksamhet och upplåning beaktas i limiteringen av ränterisk inom respektive företag och genom riktlinjer för koncernens upplåning inom ramen för koncernens finanspolicy.

Nettoreultatet av omräkningsdifferenser på lån i utländsk valuta och resultat på valuta-terminer som säkrar investeringar i koncernföretag uppgick till 676 MSEK. Därutöver var koncernens valutaresultat positivt med 303 MSEK. Utestående terminer kan komma att påverka koncernens likviditet.

Som framgår av nedanstående tabell har säkringsredovisning skett av ränteswappar och kombinerade ränte- och valutaswappar. Berörda transaktioner har gjorts för att lägga om från fastföräntad upplåning till rörlig ränta eller för att täcka ränterisker i utlåning till fast ränta.

	Aktiederivat		Räntederivat		Valutaderivat	
	Verkligt värde	Bokfört värde	Verkligt värde	Nominellt värde	Verkligt värde	Nominellt värde
Positiva värden i balansräkningen						
Optioner	3	3	33	—	8	8
Terminer	—	—	—	—	739	739
Swappar	—	—	—	—	—	—
Summa	3	3	33	—	747	15 247
<i>Varav clearat</i>	—	—	—	—	—	—

Positiva värden ej i balansräkningen

Optioner	—	—	—	—	—	—
Terminer *)	—	—	—	—	9	9
Swappar **)	—	—	—	99	5 454	6
Summa	—	—	—	99	5 454	15
<i>Varav clearat</i>	—	—	—	—	—	—

Negativa värden i balansräkningen

Optioner	1	1	0	—	14	14
Terminer	—	—	—	—	606	606
Swappar	—	—	—	—	—	—
Summa	1	1	0	—	620	10 139
<i>Varav clearat</i>	—	—	—	—	—	—

Negativa värden ej i balansräkningen

Swappar **)	—	—	—	92	4 297	—
Summa	—	—	—	92	4 297	—
<i>Varav clearat</i>	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Likvid för försäljning av Skandias japanska dotterbolag har valutasäkrats med terminer. Dessa redovisas utanför balansräkningen i enlighet med reglerna för säkringsredovisning.

²⁾ Valutaswappar är till större delen kopplade till lån i balansräkningen. Av positiva värden utanför balansräkningen har ett värde om 6 MSEK bokförts tillsammans med låneskulder. Motsvarande för negativa värden är 0 MSEK.

Not 48 Genomsnittlig räntebindningstid

2003	Räntebindningstid, år
Placeringstillgångar (koncernen exklusive bank och finansbolag)¹⁾	
Korta räntebärande placeringar	0,4
Obligationer	8,0
Totalt räntebärande värdepapper	6,3
Upplåning, exklusive derivat och förlagslån	
Skulder till kreditinstitut	0,0
Obligationslån	0,1
Övrig upplåning	3,8
Totalt upplåning	0,4

¹⁾ Innehav i räntefonder ingår ej i uppgifterna.

Not 49 Avstämning mellan placeringstillgångar i balansräkningen, "Tillgångar under förvaltning" och "Fakta om placeringstillgångar"

2003	Livför-säkring	Fondför-säkring	Fond-sparande	Övriga place-ringstill-gångar	Totalt
Bokfört värde enl. balansräkningen	11 034	12 467	111	8 038	31 650
Övriga realiserade värdeförändringar	506	18	0	-3	521
Verkligt värde enligt balansräkningen	11 540	12 485	111	8 035	32 171
Justeringsposter:					
Kassa och bank	161	1 263	236	509	2 169
Fondlikvidförändringar	56	4	—	6	66
Upplupna intäkter	153	34	0	18	205
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	—	-4 054	—	—	-4 054
Fondlikvidskulder	—	-10	—	-7	-17
Realiserade värdeförändringar valutaderivat	-12	-13	-1	-723	-749
Återköpsavtal	—	—	—	—	0
Skulderderivat	—	—	—	—	0
Investering i intressebolag	—	—	—	-4	-4
Placeringstillgångar i verksamheten	11 898	9 709	346	7 834	29 787

2002	Livför-säkring	Fondför-säkring	Fond-sparande	Övriga place-ringstill-gångar	Totalt
Bokfört värde enligt balansräkningen	12 552	12 258	105	6 435	31 350
Övriga realiserade värdeförändringar	654	26	6	-2	684
Verkligt värde enligt balansräkningen	13 206	12 284	111	6 433	32 034
Justeringsposter:					
Kassa och bank	97	3 245	497	688	4 527
Fondlikvidförändringar	6	19	—	2	27
Upplupna intäkter	186	74	1	6	267
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	—	—	—	—	0
Fondlikvidskulder	—	-42	—	-5	-47
Realiserade värdeförändringar valutaderivat	-2	—	-5	-1 306	-1 313
Återköpsavtal	—	—	—	-329	-329
Skulderderivat	—	—	—	-11	-11
Investering i intressebolag	—	—	—	-1	-1
Placeringstillgångar i verksamheten	13 493	15 580	604	5 477	35 154
Varav USA	—	-6 039	—	—	-6 039
Placeringstillgångar i "Tillgångar under förvaltning"	13 493	9 541	604	5 477	29 115

Not 50 Upplysningar om närstående

Denna not innehåller en beskrivning av väsentliga relationer mellan Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) (Skandia), och Livförsäkringsaktiebolaget Skandia (publ) (Skandia Liv), samt de dotterbolag som konsolideras i respektive koncern.

För ersättningar och lån till närstående, se not 44.

Skandia Liv är ett helägt dotterbolag till Skandia. Verksamheten i Skandia Liv bedrivs enligt ömsesidiga principer. Den vinst eller förlust som uppkommer i Skandia Livs rörelse ska återföras till försäkringstagarna. Någon vinstutdelning får inte ske till aktieägaren. Skandia Liv konsolideras därför inte räkenskapsmässigt i Skandiakoncernen.

Alla avtal, affärshandelser och dylikt mellan å ena sidan Skandia och dess dotterbolag samt å den andra Skandia Liv och dess dotterbolag ingås på marknadsmässiga villkor. Detta gäller för alla avtal och affärshandelser i sammanställningen nedan även om det inte specifikt anges.

- Skandia Liv tillhandahåller tjänstepensioner för de anställda inom Skandiakoncernen. Dessa pensionsförmåner grundas på avtal på den svenska arbetsmarknaden. Under 2003 uppgick kostnaden till 314 MSEK.
- Skandia Life Assurance Ltd återförsäkrar till viss del åtaganden hos Skandia Liv. För detta har utgått premier på 7 MSEK. Avtalet är uppsagt och upphört att gälla 30 april 2004.
- Skandia hyr kontorslokaler runt om i Sverige från Skandia Liv och betalar för det en hyra som för 2003 uppgick till 213 MSEK.
- Skandia Livs dotterbolag Skandia Netline AB tillhandahåller ett IT-verktyg för administration av personalförmåner. Kostnad för detta uppgick till 2 MSEK.
- För vissa av Skandias försäkringsprodukter tillhandahåller Skandia Liv administrativa tjänster avseende riskbedömning och utbetalning. Dessutom köper Skandia vissa IT tjänster. För detta har betalats 12 MSEK.

Vissa verksamheter och funktioner bedrivs gemensamt för hela Skandiakoncernen, inklusive Skandia Liv. Det sker bland annat för att uppnå volymfördelar och för att undvika en kostsam uppbyggnad och administration av parallella kompetenscentra i koncernen. Relationer av detta slag mellan Skandia och Skandia Liv avser främst följande områden:

- Skandia upprätthåller för koncernen gemensamma funktioner för distribution och försäljningsstöd. Skandia Liv har träffat avtal med Skandia om distribution och försäljning avseende Skandia Livs produkter. För detta erhåller Skandia ersättning för utförda prestationer men ansvarar samtidigt för återbetalning i händelse av annullationer av de sålda försäkringarna. Totalt under 2003 uppgick ersättningen från Skandia Liv till 962 MSEK. Utredningar har sedan 2002 pågått avseende utbetald distributionsersättning. Dessa utredningar har slutförts under 2003 och har medfört att Skandia bekräftat en nettoskuld till Skandia Liv om 440 MSEK inklusive ränta på utestående belopp.
- Skandia Lifeline AB administrerar Skandia Livs grupp-försäkringsprodukter. Ersättning utgick med 60 MSEK.
- Skandia upprätthåller för koncernen gemensamma funktioner för viss juridik, IT, ekonomisystem, kassa-förvaltning (treasury), marknadskommunikation och personal- och lokal-administration. Den ersättning Skandia erhållit från Skandia Liv grundas på faktiskt utnyttjande och uppgick till 194 MSEK.
- Skandia Liv hyr kontorslokaler från Skandia och betalar för detta marknadsmässig hyra om 70 MSEK.

Skandia och Skandia Liv har sedan ett antal år bland annat inom ramen för Skandia Investment KB gjort samtidiga investeringar i onoterade aktier. Skandia Liv gör inom ramen för sin kapitalförvaltning kontinuerligt placeringar i innehav av detta slag, och upprätthåller inom ramen för sin kapitalförvaltningsenhet särskild kompetens på området. Som ett led i denna placeringsstrategi har Skandia Liv under tidigare år av Skandia förvärvat rätten till det ekonomiska utfallet avseende Skandias del i en sådan aktieportfölj och i vissa andra innehav. Inga nya förvärv har gjorts under 2003.

Skandia och Skandia Liv har, via enheten SkandiaLink, ett gemensamt tjänstepensionskoncept som administreras och distribueras via Skandia Liv. För detta erhåller Skandia Liv ersättning.

I Danmark samarbetar SkandiaLink A/S med Skandia Livsförsäkring A/S under det gemensamma namnet Skandia Pension A/S. Bolaget ägs till lika delar och drivs som ett joint venture. Syftet är att samordna alla administrativa resurser vilket ger möjligheter till kostnadssynergier för båda bolagen.

Skandia och Skandia Liv har möjlighet att placera överskottslikviditet hos varandra, vilket ger fördelar för båda parter.

Likvidavräkning sker löpande (månatligen). Den 31 december 2003 uppgår Skandias nettoskuld till Skandia Liv till sammanlagt 840 MSEK. Skandia har under 2003 betalat ränta med 43 MSEK, netto, till Skandia Liv.

Not 51 Verksamheter under avveckling

	American Skandia	Skandia Japan	Skandia Bank Schweiz	Verksamheter under avveckling
BALANSRÄKNING 31 DECEMBER 2003				
Tillgångar	—	11 305	115	11 420
Eget kapital, avsättningar och skulder	—	11 305	115	11 420
BALANSRÄKNING 31 DECEMBER 2002				
Tillgångar	216 425	11 373	195	227 993
Eget kapital, avsättningar och skulder	216 425	11 373	195	227 993
KASSAFLÖDESANALYS 2003				
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-15	-200	0	-215
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 700	-41	-205	-1 946
Kassaflöde från intern finansieringsverksamhet	-60	0	205	145
Kassaflöde från extern finansieringsverksamhet	-152	0	0	-152
Periodens kassaflöde	-1 927	-241	0	-2 168
Likvida medel vid periodens början	2 033	431	0	2 464
Kursdifferens i likvida medel	-106	-29	0	-135
Likvida medel vid periodens slut	0	161	0	161

KASSAFLÖDESANALYS 2002

Kassaflöde från den löpande verksamheten	661	-30	0	631
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-406	100	57	-249
Kassaflöde från intern finansieringsverksamhet	1 150	20	-57	1 113
Kassaflöde från extern finansieringsverksamhet	-643	0	0	-643
Periodens kassaflöde	762	90	0	852
Likvida medel vid periodens början	1 638	379	0	2 017
Kursdifferens i likvida medel	-367	-38	0	-405
Likvida medel vid periodens slut	2 033	431	0	2 464

Information avseende intäkter, kostnader och resultat före skatt för respektive verksamhet under avveckling framgår av tabeller på sidan 88 i avsnittet "Fem år i sammandrag".

FAKTA OM PLACERINGSTILLGÅNGAR

Placeringsstillgångarna är indelade i olika tillgångsslag och valutor. Detaljer avseende koncernens aktier, andra värdepapper relaterade till aktier, räntebärande tillgångar samt fastighetsinnehav är specificerade. I koncernens investeringspolicy finns strikta krav på motpartens rating vid räntebärande placeringar, samt en mycket begränsad möjlighet för dotterbolagen att investera i aktier. I uppdelningen nedan består övriga fond- och aktieinnehav till största delen av handelslager som hålls av administrativa skäl för att underlätta kundernas köp och försäljning eller av legala skäl.

Alla belopp är angivna i KSEK och är baserade på verkligt värde, om inte annat anges. Klassificering av aktier är gjord i enlighet med Morgan Stanley Capital International Industrys koder. Rating avseende räntebärande placeringstillgångar överensstämmer med Standard & Poor's långsiktiga rating eller motsvarande.

PLACERINGSTILLGÅNGAR I VERKSAMHETEN

MSEK	Utgående verkligt värde		Varav fond-försäk-ring		Varav liv-försäk-ring		Varav fond-spar-ande		Varav övriga placerings-tillgångar	
	MSEK	%	MSEK	%	MSEK	%	MSEK	%	MSEK	%
Räntebärande placeringstillgångar	16 099	53	7 481	76	6 916	58	301	86	1 401	18
Lån	8 554	29	2 005	22	4 832	41	3	1	1 714	22
Aktier	4 950	17	105	1	119	1	23	7	4 703	60
Fastigheter	184	1	118	1	31	0	19	6	16	0
Totalt	29 787	100	9 709	100	11 898	100	346	100	7 834	100

PLACERINGSTILLGÅNGAR I FOND- OCH LIVFÖRSÄKRING OCH FONDSPARANDE

Räntebärande placeringstillgångar

	Verkligt värde		Bokfört värde		Nominellt värde	
	MSEK	%	MSEK	%	MSEK	%
Korta räntebärande placeringar	1 283	9	1 283	9	1 225	10
Obligationer och förlagslån	11 705	79	11 180	79	10 745	90
Summa¹⁾	12 988	88	12 463	88	11 970	100
Kassa och bank/ fondlikvid fordringar och skulder	1 710	12	1 710	12		
Totalt	14 698	100	14 173	100		

¹⁾ Varav 1 975 MSEK i onoterade obligationer och korta räntebärande placeringar.

Emittent/rating	Verkligt värde		Bokfört värde	
	MSEK	%	MSEK	%
Svenska staten, rating AAA	801	6	790	6
Utländska stater, rating A	38	0	37	0
Utländska stater, rating AA	941	7	931	7
Utländska stater, rating AAA	2 433	19	2 249	18
Utländska stater, rating BBB	154	1	153	1
Övriga utländska emittenter, ej ratade	1 461	11	1 456	12
Övriga utländska emittenter, rating A	974	8	892	8
Övriga utländska emittenter, rating AA	1 851	15	1 660	14
Övriga utländska emittenter, rating AAA	4 167	32	4 127	33
Övriga utländska emittenter, rating BBB	168	1	168	1
Totalt	12 988	100	12 463	100

Emittenter	Verkligt värde		Bokfört värde	
	MSEK	%	MSEK	%
Finans inklusive bank och försäkring	2 846	22	2 584	21
Fonder	4 943	38	4 944	40
Företag	138	1	125	1
Kommuner	265	2	261	2
Stater	4 366	34	4 160	33
Övrigt	430	3	389	3
Totalt	12 988	100	12 463	100

Förfallostruktur	Verkligt värde		Bokfört värde	
	MSEK	%	MSEK	%
< 1 år	3 092	24	3 087	25
> 1 < 5 år	3 891	30	3 733	30
> 5 < 10 år	3 001	23	2 865	23
> 10 år	3 004	23	2 778	22
Totalt	12 988	100	12 463	100

Valutfördelning	Verkligt värde		Bokfört värde	
	MSEK	%	MSEK	%
CHF	158	1	157	1
COP	125	1	125	1
EUR	6 874	53	6 359	52
GBP	4 756	37	4 756	38
SEK	801	6	790	6
USD	169	1	169	1
Övriga	105	1	107	1
Totalt	12 988	100	12 463	100

Akkumulerat belopp att periodisera²⁾

	MSEK
Bokfört värde < nominellt värde	-252
Bokfört värde > nominellt värde	744
Totalt	492

²⁾ Uplupen ränta är exkluderad i denna sammanställning.

Lån

	Verkligt värde/ bokfört värde		Nominellt belopp	
	MSEK	%	MSEK	%
Inlåning till kreditinstitut	6 310	92	6 291	92
Övriga lån	530	8	530	8
Totalt	6 840	100	6 821	100

Övriga lån

	MSEK	%
Pantsatta lån	15	3
Övrigt	515	97
Totalt	530	100

Förfallostruktur

	MSEK	%
< 1 år	6 310	92
> 1 år	530	8
Totalt	6 840	100

Valutfördelning

	MSEK	%
AUD	2	0
CHF	1	0
COP	1	0
EUR	4 846	71
GBP	1 915	28
JPY	62	1
PLN	13	0
Totalt	6 840	100

Aktier

MSEK	Verkligt värde/ bokfört värde	Anskaffnings- värde
Aktier och andra värdepapper relaterade till aktier	247	229
Totalt	247	229

Valutfördelning

	MSEK	%
EUR	127	52
GBP	29	12
USD	52	21
Övriga	39	15
Totalt	247	100

Land

	MSEK	%
Italien	46	18
Spanien	124	51
Storbritannien	29	12
Tyskland	13	5
Övriga	35	14
Totalt	247	100

Industri

	MSEK	%
Finans	87	35
Fonder	138	56
Informationsteknologi	22	9
Konsumtvaror	1	0
Totalt	247	100

Innehav av aktier och andelar	Antal	Verkligt värde
AUSTRALIEN		
Australian Skandia Ltd		
<i>Fonder</i>		
Skandia Global Investment Solutions	91 545	6 213
		6 213
CHILE		
Skandia Chile S.A. Corredora de Bolsa		
<i>Aktier</i>		
Bolsa Electronica de Chile	1	879
		879
COLOMBIA		
Skandia Holding de Colombia S.A.		
<i>Aktier</i>		
Inversiones Reacol S.A.	7 653 257	7 862
Skandia Sociedad Fiduciaria S.A.		
Övriga aktieinnehav	34 691	100
Inversiones Escandinavas de Colombia S.A.		
Övriga aktieinnehav	990	72
Skandia Seguros de Vida S.A.		
Övriga aktieinnehav	4 523	53
		8 087
DANMARK		
SkandiaLink Livsforsikring A/S		
<i>Aktier</i>		
Övriga aktieinnehav	12 150	567
<i>Fonder</i>		
Övriga fondinnehav	127 102	2 764
		3 331
ITALIEN		
Skandia Vita S.P.A.		
<i>Aktier</i>		
Aktieoption		3 204
<i>Fonder</i>		
Anima America	133 967	5 627
Skandia Global Equity A	4 504 751	18 805
Skandia US All Cap Value	115 312	9 820
Skandia US Large Cap Growth FD	2 423 776	8 513
		45 969
JAPAN		
Skandia Life Japan Unit Link		
Övriga fondinnehav	27 284	5
		5
PORTUGAL		
Skandia Link SA		
Övriga fondinnehav	612	154
		154
SCHWEIZ		
Skandia Leben AG		
<i>Fonder</i>		
Övriga fondinnehav		16 151
		16 151
SPANIEN		
Skandia Vida S.A.		
<i>Aktier</i>		
Estalvida	1 392 384	57 114
Inverseguros	58 310	16 772
Övriga aktieinnehav	1	91
<i>Fonder</i>		
Fidelity European Growth	220 642	14 131
Goldman Sachs European	1 540	1 779
Goldman Sachs Global	15 620	2 251
JPM Fleming Global Financials A USD	2 346	1 743
Milif Emerging Europe E	5 940	2 024
Milif European Opps. A	4 509	1 815
Morgan Stanley Eur Value	10 708	2 178
Morgan Stanley Global Value	23 538	5 790
Morgan Stanley Latin America	17 854	2 151
Part. Urquijo Segurfondo Renta	1 920	1 407
Skandia Pacific Equity A	246 024	1 824
Skandia US All Cap Value	25 407	2 305
Skandia US Capital Growth	28 110	2 160
Övriga fondinnehav	121 676	3 529

Innehav av aktier och andelar	Antal	Verkligt värde
SkandiaLink S.A.		
<i>Fonder</i>		
Part. Urquijo KBL–Noveurope	794	2 968
Övriga fondinnehav	7 202	1 661
		123 693
SVERIGE		
Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)		
<i>Fonder</i>		
Övriga fondinnehav	11 277	362
SkandiaLink Multifond AB		
<i>Fonder</i>		
Övriga fondinnehav	14 599	261
		623
STORBRITANNIEN		
Skandia Investment Services Ltd.		
<i>Fonder</i>		
Övriga fondinnehav		3 504
Skandia Life Assurance (Holdings) Ltd.		
<i>Aktier</i>		
EMX Ordinary shares	22 270 079	16 346
EMX Preference shares	41 291 200	5 320
Skandia Life PEP Managers Ltd.		
<i>Fonder</i>		
Övriga fondinnehav		3 272
		28 442
TYSKLAND		
Skandia Portfolio Management GmbH		
<i>Fonder</i>		
Övriga fondinnehav	1	372
Skandia Lebensversicherung AG		
Övriga fondinnehav	242 842	12 343
Skandia Versicherung Management & Service GmbH		
Övriga fondinnehav	3	481
		13 196

Fastigheter

Valutafördelning	MSEK	%
COP	50	30
DKK	1	0
EUR	97	58
MXN	20	12
Totalt	168	100

Yta	m ²	%
Kontor	18 104	94
Garage	1 188	6
Totalt	19 292	100

Uthyrningsgrad	%
Kontor	95
Garage	55

Hyresintäkter	MSEK
Kontor	6

Innehav av utländska fastigheter

COLOMBIA
Autopista Norte Kilometro 19, Chia
Avenida 19 No 113-30, Bogotá
Calle 35 No 16-24, Bucaramanga
Calle Inquisición No 3-56, Cartagena
Ricuarte Cundinamarca, Girardot

DANMARK
Birkestein 14, Lumsås

MEXIKO
Bosque de Ciruelos 162, Mexico D.F.

SPANIEN
Ruiz de Alarcón 11, Madrid

ÖVRIGA PLACERINGSTILLGÅNGAR

Räntebärande placeringar

	Verkligt värde		Bokfört värde		Nominellt värde	
	MSEK	%	MSEK	%	MSEK	%
Korta räntebärande placeringar	619	44	618	44	629	71
Obligationer	275	20	279	20	259	29
Summa¹⁾	894	64	897	64	888	100
Kassa och bank/ fondlikvid fordringar och skulder	507	36	507	36		
Totalt	1 401	100	1 404	100		

¹⁾ Varav 15 MSEK i onoterade obligationer och korta räntebärande placeringar.

Emittent/rating	Verkligt värde		Bokfört värde	
	MSEK	%	MSEK	%
Svenska bostadsinstitut, rating A	78	9	75	8
Svenska bostadsinstitut, rating AA	19	2	19	2
Svenska staten, rating AAA	718	80	717	80
Utländska stater, rating AAA	40	4	40	4
Övriga svenska emittenter, ej ratade	3	0	8	0
Övriga utländska emittenter, ej ratade	12	2	14	2
Övriga utländska emittenter, rating A	13	2	13	2
Övriga utländska emittenter, rating AA	11	1	11	2
Totalt	894	100	897	100

Emittenter	Verkligt värde		Bokfört värde	
	MSEK	%	MSEK	%
Hypotek	96	11	95	11
Kommuner	24	3	23	3
Stater	758	84	757	84
Övriga	16	2	22	2
Totalt	894	100	897	100

Förfallstruktur	Verkligt värde		Bokfört värde	
	MSEK	%	MSEK	%
< 1 år	648	72	652	72
> 1 < 5 år	177	20	176	20
> 5 < 10 år	43	5	43	5
> 10 år	26	3	26	3
Totalt	894	100	897	100

Valutafördelning	Verkligt värde		Bokfört värde	
	MSEK	%	MSEK	%
CAD	65	7	64	7
EUR	12	1	14	2
SEK	817	92	819	91
USD	0	0	0	0
Totalt	894	100	897	100

Akkumulerat belopp att periodisera	MSEK
Bokfört värde < nominellt värde ²⁾	-11
Bokfört värde > nominellt värde ²⁾	20
Totalt	9

²⁾ Upplupen ränta är exkluderad i denna sammanställning.

Lån

	Verkligt värde/ Bokfört värde		Nominellt belopp	
	MSEK	%	MSEK	%
Inlåning till kreditinstitut	1 575	92	1 575	92
Övriga lån	139	8	143	8
Totalt	1 714	100	1 718	100

Övriga lån	MSEK	%
Utlåning utan säkerhet till allmänheten	1	0
Övrigt	138	100
Totalt	139	100

Förfallstruktur	MSEK	%
< 1 år	1 379	80
> 1 år	335	20
Totalt	1 714	100

Valutafördelning	MSEK	%
EUR	125	7
GBP	29	2
SEK	1 547	90
USD	13	1
Totalt	1 714	100

Aktier

MSEK	Verkligt värde/ bokfört värde	Anskaffnings- värde
Aktier och andra värdepapper relaterade till aktier	4 703	5 081
Totalt¹⁾	4 703	5 081

¹⁾ Varav 4 663 MSEK i onoterade aktier.

Valutafördelning	MSEK	%
GBP	8	0
EUR	6	0
SEK	4 689	100
Övriga	0	0
Totalt	4 703	100

Land	MSEK	%
Storbritannien	8	0
Sverige	4 695	100
Totalt	4 703	100

Klassificering av alla aktier	MSEK	%
Finans	4 469	95
Fonder	125	3
Industri	4	0
Informationsteknologi	41	1
Konsumentvaror	6	0
Material	21	0
Vård och hälsa	37	1
Totalt	4 703	100

Innehav av aktier och andelar i svenska bolag	Antal	Verkligt värde
Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)		
AdCap KB	10	117 977
Blue Chip Jet HB	10	3 843
Carema utställd option	1	-645
Carema Vård och Omsorg A	299 165	4 766
Carema Vård och Omsorg B	1 496 935	23 845
Ekman International	150 000	20 610
Espe Oy	10 044	5 518
Fertiltetscentrum B	1 248	9 416
If Skadeförsäkring Holding AB	26 497 360	4 461 000
LedStiernan	13 934 587	39 017
Lighthouse Group	2 248 049	7 831
Opsis	7 149	7 396
Vogue Group Oy	6 900	663
RKS B	155 200	660
Readsoft B	48 263	579
Övriga aktieinnehav	1 321 766	768
Totalt		4 703 244

Innehav av svensk fastighet

	Namn	Taxerings- värde
DIAL Försäkrings AB		
VAXHOLM		
Askudden	Östra Ekudden 15	1 855
Östra Ekuddsgatan 3	Östra Ekudden 14	3 735

Kapitalandel i koncernföretag

Kapitalandelen är 100% om inte annat anges	Säte	Kapitalandelen är 100% om inte annat anges	Säte
Australien		Skandia Life Assurance Company Ltd.	Southampton
Australian Skandia Ltd	Sydney	Skandia Life Business Services Ltd.	Southampton
		Skandia Life Holding Company Ltd.	Southampton
Chile		Skandia Life (Pensions Trustee) Ltd.	Southampton
Skandia Chile Corredora de Bolsa S.A.	Santiago	Skandia Life Property Ltd.	Southampton
Skandia Chile S.A.	Santiago	Skandia Investment Management Ltd.	Southampton
		Skandia MultifUNDS Ltd.	Southampton
Colombia		Skandia New Markets Ltd.	London
Inversiones Escandinavas de Colombia S.A.	Bogotá	Skandia Property (UK) Ltd.	London
Skandia Administradora de Fondos de Pensiones y Cesantias S.A. (73%)	Bogotá	IFA Services Holdings Company Ltd. (81%)	Southampton
Skandia Consulting Services S.A. (95%)	Bogotá	IFA Holding Company Ltd.	Southampton
Skandia Holding de Colombia S.A.	Bogotá	IFAengine Ltd. (94%)	Cheshire
Skandia Compañía de Seguros de Vida S.A.	Bogotá	Bankhall Investment Management Ltd.	Cheshire
Skandia Sociedad Fiduciaria S.A.	Bogotá	Bankhall Financial Management Ltd. (81%)	Cheshire
		Bankhall Investment Associates Ltd.	Cheshire
Danmark		Bankhall Partnership Ltd.	Cheshire
Nevi Finans A/S	Köpenhamn	Buycabin Ltd.	Cheshire
Skandia Pension A/S	Köpenhamn	Portfolio Member Services Holdings Ltd.	Cheshire
SkandiaBanken Danmark A/S (kreditinstitut)	Köpenhamn	IFA Portfolio Services Ltd.	Cheshire
SkandiaLink Livsforsikring A/S	Köpenhamn	Bankhall Asset Finance Ltd.	Cheshire
Global Responsibility Holding A/S	Hørsholm	Point One Ltd.	Cheshire
		Professional Support Group Ltd.	Cheshire
Hongkong		Investment Strategies (UK) Ltd.	Cheshire
Skandia Asia Pacific	Hongkong	Resource Initiatives Ltd.	Cheshire
Skandia Global Funds, Asia Pacific Ltd.	Hongkong	Independent Mortgages Direct Ltd.	Cheshire
		Bankhall Caledonian Ltd.	Cheshire
Irland		Netstorm Internet Services Ltd. (50%)	Cheshire
Skandia Fund Management Ireland Ltd.	Dublin	Portfolio Member Services Ltd.	Cheshire
Skandia Life Ireland Ltd.	Dublin		
Skandia Global Funds Marketing Ltd.	Dublin	Sverige	
		AB NEVI	Stockholm
Italien		Akkratess AB	Stockholm
Skandia Vita S.p.A.	Milano	Carlson Läraryfonder AB	Stockholm
		DIAL Försäkrings AB	Stockholm
Japan		Eir AB	Stockholm
Skandia Life Insurance Co (Japan) Ltd.	Tokyo	Global Responsibility International (Europe) AB (91%)	Stockholm
		IA Assurans AB	Stockholm
Liechtenstein		IC Visions AB	Stockholm
Skandia Leben AG Liechtenstein	Liechtenstein	MEA AB	Stockholm
		Nornor AB	Stockholm
Luxemburg		Skandia Capital AB (publ)	Stockholm
Skandia Investment Advisory Consultants S.A.	Luxemburg	Skandia Benefits Holding AB	Stockholm
Skandia Reassurance S.A.	Luxemburg	Skandia Europe AB	Stockholm
		Skandia Financial Concepts AB	Stockholm
Mexiko		Skandia Fonder AB	Stockholm
Skandia S.A. de CV	Mexico City	Skandia Future Center AB	Stockholm
Skandia Servicios Mexico S.A. de CV	Mexico City	Skandia Global Investments AB	Stockholm
Skandia Vida S.A. de CV	Mexico City	Skandia Holding AB	Stockholm
Skandia Operadora de Fondos S.A. de CV	Mexico City	Skandia Informationsteknologi AB	Stockholm
Sociedad Operadora de Sociedades de Inversión	Mexico City	Skandia Innovation AB	Stockholm
		Livförsäkringsaktiebolaget Skandia (publ)	Stockholm
Nederländerna		Skandia Lifeline AB	Stockholm
Skandia Holding BV	Amsterdam	Skandia Marknadsstöd AB	Stockholm
Skandia Mediterranean Holding BV	Amsterdam	Skandia Technology Consulting AB	Stockholm
Skandia Development BV	Amsterdam	Skandia Telemarketing AB	Stockholm
Skandia Financial Holding BV	Amsterdam	SkandiaBanken AB (publ)	Stockholm
		SkandiaBanken Bolån AB	Stockholm
Norge		Stenrosen Livförsäkringsaktiebolag (publ) i likvidation	Stockholm
Skandia IT AS	Oslo	SkandiaLink Multifond AB	Stockholm
SkandiaBanken Billfinans AS	Bergen	Shrug AB	Stockholm
SkandiaBanken Billfinans Holding AS	Bergen	Sturebadet AB	Stockholm
		Svea Entreprenörer AB	Stockholm
Polen		Tyskland	
International Insurance Consulting Services Poland Sp. z o.o.	Warszawa	Observice Rating GmbH	Berlin
Skandia Zycie S.A.	Warszawa	Skandia Fonds Service GmbH	Berlin
		Skandia Leben Holding GmbH	Berlin
Schweiz		Skandia Lebensversicherung AG	Berlin
SkandiaBank Switzerland AG	Zürich	Skandia Portfolio Management GmbH	Berlin
Skandia Leben AG	Zürich	Skandia Versicherung Management & Service GmbH	Berlin
Skandia Service AG	Zürich		
MNA International SA	Genève	USA	
		Skandia Technology Center Inc.	Shelton
Spanien		Skandia America Corp.	New York
Skandia Servicios Financieros, S.A.	Madrid	Skandia South America Holding Corp.	Miami
Skandia Vida S.A. de Seguros y Reaseguros (94%)	Madrid	Skandia US Holding LLC	New York
Interfondos S.A., S.G.I.I.C.	Madrid	Skandia Securities Americas, Inc.	Shelton
SkandiaLink S.A. de Seguros y Reaseguros	Madrid		
Storbritannien		Österrike	
Heimdal Hotels Ltd.	London	Skandia Austria Holding AG	Wien
MNA Plc Ltd.	London	Skandia Information Technologies GmbH	Wien
Professional Life Assurance Company Ltd.	Southampton	Skandia Invest Service GmbH	Wien
Royal Skandia Life Assurance Ltd.	Douglas	MERY Beteiligungs GmbH	Wien
Royal Skandia Business Services	Douglas	Skandia Leben AG, Lebensversicherungs-Aktiengesellschaft	Wien
Royal Skandia Holding Ltd.	Douglas		
Royal Skandia Trust Company	Douglas		
Skandia UK Limited	London		
Skandia Financial Services Ltd.	Southampton		
Skandia House (College Hill) Ltd.	London		
Skandia Insurance (UK Contact Office) Ltd.	London		
Skandia Life Assurance (Holdings) Ltd.	Southampton		

resultaträkning

MODERBOLAGET ¹⁾

MSEK	Not	2003	2002
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieintäkter, f e r			
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	1	484	453
Premier för avgiven återförsäkring	1	-484	-503
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-12	-19
Återförsäkrarens andel av Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		12	72
		0	3
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	2	1	0
Försäkringsersättningar, f e r			
Utbetalda försäkringsersättningar			
Före avgiven återförsäkring	3	-335	-326
Återförsäkrarens andel	3	335	-35
Förändring i Avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		1	18
Återförsäkrarens andel		-1	343
	4	0	0
Driftskostnader	5	0	-3
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		1	0
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieinkomst, f e r			
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	6	8 535	436
Kapitalavkastning, intäkter		—	0
Värdeökning av fondförsäkringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken		5 302	—
Övriga tekniska intäkter		2	—
Försäkringsersättningar, f e r			
Utbetalda försäkringsersättningar			
Före avgiven återförsäkring	7	-2 288	-1 516
Återförsäkrarens andel	7	4	—
Förändringar i Avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-99	—
Återförsäkrarens andel		8	—
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar, f e r			
Livförsäkringsavsättning			
Före avgiven återförsäkring		-5	2 206
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken			
Livförsäkringsavsättning			
Före avgiven återförsäkring		-10 545	—
Driftskostnader	8	-405	-93
Kapitalavkastning, kostnader	9	-2	-1 055
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		507	-22
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		1	0
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		507	-22
Kapitalförvaltningens resultat			
Kapitalavkastning, intäkter	10	1 864	2 876
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	11	1 470	—
Kapitalavkastning, kostnader	12	-2 937	-8 642
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	13	—	-450
		397	-6 216
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-1	0
Avskrivning goodwill		-20	-20
Jämförelsestörande kostnader	14	-410	-273
Resultat före skatt		474	-6 531
Skatt	15	185	1 723
Årets resultat		659	-4 808

f e r = för egen räkning

¹⁾ Rörelsen i SkandiaLink överfördes till moderbolaget per 31 december 2002. Därmed påverkas inte jämförelsetalen i resultaträkningen för 2002.

balansräkning

MODERBOLAGET

MSEK	Not	2003	2002
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
Goodwill	16	20	40
Placeringstillgångar			
Placeringar i koncernföretag och intresseföretag	17	20 427	20 890
Andra finansiella placeringstillgångar	17	7 812	5 885
		28 239	26 775
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken		46 188	35 580
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		137	125
Avsättning för oreglerade skador	18	740	734
	19	877	859
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	20	29	43
Fordringar avseende återförsäkring	21	66	52
Övriga fordringar	22	1 461	1 680
Uppskjuten skattefordran	23	2 516	1 654
		4 072	3 429
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	24	34	37
Kassa och bank		142	245
Fondlikvidfordringar		6	2
		182	284
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		64	136
Förutbetalda anskaffningskostnader	25	648	640
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	26	560	156
		1 272	932
SUMMA TILLGÅNGAR		80 850	67 899
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Aktiekapital	27	1 024	1 024
Överkursfond	27	1	—
Fond för orealiserade vinster	27	66	615
Balanserad vinst	27	3 234	8 572
Årets resultat	27	659	-4 808
		4 984	5 403
Obeskattade reserver	28	2 109	2 109
Efterställda skulder	29	849	1 058
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		137	125
Livförsäkringsavsättning		18	13
Avsättning för oreglerade skador	30	1 368	1 270
	31	1 523	1 408
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken	32	46 152	35 607
Avsättning för andra risker och kostnader	33	511	118
Skatteskuld		34	135
Depåer från återförsäkrare		879	856
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring	34	172	165
Skulder avseende återförsäkring		15	7
Derivat		8	43
Övriga skulder	35	22 508	20 076
		22 703	20 291
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Återförsäkrars andel av förutbetalda anskaffningskostnader		12	9
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	36	1 094	905
		1 106	914
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		80 850	67 899
POSTER INOM LINJEN			
Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser	37	13	—
Tillgångar som omfattas av försäkringstagarnas förmånsrätt	37	46 949	36 296
Ansvarsförbindelser	38	6 816	5 538

eget kapital

MODERBOLAGET

MSEK	Bundet eget kapital				Fritt eget kapital	Summa eget kapital
	Aktiekapital	Överkursfond	Uppskrivningsfond	Fond för orealiserade vinster	Balanserad vinst/förlust	
Eget kapital vid utgången av 2001	1 024	—	74	102	9 090	10 290
Utdelning					-307	-307
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital				513	-513	0
Upplösning av uppskrivningsfond			-74		74	0
Koncernbidrag					228	228
Årets resultat					-4 808	-4 808
Eget kapital vid utgången av 2002	1 024	—	—	615	3 764	5 403
Nyemission	0	1				1
Utdelning					-307	-307
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital				- 549	549	0
Koncernbidrag					-772	-772
Årets resultat					659	659
Eget kapital vid utgången av 2003	1 024	1	—	66	3 893	4 984

resultatanalys

MODERBOLAGET

SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE (PER FÖRSÄKRINGSGREM)

MSEK	TOTALT	Sjuk och olycksfall	Direkt utländsk
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat			
Premieintäkter f e r	0	-57	57
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	1	0	1
Försäkringsersättningar f e r	0	25	-25
Driftskostnader	0	31	-31
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	1	-1	2
Avvecklingsresultat	0	0	0
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring			
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	137	118	19
Oreglerade skador	708	699	9
Summa försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring	845	817	28
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar			
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	137	137	—
Oreglerade skador	708	708	—
Summa återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	845	845	—

Noter till Resultatanalys för skadeförsäkringsrörelse

Premieintäkter f e r			
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	484	422	62
Premier för avgiven återförsäkring	-484	-484	0
Förändring i Ej intjänade premier och kvardröjande risker	-12	-7	-5
Återförsäkrarens andel av Förändring i Ej intjänade premier och kvardröjande risker	12	12	—
	0	-57	57
Försäkringsersättningar f e r			
Utbetalda försäkringsersättningar ¹⁾			
Före avgiven återförsäkring	-334	-304	-30
Återförsäkrarens andel	335	331	4
Förändring i oreglerade skador ²⁾			
Före avgiven återförsäkring	1	-4	5
Återförsäkrarens andel	-2	2	-4
	0	25	-25

¹⁾ Inklusivt skadeporfölj och skadehanteringskostnader.

²⁾ Inklusivt förändring skadebehandlingsreserv.

NYCKELTAL SVENSK DIREKT SKADEFÖRSÄKRING

%	2003	2002
Skadeprocent, brutto	74	71
Driftskostnadsprocent, brutto	41	40
Totalkostnadsprocent, brutto	115	111
Skadeprocent, netto	44	-71
Driftskostnadsprocent, netto	54	-91
Totalkostnadsprocent, netto	98	-162

LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE (PER FÖRSÄKRINGSGREN)

MSEK	TOTALT	Individuell försäkring ¹⁾			Gruppförsäkring ¹⁾			
		Livförsäkring	Fondlivförsäkring	PBF ²⁾	Totalt	Fondlivförsäkring	PBF ²⁾	Totalt
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat								
Premieinkomst f e r	8 535	83	3 925	14	4 022	4 384	129	4 513
Värdeökning av fondförsäkringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	5 302	24	2 962	—	2 986	2 316	—	2 316
Övriga tekniska intäkter f e r	2	—	—	—	—	2	—	2
Försäkringsersättningar f e r	-2 375	-7	-1 995	-28	-2 030	-206	-139	-345
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar f e r	-10 550	-97	-4 306	-1	-4 404	-6 141	-5	-6 146
Driftskostnader	-405	-1	-264	0	-265	-139	-1	-140
Kapitalavkastning, kostnader	-2	—	0	0	0	0	-2	-2
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	507	2	322	-15	309	216	-18	198
Avvecklingsresultat	20	—	—	14	14	—	6	6
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring								
Livförsäkringsavsättningar	18	—	—	1	1	—	17	17
Oreglerade skador	660	—	1	151	152	0	508	508
Summa försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring	678	—	1	152	153	0	525	525
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken (före avgiven återförsäkring)	46 152	129	24 565	—	24 694	21 458	—	21 458
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar								
Avsättning för oreglerade skador, återförsäkrarens andel	32	—	—	6	6	—	26	26
Summa återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	32	—	—	6	6	—	26	26

¹⁾ Individuell försäkring avser i huvudsak pensionsförsäkring och kapitalförsäkring medan gruppörsäkring i huvudsak avser tjänstepensionsförsäkring.

²⁾ PBF avser premiebefrielseförsäkring. Premien för PBF avseende individuell försäkring tas ur fondvärdet och motsvarar 17 MSEK.

Noter till Resultatanalys för livförsäkringsrörelse

Premieinkomst f e r								
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	8 567	83	3 926	17	4 026	4 384	157	4 541
Premier för avgiven återförsäkring	-32	—	-1	-3	-4	0	-28	-28
	8 535	83	3 925	14	4 022	4 384	129	4 513
Försäkringsersättningar f e r								
Utbetalda försäkringsersättningar								
Före avgiven återförsäkring	-2 288	-7	-1 996	-16	-2 019	-206	-63	-269
Återförsäkrarens andel	4	—	—	1	1	—	3	3
Förändring i oreglerade skador								
Före avgiven återförsäkring	-99	—	1	-14	-13	0	-86	-86
Återförsäkrarens andel	8	—	—	1	1	—	7	7
	-2 375	-7	-1 995	-28	-2 030	-206	-139	-345

noter

MODERBOLAGET (MSEK)

noter till teknisk redovisning skadeförsäkringsrörelse

Not 1 Premieinkomst

	2003			2002		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Inbetalda och tillgodoförda premier ¹⁾	484	-484	0	453	-453	0
Portföljpremier	—	—	—	—	-50	-50
Premieinkomst	484	-484	0	453	-503	-50

¹⁾ Varav försäkringsavtal för direkt skadeförsäkring som tecknats i:
Sverige 422 416
Övriga EES 62 37
484 453

Not 2 Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Inom skadeförsäkringsrörelsen förs kapitalavkastning över från det icke-tekniska till det tekniska resultatet baserat på genomsnittliga försäkringstekniska avsättningar efter avdrag för utestående nettofordringar i försäkringsrörelsen. Räntesatserna följer huvudsakligen avkastningen på medellånga statsobligationer med hänsyn tagen till försäkringsrörelsens kontantflöden över tiden.

	2003	2002
I huvudsak har avsättningarna varit i svenska kronor och följande kalkylräntesatser har använts:	4,2	4,8

Not 3 Utbetalda försäkringsersättningar

	2003			2002		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-315	331	16	-311	326	15
Skadeporföljer	-4	4	0	—	-361	-361
Driftskostnader för skadereglering	-16	—	-16	-15	—	-15
Utbetalda försäkringsersättningar	-335	335	0	-326	-35	-361

Not 4 Avvecklingsresultat

Av försäkringsersättningar utgör 0 (10) MSEK avvecklingsresultat netto.

Not 5 Driftskostnader

	2003	2002
Interna anskaffningskostnader	-52	-50
Externa anskaffningskostnader ¹⁾	-19	-13
Förändring i förutbetalda anskaffningskostnader, brutto	3	2
Administrationskostnader	-132	-127
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	203	191
Förändring i förutbetalda anskaffningskostnader, avgiven återförsäkring	-3	-6
Driftskostnader	0	-3

¹⁾ Varav provisioner i direktförsäkring. -19 -13
För fördelning av totala driftskostnader, se not 41.

noter till teknisk redovisning livförsäkringsrörelse

Not 6 Premieinkomst

	2003			2002		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Inbetalda och tillgodoförda premier ¹⁾	8 567	-32	8 535	121	—	121
Portföljpremier	—	—	—	315	—	315
Premieinkomst	8 567	-32	8 535	436	—	436

¹⁾ Varav premier i koncernintern livåterförsäkring — 121

Not 7 Utbetalda försäkringsersättningar

	2003			2002		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-2 288	4	-2 284	-1 516	—	-1 516
Utbetalda försäkringsersättningar	-2 288	4	-2 284	-1 516	—	-1 516

Not 8 Driftskostnader

	2003	2002
Externa anskaffningskostnader	-162	-57
Förändring i förutbetalda anskaffningskostnader, brutto	4	-36
Administrationskostnader	-247	—
Driftskostnader	-405	-93

För fördelning av totala driftskostnader, se not 41.

Not 9 Kapitalavkastning, kostnader

	2003	2002
Depåränta, koncernföretag	-2	-1 055
Kapitalavkastning, kostnader	-2	-1 055

noter till icke-teknisk redovisning

Not 10 Kapitalavkastning, intäkter

	2003	2002
<i>Utdelning på aktier och andelar</i>		
Aktier i koncernföretag	801	—
Andra aktier och andelar	3	0
Övriga finansiella intäkter	7	5
<i>Ränteutgifter m m</i>		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	68	45
Koncernföretag	14	542
Övriga ränteutgifter	144	223
Valutakursvinster, netto	660	2 054
<i>Återförda nedskrivningar</i>		
Koncernföretag	31	—
Derivat	9	—
<i>Realisationsvinster, netto</i>		
Aktier och andelar	121	4
Räntebärande värdepapper	6	3
Kapitalavkastning, intäkter	1 864	2 876

Not 11 Realiserade vinster på placeringstillgångar, netto

	2003	2002
Aktier och andelar, netto	1 470 ¹⁾	—
Realiserade vinster på placeringstillgångar, netto	1 470	—

¹⁾ Inkluderar värdering av innehavet i If till verkligt värde.

Not 12 Kapitalavkastning, kostnader

	2003	2002
Kapitalförvaltningskostnader	-950	-1 339
Övriga finansiella kostnader	-30	-21
<i>Räntekostnader m m</i>		
Koncernföretag	-874	-606
Övriga räntekostnader	-206	-88
<i>Av- och nedskrivningar</i>		
Nedskrivning lån till koncernföretag	—	-23
Nedskrivning aktier i koncernföretag	-877	-6 556
Övriga värdeförändringar	—	-9
Kapitalavkastning, kostnader	-2 937	-8 642

Not 13 Realiserade förluster på placeringstillgångar, netto

	2003	2002
Aktier och andelar, netto	—	-450
Realiserade förluster på placeringstillgångar, netto	—	-450

Not 14 Jämförelsestörande kostnader

	2003	2002
Särskild löneskatt ¹⁾	-158	—
Omstruktureringskostnader ²⁾	-252	-273
Summa jämförelsestörande kostnader	-410	-273

¹⁾ Avser retroaktiv justering av särskild löneskatt att erläggas vid framtida utbetalning av tidigare kostnadsförda, ej avdragsgilla pensioner. Vid utbetalningsillfället kommer dessa pensionskostnader liksom särskild löneskatt att vara avdragsgilla, och utgör därmed i dag underlag för en uppskjuten skattefordran. Detta innebär att koncernens egna kapital inte påverkats negativt av denna justering.

²⁾ För fördelning av omstruktureringskostnader se not 41.

Not 15 Skatt

	2003	2002
Aktuell skatt avseende innevarande år	-300	-35
Aktuell skatt avseende tidigare år	-30	37
Uppskjuten skatt	862	1 721
Skatt på årets resultat	532	1 723
Avkastningsskatt	-345	—
Övrigt	-2	—
Skatter	185	1 723
Resultat före skatt	474	-6 531
Avgår avkastningsskatt	-345	—
Resultat före skatt enligt inkomstbeskattning	129	6 531
Skatt enligt gällande skattesats, 28%	-36	1 829
Skatt avseende tidigare år	149	37
Förluster för vilka uppskjuten skatt ej beaktats	-282	—
Ej avdragsgilla kostnader	-297	-147
Ej skattepliktiga intäkter	998	4
Redovisad skattekostnad	532	1 723

noter till balansräkningen

Not 16 Goodwill

	Anskaffningsvärde	Akkumulerade avskrivningar	Bokfört värde
Goodwill vid utgången av 2002	100	-60	40
Årets avskrivning	—	-20	-20
Goodwill vid utgången av 2003	100	-80	20

Not 17 Placeringsstillgångar

	Anskaffningsvärde ¹⁾		Verkligt värde		Bokfört värde	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Aktier i koncernföretag ²⁾	19 977	20 041	19 977	21 837	19 977	20 041
Aktier i intresseföretag ³⁾	98	4	98	4	98	4
Lån till koncernföretag	352	845	352	845	352	845
Aktier och andelar	4 696	3 306	4 696	3 467	4 696	3 467
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 651	1 574	1 659	1 585	1 651	1 574
Övriga lån	115	117	115	117	115	117
Utlåning till kreditinstitut	1 250	—	1 250	—	1 250	—
Derivat	7	34	100	727	100	727
Placeringsstillgångar⁴⁾	28 146	25 921	28 247	28 582	28 239	26 775

¹⁾ Värdering med utgångspunkt i anskaffningsvärdet, dvs. efter erforderliga nedskrivningar.

²⁾ Se detaljerade upplysningar nedan.

³⁾ Se detaljerade upplysningar nedan.

⁴⁾ För specifikation enligt Finansinspektionens anvisningar, se koncernnot 49.

²⁾ Aktier i koncernföretag

	Org.nr	Säte	Antal aktier	Andel %	Valuta	Nominellt värde	Bokfört värde 2003	Bokfört värde 2002
Australien								
Australian Skandia Ltd		Sydney	49 500 000	100	MAUD	50	261	152
Chile								
Skandia Chile		Santiago	33 563 236	100	MCLP	5	88	—
Skandia Chile Corredora de Bolsa ¹⁾		Santiago	1	0	MCLP	0	0	—
Colombia								
Skandia Holding de Colombia SA ²⁾		Bogotá	2 271	5	MCOP	227	2	2
Danmark								
A/S Neví Danmark		Köpenhamn	1 780 000	100	MDKK	2 097	2 481	2 098
Hongkong								
Skandia Asia Pacific Ltd		Hongkong	2	100	MHKD	0	1	18
Skandia Global Funds (Asia) Pacific Ltd		Hongkong	5 000 000	100	MHKD	0	23	8
Irland								
Skandia Global Funds Marketing Ltd		Dublin	2	100	MEUR	0	0	2
Skandia Fund Management (Ireland) Ltd		Dublin	350 000	100	MEUR	0	20	—
Japan								
Skandia Life Insurance Co (Japan) Ltd		Tokyo	300 000	100	MJPY	12 000	1 012	1 012
Luxemburg								
Skandia Réassurance S.A. Luxembourg ³⁾		Luxemburg	2 500	50	MEUR	1	4	—
Mexiko								
Skandia Vida S.A.		Mexico City	27 196	100	MUSD	106	60	—
Skandia Servicios Mexico S.A.		Mexico City	17 021	100	MUSD	17	6	—
Skandia Operadora de Fondos S.A. de C.V.		Mexico City	11 999	100	MUSD	12	10	—
Nederländerna								
Skandia Development BV		Amsterdam	40	100	MEUR	0	0	0
Norge								
Skandia IT A/S		Oslo	1 000	100	MNOK	12	15	15
Spanien								
Skandia S A Servicios Financieros Consultores de Pensiones ⁴⁾		Madrid	500	5	MEUR	0	0	0

Storbritannien

Skandia UK Ltd		London	376 870 000	100	MGBP	282	4 530	4 530
Skandia Insurance UK Contact Office		London	1 000	100	MGBP	0	0	0
Sverige								
Dial Försäkring AB	516401-8300	Stockholm	100 000	100	MSEK	10	3 924	3 924
SkandiaBanken Aktieföretag (publ)	516401-9738	Stockholm	4 000 000	100	MSEK	400	1 876	1 658
Skandia Capital Aktieföretag (publ)	556306-3881	Stockholm	5 000	100	MSEK	0	100	100
Skandia Informations-teknologi Aktieföretag	556023-5797	Stockholm	10 000	100	MSEK	1	6	6
IA Assurans Aktieföretag	556062-4719	Stockholm	10 000	100	MSEK	1	—	1
Livförsäkringsaktieföretag Skandia (publ)	502019-6365	Stockholm	3 000	100	MSEK	1	0	0
Global Responsibility International (Europe) AB	556579-1802	Stockholm	527 384	90	MSEK	1	1	0
Skandia Global Investments AB	556589-5694	Stockholm	1 000	100	MSEK	0	1 866	1 853
Skandia Europe AB	556598-0322	Stockholm	1 000	100	MSEK	0	1 290	1 099
Accuratess AB	556284-4414	Stockholm	1 000	100	MSEK	0	0	0
Stenrosen Livförsäkrings-aktieföretag (publ)	516401-8276	Stockholm	800 000	100	MSEK	8	26	899
SkandiaLink Multifond Aktieföretag	556132-9284	Stockholm	80 000	100	MSEK	8	18	18
Shrug Aktieföretag	556628-6612	Stockholm	30 000	100	MSEK	0	0	3
Svea Entreprenörer AB	556581-5103	Stockholm	1 000	100	MSEK	0	1	—
Tyskland								
Skandia Leben Holding GmbH		Berlin	50	100	MEUR	0	1 480	1 499
USA								
Skandia US Holding LLC		New York	1	100	MUSD	0	876	—
Skandia US Inc.		New York	—	—	MUSD	—	—	1 144
Aktier i koncernföretag							19 977	20 041

¹⁾ Skandia Chile SA innehar övriga aktier.

²⁾ Skandia Holding Aktieföretag innehar övriga 95% (95%).

³⁾ Skandia Holding BV innehar övriga 50%.

⁴⁾ Skandia Vida S A de Seguros y Reaseguros innehar övriga 95% (95%).

Förändringar av aktier i koncernföretag

	2003	2002
Ingående balans	20 041	20 964
<i>Tillkommande</i>		
Köp	1 094	21
Tillskott	1 772	5 685
<i>Avgående</i>		
Försäljning	-1 978	-73
Nedskrivning	-952	-6 556
Utgående balans	19 977	20 041

³⁾ Aktier i intresseföretag

	Org.nr	Säte	Antal aktier	Andel %	Valuta	Nominellt värde	Bokfört värde 2003	Bokfört värde 2002
Skandia Réassurance S.A. Luxembourg		Luxemburg	2 500	50	MEUR	1	—	4
Skandia-BSAM Life Insurance Corporation Ltd		Beijing	e.t.	50	MUSD	12	98	—
Sophiahemmet Rehab	556248-6323	Stockholm	750	50	MSEK	0	0	—
Aktier i intresseföretag							98	4

Not 18 Återförsäkrars andel av avsättning för oregrerade skador

	2003	2002
<i>Skadeförsäkring</i>		
Inträffade och rapporterade skador	263	222
Inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	444	487
	707	709
<i>Livförsäkring</i>		
Fastställda skador	33	25
	33	25
Återförsäkrars andel av avsättning för oregrerade skador	740	734

Not 19 Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar

	2003	2002
Ingående balans	859	420
Förändring i avsättning	18	414
Övertaget försäkringsbestånd från SkandiaLink	—	25
Utgående balans	877	859

Not 20 Fordringar avseende direkt försäkring

	2003	2002
Fordringar på försäkringstagare	3	11
Fordringar på försäkringsföretag	26	32
Fordringar avseende direkt försäkring	29	43

Not 21 Fordringar avseende återförsäkring

	2003	2002
Fordringar på koncernföretag	66	52
Fordringar avseende återförsäkring	66	52

Not 22 Övriga fordringar

	2003	2002
Övriga fordringar ¹⁾	120	126
Fordringar på koncernföretag	1 340	1 554
Skattefordran	1	—
Övriga fordringar	1 461	1 680

¹⁾ Varav fordringar på företag inom Skandia Liv-koncernen 68 —

Not 23 Uppskjuten skattefordran, netto

	2003	2002
<i>Uppskjuten skatteskuld, brutto</i>		
Placeringstillgångar	26	194
<i>Uppskjuten skattefordran, brutto</i>		
Placeringstillgångar	10	1 626
Underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag	2 184	—
Övrigt	348	222
Uppskjuten skattefordran	2 542	1 848
Summa uppskjuten skattefordran, netto	2 516	1 654

Ej redovisad uppskjuten skatteskuld avseende obeskattade reserver uppgår till 591 (591) MSEK.

Not 24 Materiella tillgångar

	2003	2002
Anskaffningsvärde	79	74
Ackumulerade avskrivningar	-45	-37
Materiella tillgångar, bokfört värde	34	37

Not 25 Förutbetalda anskaffningskostnader

	2003	2002
Avskrivningstid kortare än två år, skadeförsäkring	12	9
Avskrivningstid längre än två år, liv- och fondförsäkring	636	631
Förutbetalda anskaffningskostnader	648	640

Not 26 Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2003	2002
Upplupna intäkter	118	81
Förutbetalda kostnader ¹⁾	442	75
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	560	156

¹⁾ Varav kostnader till företag inom Skandia Liv-koncernen 388 20

Not 27 Eget kapital

	Bundet eget kapital				Fritt eget kapital	
	Aktie-kapital ²⁾	Över-kurs-fond	Upp-skriv-nings-fond	Fond för oreali-serade vinster ¹⁾	Balan-serad vinst/förlust	Summa eget kapital
Eget kapital vid utgången av 2001	1 024	—	74	102	9 090	10 290
Utdelning					-307	-307
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital				513	-513	0
Upplösning av uppskrivningsfond			-74		74	0
Koncernbidrag					228	228
Årets resultat					-4 808	-4 808
Eget kapital vid utgången av 2002	1 024	—	—	615	3 764	5 403
Nyemission	0	1				1
Utdelning					-307	-307
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital				-549	549	0
Koncernbidrag					-772	-772
Årets resultat					659	659
Eget kapital vid utgången av 2003	1 024	1	—	66	3 893	4 984

¹⁾ Fond för realiserade vinster före uppskjuten skatt:

	2003	2002
Aktier och andelar	—	161
Valutaderivat	92	693
Totalt	92	854
Avgår: uppskjuten skatt	-26	-239
Fond för realiserade vinster efter uppskjuten skatt	66	615

²⁾ Antal aktier uppgår till 1 023 593 020.

Not 28 Obeskattade reserver

	Periodise-ringsfond	Utjäm-ningsfond	Totalt
Obeskattade reserver vid utgången av 2002	18	2 091	2 109
Avsättning	—	—	—
Obeskattade reserver vid utgången av 2003	18	2 091	2 109

Not 29 Efterställda skulder

	2003	2002
Tidsbundna ¹⁾	849	1 058

¹⁾ Avser 150 och 699 MSEK, emitterade 2002. Förlagslånen förfaller år 2017. Förlagslånen i Försäkringsaktiebolaget Skandia räknas i enlighet med gällande regler in i koncernens kapitalbas.

Not 30 Avsättning för oreglerade skador (före avgiven återförsäkring)

	2003	2002
<i>Skadeförsäkring</i>		
Inträffade och rapporterade skador	223	183
Inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	445	487
Avsättning för skaderegleringskostnader	40	39
	708	709
<i>Livförsäkring</i>		
Fastställda skador	526	433
Icke fastställda skador	134	128
	660	561
Avsättning för oreglerade skador (före avgiven återförsäkring)	1 368	1 270

Not 31 Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)

	2003	2002
Ingående balans	1 408	9 368
Valutaomräkning	0	-1 275
Förändring i avsättning	115	-2 206
Överfört försäkringsbestånd till Dial Försäkring	—	-5 053
Övertaget försäkringsbestånd från SkandiaLink	—	574
Utgående balans	1 523	1 408

Not 32 Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken

	2003	2002
Ingående balans	35 607	—
Övertaget försäkringsbestånd från SkandiaLink	—	35 607
Förändring i avsättning	10 545	—
Utgående balans	46 152	35 607

Not 33 Avsättning för andra risker och kostnader

	2003	2002
Avsättning för omstrukturering ¹⁾	81	118
Avsättning för särskild löneskatt	219	—
Avsättning kostnad för sålda dotterbolag	151	—
Övriga avsättningar	60	—
Avsättning för andra risker och kostnader	511	118

¹⁾ Se koncernnot 36.

Not 34 Skulder avseende direkt försäkring

	2003	2002
Försäkringstagare	157	150
Försäkringsmäklare	15	15
Skulder avseende direkt försäkring	172	165

Not 35 Övriga skulder

	2003	2002
Övriga skulder ¹⁾	1 800	2 615
Skulder till koncernföretag	20 708	17 461
Övriga skulder	22 508	20 076

¹⁾ Varav skulder till företag inom Skandia Liv-koncernen 1 266 410

Not 36 Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2003	2002
Upplupna räntekostnader	835	418
Upplupna kostnader, sålda dotterbolag	64	68
Avsättning vinstandelssystem	—	230
Övriga upplupna kostnader	166	188
Förutbetalda intäkter	29	1
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 094	905

Not 37 Ställda panter

	2003	2002
Ställda panter och därmed jämförliga säkerheter		
Andra finansiella placeringstillgångar	13	—
Summa	13	—
Tillgångar som omfattas av försäkringstagarnas förmånsrätt ¹⁾	46 949	36 296
Ställda panter	46 949	36 296

¹⁾ Motsvaras av Avsättningar i balansräkningen på 46 832 (36 182) MSEK.

Not 38 Ansvarsförbindelser

	2003	2002
Borgens- och garantiförbindelser ¹⁾	6 816	5 538
Varav till förmån för koncernbolag	6 673	4 985

¹⁾ Av det redovisade beloppet avser 43 (189) MSEK åtaganden för vilka If Skadeförsäkring Holding Aktiebolag och If Skadeförsäkring AB (publ) övertagit ansvaret enligt avtal med Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ).

Not 39 Medeltal anställda samt löner och ersättningar¹⁾

I. Medeltal anställda och ombud	Män	Kvinnor	2003	2002
			Totalt	Totalt
Verksamhet i Sverige kontorsanställda	163	236	399	206
Utanför Sverige kontorsanställda	22	24	46	34
	185	260	445	240

II. Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

Ledande befattningshavare	72	110
Kontorsanställda	209	182
Löner och ersättningar	281	292
Varav utanför Sverige kontorsanställda ²⁾	22	24
Pensioner och andra sociala avgifter för anställda i Sverige	385	370
Varav pensionskostnader	293	286

¹⁾ För ytterligare information om ledande befattningshavare, se koncernnot 44.

²⁾ Totalt fem länder.

III. Sjukfrånvaro

2003-07-01–2003-12-31

Total sjukfrånvaro	2,16%
långtidssjukfrånvaro (>60 dgr)	0,53%
sjukfrånvaro män	1,24%
sjukfrånvaro kvinnor	2,76%
anställda –29 år	2,83%
anställda 30–49 år	1,89%
anställda 50– år	2,61%

Uppgifter avser enbart anställda i Sverige och anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

Not 40 Resultat per försäkringsklass skadeförsäkring

2003	Olycksfall och sjukdom	Allmän ansvarighet	Totalt skadeförsäkring
Premieinkomst, brutto	484	—	484
Premieintäkt, brutto	471	—	471
Försäkringsersättningar, brutto	-333	0	-333
Driftskostnader, brutto	-200	0	-200
Resultat avgiven återförsäkring	62	0	62
Tekniskt resultat före kapitalavkastning	0	0	0

2002

2002	Olycksfall och sjukdom	Allmän ansvarighet	Totalt skadeförsäkring
Premieinkomst, brutto	453	—	453
Premieintäkt, brutto	435	—	435
Försäkringsersättningar, brutto	-309	1	-308
Driftskostnader, brutto	-188	—	-188
Resultat avgiven återförsäkring	62	-1	61
Tekniskt resultat före kapitalavkastning	0	0	0

Not 41 Administrativa kostnader

	2003	2002
Löner och ersättningar ¹⁾	-281	-292
Sociala kostnader	-93	-84
Pensionskostnader (inklusive särskild löneskatt)	-347	-346
lansspråkta överskottsmedel i pensionskontrakt	26	—
Gottgörelse från pensionsstiftelse	29	60
Övriga personalkostnader ²⁾	-169	-387
Personalkostnader	-835	-1 049
Lokalkostnader	-181	-194
Avskrivningar	-11	-13
Omstruktureringskostnader ³⁾	-52	-118
Ersättning omstruktureringskostnad SkandiaBanken	-200	-155
Övrigt ⁴⁾	-782	-276
Administrativa kostnader	-2 061	-1 805

Administrativa kostnader fördelar sig i resultaträkningen enligt följande:

Kapitalavkastning (ingår i not 12)	-950	-1 339
Försäkringsersättningar (ingår i noterna 3 och 8)	-30	-15
Omstruktureringskostnader (ingår i not 14)	-252	-273
Särskild löneskatt (ingår i not 14)	-158	—
Driftskostnader i skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat (ingår i not 5)	-184	-178
Driftskostnader i livförsäkringsrörelsens tekniska resultat (ingår i not 8)	-487	—
Totalt utfördelade administrativa kostnader	-2 061	-1 805

Pensionsförpliktelser täcks i huvudsak genom avtalsförsäkring.

¹⁾ Varav kostnadsförda avsättningar/utbetalningar vinstandelssystem

²⁾ Varav kostnadsförda avsättningar/utbetalningar vinstandelssystem till anställda i övriga koncernbolag

³⁾ Varav:

Löner och ersättningar	-17	-23
Sociala kostnader	-6	-19
Pensionskostnader	-23	-56
Övriga personalkostnader	-6	-6
Övriga kostnader	—	-14
Totalt	-52	-118

⁴⁾ Revisionsuppdrag och andra uppdrag fördelar sig enligt följande:

	2003	2002
Revisionsuppdrag Ernst & Young	-5	-7
Andra uppdrag Ernst & Young	-14	-23
Revisionsuppdrag KPMG	-1	-1
Andra uppdrag KPMG	-7	-4
Revisionsuppdrag SET/Arthur Andersen	-1	-1
Revisionsuppdrag, övriga	-1	-1
Andra uppdrag, övriga	0	-21
Totalt	-29	-58

Ordlista

Annullationsrisk Risk för uppsägning under avtalets löptid.

Anskaffningskostnader Anskaffningskostnader inkluderar samtliga kostnader, såväl interna som externa, som uppstår vid försäljning av fondförsäkringsprodukter. Anskaffningskostnader skall aktiveras (förutbetalda anskaffningskostnader) och skrivas av i en takt som motsvarar produktens livslängd.

Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken Avsättningar avseende livförsäkring med fondanknytning. Avsättningarna värderas till verkligt värde i balansräkningen.

Avsättning för oreglerade skador Skuldpost i balansräkningen som utgör det beräknade värdet av ännu inte utbetalda försäkringsersättningar för redan inträffade försäkringsfall.

Avsättning för skaderegleringskostnader Utgör avsättning för förväntade driftskostnader för reglering av inträffade försäkringsfall som inte blivit slutreglerade före årsskiftet; jämför Avsättning för oreglerade skador.

Avvecklingsresultat Vinst eller förlust som vid bokslutstillfället normalt uppkommer på i närmast föregående bokslut gjord avsättning för oreglerade skador och som beror på att vissa i avsättningen ingående skador under räkenskapsåret antingen slutreglerats med annat belopp än det avsatta eller också omvärderats i avvaktan på slutlig reglering.

Bancassurance Distribution av försäkringsprodukter genom banker.

Clearinginstitut Institut som går in som motpart i standardiserade termins- och optionsavtal.

Critical illness Försäkringskydd som gäller vid vissa allvarliga sjukdomar.

Derivat Ett finansiellt instrument vars värdeutveckling beror på värdeutvecklingen på underliggande värdepapper eller vara.

Direktavkastning Ränteutgifter, utdelning på aktier och andelar samt överskott (underskott) på egna fastigheter.

Diskretionär förvaltning Kapitalförvaltning enligt uppdrag från kunden.

Driftskostnader i försäkringsrörelsen Omfattar kostnader för marknadsföring och förvaltning, provisioner till säljare och mäklare samt vinstandelar i mottagen återförsäkring.

Embedded value Summan av redovisat eget kapital inom fond- och livförsäkring och övervärden i försäkringsbestånd.

Finansiella effekter Effekten på nuvärdet av framtida intäkter till följd av att förändringen på de finansiella marknaderna skiljer sig från antaganden om fondtillväxt och ränteläge.

Fonder under förvaltning Kundens placerade medel i fondförsäkring, fondsparande och direkt-distribuerade fonder.

Fondförsäkring Livförsäkringsform där försäkringstagaren kan välja mellan ett antal av försäkringsbolaget erbjudna placeringsalternativ för spardelen av de premier som inbetalas. Kallas ibland unit linked-försäkring.

Fond-i-fond-produkter Fond som är sammansatt av flera utvalda fonder.

Försäkringsrörelsens kapitalavkastning Avkastning på de kontantflöden som genereras i en sakförsäkringsrörelse. På dessa belopp beräknas en kapitalavkastning som tillförs försäkringsrörelsen och som varierar med den riskfria räntan.

Försäkringstekniska avsättningar Avsättningar för ej intjänad premie, livförsäkringsavsättning och oreglerade skador.

Förändring i operativa antaganden Gjorda antaganden jämförs löpande med verkligt utfall. Vid behov anpassas antagandena. Ett positivt resultat innebär att tidigare antaganden har varit konservativa.

IFA ("Independent Financial Adviser") Distributör av finansiella produkter som är fristående från bolag som levererar finansiella tjänster och produkter.

Intresseföretag Som intresseföretag klassificeras bolag där koncernen har ett betydande inflytande utan att ett dotterbolagsförhållande föreligger. Vanligen omfattar innehaven 20-50 procents ägarandel.

Justerat konsolideringskapital Konsolideringskapital efter avdrag för uppskjuten skatt netto.

Kapitalavkastning Nettot av följande intäkter och kostnader: ränteutgifter, räntekostnader, utdelning på aktier och andelar, överskott (underskott) på egna fastigheter, förändring av verkligt värde på fastigheter samt aktier och andelar, förändring av upplupet anskaffningsvärde på räntebärande värdepapper, vinst (förlust) vid försäljning av placeringstillgångar jämfört med anskaffningsvärdet samt kursvinster (kursförluster) på valutor.

Konsolideringskapital Eget kapital enligt balansräkningen, netto uppskjuten skatteskuld, övervärden i försäkringsbestånd efter avdrag för uppskjuten skatt samt orealiserade värdeförändringar i räntebärande värdepapper.

Lägsta värdets princip (LVP) Värderingsprincip som innebär att tillgångar skall tas upp till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkliga värdet på balansdagen.

Master Franchise Skandias distributionskoncept i Latinamerika, som innebär att finansiella rådgivare utbildas vid Skandias egna universitet och sedan får olika former av stöd från Skandia, för att så småningom bilda egna franchisefirmor.

Multi manager-strategi Strategi som innebär att en leverantör samarbetar med ett stort antal fondförvaltare och därigenom ger slutkunden tillgång till ett mycket stort utbud av fonder.

Mutual funds Fondsparande utan försäkringsmoment.

Nuvärdet av årets nytecknade affär Nuvärdesberäknat värde av intäkter och kostnader inom fondförsäkring under försäkrings löptid för avtal tecknade under perioden.

Nyför säljning (inom liv- och fondförsäkringsverksamhet) Engångspremier samt löpande premier från avtal tecknade under året omräknade till helårstal. Nyför säljning definieras enligt branschpraxis som löpande premier omräknade till helårstal plus 1/10 av periodens engångspremier.

Operativt resultat Rörelseresultat exklusive finansiella effekter och jämförelsestörande poster.

Optioner Ett finansiellt instrument som ger innehavaren rättigheten men ej skyldigheten att köpa (köpoption) eller sälja (säljoption) en viss tillgång till ett fixerat pris vid viss framtida tidpunkt. Optionen ger utfärdaren motsvarande skyldighet att sälja eller köpa ifrågakvarande egendom.

Placeringsstillgång Tillgång som har karaktär av kapitalplacering. Hit räknas i försäkringsbolag fastigheter och värdepapper. Omfattar i balansräkningen även samtliga placeringar i koncern- och intresseföretag.

Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken Placeringsstillgångar avseende livförsäkring med fondanknytning. Tillgångarna som förvaltas för försäkringstagarnas räkning och för vilka de står placeringsrisken värderas till verkligt värde i balansräkningen.

Polarisering I dag måste oberoende finansiella rådgivare i Storbritannien sälja produkter från samtliga produktleverantörer. Det finns ett förslag från de finansiella tillsynsmyndigheterna om att ta bort denna polarisering, så att rådgivarna ska kunna välja att sälja produkter från ett antal utvalda leverantörer.

Premieinkomst Summa premier influtna under perioden eller upptagna som fordran vid dess slut.

Premieintäkt Den del av premieinkomsten som hänförs till perioden, dvs. premieinkomst med avdrag för avgivna återförsäkringspremier justerat för den del av premien som ännu ej är intjänad.

Protection Produkter som erbjuder försäkringskydd, till exempel critical illness.

Riskbärande kapital Konsolideringskapital samt moderbolagets förlagslån.

Riskbärande premie Bruttopremie minus avgiven återförsäkringspremie och sparandel i livförsäkringspremie.

Ränteswap Avtal om byte av räntebetalningar från fast till rörlig ränta eller vice versa.

Räntetermin Se Termin.

Rörelseresultat Resultat före skatt enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag, med tillägg för förändring i övervärden i försäkringsbestånd.

SIX Scandinavian Information Exchange, ett företag inom Bonnier Affärsinformation som levererar finansiell information till aktörer på de nordiska kapitalmarknaderna.

Skuldsättningsgrad Upplåning för investering i dotterbolag i förhållande till summan av konsolideringskapital (efter avdrag för övervärden i försäkringsbestånd och goodwill), förlagslån och upplåning för investering i dotterbolag.

Strukturerade produkter Placeringslösningar som kombinerar olika typer av finansiella instrument, oftast obligationer och aktierelaterade derivat. Produkterna innehåller oftast någon form av garanti på insatt kapital samt ett större eller mindre inslag av aktier. Ett exempel på en strukturerad produkt är en aktieindexobligation.

Sysselsatt kapital Konsolideringskapital, upplåning för investeringar i dotterbolag samt minoritetsintressen.

Solvenskapital Kapitalkravet för att bedriva försäkringsverksamhet enligt gällande regler i respektive land.

Tekniskt resultat livförsäkring Resultat livförsäkring, inklusive direkt kapitalavkastning och värdeförändringar på placeringstillgångar tillhörande försäkringsrörelsen.

Tekniskt resultat skadeförsäkring Premieintäkt minus skade- och driftskostnader, med tillägg för den kapitalavkastning som tillförs från det icke-tekniska resultatet.

Termin Avtal om framtida köp eller försäljning av vara, finansiellt instrument eller valuta till ett fixerat pris med likvid per avtalad leveransdag.

Tillgångar under förvaltning Summan av kundernas placerade medel samt koncernens egna placeringstillgångar inklusive placeringstillgångar i Skandia Liv.

Tredje pelaren Avser pensionssystemets tre grundpelare, där första pelaren motsvarar olika länders socialförsäkringssystem, andra pelaren är arbetsgivarens pensionssystem och tredje pelaren är individuellt pensionssparande.

Totalavkastningsstrategi En alternativ avkastningsstrategi där avkastningen på placeringar mäts i absolut avkastning i stället för genom jämförelse mot index.

Täckningsbidrag Fondförsäkringsavgifter efter avdrag för erforderliga avsättningar för aktuariella risker.

Unit linked Se Fondförsäkring.

Utfall jämfört med antaganden Gjorda antaganden jämförs löpande med verkligt utfall. Ett positivt resultat anger att verkligt utfall under perioden är bättre jämfört med tidigare antaganden, på såväl nytecknad som befintlig affär.

Valutaterminer Se Termin.

Årlig nyförsäljning Löpande premier omräknade till helårstal plus 1/10 av periodens engångspremier.

Återförsäkring Riskfördelningsmetod som innebär att ett försäkringsbolag hos andra försäkringsbolag avtäckar en större eller mindre del av sitt ansvar på grund av ingångna försäkrings- eller återförsäkringsavtal.

Ömsesidiga principer Skandia Liv är ett aktiebolag som ägs av Skandia men som drivs enligt ömsesidiga principer. Det betyder att Skandia som ägare varken får ta ut vinster eller ge förlusttäckning till Skandia Liv. Överskott och risker tillfaller försäkringstagarna.

Övervärde Positiv skillnad mellan en tillgångs verkliga värde och dess anskaffningsvärde.

Övervärden försäkringsbestånd (Value of Business In Force – VBIF) Nuvärdet av beräknade framtida överskott från de avgifter nuvarande försäkringstagare betalar årligen enligt ingångna avtal. Koncernens rörelseresultat inkluderar årets förändring av dessa övervärden.

Nyckeltal

Avkastning på eget kapital Årets resultat i förhållande till genomsnittligt eget kapital.

Avkastning på justerat konsolideringskapital Rörelseresultat med tillägg för övriga övervärdesförändringar, med avdrag för aktuell och uppskjuten skatt samt minoritetens andel i förhållande till genomsnittligt justerat konsolideringskapital.

Avkastning på konsolideringskapital Rörelseresultat med avdrag för aktuell skatt och minoritetsandelar i förhållande till genomsnittligt konsolideringskapital.

Avkastning på sysselsatt kapital Rörelseresultat före skatt och räntekostnader i förhållande till genomsnittligt sysselsatt kapital.

Direktavkastningsprocent Direktavkastning (före avdrag för förvaltningskostnader) i procent av ett vägt genomsnitt av placeringstillgångarnas verkliga värde.

Justerad soliditet Justerat konsolideringskapital i förhållande till balansomslutning till marknadsvärden, exklusive placeringstillgångar och återförsäkringstillgångar inom fondförsäkring.

Kapitalbas För livförsäkringsrörelse omfattar kapitalbasen inbetalt aktiekapital, hälften av ej inbetalt aktiekapital, övrigt eget kapital med avdrag för orealiserade vinster samt obesattade reserver.

Konsolideringsgrad Mätetal som anger den relativa storleken av konsolideringskapitalet. Konsolideringsgraden beräknas som riskbärande kapital (dvs. konsolideringskapital inklusive förlagslån) i förhållande till riskbärande premie.

Operativ avkastning på konsolideringskapital Operativt resultat i förhållande till genomsnittligt konsolideringskapital.

Operativ avkastning på justerat konsolideringskapital Operativt resultat med avdrag för schablonskatt (30 procent) i förhållande till genomsnittligt justerat konsolideringskapital.

Soliditet Beräknas som eget kapital i förhållande till balansomslutningen till bokförda värden exklusive placeringstillgångar och återförsäkringstillgångar inom fondförsäkring.

Solvensmarginal Solvensmarginalen är den lägsta nivån på kapitalbasen som är tillåten enligt gällande lagstiftning. Beräkningen av solvensmarginal sker utifrån verksamhetens art och omfattning.

Totalavkastningsprocent Summan av direktavkastning (före avdrag för förvaltningskostnader) samt realiserade och orealiserade värdeförändringar, i procent av ett vägt genomsnitt av placeringstillgångarnas verkliga värde.

Vinstmarginal Nuvärdet av årets nytecknade affär i förhållande till total årlig nyförsäljning.

Vinst per aktie Årets resultat dividerat med genomsnittligt antal utestående aktier under året.

Sverige

FÖRSÄKRINGSAKTIEBOLAGET SKANDIA (publ)

SkandiaLink – Bifirma

Sveavägen 44
SE-103 50 STOCKHOLM
Telefon +46-8-788 10 00
Fax +46-8-788 28 38
www.skandia.com
www.skandia.se

Hans-Erik Andersson, VD och koncernchef

SKANDIABANKEN AB (publ)

Hamngatan 15
SE-106 55 STOCKHOLM
Telefon +46-8-463 60 00
Fax +46-8-463 60 05
www.skandiabanken.se
Göran Lenkel, VD

SKANDIALINK MULTIFOND AB

Sveavägen 44
SE-103 50 STOCKHOLM
Telefon +46-8-788 10 00
Fax +46-8-788 28 25
Robert Nilsson, VD

LIVFÖRSÄKRINGSAKTIEBOLAGET SKANDIA (publ)

Sveavägen 44
SE-103 50 STOCKHOLM
Telefon +46-8-788 10 00
Fax +46-8-788 38 20
www.skandia.se/liv
Urban Bäckström, VD

SKANDIANETLINE AB

Biblioteksgatan 29
SE-103 50 STOCKHOLM
Telefon +46-8-788 10 00
Fax +46-8-788 45 70
www.skandia.se
Karin Lindblad, VD

FPK KONSULT AB

Kungsgatan 19
SE-105 61 STOCKHOLM
Telefon +46-8-506 475 00
Fax +46-8-506 475 49
Dan Åkesson, VD

SKANDIKON ADMINISTRATION AB

Förstadsgatan 58
SE-211 43 MALMÖ
Telefon +46-40-660 22 80
Fax +46-40-97 74 35
Dan Åkesson, VD

DILIGENTIA AB (publ)

Kungsgatan 57 A
SE-103 50 STOCKHOLM
Telefon +46-8-788 30 00
Fax +46-8-788 36 40
Torbjörn Wiberg, VD

SKANDIA INVESTMENT KB

Box 5295
Riddargatan 16
SE-102 46 STOCKHOLM
Telefon +46-8-459 67 60
Fax +46-8-20 35 66
Christer Dahlström, VD

SKANDIA CAPITAL AB

Sveavägen 38
SE-103 50 STOCKHOLM
Telefon +46-8-788 10 00
Fax +46-8-10 86 94
Kjetil Kjelvik, VD

SKANDIA MARKNADSSTÖD AB

Sveavägen 44
SE-103 50 STOCKHOLM
Telefon +46-8-788 10 00
Fax +46-8-788 45 88
Bo Ågren, VD

SKANDIA LIFELINE AB

Sveavägen 44
SE-103 50 STOCKHOLM
Telefon +46-8-788 10 00
Fax +46-8-788 29 70
www.skandia.se/lifeline
Sven-Erik Milton, VD

Australien

AUSTRALIAN SKANDIA LTD.

Level 18, 1 Castlereagh Street
SYDNEY 2000 NSW
Telefon +61-2-8226 8900
Fax +61-2-9232 1433
www.australianskandia.com
Ross Laidlaw, Chief Executive Officer

Chile

SKANDIA CHILE S.A. SKANDIA CHILE S.A. CORREDORA DE BOLSA

Magdalena 121
Las Condes
SANTIAGO
Telefon +56-2-428 7000
Fax +56-2-374 2137
www.skandia.cl
Guido Silva, Chief Operating Officer

Colombia

SKANDIA HOLDING DE COLOMBIA S.A. SKANDIA PENSIONES Y CESANTÍAS S.A. SKANDIA SOCIEDAD FIDUCIARIA S.A. SKANDIA SEGUROS DE VIDA S.A. SKANDIA CONSULTING SERVICES S.A. INVERSIONES ESCANDINAVAS DE COLOMBIA S.A.

Centro Skandia, Avenida 19 No. 113-30,
BOGOTA D.C.
Apartado Aéreo 103 970 BOGOTA D.C.
Telefon +57-1-620 55 66
Fax +57-1-612 91 05
www.skandia.com.co
Gerardo González, Chief Executive Officer

Cypern

ROYAL SKANDIA

P.O. Box 23430
Office 102
Alastor Building
23 Armenias Avenue
NICOSIA
Telefon +357-22-315 380
Fax +357-22-315 254
www.royalskandia.com
*Brendan Dolan, Regional Director,
Cyprus & Middle East*

Danmark

SKANDIA A/S (Skandia Pension) SKANDIALINK LIVSFORSIKRING A/S SKANDIA LIVSFORSIKRING A/S

Stamholmen 151
DK-2950 HVIDOVRE
Telefon +45-70 12 47 47/70 12 12 13
Fax +45-70 12 47 48
www.skandiapension.dk
www.skandia.dk
Hanne Christensen, Chief Executive Officer

SKANDIABANKEN A/S

Postboks 802
Oslo Plads 2
DK-2100 KÖPENHAMN
Telefon +45-70 22 44 18
Fax +45-70 22 44 19
www.skandiabanken.dk
Henrik Vad, Chief Executive Officer

Finland

SKANDIA LIFE FINLAND – Filial SKANDIA MULTIFUNDS LTD. – Filial

PL 1129, FIN-00101 HELSINGFORS
Bulevardi 2-4A
FIN-00120 HELSINGFORS
Telefon +358-9-680 3260
Fax +358-9-644 194 (Skandia Life)
Fax +358-9-260 9303 (Skandia MultifUNDS)
www.skandia-life.fi
www.skandia-multifunds.com
Timo Vuokila, Head Agent

LIVFÖRSÄKRINGSAKTIEBOLAGET SKANDIA – HENKIVAKUUTUSOSAKEYHTIÖ SKANDIA

Kaserngatan 44
FIN-00130 HELSINGFORS
Telefon +358-10 238 11
Fax +358-9-260 9346
www.skandia.fi
Tiina Hellgrén, Chief Executive Officer

Frankrike

SKANDIA LINK, SOCIÉTÉ ANONIME DE SEGUROS Y REASEGUROS – Filial

Tour Areva
1, place de la Coupole
FR-92084 PARIS LA DÉFENSE
Telefon +33-1-47 96 67 00
Fax +33-1-47 96 67 01
www.skandia.fr
Hein Donders, Branch Manager

Förenade Arabemiraten

ROYAL SKANDIA

P.O. Box 54257
Office 11
2nd Floor
West Wing 2
Dubai Airport Freezone
DUBAI U.A.E.
Telefon +971-4-299 6656
Fax +971-4-299 6657
www.royalskandia.com
Andrew Tennant, International Sales Manager

Italien

SKANDIA VITA S.P.A.

Via Fatebenefratelli 3
I-20121 MILANO
Telefon +39-02-97 06 51
Fax +39-02-655 45 76
www.skandia.it
Stefano Badii, Managing Director

Kina

SKANDIA-BSAM LIFE INSURANCE COMPANY LTD.

21/f, Beijing Sunflower Tower
No. 37 Maizidian Street
BEIJING 100026, PRC
Telefon +86-10-8527 5488
Fax +86-10-8527 5015
www.skandia-bsam.cn
Dora Dong Lu Zeng, Managing Director

SKANDIA ASIA PACIFIC LTD. SKANDIA GLOBAL FUNDS (ASIA PACIFIC) LTD.

Suite 1711-1714 Jardine House
1 Connaught Place
Central HONG KONG
Telefon +852-2810 8669
Fax +852-2810 8055
Skandia Asia Pacific Ltd.
Gunnar Moberg, Chief Executive Officer
Skandia Global Funds
Mike Hemming, Managing Director

ROYAL SKANDIA

Suite 1715-1719 Jardine House
1 Connaught Place
Central HONG KONG
Telefon +852-2861 2788
Fax +852-2861 2977
www.royalskandia.com
Francine Kwong, Regional Director, Asia

Mexiko

SKANDIA VIDA S.A. DE C.V. SKANDIA SERVICIOS MEXICO S.A. DE C.V. SKANDIA S.A. DE C.V. SKANDIA OPERADORA DE FONDOS S.A. DE C.V. SOCIEDAD OPERADORA DE SOCIEDADES DE INVERSION

Bosque de Ciruelos 162
1er piso
Col. Bosques de las Lomas
C.P. 11700 MEXICO, D.F.
Telefon +52-55-5093 0200
Fax +52-55-5245 1272
www.skandia.com.mx
Mårten Andersson, Chief Operating Officer

Norge

SKANDIA LIFE NORGE – Filial SKANDIA MULTIFUNDS LTD. – Filial

Postboks 731 Sentrum
Stenersgt. 2
N-0105 OSLO
Telefon +47-23-15 98 00
Fax +47-23-15 98 01 (Skandia Life)
www.skandia-life.no
www.skandia-multifunds.no
Finn Hungerholdt, Regional Director Norway

SKANDIABANKEN – Filial

Folke Bernadottes vei 38
N-5020 BERGEN
Telefon +47-55 26 00 00
Fax +47-55 600 100
www.skandiabanken.no
Øyvind Thomassen, Branch Manager

Polen

SKANDIA ŻYCIE S.A.

Migdalowa 4
PL-02-796 WARSZAWA
Telefon +48-22-332 1700
Fax +48-22-332 1701
www.skandia.pl
Boguslaw Skuza, Chief Operating Officer

Portugal

SKANDIA LINK – Filial
Av. Da Liberdade 180 E – 1 Dto
P-1250-146 LISSABON
Telefon +351-211 210 000
Fax +351-211 210 009
www.skandia.pt
José Pereira Dias, Branch Manager

Schweiz

SKANDIA LEBEN AG

Postfach 1021
Bellerivestrasse 30
CH-8034 ZÜRICH
Telefon +41-1-388 28 28
Fax +41-1-388 28 38
www.skandia.ch
Toni Künzli, Managing Director

Spanien

SKANDIA VIDA S.A. DE SEGUROS Y REASEGUROS SKANDIALINK DE SEGUROS Y REASEGUROS S.A.

C/. Ruiz de Alarcón 11
E-28014 MADRID
Telefon +34-91-524 34 00
Fax +34-91-524 34 01
www.skandia.es
Skandia Vida
Encarna Dávila, Chief Executive Officer
SkandiaLink
Rafael Galdon, Chief Executive Officer

Storbritannien/Brittiska öarna

SKANDIA INSURANCE COMPANY LTD.

Corporate Office
Skandia House
23 College Hill
LONDON EC4R 2SE
Telefon +44-20-7220 3700
Fax +44-20-7220 3737
www.skandia.com
Darren Sharkey, Office Manager

SKANDIA LIFE ASSURANCE COMPANY LTD. SKANDIA LIFE ASSURANCE (HOLDINGS) LTD.

Skandia House
Portland Terrace
SOUTHAMPTON SO14 7EJ
Telefon +44-23-8033 4411
Fax +44-23-8022 0464
www.skandia.co.uk
Skandia Life Assurance Company Ltd.
Nick Poyntz-Wright, Managing Director
Skandia Life Assurance (Holdings) Ltd.
Alan A. Wilson, Managing Director

SKANDIA MULTIFUNDS LTD.

Skandia House
Portland Terrace
SOUTHAMPTON SO14 7EJ
Telefon +44-23-8033 4411
Fax +44-23-8072 6648
www.skandia.co.uk
Nick Poyntz-Wright, Managing Director

SKANDIA INVESTMENT MANAGEMENT LTD.

Skandia House
Portland Terrace
SOUTHAMPTON SO14 7EJ
Telefon +44-23-8033 4411
Fax +44-23-8022 0464
www.skandia.co.uk
Jamie MacLeod, Managing Director

ROYAL SKANDIA LIFE ASSURANCE LTD. ROYAL SKANDIA TRUST COMPANY LTD.

P.O. Box 159
Skandia House
King Edward Road
ONCHAN
Isle of Man IM99 1NU
Telefon +44-1624-655 555
Fax +44-1624-611 715
www.royalskandia.com
Iain Messenger, General Manager

SKANDIA LIFE IRELAND LTD.

Regus House – 4th floor
Harcourt Road
DUBLIN 2
Telefon +353-1-402 9422
Fax +353-1-477 3454
www.skandia.ie
Alan A. Wilson, Chairman

Tyskland

SKANDIA LEBEN HOLDING GMBH SKANDIA FONDSERVICE GMBH SKANDIA LEBENSVERSICHERUNG AG SKANDIA PORTFOLIO MANAGEMENT GMBH SKANDIA VERSICHERUNG MANAGEMENT & SERVICE GMBH

Postfach 210150
G-10501 BERLIN
Kaiserin-Augusta-Allee 108
G-10553 BERLIN
Telefon +49-30-31 0070
Fax +49-30-31 0072 888
Christopher J. Luise, Chief Operating Officer

Österreich

SKANDIA AUSTRIA HOLDING AG SKANDIA LEBEN AG, LEBENSVER- SICHERUNGS-AKTIENGESELLSCHAFT SKANDIA INVEST SERVICE GMBH SKANDIA INFORMATION TECHNOLOGIES GMBH

Postfach 10
Wildpretmarkt 2-4
A-1013 WIEN
Telefon +43-1-536 640
Fax +43-1-535 1662
www.skandia.at
Skandia Austria Holding AG
Skandia Leben AG
Christoph Gelbmann, Chief Executive Officer
Skandia Invest Service GmbH
Gunther Schneider, Managing Director
Walter Gartlgruber, Managing Director
Skandia Information Technologies GmbH
Wolfgang Appl, Managing Director
Markus Deimel, Managing Director

ordinarie bolagsstämma 2004

Ordinarie bolagsstämma i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) äger rum torsdagen den 15 april 2004 kl. 16.30 i Globen, Annexet, Arenatorget, entré 2, Stockholm.

Anmälan

Aktieägare som önskar delta i stämman skall

- vara införd som ägare i den utskrift av aktieboken som VPC AB gör per måndagen den 5 april 2004, och
- ha anmält sin avsikt att delta i stämman till Skandia, Corporate Law, "Bolagsstämman", 103 50 Stockholm, telefon 08-788 25 99 eller 08-788 30 68, telefax 08-788 15 50, senast tisdagen den 13 april 2004 kl. 16.30. Anmälan kan även göras via Internet. Vidare instruktioner finns på <http://www.skandia.com/stamma>.

Förvaltarregistrerade aktier

Aktieägare som låtit förvaltarregistrera sina aktier måste för att få delta i bolagsstämman senast måndagen den 5 april 2004 vara tillfälligt inregistrerad för aktierna i eget namn i aktieboken. Sådan omregistrering bör begäras i god tid före den 5 april.

Ärenden och beslutsförslag

Fullständig kallelse med föredragningslista och beslutsförslag kan rekvideras från Skandia, Corporate Law, telefon 08-788 25 99 eller 08-788 30 68, telefax 08-788 15 50. Information finns även på internetadressen <http://www.skandia.com/stamma>.

Utdelning

Styrelsen föreslår en oförändrad utdelning för verksamhetsåret 2003 på 0,30 SEK per aktie och att den 20 april 2004 skall vara avstämningsdag för utdelningen. Beslutar bolagsstämman enligt förslaget, beräknas utdelningen komma att utsändas från VPC AB den 23 april 2004.

Produktion målarstrand reklambyrå

Foto Ingemar Lindewall (VD, ledning och styrelse), Getty Images (Marc Romanelli, Justin Pumfrey, Mark Gervase, Andre Lichtenberg och Reichel Jean-Noel) samt Skandia arkiv

Tryck Larsherberts Offset AB Rebro Reijis o Co

Papper Omslag Invercote Creato Matt 260g Inlaga Galerie Art Silk 130g • Printed in Sweden 2004

Försäkringsaktiebolaget Skandia

Sveavägen 44

SE-103 50 Stockholm

T +46-8-788 10 00

F +46-8-788 30 80

www.skandia.com